

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของการวิจัย

ภาษาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารของมนุษย์ มนุษย์ติดต่อกันได้ เข้าใจกันได้ก็ด้วยอาศัยภาษาเป็นเครื่องช่วย ภาษาเป็นสิ่งช่วยยึดให้มนุษย์มีความผูกพัน สัมพันธ์ และเชื่อมต่อกันด้วยสายใยอันลึกซึ้งต่อกัน เนื่องจากแต่ละภาษาต่างก็มีระเบียบ แบบแผน และกฎเกณฑ์ของตน ซึ่งเป็นที่ตกลงกันในแต่ละชาติแต่ละกลุ่มชน การพูดภาษาเดียวกันจึงเป็นสิ่งที่ทำให้คนรู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกันกลุ่มเดียวกัน มีความผูกพันต่อกันในฐานะที่เป็นชาติเดียวกัน ภาษาเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ และเป็นเครื่องแสดงให้เห็นวัฒนธรรมส่วนอื่นๆของมนุษย์ด้วย เราจึงสามารถศึกษาวัฒนธรรมตลอดจนเอกลักษณ์ของชนชาติต่างๆได้จากการศึกษาภาษาของชนชาตินั้นๆ ภาษาศาสตร์มีระบบกฎเกณฑ์ ผู้ใช้ภาษาต้องรักษากฎเกณฑ์ในภาษาไว้ด้วย เพื่อที่จะดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของภาษานั้นไว้ อย่างไรก็ตามกฎเกณฑ์ในภาษานั้นไม่ตายตัวเหมือนกฎวิทยาศาสตร์ แต่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติของภาษา เพราะเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น จึงสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัยตามความเห็นชอบของส่วนรวม ภาษาเป็นศิลปะ มีความงดงามในกระบวนการใช้ภาษา กระบวนการใช้ภาษานั้น มีระดับและลีลา ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆหลายด้าน เช่น บุคคล กาลเทศะ ประเพณีของเรื่อง ฯลฯ การที่จะเข้าใจภาษา และใช้ภาษาได้ดีจะต้องมีความสนใจศึกษาสังเกตให้เข้าถึงรสของภาษาด้วย

การเข้ามาของอิสลาม นักวิชาการยังคงมีความเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับช่วงเวลาที่ยุโรปเริ่มเข้ามาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมไปถึงกลุ่มเผยแผ่ที่เข้ามาในดินแดนนี้ มีข้อสันนิษฐานทั้งจาก อินเดีย จีน และคาบสมุทรอาหรับตอนใต้ (Mutalib, 2008:3) อย่างไรก็ตาม เป็นที่ยอมรับกันว่าเส้นทางเข้าของอิสลามในดินแดนนี้ผ่านการค้าเป็นสำคัญ โดยไม่ได้มีการช่วยเหลือจากอำนาจการปกครองใดๆ (Arnold, 1913: 363) ส่วนช่วงเวลาที่น่าจะน่าของการเข้ามาของอิสลามนั้น มีทัศนะที่ทุกฝ่ายเห็นพ้องกันก็คือ อิสลามได้เข้ามาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แล้วในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๑ ดังรายงานของนักเดินทางเช่น อิบน์ บัฏฏูญะฮฺ และนายพลเรือเจงโฮของจีนว่า เมืองปาไส^๑ เป็นที่รู้จักกันดีของมุสลิมในตะวันออกกลาง โดยเฉพาะในมักกะฮฺและในอียิปต์แล้ว (Mutalib, 2008:4) อย่างไรก็ตามจากรายงานของอิบน์ บัฏฏูญะฮฺ ยืนยันว่า มุสลิมจะอาศัยอยู่บริเวณชายฝั่ง แต่พื้นที่ด้านในนั้นยังเป็นถิ่นของคนที่ไม่ใช่มุสลิมอยู่ (Tarling, 1992:513) สอดคล้องกับรายงานของมาร์โคโพล (Marco Polo) นักเดินทางชาวเวนิซที่ใช้ชีวิตอยู่ห้าเดือนในแถบชายฝั่งตอนเหนือของเกาะสุมาตราในปี ค.ศ. ๑๒๙๒ ได้บันทึกว่าชาวพื้นเมืองทั้งหมดเป็นชาวบุซารูปเคารพ ยกเว้นรัฐเล็กๆ ที่อยู่มุม

^๑ เป็นเมืองที่อยู่ในชายฝั่งตอนเหนือของเกาะสุมาตรา มีชื่อเรียกอีกชื่อว่า Samudera หรือ Samudera-Pasai

ทางตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะเท่านั้น (Arnold, 1913:367) แสดงให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงผู้คนมาสู่อิسلامนั้นยังอยู่ในระดับเริ่มต้นเท่านั้น

การปรากฏตัวของอิสลามเริ่มเห็นชัดเจน เกิดจากการเคลื่อนไหวจากรัฐปาไซเข้าไปสู่เมืองท่าสำคัญในคาบสมุทรมลายู คือเมืองมะละกา ซึ่งได้กลายมาเป็นศูนย์กลางอิสลามที่สำคัญของภูมิภาคนี้ ทั้งหมดตลอดคริสต์ศตวรรษที่ ๑๕ (Morgan, 1987:82) เหตุการณ์สำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ คือ การที่ **กษัตริย์ปรัมเศร** (Parameswara) ของมะละกาได้เข้ารับอิสลามในปี ค.ศ. ๑๔๑๔ และในสมัยการปกครองของ **กษัตริย์มูศ็อฟฟิร ชาฮ์** (ค.ศ. ๑๔๔๖ – ค.ศ. ๑๔๕๙) อิสลามก็ถูกประกาศให้เป็นศาสนาของรัฐ (Musalib, 2008:6) คริสต์ศตวรรษที่ ๑๕ ถือเป็นยุคสมัยแห่งการตื่นตัวของอิสลามหลังจากที่มองโกลทำลายแบกแดด เพราะในปี ค.ศ. ๑๔๕๓ สุลต่านมูฮัมหมัด-อัลฟาติหฺ ได้พิชิตนครคอนสแตนติโนเปิล และได้สร้างให้เป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรมและการศึกษาอิสลาม เป็นเวลาเดียวกับที่มะละกาได้กลายมาเป็นศูนย์กลางอิสลามที่เข้มแข็งเช่นกัน จึงมีส่วนในการตื่นตัวครั้งนี้เพราะถือว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของประชาชาติอิสลาม ภาษามลายูที่เขียนด้วยอักษรอาหรับ (ที่เรียกว่า ยาวี) แพร่หลายอย่างรวดเร็วผ่านศูนย์กลางของรัฐมะละกา เพราะว่าภาษามลายูเป็นทั้งภาษาการค้าและภาษาพูดของรัฐมะละกา สถานะพิเศษของภาษามลายูแสดงให้เห็นได้จากคำสั่งของผู้ปกครองเมือง Bima^๒ ในปี ค.ศ. ๑๖๔๕ ที่สั่งให้การบันทึกต่างๆ ใช้ภาษามลายู (Tarling, 1992:517) จากสุมาตราอิสลามก็ได้เข้าไปสู่ชวา และหมู่เกาะมะลุกุในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๕ ต่อมาอิสลามได้แพร่ขยายมายังสุลาเวสีในตอนต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๖ เมื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ ๑๗ ก็ขยายไปถึงมาเก๊า (Brown, 2003:32) แม้ว่ามะละกาจะถูกยึดครองโดยโปรตุเกสในปี ค.ศ. ๑๕๕๑ รัฐมุสลิมในชวาก็ยังไม่สามารถเป็นศูนย์กลางทดแทนได้ การเป็นศูนย์กลางทางศาสนาถอยกลับไปยังเกาะสุมาตรา โดยรัฐที่มีอิสลามเป็นศูนย์กลางปกครองที่เข้มแข็ง คือ **รัฐอาเจะห์** ทำให้อิสลามได้แพร่ขยายจากพื้นที่ชายฝั่งลึกเข้าไปในใจกลางแผ่นดิน ตลอดยุคสมัยนี้อิสลามได้ปักหลักหยั่งรากลึกสู่พื้นที่หมู่เกาะมลายูและคาบสมุทรมลายู โดยกระจายตัวไปทั่วทั้งภูมิภาคพร้อมๆ กับการเข้ามาของชาติตะวันตกโดยเฉพาะโปรตุเกส สเปน และดัตช์ ที่มีเพียงแค่ค้าขายและล่าอาณานิคมเท่านั้น แต่ยังได้ทุ่มเทเผยแผ่คริสต์ศาสนาอย่างเอาจริงเอาจัง แต่ไม่ประสบผลมากนัก (Morgan, 1987:83) ยกเว้นในเขตหมู่เกาะฟิลิปปินส์ในตะวันออกสุดของหมู่เกาะมลายู ในขณะที่รัฐทางตอนเหนือในเขตสุวรรณภูมิได้เปลี่ยนแนวศาสนาพุทธแบบมหายานมาเป็นพุทธแบบเถรวาทเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นความหนาแน่นมุสลิมจะมีมากที่สุดในเขตตะวันตกของภูมิภาคและกระจายตัวเบาบางลงเรื่อยจนไปถึงฟิลิปปินส์ที่มีสัดส่วนมุสลิมน้อยลง เช่นเดียวกันมุสลิมก็หนาแน่นในตอนใต้ของภูมิภาคและเบาบางลงเมื่อขยับ

^๒ เป็นเมืองชายฝั่งตะวันออกของเกาะ Sumbawa ปัจจุบันอยู่ในจังหวัด West Nusa Tenggara ของอินโดนีเซียตอนกลาง ซึ่งอยู่ห่างไกลจากเมืองมะละกา

ขึ้นไปทางด้านเหนือในเขตสุวรรณภูมิ อย่างไรก็ตามการมาของอิสลามทำให้แผนที่ทางวัฒนธรรมเปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิง แต่เดิมภูมิภาคแถบนี้เป็นเขตอิทธิพลทางศาสนาแบบอินเดีย คือ พราหมณ์-พุทธ แต่ได้เปลี่ยนให้อิสลามเป็นศาสนาที่มีผู้สังกัดมากที่สุดของภูมิภาคนี้ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา³

นับจากอดีตจนถึงปัจจุบันตำบลนาเคียนมีจำนวนประชากรในเขตตำบล ๑๑,๓๐๓ คน และจำนวนหลังคาเรือน ๒,๒๙๐ หลังคาเรือน⁴ ประกอบด้วย ๙ หมู่บ้าน มี ๑๑ มัสยิด ๒ วัด ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ ๙๒.๕ และนับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ ๗.๕ ของประชากรทั้งหมด ชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมในตำบลนาเคียนอาศัยอยู่ร่วมกันมาช้านาน ซึ่งโดยภาพรวมแล้ว ผู้คนในชุมชนก็อยู่ด้วยกันอย่างสันติและสงบสุขมาโดยตลอด มี ภาษา วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีที่หลากหลาย เนื่องจากแหล่งที่มาของแต่ละหมู่บ้าน หรือเผ่าพันธุ์ต่างถิ่นฐานกัน ในอดีตชุมชนตำบลนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นมุสลิมที่อพยพครัวเรือนมาจากเมืองไทรบุรี เมื่อครั้งที่เจ้าพระยานคร (น้อย) ได้ยกทัพตีเมืองไทรบุรี ซึ่งในช่วงนั้น ได้มีการกวาดต้อนผู้คนจากเมืองไทรบุรี และจากเกาะลังกาวิซึ่งเป็นเกาะใหญ่ในแขวงเมืองไทรบุรีแล้ว เจ้าพระยานคร(น้อย) ได้นำมาไว้ในพื้นที่ดังกล่าว ต่อมาผู้คนจึงได้มีการจับจองพื้นที่ดังกล่าวในการทำเกษตรกรรม โดยการทำนาเพื่อส่งข้าวเข้ากองกลางซึ่งอยู่ในความควบคุมของเจ้าพระยานคร

ภายหลังที่เจ้าพระยานคร (น้อย) ยกทัพปราบเมืองไทรบุรี และได้กวาดต้อนผู้คนจากเมืองไทรบุรีมาเป็นเชลยศึก มาไว้ในที่ต่างๆในจังหวัดนครศรีธรรมราช เช่น ในเขตอำเภอเมือง เช่น ชุมชนหลังวัดพระธาตุ ชุมชนหลังเจดีย์ยักษ์ ในเขตตำบลนาเคียน (บ้านนาเคียน บ้านหัวทะเล) ตำบลโพธิ์เสด็จ (บ้านทุ่งจีน บ้านไสเจริญ) ตำบลท่าสัก ตำบลปากพญา และอื่น ๆ

มุสลิมในชุมชนดังกล่าวยังคงมีความผูกพันกับวัฒนธรรมมลายูอยู่ สิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจนที่สุด คือ ภาษา เพราะชาวบ้านในชุมชนตำบลนาเคียนยังมีการใช้ภาษามลายูในการติดต่อสื่อสารกันภายในกลุ่ม ซึ่งภาษามลายูที่ใช้กันนั้นยังคงมีรากศัพท์เดิมกับภาษามลายูที่ใช้ในประเทศมาเลเซียในสมัยอดีต แต่ในปัจจุบันภาษามลายูเหล่านั้นเริ่มเลือนหายไปวันละวันละหน่อยเหมือนกับหลายๆพื้นที่ที่เกิดขึ้นแล้ว จน ณ บัดนี้มีเด็กในชุมชนตำบลนาเคียนน้อยมากที่สามารถพูดภาษามลายูที่ปู่ย่าตายายของเขาใช้ในการสื่อสารเมื่อครั้งอดีตกาล ซึ่งติดตัวท่านเหล่านั้นมาจากดินแดนอันไกลโพ้น นั่นก็คือภาษามลายูที่ชุมชนตำบลนาเคียนใช้อยู่ แต่คนในชุมชนตำบลนาเคียนกำลังจะสูญเสียสิ่งที่สำคัญที่สุดนั่นไป นั่นก็คือภาษามลายูที่เขาคิดว่าไม่มีความสำคัญกับตัวเองและครอบครัว ไม่ค่อยให้ความสนใจ และพยายามที่จะเรียนรู้ แนนอนถ้าหากทิ้งไว้เช่นนี้หรือผู้นำชุมชนละเลยที่จะฟื้นฟูทำนุบำรุง แนนอนภาษาของบรรพชนคงจะต้องสูญหายไป

³ ทวีศักดิ์ อุปมา.๒๕๕๒.การอธิบายความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์ผ่านทฤษฎีกลุ่มพันธุ์ในอิสลาม: การกำหนดทฤษฎีและการศึกษาเปรียบเทียบเชิงประวัติศาสตร์. สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. ๒๕๒-๒๕๓.

⁴ เอกสารองค์การบริหารส่วนตำบลตำบลนาเคียน. (๒๕๕๕).

จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่า คนในท้องถิ่นจำนวนหนึ่งยังคงพูดภาษา “มลายู” ซึ่งเป็นภาษาที่ติดตัวมากับกลุ่มชาติพันธุ์เดิมที่ได้อพยพมาในตอนแรก และภาษามลายูนี้แหละที่ยังคงเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของคนในชุมชนตำบลนาเคียน ซึ่งไม่มีใครเหมือน จะเหมือนกันก็แต่เมืองไทรบุรีในอดีตกาล จึงทำให้ผู้คนที่มาคบค้าสมาคมกับคนในชุมชนรู้สึกแปลกใจ ว่าทำไมคนนครจึงพูดภาษาต่างถิ่นได้ จนบางครั้งคนอื่นแทบไม่เชื่อว่าเป็นคนนครฯ จึงทำให้พวกเขาเหล่านั้นคิดว่าน่าจะมาจากเมืองอื่น และในเรื่องของภาษาถิ่นนี้แหละ ถ้าจะเจาะลึกถึงรายละเอียดก็มีความแตกต่างในเรื่องของสำเนียงอยู่ด้วยเช่นกัน เนื่องจากกลุ่มผู้ที่อพยพมานั้น น่าจะมาจากหลายท้องที่ของเมืองไทรบุรี เนื่องจากว่าสำเนียงของผู้คนที่มีอยู่ในชุมชนตำบลนาเคียนในขณะนี้มีความแตกต่างกัน และน่าจะเป็นสำเนียงที่ติดตัวมาตั้งแต่แรกเริ่มเดิมที ซึ่งจากคำบอกเล่าของผู้อาวุโสได้กล่าวว่า “ผู้ที่อพยพมานั้นมาจาก ๓ ท้องถิ่นด้วยกันอันได้แก่ ๑. perlis (เปอร์ลิส) ๒. kedah (เกอร์ดะห์ หรือ ไทรบุรี) ๓. pulau (ปูลาว)” คำว่าปูลาว แปลว่า เกาะ ซึ่งน่าจะเป็นเกาะลังกาวิ เมื่อมาอยู่ที่นี่ ตำบลนาเคียน ผู้คนก็ได้แยกย้ายกันจับจองที่อยู่อาศัย พร้อมกับจับจองพื้นดินเพื่อทำการเพาะปลูก ทำมาหากิน ซึ่งจะแยกกันอยู่ตามท้องถิ่นหรือกลุ่มของตนซึ่งอพยพมาด้วยกัน

จากปรากฏการณ์ข้อค้นพบดังกล่าวคณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ และฟื้นฟูภาษาถิ่น (มลายู) ชุมชนตำบลนาเคียน อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช เพื่อที่จะก่อให้เกิดการสร้าง ความสมานฉันท์ในชุมชน มีการอนุรักษ์และหวงแหนภาษาถิ่น (มลายู) มากยิ่งขึ้น และช่วยกันฟื้นฟูให้คงอยู่สืบไป โดยใช้กรณีศึกษา ตำบลนาเคียน อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช สิ่งที่น่าสนใจคือ เรายังมีผู้นำชุมชน (นายก อบต.) ที่เป็นคนของประชาชน มีอิทธิพลที่เป็นผู้นำของมัสยิด ที่มีแนวคิดเดียวกันคือต้องการอนุรักษ์ และฟื้นฟูภาษาถิ่นเหล่านี้เอาไว้ ด้วยเหตุนี้กระผมและคณะวิจัยเห็นว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องสร้างความเข้าใจและความตระหนักให้เกิดขึ้นภายในจิตใจของชาวบ้าน สร้างจิตสำนึกสาธารณะให้พวกเขา ไม่เป็นคนเห็นแก่ส่วนตัว รู้จักเป็นผู้ให้มากกว่าเป็นผู้รับ รู้จักที่จะสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อให้คนส่วนรวมได้รับประโยชน์ รู้จักหวงแหนสิ่งสำคัญที่ตนมีอยู่ไม่ให้เลือนหายไป เพื่อที่จะเก็บร่องรอยแห่งความทรงจำทางประวัติศาสตร์ของมุสลิมมลายูที่ดำรงความเป็นชาติพันธุ์มลายูมายาวนานนับร้อยปีในจังหวัดนครศรีธรรมราชในชุมชนตำบลนาเคียน จังหวัดนครศรีธรรมราช นี้ไว้ ซึ่งเป็นอีกชุมชนหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์กับประเทศมาเลเซียจากอดีตสู่ปัจจุบันอย่างเห็นได้ชัดเจนที่สุด

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาสภาพการใช้ภาษาถิ่น (มลายู) ของชาวบ้านชุมชนนาเคียน อำเภอมือ จังหวัด นครศรีธรรมราช
๒. เพื่อสร้างกระบวนการของชุมชนในการหาแนวทางอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่ภาษาถิ่น(มลายู) ให้ดำรงสืบไปอย่างยั่งยืน

คำถามหลักในการวิจัย

จะสามารถอนุรักษ์ และร่วมกันฟื้นฟูภาษาถิ่น (มลายู) ของชุมชนตำบลนาเคียน อำเภอมือ จังหวัด นครศรีธรรมราช โดยกระบวนการวิจัยอย่างมีส่วนร่วมกับชุมชนได้อย่างไร

ขอบเขตการวิจัย

- ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาษาถิ่นต่าง ๆ และความหลากหลายทางด้านภาษาที่มีอยู่ใน ประเทศไทย
- ศึกษาภาษาถิ่น (มลายู) ของมุสลิมชุมชนตำบลนาเคียน อำเภอมือ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดย ศึกษาขอบเขตพื้นที่ทั้งตำบล
- ขอบเขตทางด้านระยะเวลา ใช้เวลาการวิจัยรวมทั้งสิ้น ๑๒ เดือน
- ศึกษาขอบเขตทางด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จะทำการศึกษาเฉพาะหมู่บ้านมุสลิมที่ใช้ภาษา มลายูถิ่นในชุมชนตำบลนาเคียน โดยเฉพาะปูชนียบุคคลที่สำคัญของแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งมีความชำนาญการ ทางด้านภาษามลายูถิ่น เป็นพิเศษ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ภาษาถิ่น (มลายู) และภาษามลายูถิ่น หมายถึง ภาษามลายูที่ยังคงใช้อยู่ในชุมชนตำบลนาเคียน อำเภอมือ จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งตรงกับภาษามลายูที่ใช้อยู่ในประเทศมาเลเซียในอดีตกาล แต่ บางคำเริ่มผิดเพี้ยนเพราะได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมภาษาไทย
2. การอนุรักษ์ หมายถึง การรักษาและใช้ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด ในด้านของภาษามลายูถิ่น เพื่อให้รุ่น ลูกหลานหลานธำรงเอกลักษณ์ความเป็นมลายูไว้ยาวนานและสืบไป

3. การฟื้นฟู หมายถึง การรื้อฟื้นภาษามลายูถิ่นที่กำลังจะหายไป เลิกไป หรือกำลังจะล้มเลิก ให้กลับมาคืนประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมอีกครั้งหนึ่ง
4. คนรุ่นใหม่ หมายถึง กลุ่มเยาวชน นักเรียน นักศึกษาที่จะเป็นกำลังสำคัญให้กับชุมชนต่อไป โดยการสืบสาน อนุรักษ์ และธำรงไว้ซึ่งสิ่งที่มีอยู่จากคนรุ่นหนึ่งสู่รุ่นถัดมา เพื่อให้สิ่งดังกล่าวและเป็นประโยชน์ต่อชุมชนเหล่านั้นได้มีการประพฤติปฏิบัติสืบไป
5. ชุดเก็บข้อมูลในพื้นที่ หมายถึง ผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่ชุมชนตำบลนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นชุดลงพื้นที่ของทีมวิจัยที่มีบทบาทสำคัญในการได้มาซึ่งคำศัพท์สำนวน และสุภาษิตภาษามลายูถิ่น
6. แกนนำชุมชน หมายถึง กลุ่มบุคคลที่เป็นแกนนำชุมชนทั้งทางกฎหมาย หรือทางการยอมรับของชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โต๊ะอิหม่าม นายกองค้การบริหารส่วนตำบลตำบลนาเคียน เป็นต้น
7. ปุชนียบุคคล ผู้เฒ่าผู้แก่ และผู้รู้ หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ได้รับการยอมรับ และยกย่องจากชุมชนว่ามีองค์ความรู้และศาสตร์ในแขนงสาขาต่างๆ ของชุมชน โดยเฉพาะในด้านภาษามลายูถิ่นของชุมชน
8. ชุมชนตำบลนาเคียน หมายถึง ชุมชนในตำบลนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นชุมชนมุสลิมที่ใช้ภาษามลายูถิ่นของชุมชนในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน
9. อักษรยาวี หมายถึง อักษรในภาษามลายูที่ใช้เขียน ซึ่งถูกยืมคำมาใช้จากอักษรภาษาอาหรับ และทำการเพิ่มเติมในบางตัวที่อักษรภาษาอาหรับไม่มีในเสียงดังกล่าว

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน หรือที่เรียกว่างานวิจัยเพื่อท้องถิ่น โดยในการนำเสนอโครงการวิจัยนี้เพื่อขอรับการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรมนั้น ได้กำหนดกิจกรรมการวิจัยไว้ ดังนี้

๑. ค้นหาโจทย์วิจัย
๒. ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
๓. วิเคราะห์ประเภทสำเนียงภาษามลายูถิ่น

๔. รับฟังความคิดเห็นจากนักวิชาการและผู้นำชุมชน
 ๕. แยกประเภทความแตกต่างระหว่างสำเนียงภาษามลายูถิ่น
 ๖. ศึกษาแนวทางอนุรักษ์ภาษาถิ่น
 ๗. ทดลองกลุ่มเด็กและเยาวชน
 ๘. จัดเวทีประชาคมและประเมินผล
 ๙. จัดทำพจนานุกรมมลายูถิ่น(ตำบลนาเคียน)
- ทั้งนี้รายละเอียดของกิจกรรมการวิจัยจะนำเสนอในบทที่ ๔ ต่อไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึงสภาพการใช้ภาษาถิ่น (มลายู) ของชาวบ้านชุมชนนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดหากระบวนการเพื่อก่อให้เกิดการอนุรักษ์ภาษาถิ่น (มลายู) ให้ดำรงสืบไปอย่างยั่งยืน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และฟื้นฟูภาษาถิ่น (มลายู) ชุมชนตำบลนาเคียน อ.เมือง จ. นครศรีธรรมราชครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้ความรู้ต่อไปนี้เป็นฐานคิดในการศึกษา คือ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ และแนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมภาษา ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับภาษาถิ่น การศึกษาภาษาถิ่นในประเทศไทย และความเป็นมาและพัฒนาการของภาษามลายู รวมถึงงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นวิธีการ (Means) สำคัญที่จัดว่าเป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่ง และเป็นสาระสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีสังกับประการใดนั้น การมีส่วนร่วมเป็นสิทธิของประชาชนต่อการตัดสินใจนโยบายที่เกี่ยวกับการจัดสรร (Allocation) และการใช้ประโยชน์ (Utilization) ของทรัพยากรเพื่อการผลิต ซึ่งเป็นความจำเป็นที่ประชาชนต้องเข้าร่วมในการวางแผน เพื่อการกินดีอยู่ดี และสามารถตอบสนองต่อสิ่งที่เข้าถึงซึ่งการพัฒนาให้คนจนได้รับประโยชน์เพื่อการผลิต การบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะด้วย¹

จอห์น เอ็ม โคเฮน และนอร์แมน ที อัฟฮอฟฟ์² ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมโดยทั่วไปว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจไม่ใช่เพียงแค่การตัดสินใจเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังเป็นการตัดสินใจควบคู่ไปกับการดำเนินงานด้วย การตัดสินใจยังเกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่องผลประโยชน์และการประเมินผลด้วยเนื่องจากการประเมินผลทำให้ได้รับผลสะท้อนกลับไปสู่การตัดสินใจใหม่ นอกจากนี้ โคเฮนและอัฟฮอฟฟ์ ยังได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ว่าประกอบด้วย ขั้นตอนที่สำคัญ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งทุกขั้นตอนจะมีความสัมพันธ์กัน โดยมุ่งให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหา เป็นผู้ที่มีบทบาทในทุกๆเรื่อง มิได้ให้ประชาชนปฏิบัติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่ทุกอย่างต้องเป็นของประชาชนที่จะคิดค้นขึ้นมาสำหรับขั้นตอนการมีส่วนร่วมทั้ง 4 ขั้นตอน ดังนี้

¹ ทวีทอง หงส์วิวัฒน์, ๒๕๒๗, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสการพิมพ์, ๒

² John M. Cohen and Norman T. Uphoff, ๑๙๗๗. อ้างถึงใน พนัส ดอกบัว ๒๕๕๒, รูปแบบการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาโบราณ โดยกลุ่มชาติพันธุ์ บ้านท่าล้ง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี, รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น, สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), ๒๑-๒๒

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การริเริ่มตัดสินใจ การดำเนินการตัดสินใจและการตัดสินใจปฏิบัติการ

2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ

3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุประสงค์ ประโยชน์ทางสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

จามะรี เชียงทอง³ กล่าวถึง การมีส่วนร่วม “ประชาสังคม” และการเมืองภาคประชาชน ไว้ว่านโยบายการพัฒนากระแสหลักได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับรากหญ้า สะท้อนให้เห็นจากนโยบายการพัฒนาชุมชน ที่มีความพยายามกระตุ้นให้คนในชุมชนเข้ามาร่วมกำหนดนโยบาย และร่วมทำกิจกรรมต่างๆ แต่ในความจริงชุมชนมักจะถูกมาร่วมทำ แต่ไม่มีส่วนกำหนดนโยบาย เพราะได้ถูกกำหนดมาจากส่วนกลางแล้ว

การเคลื่อนไหวรูปแบบใหม่ (New Social Movement) ไม่ได้เป็นการเคลื่อนไหวทางด้านเศรษฐกิจหรือด้านการเมืองอย่างเดียว แต่เป็นการเคลื่อนไหวเพื่อคุณค่าทางสังคมบางประการที่ตนเองเชื่อมั่น เช่นในประเทศตะวันตกจะมีการเคลื่อนไหวของกลุ่ม เกย์ เลสเบี้ยน เป็นต้น

องค์กรพัฒนาเอกชน หรือ NGOs เริ่มเข้ามามีบทบาทในการเคลื่อนไหวภาคประชาชนเช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม หรือการเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านระบบทุนนิยมเช่น ต่อต้านร้านค้า ข้ามชาติ เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงในภาคประชาชนตั้งแต่ยุคกรอบแนวคิด “การมีส่วนร่วมของประชาชน” มาถึง “ประชาสังคม” และ “การเคลื่อนไหวภาคประชาชน” การเคลื่อนไหวเหล่านี้ เป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องจากการพัฒนา ผสมกับอุดมการณ์ที่แตกต่างกัน

การเรียกร้องการมีส่วนร่วม ในปลายทศวรรษที่ 1970 และต้นทศวรรษที่ 1980 องค์กรพัฒนาระดับโลกและรัฐบาลประเทศกำลังพัฒนาต้องทบทวนนโยบายการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างจริงจังมากขึ้น ให้มีการจัดการพัฒนาใหม่โดยต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการสร้างความตื่นตัวในหมู่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีความรู้และมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง กำจัดอุปสรรคทุกประการที่ขัดขวางการมีส่วนร่วม และ

³ จามะรี เชียงทอง . สังคมวิทยาการพัฒนา. สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์ . กรุงเทพฯ, ๒๕๔๙.

จัดระบบชุมชนเสียใหม่ให้ชุมชนมีโอกาสในการจัดกิจกรรมของชุมชนที่จะส่งผลในการดำรงชีวิตของสมาชิกในชุมชนเอง ความคิดเหล่านี้นำไปสู่กระแสการพัฒนาที่มีอิทธิพลต่อการผลักดันนโยบายของรัฐบาล นำไปสู่การกระจายอำนาจ เช่นองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นต่างๆ

การมีส่วนร่วมในกรอบแนวคิดการพัฒนามีฐานคิดที่แตกต่างกันอยู่ 2 ฐาน คือ

1. ความเชื่อในศักยภาพของปัจเจก ที่จะมีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็นของตนเอง ร่วมจัดกิจกรรมของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวัน
2. การมีส่วนร่วมในแนวชุมชนนิยม เน้นความสำคัญของชุมชน หรือมนุษย์ที่รวมกันมากกว่าที่จะเป็นแต่ละคน ในการร่วมกันกำหนดการกระทำต่างๆ เพื่อประโยชน์ร่วมกัน

จากแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้สามารถกำหนดขั้นตอนของการมีส่วนร่วมเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาถิ่น (มลายู) ชุมชนตำบลนาเคียน อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช ออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

- 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เริ่มจากการสำรวจศักยภาพและความพร้อมของชุมชน โดยชุมชนต้องมีความเข้าใจถึงประวัติศาสตร์ชุมชน ประเพณีวัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับชุมชน มองเห็นปัญหาและแนวทางแก้ไข แล้วร่วมตัดสินใจ
- 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม การวางแผนดำเนินกิจกรรมเป็นขั้นตอนด้วยตนเอง ชุมชนร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรม ตามเป้าหมายที่กำหนดร่วมกัน
- 3) การมีส่วนร่วมในการลงทุนปฏิบัติงาน ชุมชนร่วมกันปฏิบัติการตามแผนการจัดกิจกรรมที่ร่วมกันวางแผนเอาไว้
- 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลงานและรับผลประโยชน์ มีการติดตามผลการปฏิบัติงาน และประเมินผลร่วมกัน เพื่อให้เกิดการประเมินตนเองว่า งานที่ได้ดำเนินการไปนั้นได้รับผลดี ได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร มีอุปสรรคหรือปัญหาในการดำเนินกิจกรรมอย่างไรบ้าง

แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic group)

การศึกษาเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อนำมากรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ เมื่อศึกษา งานของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องแล้ว พบว่าจะมีความหลากหลายและแตกต่างกันตามบริบทแวดล้อมที่ ทำการศึกษา โดยนำเสนอ ดังนี้

ชาลส์ เอฟ คายส์^๔ ได้กล่าวถึงความเป็นชาติพันธุ์ว่า เป็นกลุ่มที่มีลักษณะโดยทั่วไปร่วมกันทางวัฒนธรรม ภาษา และความรู้สึกเป็นเจ้าของสังคม ส่วนความเป็นตัวตนทางชาติพันธุ์นั้นเป็นสิ่งที่บุคคลได้รับมาจากการเกิดและการเติบโต โดยผ่านกระบวนการสื่อสารด้วยวิธีต่างๆ ทางสังคมที่ถูกถ่ายทอดออกมาในรูปของระบบสัญลักษณ์ และการแสดงออกทางวัฒนธรรม

จากการศึกษาของแอนโทนี ดี. สมิธ (Anthony D. Smith)^๕ พบว่ามีมิติที่สำคัญของการเกิดประชาคมทางชาติพันธุ์มีองค์ประกอบที่สำคัญหกประการ คือหนึ่งการมีชื่อร่วมกัน (Collective Name) สองคือ การมีตำนานปรัมปราเกี่ยวกับกำเนิดและการสืบเชื้อสายร่วมกัน (Myths of Origin and Descent) สามคือการมีประวัติศาสตร์ร่วมกัน (Shared History) สี่คือการมีวัฒนธรรมร่วมกัน ห้าคือการมีอาณาเขตร่วมกัน และหกคือการมีความสำนึกเป็นหนึ่งเดียวกัน ซึ่งจะมีความแตกต่างจากประชาชาติที่มีการนำเอาองค์ประกอบทางด้านเขตแดน (Territorial Components) และตัวแบบความเป็นพลเมือง (Civil Model) มาใช้

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน^๖ ให้ความหมายของชาติพันธุ์ว่า คำว่า "ชาติพันธุ์" และ "ชาติพันธุ์วิทยา" เป็นคำใหม่ในภาษาไทย การทำความเข้าใจเรื่องชาติพันธุ์ จำเป็นจะต้องพิจารณา เปรียบเทียบกับเรื่องเชื้อชาติ และสัญชาติ อาจเปรียบเทียบเชื้อชาติ สัญชาติ และชาติพันธุ์ได้ดังนี้

เชื้อชาติ (race)

คือ ลักษณะทางชีวภาพของคน ซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนจากลักษณะรูปร่าง สีผิว เส้นผม และตา การแบ่งกลุ่ม เชื้อชาติ (racial group) มักแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ นิกรอยด์ (Negroid) มงโกลอยด์ (Mongoloid) และคอเคซอยด์ (Caucasoid) ในตอนหลังได้เพิ่มออสตราลอยด์ (Australoid) โพลินีเซียน (Polynesian) ฯลฯ อีกด้วย การแบ่งแยกกลุ่มคนตามลักษณะทางชีวภาพนี้ มีความสำคัญในสังคมที่สมาชิกในสังคมมาจากบรรพบุรุษที่ต่างกัน และมีสีผิว และรูปร่างพื้นฐาน ที่ต่างกันอย่างเห็นได้ชัด เช่น ความแตกต่างระหว่างคนผิวขาวกับคนผิวดำ ในสังคมที่มีกลุ่มคนที่มีลักษณะทางชีวภาพต่างกันและประวัติความเป็นมาตลอดจน บทบาทในสังคมต่างกัน ความแตกต่างทางชีวภาพอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันได้ แต่ในบางสังคม เช่น สังคมไทย ความแตกต่างทางชีวภาพไม่มีความหมายเท่าใดนัก

^๔ ชาลส์ เอฟ คายส์, ๑๙๙๗ อ้างถึงใน บัญญัติ สาลี, ๒๕๕๑, การฟื้นฟูและอนุรักษ์ภาษา ตำนาน ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและการละเล่นพื้นบ้านญ้อ บ้านท่าขอนยาง ตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม, รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น, สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.), ๑๙

^๕ Anthony D. Smith, ม.ป.ป. อ้างถึงใน พนัส ดอกบัวและสุเทพ สุนทรเกสัช, ๒๕๕๒, รูปแบบการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาโบราณของกลุ่มชาติพันธุ์โบราณ บ้านท่าหลัง ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี, รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น, สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.), ๒๔

^๖ สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, เล่มที่๓, เรื่องที่๕, (ออนไลน์), สืบค้นจาก <http://kanchanapisek.or.th/kpb/New/sub/book/book.php?book=๒๓&chap=๕&page=๒๓-๕-infodetail๐๑.html> (๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๕)

สัญชาติ (nationality)

คือ การเป็นสมาชิกของประเทศใดประเทศหนึ่งตามกฎหมาย โดยที่ลักษณะทางชีวภาพและวัฒนธรรมอาจแตกต่างกันได้ การเป็นสมาชิกของประเทศย่อมหมายถึงการเป็นประชาชนของประเทศนั้น ผู้ที่อพยพมาจากที่อื่น เพื่อมาตั้งถิ่นฐานสามารถโอนสัญชาติมาได้ ผู้ที่เปลี่ยนสัญชาติ คือ ผู้ที่เปลี่ยนฐานะจากการเป็นประชาชนของประเทศหนึ่ง มาเป็นประชาชนของอีกประเทศหนึ่ง

ชาติพันธุ์ (Ethnicity หรือ ethnos)

คือ การมีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษาพูดเดียวกัน และเชื่อว่า สืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษกลุ่มเดียวกัน เช่น ไทย พม่า กะเหรี่ยง จีนลาว เป็นต้น กลุ่มชาติพันธุ์หรือกลุ่มวัฒนธรรมมีลักษณะเด่นคือ เป็นกลุ่มคนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษเดียวกัน บรรพบุรุษในที่นี้หมายถึงบรรพบุรุษทางสายเลือด ซึ่งมีลักษณะทางชีวภาพและรูปร่าง (เชื้อชาติ) เหมือนกัน รวมทั้งบรรพบุรุษทางวัฒนธรรมด้วย ผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันจะมีความรู้สึกผูกพันทางสายเลือด และทางวัฒนธรรมพร้อมๆ กันไปเป็นความรู้สึกผูกพันที่ช่วยเสริมสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลและของ ชาติพันธุ์ และในขณะเดียวกันก็สามารถเร้าอารมณ์ความรู้สึกให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์นับถือศาสนาเดียวกัน ความรู้สึกผูกพันนี้อาจ เรียกว่า "สำนึก" ทางชาติพันธุ์ หรือชาติลักษณะ (ethnic identity)

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาให้ความหมาย ชาติพันธุ์ (ethnos) ว่าหมายถึง "กลุ่มที่มีพันธะเกี่ยวข้องกัน และที่แสดงเอกลักษณ์ออกมา โดยการผูกพันลักษณะการของเชื้อชาติ และสัญชาติ เข้าด้วยกัน ถ้าจะใช้ให้ถูกต้องจะมีความหมาย เฉพาะใช้กับกลุ่มที่มีพันธะทางเชื้อชาติและทาง วัฒนธรรม ประสานกันเข้าจนเป็นสมาชิกของกลุ่มเอง ไม่รู้สึกถึงพันธะของทั้งสองนี้ และคนภายนอก ที่ไม่มีความเชี่ยวชาญ จะไม่แลเห็นถึงความแตกต่างกัน" และพจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาให้ความหมาย ชาติพันธุ์วิทยา (ethnology) ว่า หมายถึง "การพินิจศึกษาเชิงวิทยาศาสตร์ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมปัจจุบัน หรือวัฒนธรรมเดิม ที่สูญหายไปของกลุ่มมนุษยชาติทั้งหลายในโลก ชาติพันธุ์วิทยาอาจหมายถึง มานุษยวิทยาวัฒนธรรมก็ได้"

การมองว่ากลุ่มชาติพันธุ์คือ กลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมร่วมกันนั้น อธิบายได้ว่า ในระยะแรกมนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ มีลักษณะคล้ายครอบครัวขนาดใหญ่ เมื่อคนกลุ่มเล็กอาศัยอยู่ด้วยกัน ก็สามารถเข้าใจกัน และประพฤติปฏิบัติต่อกันได้ โดยไม่มีความขัดแย้งเท่าใดนัก เมื่อ สังคมมีขนาดใหญ่ขึ้น มีคนหลายครอบครัวอาศัย อยู่ในบริเวณเดียวกัน การดำเนินวิถีชีวิตอาจ แตกต่างกันไปบ้าง ความคิดอาจไม่สอดคล้องกัน และปัญหาเรื่องความขัดแย้งก็จะตามมา ฉะนั้นเมื่อสังคมมีขนาดใหญ่ขึ้นก็จำเป็นต้องมี ระบบระเบียบมากขึ้น ต้องมีการตกลงกันว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ ข้อตกลงเกี่ยวกับวิถีชีวิต การประพฤติปฏิบัติ และ

ความคิดความเชื่อ จึงเกิดขึ้นในสังคมมนุษย์ และเรียกรวมๆ ว่า "**วัฒนธรรม**" กลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมร่วมกัน เรียกว่า เป็นคนชาติพันธุ์เดียวกัน

วัฒนธรรม คือ ระบบสัญลักษณ์ ซึ่งสมาชิกของสังคมตกลงกันว่า จะใช้ร่วมกัน ผู้ที่มีกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันคือ คนที่อยู่ในสังคมเดียวกัน มีวัฒนธรรมร่วมกัน และสืบทอดมาจากบรรพบุรุษเดียวกัน การสืบทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ในกระบวนการเรียนรู้ ที่พ่อแม่ อบรมสั่งสอนลูก ทำให้เกิดการสืบทอดชาติพันธุ์ ด้วยความสัมพันธ์ระหว่างชาติพันธุ์ วัฒนธรรม และสังคม จึงเป็นความสัมพันธ์ ที่แยกออกจากกันยาก และเนื่องจากการสืบทอดทางวัฒนธรรม และชาติพันธุ์ เป็นการสืบทอดทางชีวภาพ หรือทางสายเลือด ด้วยความแตกต่างระหว่าง ปัจจัยทางวัฒนธรรม และปัจจัยทางชีวภาพ จึงแยกออกจากกันยาก และทำให้คนทั่วไปไม่คำนึงถึงข้อ แตกต่างนี้ นอกจากนี้ เนื่องจากกลุ่มทางชีวภาพ หรือกลุ่มเชื้อชาติครอบคลุมหลายกลุ่มชาติพันธุ์ ความไม่ชัดเจนจึงอาจเกิดขึ้นได้

บางครั้งคนไทยใช้คำว่า เชื้อชาติ ในภาษาพูดทั่วไป ในความหมายของกลุ่มชาติพันธุ์ว่า คือ กลุ่มคนที่มีจุดกำเนิดของบรรพบุรุษร่วมกัน มีขนบธรรมเนียมประเพณีเดียวกัน และพูดภาษาเดียวกัน ตลอดจนมีความรู้สึกในเผ่าพันธุ์เดียวกัน ตัวอย่างของกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มต่างๆ คือ กลุ่มคนจีน กลุ่มคนไทย กลุ่มคนพม่า กลุ่มคนลาว กลุ่มคนเขมร กลุ่มคนกะเหรี่ยง กลุ่มคนอินเดีย กลุ่มคนม้ง ปัจจัยสำคัญ ในการจำแนกกลุ่มชาติพันธุ์คือ ความสำนึกของคนในกลุ่มนั้นว่า มีชาติพันธุ์ใด ปัจจัยทางด้านภาษาอย่างเดียว ไม่สามารถกำหนดชาติพันธุ์ได้ ขนบธรรมเนียม และวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดที่สำคัญกว่า ทั้งนี้ เพราะคนจีน หรือคนอินเดีย หรือคนกะเหรี่ยง มีจิตสำนึกในความเป็นคนจีน หรือความเป็นคนอินเดีย หรือความเป็นคนกะเหรี่ยง โดยคนทั้ง ๓ กลุ่มนี้ต่างรวมกันโดยเชื้อชาติ สัญชาติ และ ชาติพันธุ์ แล้วก็มีภาษาพูดหลายภาษา คนจีนที่พูดภาษาไทย ไทลื้อ ไทข่า และฮกเกี้ยน ต่างก็เรียกตัวเองว่า เป็นคนจีน คนอินเดียที่พูดภาษา ฮินดี เบนกาลี และทมิฬ ต่างก็เรียกตัวเองว่า เป็นคนอินเดีย และคนกะเหรี่ยงไม่ว่าจะเป็นเผ่า ไป่วหรือเผ่าสะกอ ต่างก็เรียกตัวเองว่าเป็นคนกะเหรี่ยง ฉะนั้น การจำแนกกลุ่มชาติพันธุ์จึงขึ้น อยู่กับความสำนึกของตัวเองว่าเป็นคนกลุ่มใด

นอกจากนี้ คนบางคนยังไม่อาจจะยึดในกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้ตลอดไป เมื่ออยู่ในสิ่งแวดล้อมหนึ่ง ก็มีความสำนึกอย่างหนึ่ง เมื่อสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนไป ก็มีความสำนึกอีกอย่างหนึ่ง เช่น คนจีนที่เกิดในประเทศไทย และเรียน ที่โรงเรียนคนไทย เมื่ออยู่ในหมู่เพื่อนที่โรงเรียน ก็มักจะมองว่าตัวเองเป็นคนไทย แต่เมื่อกลับบ้าน ไปอยู่ในหมู่ญาติพี่น้อง ซึ่งพูดภาษาจีน ก็จะมีมองว่า ตัวเองเป็นคนจีน ชาวเขาเผ่าต่างๆ ในประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน เขาอาจจะมองว่า ตัวเองเป็นชาวเขา หรือ "**คนเมือง**" (คนที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่พื้นราบในภาคเหนือ) หรือคนไทยก็ได้ ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม คนเชื้อสายกูยใน ประเทศไทยอาจจะเป็นคนกูย คนอีสาน หรือ คนไทยก็ได้เช่นเดียวกัน

การที่คนๆ เดียวมีความรู้สึกว่าเป็นสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่มได้ ไม่ใช่เรื่องแปลกประหลาด และไม่ใช่เรื่องที่ผิดหรือถูก แต่เป็นการแสดงให้เห็นว่า ความสำนึกในเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ และไม่ถาวร เมื่อคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมีความสำนึกในกลุ่มชาติพันธุ์อย่างชัดเจนไม่เปลี่ยนแปลง คนกลุ่มนั้นก็มักจะ เป็นคนที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ และสัญชาติ สอดคล้องกัน

แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมภาษา

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เป็นการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิต หรือจารีต ภูมิหาย ศาสนา สิ่ง ประดิษฐ์ และวัตถุอื่น ๆ ในวิถีชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่านิยม จึงอาจกล่าวได้ว่าพื้นฐานของการ เปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมของปัจเจกบุคคลซึ่งเป็นสมาชิก ของสังคมนั้น ๆ การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมส่วนมาก เกิดจากการประดิษฐ์และการแพร่กระจาย⁷

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในด้านต่างๆ ที่มนุษย์ ประดิษฐ์และสร้างขึ้น โดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านค่านิยมบรรทัดฐาน และระบบสัญลักษณ์ต่างๆ ในสังคมนั้นๆ ซึ่ง สุริชัย หวันแก้ว⁸ ได้แยกการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมออกเป็น สองรูปแบบ ได้แก่

1. การเปลี่ยนแปลงจากภายใน (Endogenous Change) อย่างเช่น จากการประดิษฐ์คิดค้นวิธีการ ผลิตใหม่ขึ้นในสังคมนั้นเอง จากการต่อสู้ขัดแย้งระหว่างกลุ่มและกระบวนการในสังคม จากการริเริ่มการ เปลี่ยนแปลงจากชนชั้นนำ เป็นต้น
2. การเปลี่ยนแปลงจากภายนอก (Exogenous Change) อย่างเช่น การรับเอาเทคโนโลยีหรือ สิ่งประดิษฐ์มาจากภายนอก การล่าอาณานิคม ซึ่งบางกรณีการเปลี่ยนแปลงที่มาจากภายนอกอาจเกิดขึ้นโดย ความสมัครใจ ของผู้คนในสังคม หรือบางครั้งอาจโดยการใช้อำนาจบีบบังคับ

กลุ่มชาติพันธุ์คือ กลุ่มคนที่มีประวัติศาสตร์ ภาษา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีหรือแบบ แผนการดำเนินชีวิตร่วมกัน และมีจิตสำนึกความเป็นกลุ่มหรือเผ่าพันธุ์เดียวกัน ภาษามีลักษณะจำเพาะที่ใช้ สื่อสารกันภายในกลุ่มของตน อาจกล่าวได้ว่าภาษาเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมของชนชาติหนึ่งและ วัฒนธรรมก็แสดงออกด้วยภาษาเป็นสำคัญ ภาษาจึงเป็นทั้งพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์และเป็นสิ่งกระตุ้น ให้เกิดพฤติกรรมอื่นๆ และการที่ภาษาเป็นพฤติกรรมที่มีผลเกี่ยวเนื่องในสังคมและวัฒนธรรม ภาษาจึงมีการ เปลี่ยนแปลงไปกับกระแสสังคมและวัฒนธรรมของมนุษย์ด้วย ภาษา ของแต่ละกลุ่มจะดำรงอยู่ได้ จึงต้องมีการ

⁷ ผ่องพันธุ์ ฌีร์ตัน, ๒๕๒๑ อ้างถึงใน มุหัมหมัดมันซูร หมัดเร๊ะ, อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหรับต่อสังคมมลายูในจังหวัดปัตตานี, วิทยานิพนธ์ภาษาและ การสื่อสาร, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, ๒๕๕๑, ๒๔

⁸ สุริชัย หวันแก้ว, ๒๕๔๗ อ้างถึงในเรื่องเดียวกัน

ถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่น เมื่อมีการติดต่อกับกลุ่มคนอื่น หรือการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่ม ทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม (Cultural interaction) ที่มีหลากหลายลักษณะ เช่นการปรับตัว (Adaptation) การสังสรรค์ทางวัฒนธรรม (acculturation) การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม (cultural assimilation) การบูรณาการทางวัฒนธรรม (Cultural integration) และความขัดแย้งทางวัฒนธรรม (Cultural conflict) โดยเฉพาะกลุ่มที่มีอิทธิพลสูงกว่ากลุ่มดั้งเดิมของคน มักจะมีการรับอิทธิพลของภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มนั้นมา โดยการรับเข้ามา หรือนำมาประยุกต์เข้ากับของเดิมของตน หรืออาจนำมาแทนที่วัฒนธรรมเดิม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางภาษาและวัฒนธรรม ซึ่งอาจนำไปสู่การสูญหาย หรือ เกิดใหม่ ขึ้นมาทดแทน⁹

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดกับวัฒนธรรมทางภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ถูกเบียดขับออกจากภาษากลาง และภาวการณ์ปรับเปลี่ยนในสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์เอง ทำให้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านั้นอยู่ในภาวะที่เสี่ยงต่อการสูญหายโดยเฉพาะกลุ่มที่ไม่มีตัวเขียน David Crystal (2000) เสนอให้ชาวโลกให้ความสนใจต่อภาษาของชนกลุ่มน้อยที่กำลังจะสูญหายไปเพราะถูกกลืนไปกับภาษาของกลุ่มที่มีความเจริญกว่า โดยได้รวบรวมแนวคิด พัฒนาการและตัวอย่างในการศึกษาภาษาที่อยู่ในภาวะวิกฤติทั่วโลก โดยให้ความรู้ในประเด็นหลักๆ เช่น ความหมายของภาษาที่สูญพันธุ์ ทำไมจึงต้องศึกษาภาษาเหล่านั้น สาเหตุของการตายหรือการเลิกใช้ภาษา จะเริ่มอนุรักษ์หรือฟื้นฟูภาษาอย่างไร¹⁰

สุวิไล เปรมศรีรัตน์¹¹ ได้เสนอแนะขั้นตอนและแนวทางในการศึกษาในภาวะวิกฤติ โดยแบ่งเป็นสองข้อใหญ่ๆ คือ

1. ภาษาที่อยู่ในกลุ่มที่ต้องอนุรักษ์ไว้ โดยการจัดทำเอกสารหลักฐานเพื่อบันทึกข้อมูลทางภาษาเอาไว้ ได้แก่ ระบบเสียง ระบบไวยากรณ์ คำศัพท์ และความหมาย ตลอดจน นิทานพื้นบ้าน เพลง สำนวนสุภาษิต เป็นต้น
2. การฟื้นฟูภาษา โดยเป็นการกระตุ้นให้ผู้ใช้ภาษาหันมาใช้ภาษาของตนในชีวิตประจำวันมากขึ้น เช่น การพัฒนาระบบการเขียนภาษาของ ของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล

^๙ พรสวรรค์ พลอยแก้ว, ๒๕๔๗ อ้างถึงใน พนัส ดอกบัว, ๒๕๕๒, ๒๖

^{๑๐} พรสวรรค์ พลอยแก้ว, ๒๕๔๗ อ้างถึงในเรื่องเดียวกัน, ๒๗

^{๑๑} สุวิไล เปรมศรีรัตน์, ๒๕๔๗, แผนฟื้นฟูภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆในประเทศไทย, กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

ความรู้เกี่ยวกับภาษาถิ่น

ความหมายของภาษาถิ่น

ตามทัศนะของ วอลเฟรม (Wolfram) นั้น ภาษาถิ่น (Dialects) หมายถึง ลักษณะหนึ่งของภาษา อันเนื่องมาจากลักษณะเฉพาะของกลุ่มสังคมหรือลักษณะเฉพาะของพื้นที่นั้นๆ^{๑๒}

แมทธิวส์ (Mathews) กล่าวว่า ภาษาถิ่นหมายถึงลักษณะเฉพาะลักษณะใดๆของภาษาหนึ่งๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อเป็นลักษณะเฉพาะในชนบทหรือในทางพื้นที่ทางภูมิศาสตร์อื่นๆ^{๑๓}

ภูมิหลังของวิชาภาษาถิ่น

เชมเบอร์ส และทรัดกิลล์^{๑๔} (Chambers and Trudgill) กล่าวว่า การศึกษาแรกที่ถือได้ว่าเป็นการศึกษาภาษาถิ่นย่อย (dialect survey) หรือเป็นการศึกษาภูมิศาสตร์ภาษาย่อย (dialect geography) ได้แก่การศึกษาของ เวงเคอร์ (Wenker:1876) ซึ่งได้ศึกษาภาษาในประเทศเยอรมนี เขาได้ส่งประโยคมาตรฐานในภาษาเยอรมัน ไปยังครูใหญ่ (schoolmasters) ไปทั่วตอนเหนือของประเทศเยอรมัน และขอให้ครูใหญ่เหล่านั้นเขียนภาษาพื้นเมืองของแต่ละพื้นที่ แล้วส่งกลับไปยังเวงเคอร์ ทำการสำรวจระหว่างปี ค.ศ. 1877-1887 ใช้วิธีแบบสอบถามไปยังครูใหญ่ถึง 5,000 คน ได้รับแบบสอบถามกลับมาประมาณ 4,500 ฉบับ แต่ละชุดของแบบสอบถามประกอบด้วยประโยคจำนวน 40 ประโยค มีประโยคไม่ซับซ้อนอยู่น้อย

การศึกษาภาษาฝรั่งเศสของ จิลลิเอรอง นับว่ามีอิทธิพลเป็นอันมากต่อการศึกษาภาษาถิ่นในยุคต่อมา อิทธิพลที่เห็นได้ชัดประการหนึ่งคือ การที่ลูกศิษย์ของจิลลิเอรองซึ่งคือ คาร์ล จาเบอร์ก (Karl Jaberg) และจาคอบ ยูต (Jacob Jud) ได้ออกไปศึกษาภาษาถิ่นอิตาลีในประเทศอิตาลี ภายใต้โครงการศึกษาของเขาทั้งสอง ดังนั้นในปี ค.ศ. 1931 เมื่อผลงานของเขาได้ตีพิมพ์ออกมาจำนวนหนึ่ง จาคอบ ยูต และเพื่อนร่วมงานการศึกษาภาษาอิตาลีของเขาชื่อ พอล เชอร์ไมเออร์ (Paul Scheurmeier) ได้เดินทางไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อเข้าร่วมในการฝึกอบรมบุคคลเพื่อโครงการ แผนที่ภาษาศาสตร์ของประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อเข้าร่วมในการฝึกอบรมบุคคลเพื่อโครงการ แผนที่ภาษาศาสตร์ของประเทศสหรัฐอเมริกาและแคนาดา อย่างไรก็ตามอิทธิพลของผลงานของ จิลลิเอรอง ได้ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมไปทั่ว เช่นมีผลต่อการศึกษาภาษาถิ่นในระดับชาติของประเทศสเปน โรมานี อังกฤษ และในหลายๆพื้นที่ในยุโรป

^{๑๒} Wolfram.๑๙๙๑. อ้างอิงใน เปรมินทร์ คาระวี. ภูมิศาสตร์คำศัพท์ภาษาไทยและภาษามลายูในเขต ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย. ๒๕๕๔.๒๒

^{๑๓} Mathews.๑๙๙๗. อ้างอิงในเรื่องเดียวกัน

^{๑๔} Chambers, J.K. and Trudgill.๑๙๘๐. *Dialectology*. Cambridge:Cambridge University Press.

ในส่วนของทวีปอเมริกานั้น โครงการแผนที่ภาษาศาสตร์ของประเทศสหรัฐอเมริกาและแคนาดา (Linguistic Atlas of the United State and Canada) ได้ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1930 มีการฝึกอบรมบุคคล เพื่อเป็นผู้เก็บข้อมูลภาษา และเนื่องจากพื้นที่ศึกษาเป็นพื้นที่อันกว้างใหญ่ จึงได้มีการแบ่งพื้นที่ของการศึกษาออกเป็นส่วนๆ แต่ละส่วนเป็นโครงการที่เป็นอิสระในตัวเอง แต่มีการประสานงานไปยังส่วนกลาง ซึ่งมี คูราท (Hans Kurath) ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าอยู่ อย่างไรก็ตาม คูราท ก็เป็นหัวหน้าของเขตการศึกษาภาษา เขตที่ 1 ซึ่งได้แก่โครงการศึกษาภาษาใน New England States โครงการเขตที่ 1 นี้ ได้พิมพ์เผยแพร่แผนที่ 3 ชุดใหญ่ ในปี ค.ศ. 1939-1942 โครงการศึกษาที่ 2 ได้แก่การศึกษาบริเวณ Atlantic States ทางใต้ของ New England ผู้เป็นหัวหน้าในการเก็บข้อมูลภาคสนามได้แก่ กีย เอส โลแมน (Guy S. Loman) ผลงานที่ออกมาในช่วงดังกล่าวนี้ได้แก่ Kurath's Word Geography of the Eastern United States ในปี ค.ศ. 1949, A Survey of Verb Forms in the Eastern Unites States โดย แอ็ดวูด (E. Bagby Atwood) ในปี ค.ศ. 1953, The Pronunciation of English in the Atlantic States โดย คูราท และราเวน (Kurath and Raven) ต่อมาผลงานการศึกษาดังกล่าวพื้นที่นี้ออกมาอีก ได้แก่ The Linguistic Atlas of thr Upper Midwest ในราวปี ค.ศ. 1973-1976

สำหรับในอังกฤษนั้น มีโครงการศึกษาภาษาถิ่นชื่อ The Survey of English Dialect (SED) ดีท และ ออตตัน (Eugen Deith and Harold Orton) ในช่วงปี ค.ศ. 1950-1978 การสำรวจภาษาดังกล่าวนี้ แบ่งพื้นที่ของประเทศออกเป็น 4 เขต คือ เขตเหนือ เขตตอนกลางทางตะวันออก เขตตอนกลางทางตะวันตก และเขตใต้^{๑๕}

จากการศึกษาภูมิหลังภาษาถิ่นข้างต้นนั้นทำให้ผู้วิจัยทราบถึงที่มาและวิวัฒนาการของการศึกษาภาษาถิ่นในแต่ละส่วนเขตบนพื้นที่ต่างๆของโลก ที่ได้สืบค้น ค้นหา และหาวิธีการต่างๆ ตลอดจนเครื่องมือต่างๆในการได้มาซึ่งข้อมูล หรือได้ทราบถึง เรียนรู้ ตลอดจนทำความเข้าใจในภาษาถิ่นต่างๆเหล่านั้น จนนำไปสู่การพัฒนาซึ่งให้ได้มาสำหรับแผนที่ภาษาศาสตร์ของประเทศนั้น ทั้งหมดนั้นทำให้ผู้วิจัยเกิดแรงบันดาลใจเป็นอย่างดีที่จะทำงานในการสืบค้น และบันทึก ในส่วนงานที่ผู้วิจัยรับผิดชอบ ด้วยการนำมาประยุกต์ใช้และค้นหาวิธีการเพื่อให้งานออกมาอย่างสมบูรณ์แบบและครบถ้วนมากที่สุด

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดภาษาถิ่น

ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงแนวคิดหรือทฤษฎีที่กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดภาษาถิ่นขึ้น ซึ่งในเรื่องนี้ ทรักกิลล์ (Trudgill:1994) ได้ชี้ให้เห็นลักษณะต่างๆที่ทำให้เกิดภาษาถิ่นโดยได้อธิบายยกตัวอย่างภาษาอังกฤษประกอบ

^{๑๕} เปรมินทร์ คารววิ.๒๕๔๔.ภูมิศาสตร์คำศัพท์ภาษาไทยและภาษามลายูในเขต ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย.สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย.กทผ.๒๓-๒๕

ว่า แม้ว่าเราจะมองภาษาใดภาษาหนึ่งว่าเป็นหนึ่งภาษา แต่ภาษาย่อมมีลักษณะที่หลากหลายโดยเฉพาะเมื่อเรากำลังถึงภาษาพูด ดังจะเห็นได้ว่า เราสามารถบอกความแตกต่างของภาษาอังกฤษที่ใช้พูดกันใน British Isles กับภาษาอังกฤษที่ใช้พูดกันในสหรัฐอเมริกา หรือออสเตรเลีย แม้แต่ภาษาอังกฤษใน England เองก็ต่างกัน อย่างเห็นได้ชัดจากภาษาอังกฤษของ Scotland หรือ Wales ถิ่นกำเนิดของคนไม่ได้เป็นปัจจัยเดียวที่ทำให้คนพูดภาษาที่ต่างกัน ปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนพูดภาษาต่างกันได้แก่ การมีภูมิหลังทางสังคมที่ต่างกัน

ทรัดกิลล์ (1994:2-4) กล่าวว่า เราเรียกลักษณะที่หลากหลายทางภาษาอันเนื่องมาจากปัจจัยทาง ภูมิศาสตร์และสังคมเหล่านี้ว่า “ภาษาถิ่น” ฉะนั้นเมื่อพูดถึงภาษาถิ่นจึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงต้นกำเนิดทาง ภูมิศาสตร์และสังคมของผู้พูดภาษาถิ่นนั้นๆ ภาษาถิ่นไม่ได้หมายถึงภาษาที่แปลกพิลึก หรือเป็นภาษาโบราณ หรือภาษาของคนบ้านนอกแต่อย่างใด แต่จะหมายถึงภาษาที่มีลักษณะเฉพาะ อาจเป็นเรื่องของการออกเสียง หรือไวยากรณ์ที่คนหมู่หนึ่งใช้ร่วมกันภายในพื้นที่หนึ่งและในพื้นที่ทางสังคมหนึ่ง โดยที่ลักษณะดังกล่าวมีความ ต่างออกไปจากภาษาพูดของผู้ที่อยู่ในพื้นที่อื่นและในบริบทสังคมอื่น ทรัดกิลล์ยังได้กล่าวอีกว่า ภาษาถิ่นที่มี ศักดิ์ศรีมากที่สุด หรือมีสภาพทางสังคมสูงสุดจะกลายเป็นภาษามาตรฐาน เช่นภาษาอังกฤษมาตรฐาน (Standard English) เป็นภาษาที่ใช้ในการพิมพ์หนังสือต่างๆหรือใช้ในหนังสือพิมพ์ หรือเขียนตำราไวยากรณ์ ส่วนภาษาอังกฤษที่ไม่เป็นภาษามาตรฐาน (Non Standard English) จะเป็นภาษาถิ่นที่มีเสียงหรือโครงสร้าง ไวยากรณ์ที่ต่างออกไป ภาษาอังกฤษแบบไม่มาตรฐานนี้ไม่ถือว่าเป็นภาษาที่ผิด และไม่เป็นภาษาที่ต่ำต้อยแต่ อย่างใด และผู้ที่ใช้ภาษานี้ก็มีผู้พูดหลายล้านคน ภาษาอังกฤษแบบไม่มาตรฐานนี้มีศักดิ์ศรีน้อยกว่า ภาษาอังกฤษมาตรฐานก็เพียงเพราะว่า ผู้ที่ใช้พูดเป็นคนชนชั้นสูง มีเงินมีทอง มีอิทธิพล และมีการศึกษาสูง

ทรัดกิลล์ ยังได้ชี้ให้เห็นถึงความหลากหลายของภาษาที่แปรไปตามโอกาส หรือสถานการณ์ (Situational Varieties) ซึ่งเขาเรียกความหลากหลายที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ทางสังคมนี้ว่า สลีลา (Style) สลีลาของภาษาอังกฤษจะมีช่วงอยู่ระหว่างตั้งแต่ลักษณะภาษาที่เป็นทางการไปถึงภาษาที่ไม่เป็นทางการ โดย ส่วนใหญ่ความแตกต่างระหว่างลีลาเหล่านี้จะแสดงให้เห็นได้ทั้งคำและการใช้คำที่ไม่เป็นทางการมากๆ ซึ่งจะ เรียกว่าภาษาแสลง (Slang)

อีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ภาษามีความหลากหลายคือทำเนียบภาษา (Registers) โดยที่ทำเนียบภาษานี้ก็ เป็นอิสระจากภาษาถิ่น และวัจนลีลา ทำเนียบภาษาจะเกิดขึ้นเมื่อมีหัวข้อ หรือประเด็น (Topics) สิ่ง que แสดง ออกมาให้เห็นทำเนียบภาษาก็คือ คำ เช่นทำเนียบภาษาที่เป็นหัวข้อทางการแพทย์ จะมีคำ appendectomy, clavicle, rubella แสดงให้เห็นเป็นทำเนียบภาษา ทำเนียบภาษาที่เป็นหัวเรื่องทางกฎหมายจะมีคำอย่างเช่น tort, hereinafter, felony แสดงให้เห็นทำเนียบภาษาในขณะที่คำอย่างเช่น torque, tappets, clutch แสดงให้เห็นทำเนียบภาษาในหัวข้อเกี่ยวกับงานช่างเป็นต้น

จากข้อความจริงที่ว่าภาษามนุษย์ย่อมมีการเปลี่ยนแปลง และมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต่างกัน เช่นถ้าภาษาอังกฤษมาตรฐานมีไวยากรณ์ที่ต่างจากภาษาถิ่นอื่นๆ ก็หมายความว่า ภาษามาตรฐานนั้นมีการเปลี่ยนแปลงที่ไม่เหมือนกับภาษาอังกฤษถิ่นอื่นๆที่เป็นภาษาแบบไม่มาตรฐานจากหลักฐานทางภาษาพบว่า ภาษาถิ่นส่วนใหญ่ของภาษาอังกฤษ จะมีรูปปฏิเสธซ้อน (Multiple Negative) หรือปฏิเสธซ้อนปฏิเสธ (Doubles Negative) ในประโยค แต่จะเห็นว่าภาษาอังกฤษแบบมาตรฐานไม่มีรูปซ้อน ความแตกต่างของภาษาที่ทำให้เกิดภาษาถิ่นขึ้นอาจเนื่องมาจากการปรับแก้จนเกินเหตุ (Hypercorrection) ซึ่งเกิดจากการที่ผู้พูดพยายามพูดภาษาให้คล้ายคลึงกับภาษาของกลุ่มชนหนาแน่นที่สุด แต่กลายเป็นการพูดที่มีการปรับแก้มากเกินไปจนเกินเหตุ (Overdo) จนทำให้ภาษาที่ปรากฏออกมาไม่ตรงกับที่ผู้พูดตั้งใจ

จากความหลากหลายของปัจจัยทางภาษาซึ่งก่อให้เกิดภาษาถิ่น อาจมีปัจจัยมาจากถิ่นกำเนิดของผู้พูด ศักดิ์ศรีของภาษา คำสรรพนาม ไวยากรณ์ รูปย่อ สัทลักษณ์ของภาษา ทำเนียบภาษาหรือเทคนิคภาษา และการปรับแก้จนเกินเหตุ ทั้งหมดนี้เป็นเหตุเป็นผลให้เกิดภาษาถิ่นขึ้น แต่ทั้งนี้และทั้งนั้นผู้วิจัยจะต้องมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่างๆหลายๆเรื่อง เช่น เรื่องของภาษา ระดับเสียง ระดับคำ มีความรู้เรื่องคำศัพท์ของถิ่นนั้น ตลอดจนปัจจัยทางสังคม ศาสนา และลักษณะเฉพาะของภาษาที่ทำวิจัยด้วย¹⁶

การศึกษาภาษาถิ่นในประเทศไทย

จากการศึกษาที่เป็นผลการวิจัยเกี่ยวกับภาษาถิ่นในประเทศไทยพบว่า การศึกษาภาษาถิ่นในประเทศไทยได้เริ่มมาตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2522 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันและนับวันจะมีผู้ให้ความสนใจศึกษามากขึ้นจะเห็นได้ว่าการศึกษาภาษาถิ่นนั้นยังมีวิวัฒนาการเรื่อยมาอย่างไม่หยุดยั้ง สำหรับหน่วยที่ใช้เป็นประชากรในการศึกษาวิจัยนั้น มีทั้งการศึกษาเสียงทั้งระบบหรือเสียงใดเสียงหนึ่งโดยเฉพาะ เช่นศึกษาเฉพาะเสียงสระหรือเสียงวรรณยุกต์ หรือเฉพาะเสียงพยัญชนะ นอกจากนั้นมีการศึกษาระดับคำศัพท์ หรือระดับวากยสัมพันธ์ ในระยะหลังมานี้มีการศึกษาภาษาถิ่นในแง่มุมที่หลากหลายออกไป เช่นการนำเอาปัจจัยทางสังคมเข้ามาเป็นตัวแปรในการศึกษาภาษาถิ่น หรือมีการศึกษาเสียงปฏิกิริยาในระหว่างภาษาถิ่นเป็นต้น ในที่นี้ตัวแปรจะได้กล่าวถึงการศึกษาภาษาถิ่นในประเทศไทยเท่าที่มีมาเพื่อเป็นภาพรวมในประเด็นสำคัญๆ โดยจะนำเสนอเป็นข้อๆ ดังต่อไปนี้

สำหรับวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัยภาษาถิ่นโดยทั่วไปมีวัตถุประสงค์ที่พอสรุปได้ดังนี้ ๑. เพื่อกำหนดกลุ่มภาษาโดยอาศัยความแตกต่างทางเสียงหรือศัพท์ ๒. เพื่อกำหนดแนวแบ่งเขตภาษาและจัดทำ

¹⁶ เปรมินทร์ คาระวี. ๒๕๔๔. ภูมิศาสตร์คำศัพท์ภาษาไทยและภาษามลายูในเขต ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย. กทม. ๒๕-๓๒

แผนที่ภาษาโดยอาศัยการกระจายศัพท์หรือเสียง ๓. เพื่อเปรียบเทียบภาษาถิ่น โดยอาศัยความแตกต่างทางเสียง ศัพท์ ความหมาย และไวยากรณ์

สำหรับการเลือกพื้นที่ในการทำวิจัย การศึกษาภาษาถิ่นเท่าที่ผ่านมาได้มีการศึกษาในพื้นที่ทั่วประเทศ ไทย ในบางจังหวัดมีผู้ทำการศึกษาไว้มาก ขณะที่บางจังหวัดมีผู้ทำการศึกษาไว้น้อย และในบางจังหวัดไม่มีผู้ทำการศึกษาเลย ทั้งนี้เพราะโดยส่วนใหญ่ นักภาษาศาสตร์นิยมเลือกพื้นที่โดยยึดเหตุผลทางภาษาเป็นสำคัญ การเลือกพื้นที่ทำการวิจัยอาจเป็นการวิจัยทุกภาค วิจัยเฉพาะบางภาค วิจัยเฉพาะบางจังหวัดหรือภายในจังหวัดเดียว เป็นต้น สำหรับเหตุผลในการเลือกพื้นที่นั้นอาจเป็นได้ดังนี้ ๑. เป็นบริเวณที่มีการใช้ภาษาถิ่นที่มีลักษณะที่ต่างจากบริเวณโดยรอบ ๒. เป็นบริเวณที่มีการอพยพเข้ามาอยู่ใหม่ของกลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่ม ๓. เป็นบริเวณที่มีการติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านซึ่งใช้ภาษาพูดต่างออกไป ๔. เป็นบริเวณที่สังเกตเห็นว่ามีรูปแบบในการใช้คำศัพท์หรือเสียงที่ต่างออกไป

การเลือกผู้ตอบแบบสอบถามมีการคัดเลือกเป็น ๒ กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้ ๑. ผู้ตอบแบบสอบถามเฉพาะราย ซึ่งต้องคำนึงคุณสมบัติหลายประการ เช่น ภูมิสำเนา เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ความสมบูรณ์ของอวัยวะในการเปล่งเสียง และลักษณะของเสียง การให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล คุณสมบัติทางด้านวัฒนธรรมและจิตใจ ๒. ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้นำของท้องถิ่นจะมีความคุ้นเคยกับประชากรเป็นอย่างดี และรู้จักภาษาในบริเวณนั้นๆ เป็นอย่างดีด้วย ซึ่งผู้นำท้องถิ่นเหล่านี้อาจได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาจารย์ใหญ่ หรือครูใหญ่ ประจำโรงเรียน ผู้เฒ่าผู้แก่ ปุชนียบุคคลของชุมชน เป็นต้น ในการคัดเลือกผู้บอกภาษานี้ นอกจากคำนึงถึงคุณสมบัติดังกล่าวแล้วยังคำนึงถึงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามอีกด้วย

สำหรับวิธีการเก็บข้อมูลของงานวิจัยที่ผ่านมา อาจแบ่งย่อยออกเป็น ๔ ประเภทคือ ๑. การเก็บข้อมูลทางไปรษณีย์ ๒. การเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ๓. การผนวกการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการทางไปรษณีย์และลงพื้นที่ ๔. การตอบแบบสอบถามผ่านชั้นบังคับบัญชาจนถึงผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตัวเอง ทั้งหมดนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของงานวิจัย

สำหรับการวิเคราะห์คำศัพท์ มีผู้ทำการวิเคราะห์ศัพท์โดยใช้เกณฑ์ต่างๆดังนี้ ๑. ตำแหน่งพยางค์ (พยางค์หลัก/พยางค์รอง) ๒. ชนิดของคำ (นาม/ไม่ใช่นาม) ๓. จำนวนพยางค์ (๑-๒พยางค์/หลายพยางค์) ๔. การจัดประเภทขององค์ประกอบคำ (คำบอกลักษณะ/คำแกน) ๕. โครงสร้างพยางค์ (เสียง) ๖. การปรากฏร่วมขององค์ประกอบในพยางค์^{๑๗}

^{๑๗} เปรมินทร์ คาระวี. ๒๕๔๔. ภูมิศาสตร์คำศัพท์ภาษาไทยและภาษามลายูในเขต ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย. กทม. ๓๓๓-๓๓๔

โดยสรุปจากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าแนวการใช้เกณฑ์วิเคราะห์ศัพท์นั้นอาจแบ่งออกได้เป็น ๒ แนวความคิดใหญ่ๆ คือ การยึดแนวการศึกษาเชิงประวัติและการศึกษาโดยมุ่งศึกษาภาษาสมัยใดสมัยหนึ่งเพียงสมัยเดียว และจากการศึกษาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยภาษาถิ่นในประเทศไทยตั้งแต่ระยะต้นมาจนถึงปัจจุบัน พบว่าเครื่องมือในการวิจัยภาษาถิ่นมีอยู่ ๓ ประการ คือ ๑. วัตถุประสงค์ของการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัยมีไปในทิศทางใด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยก็จะมีลักษณะที่สามารถตอบสนอง วัตถุประสงค์ของการวิจัยนั้นได้เป็นอย่างดี เช่น ถ้าผู้วิจัยมุ่งศึกษาเสียงวรรณยุกต์ คำที่จะเลือกใช้มาสร้างแบบสอบถาม ต้องเป็นคำที่แสดงความต่างในเรื่องของวรรณยุกต์ได้ ถ้าผู้วิจัยสนใจเกี่ยวกับศัพท์หรือเสียงปฎิภาค คำที่เลือกมาใช้สร้างแบบสอบถามหรือเครื่องมือในการวิจัยก็จะได้รับเลือกให้เหมาะสมกับงานนั้นๆ เป็นเรื่องๆไป วัตถุประสงค์ต่างกันจึงอาจเป็นปัจจัยให้เครื่องมือต่างกันด้วย ๒. พื้นที่เป้าหมาย เนื่องจากการศึกษาภาษาถิ่นนั้นให้ความสำคัญกับความหลากหลายของภาษา ฉะนั้นการศึกษาภาษาบนพื้นที่หนึ่งจึงน่าจะมีการคัดเลือกเอาคำที่นำมาใช้สร้างเครื่องมือจากบริเวณที่มีการศึกษานั้น ในขณะที่ศึกษาภาษา ณ พื้นที่อื่นก็ต้องเอาคำที่มีใช้พูดกันที่อื่นมาเป็นเครื่องมือในการวิจัย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ พื้นที่เป้าหมายต่างกันจึงน่าจะมีผลทำให้เครื่องมือต่างกันด้วย ๓. วิธีการเก็บข้อมูล ในงานวิจัยต่างๆ มีวิธีการเก็บข้อมูลที่แตกต่างกันออกไปอย่างหลากหลาย ทั้งนี้อาจเป็นธรรมชาติของเรื่องที่ศึกษา เช่น เสียงวรรณยุกต์ จำเป็นต้องออกไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง หรืออาจมีข้อจำกัดด้วยเวลา เครื่องมือทั้งหมดนี้จะนำไปศึกษาภาษาถิ่นซึ่งสามารถจำแนกงานวิจัยออกเป็น ๒ ประเภทคือ ๑. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเสียง และ ๒. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาศัพท์

ความเป็นมาและพัฒนาการของภาษามลายูและอักษรยาวี

อักษรยาวี (Jawi) คืออักษรที่มาจากการประยุกต์ใช้อักษรอาหรับในยุคที่อิสลามถูกนำเข้ามาเผยแผ่ในบริเวณหมู่เกาะมลายูราวศตวรรษที่ ๑๐ ในแง่ของตระกูลอักษรอาหรับ สามารถกล่าวสรุปได้ว่า อักษรอาหรับจัดอยู่ในตระกูลอักษรโปรโตเซมิติก (Proto-Semitic) ซึ่งแตกแขนงเป็นกลุ่มอักษรเซมิติกเหนือแล้วแยกสาขาย่อยเป็นอักษรอราเมอิก (Aramaic Script) อักษรนาบาเทียน (Nabataean Script) และอักษรอาหรับตามลำดับ (Hashim Musa, 2006)

อักษรยาวีที่ใช้กันอยู่ปัจจุบัน ชาวมลายูยืมใช้จากอักษรอาหรับเพื่อเขียนคำมลายู โดยรูปอักษรต่างๆ ของอักษรยาวีบางรูปยืมมาใช้จากอักษรอาหรับโดยตรงและบางรูปยืมมาจากอักษรในภาษาเปอร์เซีย-อินเดีย ดังนั้นจึงพบว่าอักษรอาหรับทุกตัวจะมีอยู่ในอักษรยาวี ซึ่งสามารถใช้เขียนคำที่เป็นภาษามลายูและคำภาษาอาหรับที่ยืมมาได้ทันที ส่วนคำภาษามลายูที่ไม่สามารถแทนเสียงด้วยอักษรอาหรับจึงจำเป็นต้องสร้างหรือประดิษฐ์ใหม่เพิ่มเติม หรือยืมรูปอักษรที่มีอยู่แล้วในภาษาเปอร์เซีย-อินเดีย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าอักษรอาหรับรวมทั้งอักษรใหม่เพิ่มเติมที่ใช้เขียนคำภาษามลายูทุกคำ เรียกว่า “อักษรยาวี” แต่อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีหลักฐานที่แน่ชัดว่าใครเป็นคนแรกที่บัญญัติคำเรียกนี้ มีนักวิชาการหลายท่าน ทั้งที่เป็นนักวิชาการ

ชาวตะวันตกและจากชาวมลายูได้สันนิษฐานคำเรียกนี้แตกต่างกันไปตามทัศนะและหลักฐานทางประวัติศาสตร์เท่าที่ปรากฏให้ศึกษาได้ และนอกจากนี้ยังไม่เป็นที่ทราบอย่างแน่ชัดว่าชาวมลายูเริ่มมีการยืมอักษรอาหรับมาใช้ตั้งแต่เมื่อไหร่ แต่เป็นที่สันนิษฐานว่าการยืมอักษรอาหรับมาใช้ในภาษามลายูนี้มีมาตั้งแต่เริ่มแรกที่อิสลามเข้ามาในบริเวณนี้แล้ว ถึงจะเป็นเช่นนั้นจริง แต่ประวัติการเข้ามาของอิสลามในบริเวณนี้ก็ยังเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ ในด้านหลักฐานที่น่าเชื่อถือ พบว่ามีการค้นพบหลักฐานชิ้นสำคัญอยู่ห้าชิ้นด้วยกัน ที่บ่งบอกถึงการมีอยู่ของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามในบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในสมัยนั้น หนึ่งในหลักฐานดังกล่าวถูกบันทึกในศตวรรษที่ ๓ แห่งอิระฮะฮ์ศักราช (ศตวรรษที่ ๑๐ ค.ศ.) และอีก ๔ หลักฐานถูกบันทึกในศตวรรษที่ ๕ แห่งอิระฮะฮ์ศักราช (ศตวรรษที่ ๑๑ ค.ศ.) ดังต่อไปนี้

๑. ก้อนหินบนหลุมศพของเชอ์อับดุลกอดีร์ บิน หุเสน ซาห์ ที่บ้านลังการ์ (Langgar) อโหลร์สตาร์ รัฐเคดาห์ บันทึกเมื่อปี ๒๕๐ ฮ.ศ. ตรงกับปี ๙๑๐ ค.ศ.

๒. ก้อนหินบนหลุมศพที่พบที่บ้านปือกัน รัฐปาหัง บันทึกเมื่อเช้าวันพุธที่ ๑๔ เราะบิอุบเอาวัล ปี ๔๑๙ ฮ.ศ.

๓. ก้อนหินบนหลุมศพที่พบที่บ้านปันราง เวียดนาม บันทึกเมื่อปี ๔๓๑ ฮ.ศ. (๑๐๓๙ ค.ศ.)

๔. ก้อนหินบนหลุมศพของบุตรสุลต่านอับดุลมะญิด บิน มุหัมมัด ซาห์ บันทึกเมื่อปี ๔๔๐ ฮ.ศ. (๑๐๔๘ ค.ศ.)

๕. ก้อนหินบนหลุมศพของฟาติมะฮ์ บินดู มัยมูน บิน ฮัยยะตุลลอฮ์ บันทึกเมื่อปี ๔๗๕ ฮ.ศ. (๑๐๘๒ ค.ศ.)

จากหลักฐานสำคัญทั้งห้าชิ้นนี้ จึงสามารถยืนยันได้อย่างแน่นอนว่าอิสลามได้วางรากฐานในบริเวณต่างๆของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตั้งแต่ศตวรรษที่ ๕ แห่งอิระฮะฮ์ศักราช (ศตวรรษที่ ๑๑) มาแล้ว แต่ภาษาที่ใช้เขียนลงบนแผ่นหินดังกล่าวยังคงเป็นภาษาอาหรับ และยังไม่มีการบันทึกเป็นภาษามลายูแต่อย่างใด

Omar Awang (1985) ได้หยิบข้อมูลอธิบายคำในพจนานุกรมของ R.J.Wilkinson (1959) ระบุว่า คำว่า “ยาวิ” ในภาษามลายูเป็นคำเรียกชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งคือ jejawi ใช้เรียกชื่อข้าวสารที่มีลักษณะแตกต่างไปจากข้าวเหนียว (คือ beras Jawi) อีกทั้งยังหมายถึงนุ่มหรืออ่อน และหมายถึงควายในภาษามินังการเบา (Minanglabau) คำอธิบายเหล่านี้ไม่มีความเกี่ยวข้องกับตัวอักษรแม้แต่ชนิดเดียว และหากจะสันนิษฐานต่อไปว่า “ยาวิ” (Jawi) มาจากคำคุณศัพท์ของคำนามในภาษาอาหรับ "الجاوه" “อัล-ยาวิฮ์” (al-Jawah) ซึ่งปรากฏในบันทึกชาวอาหรับก่อนคริสต์ศตวรรษที่ ๑๔ สำหรับอ้างถึงชื่อเกาะสุมาตรารวมถึงเกาะชวา ตัวอักษรของคนชวา และชื่อของพลเมืองที่อาศัยอยู่บนเกาะชวา ดังนั้นคำว่า ยาวิและยาวิฮ์ จึงไม่เพียงแต่เป็นชื่อของเกาะชวาและพลเมืองที่อาศัยอยู่บนเกาะนั้นเท่านั้น แต่คำนี้ชาวอาหรับยังเรียกรวมถึงพื้นที่และพลเมืองในเขตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่นับถือศาสนาอิสลามและใช้ภาษามลายูอีกด้วย เช่น มลายู บุกิส อาเจห์ มันดะอิลิง มินังกาเบา บันญูร มาดูรา ฟิลิปปินส์ และอาจรวมถึงภาคใต้ของประเทศไทยด้วย

Hamdan Abdul Rahma¹⁸ ระบุว่า คำว่า “ยาวิ” (Jawi) แรกเริ่มมีที่มาจากชื่อของ “ดินแดนโลกมลายู” ซึ่งหลังจากนั้นก็ถูกเรียกขานเป็นชื่อภาษาและเป็นชื่ออักษรชนิดหนึ่งที่เรียกกันเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน คำ “ยาวิ” ที่รู้จักในนามชื่ออักษรนั้นเริ่มปรากฏหลังจากที่นักบูรพาคดีชาวตะวันตกได้แนะนำการใช้อักษรโรมัน (หรือ Rumi) ควบคู่กับอักษรยาวิ แต่ในช่วงระยะเวลาหนึ่งที่สหพันธรัฐมลายู (Persekutuan Tanah Melayu) จะได้รับเอกราชจากอังกฤษนั้น ยังคงมีบางรัฐบนคาบสมุทรมลายูไม่ได้ใช้ชื่อนี้ (ยาวิ) แต่คำศัพท์ที่ใช้อยู่ในสมัยนั้นคือ “มลายู” (melayu) เช่นเวลาเรียกชื่อวิชาต่างๆเกี่ยวกับภาษา ก็มักจะตามด้วยคำว่า “มลายู” แทนคำว่า “ยาวิ” เช่น วิชาการอ่านมลายู การเขียนมลายู ความเรียงมลายู เป็นต้น

ขุนศิลปกิจพิสัย¹⁹ ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับคำว่า “ยาวิ” ไว้ว่า ชาวอินเดียนเป็นผู้เปลี่ยนชื่อ เกาะเก็นดัง (Gendang) มาเป็นเกาะชวา (Jawawud Dwipa) ส่วนเกาะสุมาตราส่วนรวมเรียกชื่อเกาะชวากับด้วย เพราะอยู่ใกล้กัน ชาวอาหรับเป็นผู้ตั้งชื่อเกาะนั้นว่า “เกาะยาวิ” ชื่อเกาะยาวินี้ก็เป็นที่รู้จักของชาวไทยสมัยนั้นด้วยเหมือนกัน ดังปรากฏในสมุทรโฆษะว่า “ชวาซวี” และพระอภัยมณีว่า “ชวาสวี” ทั้งซวีและสวี หมายถึงเกาะยาวินั่นเอง

ลักษณะตัวอักษรยาวิหรืออักษรมลายู รูปร่างอักษรยาวิหรือมลายูนั้น โดยส่วนมากจะยืมอักษรอาหรับมาใช้ มีลักษณะเป็นเส้น มีจุดกำกับอยู่เหนือหรือล่างลายเส้น ซึ่งอักษรบางตัวมีจุดกำกับอยู่มากกว่าหนึ่งจุด แต่ไม่เกินสามจุด และบางตัวไม่มีจุดกำกับ อักษรยาวิมีเพียงชุดเดียวแต่สามารถใช้แทนหน่วยเสียงได้ทั้งหน่วยเสียงพยัญชนะและหน่วยเสียงสระนอกจากนี้อักษรยาวิไม่มีการแบ่งลักษณะอักษรเป็นตัวพินทุใหญ่ ตัวพินทุเล็ก แต่มี “อักษรเต็มรูป” และ “อักษรเชื่อม” คือ เชื่อมโยงผูกติดไว้กับอักษรอื่นที่สามารถเขียนเชื่อมโยงกันได้

สำหรับอักษรเชื่อมนั้นมีลักษณะลายเส้นแตกต่างกัน คือมีการลดรูปเส้นหรือเพิ่มรูปเส้นแล้วแต่ลักษณะของรูปร่างเต็มของอักษรนั้นๆ อักษรบางตัวมีมากกว่าหนึ่งรูปทรง แตกต่างกันไปตามตำแหน่งที่ปรากฏในคำ คือ ตำแหน่งตัวนำอย่างเดียว ตำแหน่งตัวนำ-ตัวตาม และตำแหน่งตัวตามอย่างเดียว การเปลี่ยนแปลงรูปทรงนี้เปลี่ยนเฉพาะรูปเส้นหรือลายเส้นเท่านั้น ส่วนจุดก็ยังคงคงจำนวนไว้เท่าเดิม สำหรับอักษรที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปทรงเลยมีเพียงตัวเดียวเท่านั้น เมื่อปรากฏในตำแหน่งต่างๆ ได้แก่ ๙ (ฮัมซะฮฺ) (รัตติยา สาและ, 2547)

¹⁸ Hamdan Abdul Rahman. ๑๙๙๙. *Panduan Memulis dan Mengeja Jawi*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.

¹⁹ ศิลปกิจพิสัย, ขุน. ๒๕๑๐. อ้างอิงใน จารุวัจน์ สองเมือง. *การพัฒนาการเขียนภาษามลายูปาตานีด้วยอักษรยาวิ เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่น: กรณีศึกษา ตำบลเขาตุม อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี*. ๒๕๕๑. ๑๔

อักษรยาวีที่เอามาจากอักษรอาหรับประกอบด้วย ๒๙ ตัวอักษร และอีก ๗ อักษรจากการประดิษฐ์เพิ่มเติม (แต่เดิมอักษรยาวีที่เพิ่มเติมมี ๕ ตัวอักษร ได้แก่ چ, غ, ف, گ, และ ن ซึ่งเป็นอักษรที่เคยปรากฏในจารึกตริงกานู และในปี ๑๙๘๖ สภาภาษาและวัฒนธรรม (Dewan Bahasa dan Budaya) ของประเทศมาเลเซียได้เพิ่มอีก ๒ ตัวอักษร ได้แก่ ړ และ ى อักษรยาวีที่เพิ่มเติมทั้ง ๗ อักษรดังกล่าวถูกนำมาใช้จนถึงปัจจุบัน และถูกนำมาเรียงลำดับใหม่โดยการแทรกกลไประหว่างตัวอักษรอาหรับที่มีลักษณะหน่วยเสียงใกล้เคียงกัน กล่าวคือ อักษรยาวีที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีทั้งหมด ๓๖ ตัวอักษร ดังนี้

อักษรยาวีเต็มรูป	ชื่ออักษร	อักษรเทียบที่ใกล้เคียงในภาษาไทย
ا/ء	อลีฟ/ฮัมซะฮ์	อ
ب	บาอู	บ
ت	ตาอู	ต
ث	ซาอู	ซ
ج	ญีม	ญ
چ	จา	จ
ح	ฮาอู	ฮ
خ	คออู	ค
د	ดาล	ด
ذ	ซาล	ซ
ر	รออู	ร
ز	ซัย	ซ
س	ซีน	ส
ش	ชีน	ช
ص	ศอด	ศ
ض	ฎอด	ฎ
ط	ฏอด	ฏ
ظ	ซอด	ซ
ع	อัยนุ	อ
غ	เฆน	ฆ
ځ	งา	ง

ف	ฟาอู	ฟ
ڤ	ปา	ป
ق	คอฟ	ก
ك	กาฟ	ก
ڤ	สมา	สม
ل	ลาม	ล
م	มีม	ม
ن	นูน	น
و	วาว	ว
ڤ	ฝ่า	ฝ
ه	ฮอ	ฮ
ء	ฮัมซะฮ์	อ
ي	ยาอู	ย
ڤ	ญา	ญ
ى	เย	สระเออ

อักษรแต่ละตัวที่ปรากฏในคำเดียวกัน ถ้าเป็นอักษรที่สามารถเชื่อมโยงต่อกันได้ก็ต้องเขียนให้เชื่อมโยงกันหมด โดยไม่จำกัดจำนวนอักษร ในกรณีนี้ก็ต้องใช้อักษรเชื่อม ซึ่งอาจจะเป็นอักษรที่มีรูปทรงสำหรับเชื่อมต่อในตำแหน่งต้น กลางหรือท้ายตัวอักษรอื่นๆ ตามตำแหน่งที่ปรากฏ ในทางตรงกันข้ามหากเป็นอักษรที่ไม่สามารถเขียนเชื่อมโยงกับอักษรตัวอื่นๆในคำได้เลย ก็ต้องใช้อักษรเต็มรูป (กรณีที่ไม่ใช่เป็นอักษรในกลุ่มคำเดียวกัน แม้ว่าจะเป็นอักษรที่เชื่อมโยงกันได้ ก็ให้เขียนแยกกันต่างหาก เป็นคนละคำกัน)(รัตติยา สาและ ,2529:49)

ตัวอย่างการเขียนคำว่า “cantik” (อ่านว่า “จันติก” แปลว่า “สวย”) และ “sembahyang” (อ่านว่า “เซิมบัยยัง” แปลว่า “นมาสการ” หรือ “ละหมาด”) ในคำว่า “cantik” สามารถเขียนด้วยอักษรยาวี โดยมีรูปอักษรที่ใช้เขียนประสมเป็นคำ ประกอบด้วย **چ ن ت ي ق** เมื่อนำมาประกอบเป็นคำจำเป็นต้องนำมาเชื่อมกัน ซึ่งจะได้รูปเขียนดังนี้ **چنتیق** เช่นเดียวกับคำว่า “sembahyang” มีรูปอักษรยาวีที่ใช้เขียนเป็นคำ ซึ่งประกอบด้วย **س م ب ه ي غ** คำนี้เมื่อเรานำมาเขียนเป็นคำจะได้รูปเขียน คือ **سمبهیغ** ซึ่งทั้งนี้รูปอักษรที่สามารถเชื่อมโยงได้ในทุกตำแหน่งมีดังนี้

ตาราง รูปอักษรที่สามารถเชื่อมโยงได้ในทุกตำแหน่ง

รูปอักษรที่ปรากฏในตำแหน่งต่างกัน			รูปอักษรเต็ม
ตำแหน่งท้าย (ตาม)	ตำแหน่งกลาง (ตาม-นำ)	ตำแหน่งต้น (นำ)	
ب	بـ	بـ	ب
ت	تـ	تـ	ت
ث	ثـ	ثـ	ث
ج	جـ	جـ	ج
چ	چـ	چـ	چ
ح	حـ	حـ	ح
خ	خـ	خـ	خ
س	سـ	سـ	س
ش	شـ	شـ	ش
ص	صـ	صـ	ص
ض	ضـ	ضـ	ض
ط	طـ	طـ	ط
ظ	ظـ	ظـ	ظ
ع	عـ	عـ	ع
غ	غـ	غـ	غ
غ	غـ	غـ	غ
ف	فـ	فـ	ف
ق	قـ	قـ	ق
ق	قـ	قـ	ق
ك	كـ	كـ	ك
ك	كـ	كـ	ك
ل	لـ	لـ	ل
م	مـ	مـ	م
ن	نـ	نـ	ن

นอกจากนี้ยังมีรูปอักษรที่สามารถเชื่อมต่อได้ในตำแหน่งสุดท้าย ส่วนตำแหน่งอื่นในคำจะยังคงรูปอักษรเดิม ดังตาราง

ตาราง แสดงรูปอักษรที่สามารถเชื่อมโยงกันได้ในบางตำแหน่ง

รูปอักษรที่ปรากฏในบางตำแหน่ง			รูปอักษรเต็ม
ตำแหน่งท้าย(ตาม)	ตำแหน่งกลาง (ตาม-นำ)	ตำแหน่งต้น (นำ)	
ل	-	ل	ل
ـ	-	ـ	ـ
ـِ	-	ـِ	ـِ
ـُ	-	ـُ	ـُ
ـَ	-	ـَ	ـَ
ـِ	-	ـِ	ـِ
ـُ	-	ـُ	ـُ
ـَ	-	ـَ	ـَ

ลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งของการเขียนอักษรยาวี คือ เริ่มการเขียนจากทางขวามือไปทางซ้ายมือ ในคำหนึ่ง หากอักษรตัวใดก็สามารถเขียนเชื่อมโยงกันได้ (ในตำแหน่งต้น กลาง หรือท้ายคำ) ก็ต้องเขียนเชื่อมโยงติดต่อกันให้หมด แต่ถ้าเป็นอักษรที่ไม่สามารถเขียนเชื่อมโยงกับตัวอักษรอื่นๆก็ให้ใช้รูปอักษรเต็มได้ทันที^{๒๐}

จากข้อมูลข้างต้น พบว่าลักษณะตัวอักษรยาวีแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ อักษรเต็ม และอักษรเชื่อม อักษรเต็มมีเพียงรูปทรงเดียว ในขณะที่อักษรเชื่อมบางตัวนั้นอาจมีมากกว่าหนึ่งรูปทรง และอาจมีถึงสามรูปทรง ซึ่งแต่ละรูปทรงนั้นมีหลักการนำไปใช้ที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับตำแหน่งที่อักษรแต่ละตัวปรากฏในคำของแต่ละคำในคำนั้นๆ

^{๒๐} จารูว์จน์ สองเมือง และคณะ. ๒๕๔๙. การพัฒนาระบบเขียนภาษามลายูปาตานีด้วยอักษรยาวี เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่น: กรณีศึกษา ตำบลเขาตุม อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.). กทม. ๑๓-๑๔

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นางสาวบุปผาชาติ เรืองกุล²¹ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบการแปรของเสียงสระสูงในภาษาไทยถิ่นไทบุรีรัมย์ว่า จากการเปรียบเทียบการแปรของเสียงสระสูงในภาษาไทยถิ่นไทบุรีรัมย์กับภาษาไทยถิ่นสงขลา ผู้พูดภาษาไทยถิ่นสงขลาใช้รูปแปร [i:, t:, u:] ในอัตราที่มากกว่าผู้พูดภาษาไทยถิ่นไทบุรีรัมย์ การศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ภาษาไทยถิ่นไทบุรีรัมย์ยังคงลักษณะการออกเสียงสระแบบเดิมไว้ได้มากกว่าภาษาไทยถิ่นสงขลา ในขณะที่ภาษาไทยถิ่นสงขลา กำลังมีการเปลี่ยนแปลง

วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์ และคณะ²² ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ คนไทในรัฐอัสสัมประเทศอินเดีย ผลการศึกษาพบว่า “คนไทบ้าน” ในหมู่บ้านที่ห่างไกลจากตัวเมืองยังคงมีวิถีชีวิตและขนบธรรมเนียมประเพณีแบบไทดั้งเดิม เพราะยังคงปฏิบัติตามพิธีกรรมแบบดั้งเดิมเกี่ยวกับการเกิด การแต่งงานและการตายอยู่ในปัจจุบัน ส่วน “คนไทเมือง” ซึ่งย้ายออกจากหมู่บ้านไปอยู่ในเมืองได้เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ กล่าวคือ ได้รับการศึกษาแบบใหม่ตามแบบอย่างของประเทศในโลกตะวันตก สิ่งที่มาพร้อมกับชีวิตสมัยใหม่ คือ การมีอาชีพใหม่ที่ไม่ใช่การทำนาปลูกข้าว ซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิมอาชีพเดียวของคนไท คนไทในเมืองใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนต่างเผ่า ต่างภาษาและต่างศาสนา ทำให้ไม่ได้ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมดั้งเดิมของคนไท และได้เกิดกระบวนการย้ายภาษา (Language shift) ขึ้น คนไทอาหมในปัจจุบันไม่สามารถพูดภาษาไทยได้เลย และมีคนไทคำยงจำนวนน้อยเท่านั้นที่ยังใช้ภาษาไทยได้ ส่วนเด็กเล็กๆ ในหมู่บ้านไทตอนเริ่มไม่ใช้ภาษาไทยที่บ้าน คนไทคำตี้และคนไทพาเกยยังคงใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวันอยู่

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ²³ ได้ทำการศึกษาเรื่อง แผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย ผลงานวิจัยนี้ ทำให้ทราบถึงทรัพยากรด้านภาษาและวัฒนธรรมของประเทศ ซึ่งกระจายในพื้นที่ต่าง ๆ สามารถนำไปใช้เป็นฐานในงานด้านนโยบาย การปฏิบัติงานในพื้นที่ การวิจัยในระดับลึกด้านต่าง ๆ ทั้งด้านภาษาศาสตร์ สังคมวิทยา มานุษยวิทยา การสืบค้นและสืบสานภูมิปัญญาพื้นบ้าน เป็นแหล่งค้นคว้าอ้างอิง และเป็นฐานข้อมูลด้านภาษาและวัฒนธรรมของประเทศ โดยผลการวิจัยได้พบว่า

๑. กลุ่มภาษาต่าง ๆ ในประเทศไทย มีทั้งสิ้นกว่า ๖๐ กลุ่ม ซึ่งจัดอยู่ในตระกูลภาษา ๕ ตระกูลสำคัญของภาษาในเอเชียอาคเนย์ คือ (๑) ตระกูลไท ประมาณร้อยละ ๙๔ (๒) ตระกูลออสโตร เอเชียติก (มอญ-เขมร) ประมาณร้อยละ ๔.๓ (๓) ตระกูลจีน-ทิเบต ประมาณร้อยละ ๑.๑ (๔) ตระกูลออสโตรนีเซียนหรือมาลา

^{๒๑} บุปผาชาติ เรืองกุล . ๒๕๔๓. การศึกษาเปรียบเทียบการแปรของเสียงสระสูงในภาษาไทยถิ่นไทบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

^{๒๒} วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์ และคณะ . ๒๕๔๐. คนไทในรัฐอัสสัมประเทศอินเดีย. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. กทม.

^{๒๓} สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ. ๒๕๔๗. แผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. กทม. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

โยโพลิเนเซียน ประมาณร้อยละ ๐.๓ และ (๕) ตระกูลม้ง-เมี่ยน (หรือแม้ว-เย้า) ประมาณร้อยละ ๐.๓ กระจายอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ ซึ่งได้จัดเก็บไว้เป็นฐานข้อมูลด้านภาษาและชาติพันธุ์ของประชากร

๒. ในการจัดแผนที่แสดงการกระจายของกลุ่มภาษาต่าง ๆ เสนอเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๒.๑ แผนที่แสดงการกระจายของกลุ่มภาษาตามพื้นที่ทางสังคมวัฒนธรรม โดยแสดงการกระจายของภาษาในตระกูลต่าง ๆ แต่ละตระกูลทั้ง ๕ ตระกูล รวมทั้งการกระจายของภาษาใหญ่และภาษาย่อยในสังคม เช่น ภาษาท้องถิ่นตามภูมิภาค ภาษาพลัดถิ่น ภาษาชายขอบ ภาษาในวงล้อม เป็นต้น และได้แสดงการกระจายของแต่ละกลุ่มภาษาเป็นรายภาษาทั้ง ๖๐ กลุ่ม

๒.๒ แผนที่แสดงการกระจายของกลุ่มภาษาตามพื้นที่ภูมิศาสตร์การปกครอง โดยเสนอการกระจายของกลุ่มภาษาต่าง ๆ ในระดับประเทศ ภาค (แต่ละภาค) และรายจังหวัดทั้ง ๗๖ จังหวัด เป็นต้น

นายวรวัตร ศรีภักย์^{๒๔} ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเชื่อมโยงความในภาษาถิ่นสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่า การเชื่อมโยงความโดยการใช้คำเชื่อม พิจารณาถึงการแสดงความสัมพันธ์โดยการใช้คำเชื่อมพบว่ามี 14 ลักษณะ ได้แก่ ความสัมพันธ์แบบคล้ายตาม ความสัมพันธ์แบบขัดแย้ง ความสัมพันธ์แบบแสดงเงื่อนไข ความสัมพันธ์แบบแสดงเหตุ ความสัมพันธ์แบบแสดงผล ความสัมพันธ์แบบขยายความ ความสัมพันธ์แบบแจกแจง ความสัมพันธ์แบบตัดตอนหรือแยกส่วน ความสัมพันธ์แบบให้เลือก ความสัมพันธ์แบบแสดงตัวอย่าง ความสัมพันธ์แบบแสดงเวลา ความสัมพันธ์แบบแสดงจุดเริ่มต้น ความสัมพันธ์แบบแสดงจุดสิ้นสุด และความสัมพันธ์แบบแสดงการอ้างถึงคำพูด ส่วนหน้าที่ของคำเชื่อม จำแนกได้เป็น 5 ประเภท คือ คำเชื่อมนามกับนาม กริยากับนาม ประโยคกับประโยค นามกับประโยคย่อย และกริยากับประโยคย่อย สำหรับการปรากฏของคำเชื่อม ซึ่งปรากฏได้ 4 ตำแหน่ง คือ ต้นประโยค ต้นและกลางประโยค กลางประโยค และท้ายประโยค

นางสุภา วัชรสุขุม^{๒๕} ได้ทำการศึกษาเรื่อง คำยืมภาษามลายูท้องถิ่นปัตตานีในภาษาถิ่น 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการศึกษาพบว่า คำที่อยู่ในข่ายสงสัยจำนวน 643 คำ เป็นคำที่มีใช้อยู่ในปัจจุบันในภาษามลายูท้องถิ่นปัตตานี 400 หน่วยย่อย เป็นคำที่ยืมมาจากภาษามลายูท้องถิ่นปัตตานี 352 หน่วยย่อย คำที่ใช้ร่วมกันระหว่างภาษามลายูท้องถิ่นปัตตานีกับภาษาไทยถิ่น 3 จังหวัดภาคใต้ 48 หน่วยย่อย เสียงปฏิภาคในคำยืมและคำที่ใช้ร่วมกันนั้นพบว่า ไม่ว่าจะเป็นเสียงพยัญชนะต้น พยัญชนะท้าย หรือสระท้ายคำ ถ้าในภาษามลายูท้องถิ่นปัตตานีมีหน่วยเสียงตรงกับหน่วยเสียงในภาษาไทย เสียงปฏิภาคจะตรงกันเป็นส่วนใหญ่ จะ

^{๒๔} วรวัตร ศรีภักย์. ๒๕๔๔. การเชื่อมโยงความในภาษาถิ่นสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาจารึกภาษาไทย. ภาควิชาภาษาตะวันออก. มหาวิทยาลัยศิลปากร. กทม.

^{๒๕} สุภา วัชรสุขุม. ๒๕๓๔. คำยืมภาษามลายูท้องถิ่นปัตตานีในภาษาถิ่น ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์สาขาภาษาไทย. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เปลี่ยนแปลงไปบ้างในบางคำก็จะเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบไม่มีเงื่อนไข ถ้าหน่วยเสียงใดของภาษามลายูท้องถิ่นปัตตานีไม่มีในภาษาไทย คำยืมและคำที่ใช้ร่วมกันในภาษาไทยถิ่น 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะออกเสียงให้ใกล้เคียงกับหน่วยเสียงภาษามลายูท้องถิ่นปัตตานี

นายเชิดชัย อุดมพันธ์²⁶ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ทางเชื้อสายของภาษาสะกอมกับภาษาตากใบและภาษาสงขลาพบว่า ๑)ภาษาสะกอมมีลักษณะการแยกเสียงวรรณยุกต์แบบสองทางเหมือนกับภาษาตากใบ ๒)ภาษาสะกอมมีลักษณะการรวมเสียงวรรณยุกต์ A กับ B คล้ายกับภาษาสงขลา ๓)ภาษาสะกอมมีลักษณะการยัดเสียงของเสียงสระสูงดั้งเดิมเป็นเสียงยาวในคำพยางค์ปิดคล้ายคลึงกับภาษาตากใบและภาษาสงขลา ๔)ภาษาสะกอมมีการใช้คำศัพท์เฉพาะกลุ่มร่วมกับภาษาตากใบและภาษาสงขลา โดยใช้คำศัพท์เฉพาะกลุ่มร่วมกับภาษาตากใบมากกว่าภาษาสงขลา จากผลการศึกษาทั้ง ๔ ประการ ผู้วิจัยจึงสรุปว่าภาษาสะกอมมีความสัมพันธ์ทางเชื้อสายใกล้ชิดกับภาษาตากใบมากกว่าภาษาสงขลา

นางสาวกุลวดี แพทย์พิทักษ์²⁷ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ภาษาของ หมู่บ้านคลองแสง ตำบลด่านชุมพล อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราดพบว่า ระบบเสียงภาษาของมี ๓ ชนิดคือ หน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงสระ และลักษณะน้ำเสียง หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาของแยกเป็น พยัญชนะต้นเดี่ยว ๒๑ หน่วยเสียง พยัญชนะท้าย ๑๓ หน่วยเสียง พยัญชนะควบกล้ำ ๑๓ หน่วยเสียง หน่วยเสียงสระในภาษาของแยกเป็น สระเดี่ยว ๑๘ หน่วยเสียง มีเสียงสั้น ๙ หน่วยเสียง เสียงยาว ๙ หน่วยเสียง สระประสม ๓ หน่วยเสียง ลักษณะน้ำเสียงมีทั้งหมด ๓ ลักษณะ ระบบคำ ลักษณะคำภาษาของส่วนใหญ่เป็นคำพยางค์เดี่ยว และคำสองพยางค์ หน่วยคำแบ่งเป็น หน่วยคำอิสระและหน่วยคำผูกพัน การสร้างคำมีการสร้างคำแบบ คำประสม คำประสมและคำซ้ำ ซึ่งส่วนมากเป็นคำประสม วลี แบ่งเป็น ๔ ชนิดคือ นามวลี กริยาวลี สถานวลี และวิเศษณ์วลี ประโยคแบ่งเป็น ๓ ชนิดคือ ประโยคบอกเล่า ประโยคคำสั่ง และประโยคคำถาม โดยมากมีการเรียงแบบ บทประธาน บทกริยา และบทกรรม

ดร.เปรมินทร์ คาระวี²⁸ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ภูมิศาสตร์คำศัพท์ภาษาไทยและภาษามลายูในเขต ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยพบว่า สามารถแบ่งเส้นเขตภาษาได้ ๗๕ เส้น ทับกันอย่างสนิท และสามารถกำหนดเป็นแนวแบ่งเขต (bundles of isoglosses) ภาษาไทยและภาษามลายูได้เป็น ๕ เส้น และ

^{๒๖} เชิดชัย อุดมพันธ์. ๒๕๔๒. ความสัมพันธ์ทางเชื้อสายของภาษาสะกอมกับภาษาตากใบและภาษาสงขลา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาภาษาไทย. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

^{๒๗} กุลวดี แพทย์พิทักษ์. ๒๕๓๙. ภาษาของ หมู่บ้านคลองแสง ตำบลด่านชุมพล อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาจารึกภาษาไทย. ภาควิชาภาษาตะวันออก. มหาวิทยาลัยศิลปากร. กทม

^{๒๘} เปรมินทร์ คาระวี. ๒๕๔๔. ภูมิศาสตร์คำศัพท์ภาษาไทยและภาษามลายูในเขต ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย. กทม

ส่วนที่ไม่สามารถกำหนดแนวแบ่งเขตภาษาได้ ซึ่งได้แก่พื้นที่บางส่วนของจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส ซึ่งพบว่ามี การพูดที่กระจัดกระจายของภาษาไทยทั่วบริเวณ นอกจากนี้ยังพบว่า ภาษามลายูในพื้นที่ที่ทำการศึกษ สามารถแบ่งออกเป็น ๒ ถิ่นใหญ่ คือ ภาษามลายูถิ่นสตูล และภาษามลายูถิ่นปัตตานี และพบว่ามีภาษาเขมร และภาษาตากใบในจังหวัดนราธิวาสและภาษาชาวเล (Urak Lawoi') ในจังหวัดสตูลด้วย

Kang Kyoung Seock²⁹ ได้ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการระบบเขียนยาวีในสังคมมลายู จากการศึกษาครั้งนี้ Kang ได้ค้นพบว่า อักษรยาวีมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องและสามารถเชื่อมโยงไปยังภาษาอาหรับ ซึ่งเป็น ภาษาที่สำคัญในการศึกษาศาสนาอิสลาม อันเป็นศาสนาที่ประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่ นับถือ กล่าวคือตั้งแต่ขั้นเริ่มแรกจากการนำระบบเขียนอาหรับทั้งระบบมาใช้ นั่นคือการใช้ระบบเครื่องหมายขีด ต่างๆที่ปรากฏในภาษาอาหรับ จนกระทั่งถึงขั้นการลดเครื่องหมายทุกชนิดออก และยังคงเครื่องหมายบางชนิด ไว้ คือเครื่องหมายตัดขีด () และถึงขั้นของการลดเครื่องหมายทุกชนิดออก แล้วพัฒนาเรื่อยมาจนมาถึงขั้น การนำรูปสระมาใช้ในพยัญชนะที่สอง พยางค์สุดท้าย และพยางค์แรกตามลำดับโดยใช้รูปอักษร อลีฟ (ا) อักษร วาว (و) และอักษร ยา (ي)

วิจิตร ภาณุพงศ์³⁰ มุ่งศึกษาภาษาในจังหวัดนครราชสีมาเพื่อกำหนดแนวแบ่งเขตภาษาโดยใช้ศัพท์เป็น เกณฑ์ ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยและคณะออกไปเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยตนเอง ผลการวิจัยสรุปได้ว่า มีแนวแบ่งเขต ภาษาซึ่งเกิดจากเส้นแบ่งเขตศัพท์ที่ทับกันสนิท อย่างชัดเจน ๕๓ เส้น แยกภาษาถิ่นที่พูดในจังหวัดนี้ ออกเป็น ๒ กลุ่มคือ ภาษาถิ่นกลุ่มไทยโคราช และกลุ่มไทยอีสาน นอกจากนั้นยังมีเส้นแบ่งเขตศัพท์จำนวน ๑๔๑ หน่วย อรรถ ที่แสดงให้เห็นอิทธิพลในด้านการติดต่อกันระหว่างผู้พูดภาษาถิ่นต่างกลุ่มกัน แนวแบ่งเขตภาษานี้ยังมี หลักฐานด้านเสียงมาสนับสนุนอีก ๒ ด้านคือ ด้านการกระจายพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ของภาษาแต่ละ ถิ่นอีกด้วย

จารุวัจน์ สองเมือง และคณะ³¹ ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบเขียนภาษามลายูปัตตานีด้วย อักษรยาวี เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่น: กรณีศึกษา ตำบลเขาตุม อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี. ผลการศึกษาพบว่า ระบบการเขียนภาษามลายูปัตตานีด้วยอักษรยาวี มีความเหมาะสมในการ นำไปสู่การประยุกต์ใช้ในการอนุรักษ์ภาษาและวัฒนธรรมมลายูปัตตานีโดยมีส่วนร่วมจากชุมชนในการพัฒนา ระบบเขียนในทุกขั้นตอน นอกจากนี้ชุมชนยังพร้อมนำระบบเขียนดังกล่าวสู่การเผยแพร่และนำไปใช้อีกด้วย แต่ทั้งนี้จำเป็นจะต้องได้รับการสนับสนุนจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินงานของชุมชนในระยะต่อไป

²⁹ Kang Kyoung Seock .๑๙๙๐. *Perkembangan Tulisan Jawi dalam Masyarakat Melayu*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.

³⁰ วิจิตร ภาณุพงศ์.๒๕๒๗. *ภูมิศาสตร์คำศัพท์ในจังหวัดนครราชสีมา:โครงการนำร่อง.โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.กทม.*

³¹ จารุวัจน์ สองเมือง และคณะ. ๒๕๔๙. *การพัฒนาระบบเขียนภาษามลายูปัตตานีด้วยอักษรยาวี เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่น: กรณีศึกษา ตำบลเขาตุม อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.). กทม.

ประสบความสำเร็จ ซึ่งผลการออกแบบได้เลือกใช้สัญลักษณ์ที่มีในภาษาอาหรับ เนื่องจากเป็นสัญลักษณ์ที่เป็นที่รู้จักของชุมชนและสามารถนำมาใช้ร่วมกับอักษรยาวีได้เป็นอย่างดี และจากการทดลองใช้ระบบเขียน พบว่าสามารถบันทึกได้ทุกหน่วยเสียงในภาษามลายูปาตานีและเป็นระบบเขียนที่เรียนรู้ได้ง่าย

ดังนั้น ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล³² ได้ทำรายงานผลการจัดประชุมโครงการจัดประชุมวิชาการโดยชุมชนมีส่วนร่วม "มหกรรมฟื้นฟูภาษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น" ระหว่างวันที่ 28 - 29 ตุลาคม 2551 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างชุมชนเจ้าของภาษาที่มีงานวิจัยท้องถิ่นด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา-วัฒนธรรม รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ในขณะเดียวกันที่นักวิชาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ให้การสนับสนุนทุนวิจัยได้มีโอกาสทำความรู้จักกันซึ่งกันและกัน และเผยแพร่ผลงานให้เป็นที่ประจักษ์มากขึ้น งานวิจัยท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา-วัฒนธรรม รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นได้เริ่มต้นจากกลุ่มของ จังหวัดจันทบุรีเป็นกลุ่มแรก ในปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา หลังจากนั้นกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ที่มีปัญหาวิกฤตทางภาษาเช่นกัน ได้เข้าร่วมงานอีกหลายกลุ่ม จึงได้เกิดการวิจัยท้องถิ่นที่ดำเนินการโดยคนในชุมชนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เช่น กลุ่มญ้อกร จังหวัดชัยภูมิ กลุ่มโซ(ทะวืง) จังหวัดสกลนคร กลุ่มก่ออง จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มมอญ จังหวัดราชบุรี กลุ่มมลาบรี, อีมีป และมัง จังหวัดแพร่ และอื่นๆ ซึ่งปัจจุบันมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่สนใจทำงานวิจัยทำนองนี้เข้าร่วมโครงการมากกว่า 12 กลุ่ม

ผลที่ได้จากการศึกษาภาษาถิ่น จึงนำไปสู่การปฏิบัติงานจริง โดย ศ.ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์และคณะ³³ ได้ทำโครงการวิจัยปฏิบัติการเรื่อง การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-มลายูถิ่น) ในโรงเรียนเขตพื้นที่สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่า ผลสำเร็จของการดำเนินงาน เห็นได้ชัดเจนจากผลที่เกิดขึ้นกับเด็ก เด็กมีความสุข กล้าคิดกล้าแสดงออก รักการอ่านเขียน มีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งส่งผลดีต่อพัฒนาการทั้งในส่วนของการพัฒนาทางภาษา (ภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย) และความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระอื่นๆ พร้อมทั้งสามารถปฏิบัติตัวตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและวัฒนธรรมส่วนกลางได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับวัย ซึ่งเป็นที่พอใจของผู้ปกครอง ครู และชุมชน สำหรับสังคมภายนอกก็เกิดความเข้าใจในปัญหาในพื้นที่มากขึ้นและเข้าใจความสำคัญของการนำภาษาท้องถิ่นมาร่วมในการจัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนของรัฐ ปัจจุบันการ

³² ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.๒๕๕๑.โครงการจัดประชุมวิชาการโดยชุมชนมีส่วนร่วม "มหกรรมฟื้นฟูภาษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น" ระหว่างวันที่ ๒๘ - ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๑. สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัยด้านมนุษยศาสตร์.กทม

³³ สุวิไล เปรมศรีรัตน์และคณะ.๒๕๕๓.การจัดการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-มลายูถิ่น) ในโรงเรียนเขตพื้นที่สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้. สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย.กทม

จัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (ภาษามลายูถิ่น-ภาษาไทย) ถูกนำไปประยุกต์ใช้กับเยาวชนในพื้นที่อื่นๆที่มีภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นต่างไปจากภาษาและวัฒนธรรมส่วนกลาง ได้แก่ กลุ่มเขมรถิ่นไทย จ.สุรินทร์ กลุ่มขมุ จ.น่าน กลุ่มละเวือะ จ.แม่ฮ่องสอน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังได้รับการเสนอให้เป็นต้นแบบ (Good Functioning Model) สำหรับการจัดศึกษาของประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ลาวและประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ อีกด้วย

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผลงานการวิจัยทั้งหมดที่ได้กล่าวไปนั้น ส่งผลให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงความเป็นมาของภาษาถิ่น รวมถึงวิวัฒนาการ และพัฒนาการของภาษาถิ่นเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูล อันได้แก่ การกำหนดพื้นที่วิจัย กลุ่มคนผู้ตอบแบบสอบถาม เกณฑ์ในการวิเคราะห์ศัพท์เหล่านี้ เป็นต้น ซึ่งเรื่องเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญในการทำวิจัยด้านภาษาถิ่น และเป็นประโยชน์ในการทำวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างมาก ซึ่งผลการศึกษาภาษาถิ่นทั้งหมดเหล่านั้นนำไปสู่การนำไปเป็นต้นแบบในการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา ผลสำเร็จของการดำเนินงานและการนำไปปฏิบัติงานจริง เห็นได้ชัดเจนจากผลที่เกิดขึ้นกับเด็ก เยาวชน มีความสุข กล้าคิดกล้าแสดงออก รักการอ่านเขียน มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นที่พอใจของผู้ปกครอง ครู และชุมชนเป็นอย่างมาก ทั้งหมดนี้เป็นผลมาจากการทุ่มเทในการศึกษาค้นคว้าวิจัยทางด้านภาษาถิ่น

บทที่ 3

บริบทชุมชนตำบลนาเคียน

บริบทชุมชนมีความสำคัญยิ่งต่อการศึกษาชุมชน ทั้งนี้เพราะบริบทชุมชนเป็นรากฐานสำคัญของปรากฏการณ์ต่างๆในชุมชน เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการศึกษาค้นคว้า ผู้ศึกษาจึงทำการศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์แหลมมลายู และความรู้เกี่ยวกับชุมชนตำบลนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ประวัติศาสตร์แหลมมลายู

แหลมมลายูในสมัยอดีตกาล

ผู้วิจัยจะขอกล่าวเรื่องราวนี้มาจากอาณาจักรลังกาสุกะ เรื่องราวของอาณาจักรลังกาสุกะนี้มีปัญหา มากเริ่มตั้งแต่การตั้งอาณาจักร ศาสตราจารย์ ม.จ. สุกัทรดิศ ดิศกุล ทรงอ้างว่า จดหมายเหตุของจีนราชวงศ์เหลียน (พ.ศ. ๑๐๔๕-๑๐๙๙) กล่าวว่า อาณาจักรลังกาสุกะได้ตั้งมาก่อนหน้านั้นแล้วตั้ง ๔๐๐ ปี ซึ่งหมายความว่า ได้ตั้งขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ ๗ และกล่าวด้วยว่าอาณาจักรนี้มีอาณาเขตจรดทั้งสองฝั่งทะเล คือด้านตะวันออกจรดฝั่งอ่าวไทยบริเวณเมืองปัตตานี ด้านตะวันตกจรดฝั่งอ่าวเบงกอลเหนือเมืองไทรบุรี^๑ ในประเด็นหลังนั้น ศาสตราจารย์ฮอลล์เห็นด้วย ซ้ำยังกล่าวเพิ่มเติมว่า ก็เพราะอาณาจักรลังกาสุกะมีอำนาจปกครองครอบคลุมทั้งสองฝั่งทะเลเช่นนี้เอง จึงได้ทำหน้าที่ควบคุมเส้นทางเดินข้ามแหลมมลายูมาแต่โบราณ^๒

แต่ทั้งสองประเด็นนี้ ศาสตราจารย์ปอลวิตลีย์ ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องแหลมมลายูโดยเฉพาะมีความเห็นแตกต่างออกไป โดยกล่าวว่า จะเชื่อถือเรื่องราวอันวิปริตจากตำนานไทรบุรี-ฮิกายัตมะโรงมหวังศาไม่ได้ เพราะเป็นเทพนิยายที่แต่งขึ้นเมื่อชาวอินเดียได้เข้ามาถึงในพุทธศตวรรษที่ ๖ นี้เอง การที่เนื้อความของเทพนิยายนี้ชวนให้คิดว่า อาณาจักรลังกาสุกะกับแคว้นไทรบุรีตั้งทับกันอยู่ และอาณาจักรลังกาสุกะมีอาณาเขตครอบคลุมทั้งสองฟากฝั่งทะเลนั้นจึงเชื่อไม่ได้ อาณาจักรลังกาสุกะตั้งอยู่บนฝั่งทะเลตะวันออกเท่านั้น นอกจากนั้นยังอ้างหลักฐานของเหลียน ชู (Lian-Shu) ว่า อาณาจักรลังกาสุกะได้ตั้งเมื่อปลายพุทธศตวรรษที่ ๗ ทั้งยังกล่าว

^๑ ม.จ. สุกัทรดิศ ดิศกุล, ๒๕๑๐. สภาพการณ์ในเอเชียอาคเนย์ ก่อน พ.ศ. ๑๘๐๐, ในปอบ, ปีที่ ๑ เล่ม ๒, ๑๗

^๒ D.G.E.Hall, ๑๙๕๕. A History of South East-Asia, ๒๘

ด้วยว่า ในขณะที่พระเจ้าฟันชิมัน (Fan Chih-Man) แห่งอาณาจักรฟูนัน เข้าครองนั้น อาณาจักรนี้ยังไม่มีชื่อ³ (อาจจะ มี แต่เรียกอย่างอื่นก็ได้)

อย่างไรก็ตาม เรื่องอาณาจักรลังกาสุกะตกเป็นเมืองขึ้นของอาณาจักรฟูนันที่มีนาวิกานุภาพใหญ่ยิ่งในทะเลจีนตอนใต้⁴ ศาสตราจารย์ฮอลล์ได้ขยายความไว้ว่า ในบรรดารัฐต่างๆ ที่มีสภาพเป็นเมืองแขกอินเดีย (Indianized States) แรกที่สุดบนแหลมมลายูที่ชาวจีนได้กล่าวถึงนั้น มีอยู่ ๓ รัฐ ที่เชื่อว่าจะได้ถูกพระเจ้าฟันชิมัน (ประมาณ พ.ศ. ๗๔๘-๗๖๘) ยึดมาไว้ในปกครองนั้น คือ รัฐหลังยะลิว (คือ รัฐลังกาสุกะ) รัฐตันไมหลิว (คือ รัฐตามพรลิงค์ ต่อมาเป็นนครศรีธรรมราช) และรัฐติวกลี (รัฐนี้นักประวัติศาสตร์ไทยให้ความเห็นว่า ควรเป็นรัฐคันธลี แต่นักประวัติศาสตร์ฝรั่งเห็นว่าควรเป็นรัฐตะโกลา คือรัฐตะกั่วป่า) และว่ารัฐไทรบุรีและรัฐเปรักที่ตั้งอยู่ใกล้ๆ กับรัฐลังกาสุกะได้ตั้งขึ้นเมื่อพุทธศตวรรษที่ ๙ นี้เอง⁴

ในต้นพุทธศตวรรษที่ ๑๑ อาณาจักรฟูนันเสื่อมอำนาจลง จึงเกิดความกระด้างกระเดื่องขึ้นในรัฐต่างๆ บนแหลมมลายูที่อยู่ภายใต้การปกครอง ต่างพยายามแยกตัวออกเป็นอิสระ รัฐลังกาสุกะสามารถทำได้สำเร็จ ก่อนและฟื้นฟูอำนาจของตนเองได้อย่างรวดเร็ว ทั้งขยายอาณาเขตออกได้กว้างขวางมาก จนนับเป็นอาณาจักรในรัชกาลพระเจ้าภคพิพัฑ์เป็นกษัตริย์ได้ทรงส่งทูตไปยังราชสำนักจีน ใน พ.ศ. ๑๐๕๘, ๑๐๖๖, ๑๐๗๔ และ พ.ศ. ๑๑๑๑ อีกด้วย⁶

ราวพุทธศตวรรษที่ ๑๒ อาณาจักรลังกาสุกะได้เป็นท่าจอดเรือที่จะเดินทางไปยังประเทศอินเดีย แต่และแล้วก็ต้องหมดความสำคัญไปในระหว่างพุทธศตวรรษที่ ๑๔ และที่ ๑๕ เพราะต้องตกไปเป็นเมืองขึ้นของอาณาจักรศรีวิชัย

เมื่ออาณาจักรฟูนันที่เคยเป็นประเทศมหาอำนาจควบคุมทะเลจีนตอนใต้มาถึง ๑๐๐ ปี ต้องล่มจมลงจริงๆ ในกลางพุทธศตวรรษที่ ๑๒ แล้ว เชื้อสายราชวงศ์ไศเลนทร์ที่เคยเป็นใหญ่ในอาณาจักรนั้น ก็ได้หลบหนีมาตั้งรกรากอยู่ที่เมืองไชยาในเขตอาณาจักรศรีธรรมราชก่อนเมื่อมีกำลังพอสมควรแล้ว จึงย้ายไปสร้างอาณาจักรศรีวิชัยขึ้นบนเกาะชวา และรับนับถือพุทธศาสนาเถรวาทที่กำลังแผ่เข้ามาในแหลมมลายูและหมู่เกาะชวาในระยะนั้น (พุทธศตวรรษที่ ๑๔)⁷ ต่อมาในต้นพุทธศตวรรษที่ ๑๕ ราชวงศ์ไศเลนทร์อ่อนอำนาจบนเกาะชวา ย้ายไปสร้างอาณาจักรศรีวิชัยใหม่ที่เมืองปาเล็มบังบนเกาะสุมาตรา อาณาจักรศรีวิชัยนี้มีกำลัง

³ Paul Wheatley.๑๙๖๑.The Golden Khersonese. University of Malaya Press. ๒๖๓

^๔ D.G.E.Hall.๑๙๕๕.A History of South East-Asia.๒๘

^๕ ม.จ.สุภัทรดิศ ดิศกุล.เรื่องเดียวกัน .เล่มเดียวกัน.๑๙,๒๕

^๖ Paul Wheatley.เอกสารเดิม.๒๖๓,๒๕๒-๒๕๕

^๗ ม.จ.สุภัทรดิศ ดิศกุล.เรื่องเดียวกัน .เล่มเดียวกัน.๓๓-๓๔

กองทัพเรือเข้มแข็งมาก จึงสามารถควบคุมเรือสินค้าในทะเลจีนที่ผ่านช่องแคบมะละกาและซุนดาได้ การนี้ทำให้ความร่ำรวยให้เป็นอย่างมาก ภายหลังได้ขยายอำนาจเข้ายึดหมู่เกาะชวาและอาณาจักรต่างๆบนแหลมมลายู (ดังได้พบศิลาจารึกภาษาสันสกฤตของอาณาจักรศรีวิชัย ซึ่งทำขึ้นใน พ.ศ. ๑๓๑๘ ที่วัดเสมามือง จังหวัดนครศรีธรรมราช)^๘ ก็เพราะเหตุนี้เองที่ทำให้อาณาจักรลังกาสุกะที่กำลังอ่อนแอ ต้องตกเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรศรีวิชัยในระหว่างพุทธศตวรรษที่ ๑๔ กับที่ ๑๕^๙

การขยายอำนาจและการเข้าควบคุมการค้าในช่องแคบมะละกาและซุนดาของอาณาจักรศรีวิชัยดังกล่าวแล้ว เป็นการขัดกับการหาผลประโยชน์ของราชวงศ์โจงในเทศอินเดียอย่างมาก พระเจ้าราเชนทระโจงที่ ๑ จึงยกทัพเรือมหิมามาตีปล้นบรรดาประเทศราชของอาณาจักรศรีวิชัย ใน พ.ศ. ๑๕๕๐ เก็บทรัพย์แล้วยกทัพกลับ และกลับมาโจมตีอีกครั้งใน พ.ศ. ๑๕๖๘ คราวนี้ยึดรัฐต่างๆในแหลมมลายูได้ถึง ๓๔ ปี อาณาจักรลังกาสุกะต้องรับเคราะห์ร้ายในครั้งนั้นด้วย (ปรากฏรายชื่อเมืองอยู่ในรายการอาณาจักรที่พระเจ้าราเชนทระโจงที่ ๑ ได้จารึกไว้ที่เมืองตันซอร์)^{๑๐}

ต่อเมื่อถึงกลางพุทธศตวรรษที่ ๑๘ เจ้าชุกว่ได้บันทึกไว้ว่าอาณาจักรศรีวิชัยมีประเทศราชขึ้นอยู่ด้วยไม่น้อยกว่า ๑๕ แห่ง เฉพาะบนแหลมมลายูนั่นกล่าวได้ว่ามีตลอดแหลมทีเดียว ซึ่งรวมถึงอาณาจักรลังกาสุกะและตามพรลิงค์ (อาณาจักรศรีธรรมราช) อยู่ด้วย แสดงว่าอาณาจักรศรีวิชัยบนเกาะสุมาตรายังคงมีอำนาจในทะเลจีนอยู่ แต่พอถึง พ.ศ. ๑๗๗๓ อำนาจของอาณาจักรศรีวิชัยบนแหลมมลายูอ่อนลงจนกระทั่งว่าพระเจ้าจันทรภาณุแห่งอาณาจักรตามพรลิงค์ทรงมีอำนาจที่จะต่อกรกับต่างประเทศได้ ดังเช่น ทรงส่งกองทัพไปรบบนเกาะลังกา^{๑๑} ๖๓ ปีต่อมาอำนาจของอาณาจักรมขปาหิตขึ้นครองเกาะชวาแทนใน พ.ศ. ๑๘๓๖^{๑๒} ฉะนั้นจึงเป็นโอกาสให้กองทัพสุโขทัยซึ่งลงมาอยู่ในเมืองนครศรีธรรมราชตั้งแต่ในรัชการพอขุนรามคำแหงมหาราชร่วมกับกองทัพนครศรีธรรมราช รุกเข้าไปในรัฐต่างๆบนแหลมมลายูตอนล่าง จนยึดได้จนปลายสุดแหลมเมื่อ พ.ศ. ๑๘๓๘ ดังที่กล่าวไว้ในจดหมายเหตุจีน^{๑๓} และตรงกับที่ได้กล่าวไว้ในศิลาจารึกสุโขทัยหลักที่ ๑ ตอนที่กล่าวถึงเขตแดนทิศใต้ของอาณาจักรสุโขทัยว่า “...เบื้องหัวนอน รอดคนที่ พระบาง แพรก สุพรรณภูมิ ราชบุรี นครศรีธรรมราช ผังสมุทรเป็นที่แล้ว...”

^๘ ม.จ.สุภัททิศ ดิศกุล.เรื่องเดียวกัน .เล่มเดียวกัน.๓๒-๓๗

^๙ Paul Wheatley.เอกสารเดิม.๒๖๔

^{๑๐} ม.จ.สุภัททิศ ดิศกุล.เรื่องเดียวกัน .เล่มเดียวกัน.๒๔

^{๑๑} ม.จ.สุภัททิศ ดิศกุล.เรื่องเดียวกัน ใน ปอบ ปีที่ ๑ เล่ม ๓.๓๔

^{๑๒} ม.จ.สุภัททิศ ดิศกุล.๒๕๒๒.ประวัติศาสตร์เอเชียอาคเนย์ ถึง พ.ศ. ๒๐๐๐,สำนักนายกรัฐมนตรี. ๗๐-๗๒

^{๑๓} เรื่องเดียวกัน. ๗๒-๗๓

แม้ชื่ออาณาจักรลังกาสุกะจะถูกเลื่อนลึบไปแล้วดังกล่าว แต่บ้านเมืองและประชาชนที่เป็นพื้นฐานของอาณาจักรนั้น มิได้ถูกกวาดทิ้งออกไปด้วย ยังคงอยู่ เว้นแต่ชื่ออาณาจักรชื่อเมืองต่างๆเท่านั้นที่เปลี่ยนไปตามกาลเวลาและได้เปลี่ยนมากขึ้นเมื่อเจ้าชายปรมศวรแห่งอาณาจักรมัชปาหิต ได้หนีราชภัยข้ามฟากจากฝั่งเกาะสุมาตรา มาตั้งเมืองมะละกาขึ้นใน พ.ศ. ๑๙๔๖ และได้เข้ารับเป็นอิสลามิก เมื่อ พ.ศ. ๑๙๕๘ เพื่ออาศัยอำนาจทหารจากพระสัสสุระ (พ่อตา) เจ้าเมืองปาไซ บนเกาะสุมาตราเหนือมาป้องกันอาณาจักร การนี้ทำให้ลัทธิศาสนาอิสลามและภาษามลายูที่มีอยู่บ้างแล้ว ประปรายตามเมืองต่างๆบนแหลมมลายูตอนล่างขยายขึ้นไปทางเหนืออย่างรวดเร็ว ทำให้ชื่อเมือง ตำบล หมู่บ้าน แม่น้ำ ภูเขา ที่เคยเรียกมาในภาษาสันสกฤต ทมิฬ และภาษาไทย ถูกแปรเปลี่ยนและเพี้ยนไปจากเดิม

จากตำนานมะโรงมหาวังศา ได้ความแล้วว่าราชวงศ์ไศเลนทร์ได้ตั้งเมืองไศเลนทรบุรี (เพี้ยนมาเป็นเมืองไทรบุรี) ทางฝั่งตะวันตกของแหลมมลายูก่อน แล้วเจ้าหญิงองค์หนึ่งของเมืองไศเลนทรบุรีได้เสด็จไปครองเมืองหนึ่งทางตะวันออก เมืองนั้นชื่อว่า “ปัตตานี” (ชื่อนี้ตั้งขึ้นใหม่) และมีผู้ครองเป็นผู้หญิงมาช้านาน แต่นักประวัติศาสตร์ก็ไม่แน่ใจนักว่าเมืองนั้นจะเป็นราชธานีของอาณาจักรลังกาสุกะหรือไม่

ต่อมาเมื่อได้ทราบเรื่องราวและเห็นแผนที่ของบริเวณเดียวกันนี้จากชาวจีน นักประวัติศาสตร์ก็พิจารณาและชี้ลงไว้ว่าอาณาจักรลังกาสุกะจะต้องตั้งอยู่ระหว่างเมืองสงขลา กับเมืองกลันตันอย่างแน่นอน

ตามที่ได้พบหลักฐานทางโบราณคดี ทำให้นักโบราณคดีและนักประวัติศาสตร์จากอังกฤษ มาเลเซีย และสหรัฐอเมริกา ที่เดินทางเข้ามาสำรวจ ต่างก็ให้ความเห็นลงรอยเดียวกันว่า เมืองประแว คือเมืองลังกาสุกะที่ปรากฏในจดหมายเหตุจีนพุทธศตวรรษที่ ๑๑-๑๒ และเอกสารชาวในพุทธศตวรรษที่ ๒๐^{๑๔} แล้วจึงขยายไปในพุทธศตวรรษที่ ๒๑ คุณอนันต์ผู้มีโอกาสเคยไปสำรวจตำบลต่างๆ ห่างไกลออกไปได้ให้ความเห็นว่า เมืองประแวนี้เป็นเมืองปัตตานีเก่าที่ย้ายมาเป็นแห่งที่ ๓ นับจากบริเวณสนามบิน - วัดคูหาภิมุข ไปอยู่ที่อำเภอรีโอเสาะ แล้วจึงย้ายเมือง (ศูนย์การปกครอง) มาที่เมืองประแว^{๑๕}

แหลมมลายูในสมัยกรุงสุโขทัย

อาณาจักรศรีธรรมราชคงตกเป็นประเทศราชของอาณาจักรสุโขทัยราวต้นรัชกาลพ่อขุนรามคำแหงมหาราช (พ.ศ. ๑๘๒๒-๑๘๔๔) และมีหลักฐานว่า กองทัพสุโขทัยกับกองทัพเรือนครศรีธรรมราชได้ยกกองทัพไปทำ

^{๑๔} เรื่องเดียวกัน. ๔๙-๕๐

^{๑๕} แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย. สันตนากลางเมืองยะรัง, วารสารเมืองโบราณ. ฉบับเดียวกัน. ๙๐

สงครามได้ครองแคว้นต่างๆในแหลมมลายูได้ทั้งสิ้น ตลอดถึงเมืองสิงคโปร์ (เดิมเรียกตุมาสิก) จึงไม่ต้องสงสัยว่า แคว้นปัตตานี และไทรบุรีจะไม่ขึ้นอยู่กับอาณาจักรสุโขทัยด้วย แต่ไม่มีบทบาทอะไร จึงไม่มีใครจะพบชื่อติดอยู่ในประวัติศาสตร์

อาณาจักรสุโขทัยครองความเป็นใหญ่บนแหลมมลายูไว้ได้ไม่นาน ก็ต้องปล่อยมือไปตั้งปรากฏเรื่องราวในตำนานเมืองนครศรีธรรมราชว่า พระพนมวังและนางสะเดียงทอง ผู้ซึ่งพระเจ้าอู่ทองผู้ครองแคว้นเพชรบุรีอยู่ที่เมืองเพชรบุรี (ก่อนทรงสร้างกรุงศรีอยุธยา) ได้ทรงส่งไปครองเมืองนครดอนพระ (สอบค้นภายหลังทราบว่าคือเมืองจระเข้มในอำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี) นั้น ใน พ.ศ. ๑๘๘๕ (ก่อนตั้งกรุงศรีอยุธยา) พระพนมวัง นางสะเดียงทองได้แต่งเรือให้ชาวไทยอิสลามซึ่งเป็นข้าราชการผู้ใหญ่ มีคำนำหน้าชื่อว่า เจ หรือ เจ๊ะทุกคน ไปปกครองหัวเมืองขึ้นของไทยขณะนั้น รวม ๑๐ เมือง ซึ่งมีเมืองตานี เมืองสาย(บุรี) เมืองพัทลุง เมืองไทร(บุรี) เมืองอะเจ (คือเมืองอะจิน อยู่ปลายทิศตะวันตกของเกาะสุมาตรา) เมืองพลู (ตั้งอยู่บนเกาะใกล้เคียงเกาะหมาก เมืองพลู เป็นชื่อไทยตั้งมาแต่เดิม เมื่อชาวมลายูใหม่เข้ามาอยู่ได้แปลเกาะหมากเป็นเกาะปิ้ง และเกาะพลูเป็นเกาะศรี แล้วพวกเราสมัยใหม่ก็เอาชื่อที่ชาวมลายูเขาแปรเปลี่ยนแล้ว แสดงว่าหัวเมืองต่างๆเหล่านี้แม้ผู้คนจะเปลี่ยนไปนับถือศาสนาอิสลาม แต่ก็ยังขึ้นอยู่กับประเทศไทยตลอดมา และมีฐานะเสมอกันทุกเมือง

แหลมมลายูในสมัยกรุงศรีอยุธยา

ในสมัยอยุธยาปลายพุทธศตวรรษที่ ๒๐ เมืองตานี (ธานี)ได้ย้ายจากบริเวณอำเภอยะรัง มาตั้งอยู่ที่บ้านบานา ซึ่งตั้งอยู่ใกล้ปากแม่น้ำปัตตานี สะดวกต่อการติดต่อค้าขายทางเรือกับต่างประเทศซึ่งเติบโตทุกๆปี ในพุทธศตวรรษที่ ๒๑ เมืองปัตตานีซึ่งเป็นศูนย์การปกครองของแคว้นปัตตานี ปัตตานีเจริญมาก มีอาณาเขตรวมไปถึงเมืองยะลา นราธิวาส ไทรบุรี และกลันตัน ร่ำรวยมากเพราะเศรษฐกิจดี มีเรือค้าขายจากอินเดีย จีน ญี่ปุ่น โปรตุเกส ฮอลันดา และอังกฤษ แวะเข้ามาจอดและตั้งสถานีขนถ่ายและขายสินค้า ในรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ฮอลันดาทะเลาะกับอังกฤษในเรื่องผลประโยชน์ในการค้าถึงกับฮอลันดาบีบบังคับไทยด้วยการปิดอ่าว สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงยอมทำตามฮอลันดา และทรงวางวิเทโศบายหันไปทรงคบค้ากับพระเจ้าหลุยส์แห่งฝรั่งเศสตามคำแนะนำของฟอล คอน และคณะบาทหลวงฝรั่งเศส สำหรับประเพณีการปกครองนั้นถือตามแบบอย่างชาวมลายูโบราณ คือ เลือกผู้หญิงในวงศ์ตระกูลเจ้าเมืองที่มีอายุมาก พันเขตที่จะมีบุตรได้ให้เป็นนางพระยาปกครองเมือง แต่ต่อมาประเพณีนี้ก็เลิกไป

พ.ศ. ๑๙๙๘ สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถโปรดให้กองทัพยกลงไปปราบเมืองมะละกาเพราะเมืองนี้ขึ้นกับประเทศไทยมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย ดังกล่าวแล้วข้างต้นและตกทอดมาถึงอยุธยา เมื่อเกิดแข็งเมืองขึ้นไม่ส่งต้นไม้เงินไม้ทอง ก็ต้องส่งกองทัพไปปราบ แต่ก็ปราบไม่ลง จึงต้องปล่อยให้เป็นอิสระ ต่อมาเมื่อพวกโปรตุเกสมาพบเมืองมะละกาเข้า เห็นว่าเป็นทำเลค้าขายดี จึงขอเช่าที่ตั้งสถานีการค้า แต่บังเอิญเกิดวิวาทกันขึ้น โปรตุเกสจึงส่งกองทัพเรือมาตีได้ พอทราบว่ามีเมืองนั้นเคยเป็นของไทยมาก่อน จึงส่งคณะทูตเข้ามายังราชสำนักกรุงศรีอยุธยา เพื่อขอตั้งสถานีการค้าขึ้นที่เมืองมะละกา ปัตตานี นครศรีธรรมราช และมะริด ก็ได้รับพระบรมราชานุญาตใน พ.ศ. ๒๐๖๑

พ.ศ. ๒๑๐๖ พระเจ้าบุเรงนองแห่งหงสาวดี ได้ยกกองทัพมาตีกรุงศรีอยุธยาด้วยทำอุบายหาเหตุขอช้างเผือก เมื่อกรุงศรีอยุธยาไม่ยอมให้ เพราะเห็นว่าเป็นอุบายและเสียเกียรติ พระเจ้าบุเรงนองจึงยกทัพมารบทางกรุงศรีอยุธยาได้ส่งลงมาให้เมืองปัตตานีซึ่งเป็นเมืองขึ้น ยกกองทัพขึ้นไปช่วยตามประเพณี พระยาตานีศรีสุลต่านจึงยกทัพเรือห้าหมื่น จำนวน ๒๐๐ ลำ ขึ้นไปจอดอยู่หน้าวัดกุฎีบางกะจะ พอรุ่งขึ้นได้ออกเรือข้ามปากไปจอดทางฝั่งพระนครด้านใต้ ตรงประตูชัย แล้วยกกำลังขึ้นปล้นพระราชวัง แต่ก็ถูกข้าราชการทั้งฝ่ายทหารและพลเรือนร่วมกันขับไล่หนีกลับไปได้ สมเด็จพระมหาจักรพรรดิทรงปลอดภัย

ในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าปราสาททองนางพระยาตานี แข็งเมือง จึงโปรดให้กองทัพลงมาปราบใน พ.ศ. ๒๑๗๕ และ ๒๑๗๗ แต่ไม่อาจชนะได้ เพราะกองเรือรบฮอลันดาไม่เข้าช่วยตามที่ตกลงกันไว้ ด้วยไม่ต้องการเป็นศัตรูกับเมืองปัตตานีที่ตนต้องติดต่อค้าขายอยู่ จึงช่วยด้วยการทำตัวเป็นคนกลางเข้าไกล่เกลี่ย และใน พ.ศ. ๒๑๗๘ ไทยกับฮอลันดาได้เกิดทะเลาะกันอย่างรุนแรงที่กรุงศรีอยุธยาเสียอีกด้วย ใน พ.ศ. ๒๑๙๒ ความสัมพันธ์ระหว่างราชสำนักไทยกับฮอลันดาในกรุงศรีอยุธยาได้เสื่อมโทรมมาก จนทางฮอลันดาสั่งให้ปิดโรงงานในกรุงศรีอยุธยา และเตรียมกองเรือรบอยู่ที่ปากอ่าว คอยโจมตีกรุงศรีอยุธยา แต่บังเอิญสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง ทรงโอนอ่อนผ่อนตามเสียก่อน เรื่องร้ายจึงหมดไป^{๑๖}

ต่อจากนั้นมาเรื่องราวของแคว้นมลายูที่เกี่ยวกับกรุงศรีอยุธยาได้ขาดตอนไปช่วงหนึ่งทั้งที่ทราบแน่นอนว่า ต้องเกี่ยวข้องกับกรุงศรีอยุธยาในด้านการค้าอยู่ตลอดเวลา เพราะขณะนั้นเมืองมลายูเป็นศูนย์การค้าของเอเชียอาคเนย์ ที่มีเรือสินค้านานาชาติเข้าออกแล้วผ่านมากกรุงศรีอยุธยามากมาย จึงเข้าใจว่าเมืองมลายูเป็นอิสระภาพมาจนกระทั่งกรุงศรีอยุธยาต้องเสียแก่ข้าศึกใน พ.ศ. ๒๓๑๐

^{๑๖} D.G.E. Hall, เรื่องเดิม. ๓๐๑

แหลมมลายูในสมัยอาณาจักรกรุงธนบุรี

เมื่อกรุงศรีอยุธยาต้องสูญเสียราชบัลลังก์อันเป็นหัวใจของการปกครอง บ้านเมืองก็เกิดจลาจลทั่วไป หัวเมืองต่างๆ ได้ตั้งตัวเป็นอิสระภาพ ซึ่งมีเมืองนครศรีธรรมราช เมืองไทรบุรี และ เมืองปัตตานีรวมอยู่ด้วย แต่ต่อมาอีกไม่ช้าเมื่อสมเด็จพระเจ้าตากสินทรงสืบพระราชภาระปราบปรามหัวเมืองในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือแล้วก็ได้เสด็จยกทัพลงมาปราบหัวเมืองปักษ์ใต้ แต่ก็คงได้เฉพาะเมืองนครศรีธรรมราชแห่งเดียว เมืองปัตตานีและเมืองไทรบุรียังคงเป็นอิสระต่อมาจนสิ้นรัชกาล

แหลมมลายูในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

สมัยรัตนโกสินทร์ ในรัชกาลที่ ๑ เมื่อสมเด็จพระราชวังบรมมหาสุรสิงหนาททรงตีกองทัพพระเจ้าปะดุงกษัตริย์พม่าพ่ายแพ้กลับไปแล้ว ใน พ.ศ. ๒๓๒๘ ก็ทรงยกทัพเสด็จลงไปปราบปรามหัวเมืองปักษ์ใต้ต่อไป เมื่อเสด็จถึงเมืองสงขลา โปรดให้ข้าหลวงเชิญกระแสน้ำออกมายังเมืองปัตตานี เมืองไทรบุรี และเมืองตรัง กานูให้ยอมนอนนุ่มเสียโดยดี เพราะไม่มีพระราชประสงค์ให้ต้องเสียเลือดเนื้อ มีพระยาปัตตานีคนเดียวไม่ยอมไปขึ้น ส่วนเมืองไทรบุรีกับเมืองตรังกานูยังเก็บตัวสงวนท่าทีอยู่ จึงทรงส่งกองทัพลงมาตีเมืองปัตตานีก็ได้โดยง่าย เป็นผลให้เมืองไทรบุรี และเมืองตรังกานูยอมอ่อนน้อมสมเด็จพระราชวังบรมฯ จึงทรงแต่งตั้งชาวไทยอิสลามที่มีความรักดีผู้หนึ่ง เป็นพระยาปัตตานี แทนคนก่อนที่ถูกอาวุธถึงแก่กรรมในการสู้รบ แล้วให้เมืองทั้งสามเป็นประเทศราชถวายต้นไม้เงินไม้มองต้องกรุงเทพฯ ทุกๆ ๓ ปี

ใน พ.ศ. ๒๓๓๔ พระยาปัตตานีร่วมกับชาวยัตที่แต่งตั้งเป็นผู้วิเศษ ช่างสุ่มผู้คนก่อขบถขึ้นอีก พร้อมกับนั้นได้ชักชวนเชียงสือที่กำลังก่อกบฏราชบัลลังก์อยู่ในประเทศญวน ให้มาร่วมในการเข้าตีเมืองสงขลาและเมืองอื่นๆ ด้วย แต่ต้องเชียงสือไม่ยอมร่วมมือด้วย เพราะได้ถวายคำปฏิญาณไว้กับพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชก่อนแล้วว่า จะไม่คิดทรยศต่อไป กองทัพจากเมืองนครศรีธรรมราชและเมืองสงขลาได้ร่วมกันปราบปรามลงได้

เนื่องจากเมืองปัตตานีได้ก่อการขบถมาถึง ๒ ครั้งในรัชกาลของพระองค์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชจึงทรงแบ่งพื้นที่ของเมืองปัตตานี ออกตั้งเป็นเมืองเล็กๆ รวม ๗ เมือง เรียกว่า “บริเวณเจ็ดหัวเมือง” มี เมืองปัตตานี หนองจิก ยะลา รามันห์ ยะหริ่ง สายบุรี และเมืองระแงะ ต่อมาในรัชกาลที่ ๕ โปรดให้รวมบริเวณเจ็ดหัวเมืองที่กล่าวแล้วนั้นขึ้นใหม่เพื่อสะดวกต่อการปกครองดังนี้

รวมเมืองหนองจิก ยะหริ่ง ตานี ขึ้นเป็นเมืองปัตตานี (ในครั้งนี้อเองที่ได้เปลี่ยนเรียกเมืองตานี เป็นเมืองปัตตานี)

รวมเมืองรามันห์กับเมืองยะลาเข้าเป็นเมืองยะลา

ตั้งเมืองสาย เป็นเมืองสายบุรี (ภายหลังยุบเป็นอำเภอ ขึ้นกับจังหวัดนราธิวาส)

เมืองระแงะ เป็นเมืองบางนรา (ภายหลังเรียกว่า จังหวัดนราธิวาส)¹⁷

มาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย มีบุคคลท่านหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการปกครองหัวเมืองมลายูและการบริหารจัดการในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์เป็นอย่างมาก นั่นคือเจ้าพระยานคร (น้อย) เจ้าพระยานคร (น้อย) เป็นเจ้าเมืองลำดับที่ ๓ ของเมืองนครศรีธรรมราชในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ นับเป็นเจ้าเมืองที่มีชื่อเสียงโดดเด่นกว่าเจ้าเมืองใด ๆ ในสมัยเดียวกัน เพราะเป็นทั้งนักรบ นักปกครอง และเป็นผู้สันทัดในการช่างเป็นอย่างยอดเยี่ยม ได้รับราชการสนองพระเดชพระคุณชาติบ้านเมืองด้วยความอุตสาหะ จงรักภักดีซื่อสัตย์ต่อพระบรมราชโอรยาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ อย่างแน่วแน่มั่นคงถึงสามรัชกาล คือ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย และพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ตามลำดับ นับได้ว่าเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่ได้บำเพ็ญกรณียกิจที่สำคัญแก่ชาติบ้านเมืองมายาวนาน ตั้งแต่รัชกาลแรกจนถึงอสัญกรรม

เจ้าพระยานคร (น้อย) เริ่มเข้ารับราชการอย่างจริงจังในต้นรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย คือใน พ.ศ. ๒๓๕๔ กล่าวคือ เมื่อถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกแล้ว เจ้าพระยานคร (พัฒน์) ก็ได้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทกราบบังคมทูลพระกรุณาว่ามีความชรา หูหนวก จักษุมืดมัวและหลงลืม ขอพระราชทานถวายบังคมลาออกจากราชการ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เลื่อนเจ้าพระยานคร (พัฒน์) ขึ้นเป็นเจ้าพระยาสุธรรมมนตรี ตำแหน่งจางวาง และทรงตั้งพระบริรักษ์ภูเบศร์ (น้อย) ผู้ช่วยราชการเมืองนครศรีธรรมราชเป็นพระยาตรีธรรมาโศกราชว่าราชการเมืองนครศรีธรรมราช และได้เลื่อนเป็นเจ้าพระยานครศรีธรรมราช ในรัชกาลที่ ๒ ภายหลังได้ปราบปรามกบฏเมืองไทรบุรีครั้งแรกใน พ.ศ. ๒๓๖๔ จนเป็นผลสำเร็จ และได้ปกครองเมืองนี้จนถึงแก่อสัญกรรมในวันที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๓๘๑ สิริรวมอายุได้ ๖๒ ปีเศษ ผลงานที่สำคัญ ๆ ในชีวิตของท่าน ได้แก่ การตีเมืองไทรบุรี

เมืองไทรบุรี นับเป็นเมืองที่มีปัญหาในการปกครองของไทยตลอดเวลาที่เจ้าพระยานคร (น้อย) ปกครองเมืองนคร เจ้าพระยานคร (น้อย) ต้องใช้ความรู้ความสามารถทั้งในด้านการสงคราม การทูต การปกครอง และการบริหารอย่างยิ่งยวด จึงสามารถรักษาเมืองไทรบุรีให้อยู่ภายในราชอาณาจักรไทยตลอดชีวิต

^{๑๗} พลโทดำเนิน เลษะกุล. ๒๕๔๑. **ลังกาสุกะ-ปัตตานี**. *โลกประวัติศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ๓๗-๔๗

ของท่าน ทั้งนี้เพราะปัญหาเมืองไทรบุรีเป็นปัญหาละเอียดอ่อน ที่อยู่ภาวะล่อแหลมต่ออันตราย คือภัยจากเจ้าเมืองเดิมประการหนึ่ง และภัยจากอังกฤษที่กำลังแสวงหาเมืองขึ้นอีกประการหนึ่ง ภัยทั้งสองประการดังกล่าวได้ทำให้เจ้าพระยานคร (น้อย) ต้องยกกำลังไปปราบถึง ๔ ครั้ง ดังจะกล่าวถึงรายละเอียดดังนี้

การศึกเมืองไทรบุรีครั้งแรก (พ.ศ. ๒๓๖๔)

เมืองไทรบุรีแม้ว่าจะเป็นประเทศราชของไทยมาตั้งแต่ครั้งสมเด็จพระราชวังบรมมหาสุรสิงหนาทโปรดเกล้าฯ ให้พระยาขลาโหมราชเสนา และพระยาจำแสนยากรเป็นแม่ทัพไปตีเมื่อ พ.ศ. ๒๓๒๘ ก็จริง แต่การยินยอมของพระยาไทรบุรี (โมกูรัมชะ) ในครั้งนั้นเป็นไปในลักษณะจำยอม ด้วยเกรงฝ่ายไทยซึ่งมีแสนยานุภาพเหนือกว่า ทั้ง ๆ ที่ก่อนหน้านี้พระยาไทรบุรีก็เคยอ่อนน้อมต่อพม่ามาแล้ว แต่ครั้นเมื่อพระยาไทรบุรี (โมกูรัมชะ) ถึงแก่กรรมลง ตันกูปะแงรันจึงได้รับพระบรมราชโองการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าเมืองไทรบุรีแทน โดยมีชื่อว่า “พระยารัตนสงครามรามภักดี ศรีสุลต่านมหะหมัด รัตนราชบดินทร์ สุรินทรวังษา พระยาไทรบุรี” แต่คนโดยทั่วไปรู้จักกันในนาม “พระยาไทรบุรีปะแงรัน” พระยาไทรบุรีคนใหม่นี้เริ่มหันไปฝากฝังพม่าอีก การกระทำดังกล่าวนี้เจ้าพระยานคร (น้อย) ซึ่งขณะนั้นยังเป็น “พระยานคร (น้อย)” มีฐานะเป็นผู้กำกับเมืองไทรบุรี (ตามนโยบายของราชธานี สมัยรัชกาลที่ ๒ เป็นต้นมา) ได้ทราบข่าวและเริ่มสงสัยในพฤติกรรมของพระยาไทรบุรีปะแงรันมาก จึงได้สืบความเคลื่อนไหวและรายงานมายังกรุงเทพฯ อยู่เสมอ ๆ ในการนี้พระยานคร (น้อย) ได้ว่าจ้างจีนชื่อ “เถาไหล” ให้เป็นผู้สืบข่าวคราวความเคลื่อนไหวของพระยาไทรบุรี (ปะแงรัน) อยู่เกาะปีนัง^{๑๘} ประกอบกับตันกูหม่อม น้องชายพระยาไทรบุรี (ปะแงรัน) คนหนึ่งไม่พอใจการกระทำของพี่ชาย ได้เข้ามาแจ้งแก่พระยานคร (น้อย) นอกจากนี้พ่อค้าจีนชาวเมืองกลางชื่อ “ลิ้มหอย” ซึ่งกลับจากค้าขายที่ปีนัง ได้ตรวจค้นเรือพม่าลำหนึ่งพบหนังสือลับของพระเจ้าปะดุงกษัตริย์พม่า ซึ่งแปลเป็นไทยได้ความว่า ให้พระยาไทรบุรี (ปะแงรัน) เอาใจออกห่างไทย และชักชวนให้เมืองไทรบุรียกทัพตีไทยตอนใต้ร่วมกับพม่า^{๑๙} เมื่อพระยานคร (น้อย) ได้รับรายงานข่าวเช่นนี้จึงกราบบังคมทูลไปยังรัชกาลที่ ๒ ทรงทราบ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงพิจารณาเห็นว่าพระยาไทรบุรี (ปะแงรัน) มีความผิดมาก ปล่อยไว้ต่อไปก็จะกลายเป็นไส้ศึก จึงโปรดให้มีตราออกไปยังพระยานคร (น้อย) ให้ยกกองทัพไปตีเมืองไทรบุรีโดยมีใจความตอนหนึ่งว่า “พระยาไทรบุรีเอาใจเผื่อแผ่ข้าศึกเป็นแน่แล้ว หากละไว้เมืองไทรเป็นไส้ศึกอีก จึงให้พระยานคร (น้อย) ยกกองทัพหัวเมืองปักษ์ใต้ลงไปตีเมืองไทรบุรีเอาไว้ในอำนาจเสียให้ลืมหินขาด”^{๒๐} ในการตีเมืองไทรบุรีครั้งนี้ พระยานคร (น้อย) ได้แสดงวิเทโศบายการเมืองที่ฉลาดหลักแหลมในแง่ที่ว่า แทนที่จะบุกเข้าตีอย่างผู้มีอำนาจบาทใหญ่ พระยานคร (น้อย) กลับมีใบบอกให้เมืองไทรบุรีจัดเตรียมซื้อข้าวขึ้นฉางไว้เป็นเสบียงแก่กองทัพไทยที่จะรับมือกับพม่าซึ่งจะมาตีปักษ์ใต้ การครั้งนี้ก็เพื่อเป็นอุบายหรือข้ออ้างอันสมเหตุสมผลที่เข้าตีเมืองไทรบุรี เพราะพระยานคร (น้อย) ทราบดีว่าพระยาไทรบุรี (ปะแงรัน) จะต้องปฏิเสธหรือบิดพลิ้วคำสั่งในใบบอกอย่างแน่นอน

^{๑๘} จดหมายเหตุรัชกาลที่ ๒ จ.ศ. ๑๑๘๐ (พ.ศ. ๒๓๖๑) เล่มที่ ๓

^{๑๙} สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๒ เล่ม ๒ หน้า ๑๐๔

^{๒๐} เรื่องเดียวกัน หน้า ๑๒๒ - ๑๒๓

ครั้นพระยาไทรบุรี (ปะแงรัน) บิดพลีตามความคาดหมาย พระยานคร (น้อย) ก็นำทหารจากเมืองนครศรีธรรมราช สงขลา และพัทลุง ประมาณ ๗,๐๐๐ คน ทั้งทัพบกและเรือเข้าตีเมืองไทรบุรี ใน พ.ศ. ๒๓๖๔ โดยได้เสียทหารไป ๗๐๐ คน ส่วนทหารเมืองไทรบุรีตายไปประมาณ ๑,๕๐๐ คน ส่วนพระยาไทรบุรี (ปะแงรัน) ยกสมัครพรรคพวกหนีไปอาศัยอังกฤษอยู่ที่เกาะปีนัง เป็นอันว่าเมืองไทรบุรีก็ตกอยู่ในอำนาจของพระยานคร (น้อย) ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

เมื่อตีเมืองไทรบุรีได้แล้ว พระยานคร (น้อย) ก็มอบหมายให้พระภักดีบริรักษ์ (แสง) บุตรพระยานคร (น้อย) เป็นผู้รักษาเมือง และให้นายอนุบุตรอีกคนหนึ่งเป็นปลัดเมือง ต่อมาในรัชกาลเดียวกันนี้ได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เลื่อนบรรดาศักดิ์พระภักดีบริรักษ์ (แสง) ขึ้นเป็น “พระยาอภัยธิเบศร มหาพระเทสราธิบดีนิทร อินทรไศศวรรย์ ชันชเสมา มายานูชิต สิทธิสงคราม รามภักดีพิริยาพาหะ พระยาไทรบุรี” และเลื่อนนายอนุขึ้นเป็น “พระเสนานุชิต” ดำรงตำแหน่งปลัดเมือง

การศึกเมืองไทรบุรีครั้งที่สอง (พ.ศ. ๒๓๖๕)

ครั้นรุ่งปี คือ พ.ศ. ๒๓๖๕ ก็เกิดกบฏขึ้นในเมืองไทรบุรีอีก โดยตนกูมะหมัด ตนกูโยโส และรายาปัตนาชินดรา ญาติของพระยาไทรบุรี (ปะแงรัน) ที่อาศัยในเมืองไทรบุรีนำสมัครพรรคพวกประมาณ ๒,๐๐๐ คน คบคิดจะก่อกบฏในวันถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา แต่พระยานคร (น้อย) ทราบเหตุก่อนจึงสามารถตีกองทัพกบฏแตกหนีไปได้โดยง่าย^{๒๑}

ผลจากการปราบเมืองไทรบุรีครั้งแรก ใน พ.ศ. ๒๓๖๔ และการปราบกบฏในเมืองไทรบุรีใน พ.ศ. ๒๓๖๕ สำเร็จ ทำให้พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เลื่อนบรรดาศักดิ์พระยานคร (น้อย) ขึ้นเป็น “เจ้าพระยา” และพระราชทานเมืองไทรบุรีให้อยู่ในสิทธิขาดของเจ้าพระยานคร (น้อย) ในฐานะผู้สำเร็จราชการการปกครองดูแลรักษาเมืองไทรบุรีและเมืองประะ ดังปรากฏในท้องตราเจ้าพระยาอัครเสนาสมุหพระกลาโหมมีออกไปถึงปลัด และกรมการเมืองนครศรีธรรมราช ณ วันศุกร์ เดือนยี่ ขึ้น ๑๐ ค่ำ จ.ศ. ๑๑๘๔ ปีมะเมีย จัตวาศก (พ.ศ. ๒๓๖๕) ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาทำให้เจ้าพระยานคร (น้อย) ก็มีฐานะทางการเมืองสูงขึ้น มีอำนาจสิทธิขาดที่จะไปจัดการเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเมืองไทรบุรีได้อย่างเต็มที่ แสดงว่าทางราชธานีได้วางใจในความรู้ความสามารถของเจ้าพระยานคร (น้อย) เป็นลำดับ

การศึกเมืองไทรบุรีครั้งที่สาม (พ.ศ. ๒๓๗๔)

^{๒๑}จดหมายเหตุรัชกาลที่ ๒ จ.ศ. ๑๑๘๔ (พ.ศ. ๒๓๖๕) เลขที่ ๓

การสงครามเพื่อปราบปรามเมืองไทรบุรีสองครั้งที่ผ่านมา แม้ว่าฝ่ายเมืองไทรบุรีจะพ่ายแพ้อย่างราบคาบไปก็จริง แต่ก็ได้หมายความว่าบ้านเมืองจะสงบปราศจาก “คลื่นใต้น้ำ” ทางการเมือง ทั้งนี้เพราะญาติวงศ์ของเจ้าพระยาไทรบุรี (ปะแงร์น) ได้พยายามก่อกบฏอยู่ตลอดเวลาที่มีโอกาส เจ้าพระยาไทรบุรี (ปะแงร์น) ซึ่งหนีไปอยู่ที่เกาะปีนังพยายามติดต่อบริษัทอังกฤษที่เกาะปีนังให้สนับสนุนตนเพื่อก่อกบฏเมืองไทรบุรีหลายครั้งในครั้งแรก ๆ บริษัทก็มีท่าทีให้การสนับสนุนหรือรู้เห็นเป็นใจอยู่มาก แต่เมื่อเจ้าพระยานครศรีธรรมราช (น้อย) ได้เจรจากับเฮนรี เบอร์นี (Henry Burney) ตัวแทนบริษัทอังกฤษที่นครศรีธรรมราช และมีการทำสนธิสัญญาระหว่างรัฐบาลไทยกับตัวแทนบริษัทอังกฤษที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๓๖๙ แล้ว ผู้ว่าการเกาะปีนังก็มีคำสั่งให้ย้ายพระยาไทรบุรี (ปะแงร์น) ออกจากเกาะปีนัง และไม่ให้การช่วยเหลือเหมือนอย่างเคย พระยาไทรบุรี (ปะแงร์น) ก็หมดโอกาสใช้เกาะปีนังเป็นฐานปฏิบัติการกบฏอีก แต่ก็มาสนับสนุนหลานชายชื่อ ตนกูเด็น บุตรของตนกูรายาซึ่งเป็นพี่ชายของพระยาไทรบุรี (ปะแงร์น) ให้ก่อกบฏใน พ.ศ. ๒๓๗๔

ตนกูเด็นได้นำสมัครพรรคพวกประมาณ ๓,๐๐๐ คน ยกเข้าตีไทรบุรีทางด้านโปรวินซ์ เวลส์เลย์ พร้อมกับยกกองเรือปิดปากน้ำไทรบุรี พระยาอภัยธิเบศร (แสง) เจ้าเมืองไทรบุรี ซึ่งเป็นบุตรเจ้าพระยานคร (น้อย) ไม่ได้จึงพากันหนีมาอยู่ที่เมืองพัทลุง ตนกูเด็นจึงยึดเมืองไทรบุรีได้ง่ายดาย

เมื่อเจ้าพระยานคร (น้อย) ทราบข่าวศึก พิจารณาเห็นว่าเหลือกำลังทัพเมืองนครศรีธรรมราชจะปราบได้ จึงขอให้พระสุรินทรซึ่งเป็นข้าหลวงในกรมพระราชวังบวร ฯ ซึ่งขณะนั้นมาช่วยราชการเมืองนครศรีธรรมราช ไปเกณฑ์กองทัพเมืองสงขลา และเมืองแขกทั้ง ๗ หัวเมือง (คือ เมืองยะหริ่ง ยะหา สายบุรี หนองจิก ปัตตานี รามัน ระแงะ) ให้ไปช่วยรบศึกไทรบุรีด้วย แต่ปรากฏว่าพระยาสงขลา (เซ่ง) ไม่ให้ความร่วมมือ เพราะมีเรื่องไม่ถูกกับเจ้าพระยานคร (น้อย) เป็นทุนเดิมมาก่อน พระสุรินทรจึงต้องไปเกณฑ์กองทัพหัวเมืองแขกทั้ง ๗ เอง ปรากฏว่าหัวเมืองแขกทั้ง ๗ ยกเว้นเมืองยะหริ่งไม่ยอมให้ความร่วมมือทั้งยังก่อกบฏขึ้นอีกเป็นอันว่ากองทัพนครต้องไปตีเมืองไทรบุรีโดยลำพังในเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๓๗๔

การศึกครั้งนี้ทัพเจ้าพระยานคร (น้อย) ชนะพวกกบฏอย่างง่ายดาย สามารถตีป้อมไทรบุรีแตกและยกเข้าเมืองได้ในเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๓๗๔ ตนกูเด็นผู้เป็นกบฏนั้น หลักฐานตามจดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติระบุว่าฆ่าตัวตาย แต่ในหนังสือ History of Malaya ของ Richard O. Winsted ระบุว่าถูกฆ่าตาย อย่างไรก็ตามหลักฐานทั้งสองต่างก็ระบุตรงกันว่าหัวของตนกูเด็นกบฏ ถูกตัดส่งไปยังกรุงเทพฯ ส่วนพวกกบฏที่เหลือหนีออกไปทางโปรวินซ์ เวลส์เลย์

ภายหลังเสร็จศึกในครั้งนี้ เจ้าพระยานคร (น้อย) ได้ยกไปตีหัวเมืองแขกซึ่งเป็นกบฏในระยะเดียวกับกบฏไทรบุรีโดยได้แบ่งทัพเป็นสองทาง คือทางเรือยกไปปิดปากน้ำปัตตานี ส่วนทางบกยกไปสมทบกับ

กรุงเทพฯ และสงขลา แยกย้ายเข้าตีหัวเมืองแขก ปรากฏว่าสามารถปราบกบฏหัวเมืองแขกได้ภายในเวลาอันรวดเร็วเช่นกัน

อนึ่ง ในการศึกไทรบุรีครั้งนี้มีเรื่องเล่าในหมู่วงศ์ญาติของเจ้าพระยานคร (น้อย) สืบต่อกันมาว่า เมื่อเจ้าพระยานคร (น้อย) ทราบข่าวว่าพระยาอภัยธิเบศร์ (แสง) บุตรชายของตนซึ่งดำรงตำแหน่งเจ้าเมืองไทรบุรีและพระเสนานุชิต (นุช) บุตรชายอีกคนซึ่งดำรงตำแหน่งปลัดเมืองไทรบุรีถอยหนีพวกกบฏตนกูเด่นไปถึงเมืองพัทลุงโดยมิได้แสดงฝีมือให้สมเป็นเจ้าเมือง ก็มีความโกรธเป็นอันมาก ถึงกับสั่งให้ลงโทษบุตรทั้งสองโดยการเขียนด้วยหวายคนละ ๓๐ ที ทั้ง ๆ ที่บุตรทั้งสองต้องอาวุธฝ่ายกบฏมาแล้ว ทั้งนี้ยั่วเพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่ข้าทหารในกองทัพสืบไป

มีข้อน่าสังเกตประการหนึ่งว่าการกบฏที่เกิดขึ้นแล้วทั้งสองครั้งนั้น ล้วนเกิดจากความพยายามของพระยาไทรบุรี (ปะแงรัน) ในอันที่จะแสวงหาโอกาสเพื่อกลับคืนมาครองเมืองไทรบุรีให้ได้ โดยพยายามอย่างยิ่งที่จะให้บริษัทอังกฤษช่วยเหลือให้ตนมาครองเมืองไทรบุรีด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งก็ได้ แต่เมื่ออังกฤษวางเฉย พระยาไทรบุรี (ปะแงรัน) ก็มีจดหมายไปทักท้วงผู้ว่าการเกาะปีนังที่ชื่อ ฟูลเลอร์ตัน มีใจความโดยสรุปว่า “ถ้าบริษัทอังกฤษไม่ช่วยเหลือตนแล้วก็จะขอไปตามโชคชะตาของตนเอง แต่ไม่สามารถที่จะปฏิบัติตามสนธิสัญญาเบอร์นีได้ เพราะว่าเมืองไทรบุรีไม่ได้เป็นของกานัลที่ตนได้รับมาจากไทย หรือได้รับการสถาปนาเป็นเจ้าเมืองจากไทยแต่ประการใด เมืองไทรบุรีเป็นสมบัติของพระยาไทรบุรี (ปะแงรัน) โดยผ่านทาง การสืบทอดตกทอดมาจากปู่ย่า ตาทวดต่างหาก ตนจะขอยอมตายเสียดีกว่าจะปฏิบัติตามสนธิสัญญา” ความข้อนี้จึงทำให้พิจารณาได้ว่า ศึกเมืองไทรบุรีเห็นจะยุติได้ไม่ถนัดนัก เพราะฝ่ายที่แพ้สงครามยังไม่ยอมรับความพ่ายแพ้ของตน และยังอ้างสิทธิเหนือแผ่นดินไทรบุรีตลอดมา แต่ฝ่ายไทยนั้นเห็นว่าเมืองไทรบุรีนั้นเป็นเมืองขึ้นของไทย จะต้องยอมรับสิทธิในฐานะเมืองขึ้นทุกประการ เมื่อเป็นเช่นนี้เรื่องการยุติการกบฏในเมืองไทรบุรีคงเป็นไปได้ยาก และก็เป็นเช่นนั้นจริง ๆ เพราะในเวลาต่อมาคือใน พ.ศ. ๒๓๘๑ ก็เกิดกบฏเมืองไทรบุรีขึ้นอีก

การศึกเมืองไทรบุรีครั้งที่สี่ (พ.ศ. ๒๓๘๑)

พระยาไทรบุรี (ปะแงรัน) ยังไม่ละความพยายามที่จะเอาเมืองไทรบุรีคืนมาให้ได้ ดังนั้นจึงได้เตรียมการก่อกบฏครั้งใหม่ขึ้นอีก โดยมีตนกูหมัดสอัด และตนกูอับลูลาห์ ซึ่งเป็นโจรสลัดในทะเลฝั่งตะวันตกเป็นหัวหน้า สมทบกับหวันมาลี หัวหน้าแขกสลัดที่เกาะยาว (เขตจังหวัดพังงาในปัจจุบันนี้) อีกแรงหนึ่ง

ฝ่ายกบฏเข้ายึดเมืองไทรบุรีทั้งทางบกและทางเรือ พระยาอภัยธิเบศร์ (แสง) เจ้าเมืองไทรบุรีพร้อมข้าราชการฝ่ายไทยหนีมายังเมืองพัทลุงอีกครั้ง พวกกบฏบุกตีเมืองไทรบุรีได้แล้วก็ยกทัพเรือมาตีได้เมืองตรังอีกสายหนึ่งก็เข้าตีเมืองปัตตานีและสงขลา และหัวเมืองแขกทั้งเจ็ด ขณะนั้นเจ้าเมืองสงขลา (เซ่ง) และ

เจ้าพระยานคร (น้อย) ยังอยู่ในระหว่างการพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพสมเด็จพระศรีสุลาไลย สมเด็จพระพันปีหลวง ครั้นเมื่อทราบข่าวกบฏจึงรีบเดินทางกลับมาเกณฑ์คนที่เมืองนครศรีธรรมราชและพัทลุงจัดเป็นกองทัพ มอบหมายให้พระยาอภัยธิเบศร (แสง) พระยาวิชิตสรไกร (กล่อม) พระเสนานุชิต (นุช) ซึ่งเป็นบุตรเจ้าพระยานคร (น้อย) ทั้งสามคนคุมกำลังประมาณ ๔,๐๐๐ คน ยกไปตีกบฏเมืองไทรบุรีได้สำเร็จภายในเวลาอันรวดเร็ว ส่วนเจ้าพระยานคร (น้อย) นั้นป่วยเป็นโรคลมไม่สามารถคุมทัพไปด้วยตนเองได้ ขณะเดียวกันทางกรุงเทพฯ ได้ส่งพระวิชิตณรงค์ (พัด) และพระราชวรินทร์ คุมทหารกรุงเทพฯ ประมาณ ๗๕๐ คน มาช่วยรักษาเมืองสงขลาไว้ก่อน พวกกบฏแขกที่ล้อมสงขลาอยู่แล้วได้ทราบว่ากองทัพนครศรีธรรมราชตีไทรบุรีแตกแล้วและกำลังบ้ายหน้ามาช่วยเมืองสงขลาพร้อมกับทัพกรุงเทพฯ จึงเกิดความเกรงกลัว พากันหนีกลับไปโดยที่ยังไม่ได้ตีเมืองสงขลาเลย เป็นอันว่าทัพนครศรีธรรมราชสามารถปราบปรามไทรบุรีได้อย่างง่ายดายอีกครั้งหนึ่ง การศึกครั้งนี้เป็นการศึกครั้งสุดท้ายในชีวิตของเจ้าพระยานคร (น้อย) เพราะเมื่อเจ้าพระยานคร (น้อย) ทราบข่าวเกิดการกบฏไทรบุรีขึ้นก็ได้รับกลับมายังเมืองนครศรีธรรมราชเพื่อเตรียมทัพไปตีไทรบุรี แต่ได้เกิดเป็นโรคลมและถึงแก่กรรมเสียก่อน

จึงเห็นได้ว่าเจ้าพระยานคร (น้อย) เป็นนักรบผู้เข้มแข็ง และมีความสามารถโดยแท้ สามารถนำไพร่พลไปสู้รบในต่างแดนได้ทั้งทางบกทางน้ำ และได้รับชัยชนะกลับมาทุกครั้ง²²

อนึ่งในสมัยรัตนโกสินทร์ ประเทศมหาอำนาจต่างๆ ในยุโรปได้แข่งขันเข้ามาแย่งยึดดินแดนในทวีปแอฟริกาและเอเชีย ที่มีกำลังป้องกันอ่อนแอกว่าด้วยอุบายต่างๆ เป็นเหตุให้ประเทศไทยถูกละเล็มดินแดนเรื่อยมา ทั้งๆ ที่พยายามรักษาไว้อย่างเหนียวแน่น หัวเมืองในภาคใต้ในส่วนที่ประชาชนนับถือศาสนาอิสลามถูกเชือดเฉือนไปมากที่สุด คงเหลืออยู่เพียงสี่จังหวัด คือ จังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลา และสตูล เท่าที่เห็นอยู่ในปัจจุบันนี้นั่น

สาเหตุที่ทำให้ประเทศไทยรอดพ้นจากการตกเป็นเมืองขึ้นของชาวยุโรปมี ๒ ประการ ประการแรกประเทศไทยรอดมาได้เพราะการยื้อแย่งแข่งขันอย่างรุนแรงระหว่างอังกฤษกับฝรั่งเศส ซึ่งต่างก็ต้องการจะได้ประเทศไทยไปเป็นของตนอย่างที่สุด ประการที่สอง คนชาวไทยโชคดีที่พระราชวงศ์จักรีได้ให้กำเนิดพระมหากษัตริย์ยิ่งใหญ่ขึ้นมาในคริสต์วรรษที่ ๑๙ ถึงสองพระองค์ คือ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระราชโอรสของพระองค์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหากษัตริย์ทั้งสองพระองค์นี้ทรงเห็นความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับประเทศตะวันตก เพื่อทรงนำมาปรับปรุงประเทศของพระองค์ให้ทันสมัย”²³

²² วิเชียร ณ นคร. ๒๕๔๔. เจ้าพระยานครน้อย, อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ. นครศรีธรรมราช.

²³ P.B. Hilton and D.J. Tate. ๑๙๖๗. South-East Asia in World History book ๒. ๑๘๖

สรุป ผลจากการที่หัวเมืองมลายูต่างๆตกเป็นประเทศราชของประเทศไทยมาช้านานนับตั้งแต่สมัยราชวงศ์ต่างๆของไทยนั้น ส่งผลให้บรรดาเชื้อสายและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในสงคราม บางส่วนก็ต้องถูกโยกย้าย ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลเพื่อตัดทอนกำลังของเมืองนั้น หรือว่าจะด้วยนำคนของเมืองนั้นมาเสริมแรงงานของเมืองของตนเองก็ตาม แนวนอนการย้ายถิ่นของคนพื้นเมืองเหล่านั้นก็นำพาวัฒนธรรม ภาษา และขนบธรรมเนียมปฏิบัติของตนไปด้วย จึงทำให้เกิดภาษาในกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งหรือหลายกลุ่มที่แทรกซึมในจุดต่างๆของประเทศไทย หนึ่งในนั้นก็คือ ชุมชนมุสลิมตำบลนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ความรู้เกี่ยวกับชุมชนตำบลนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

สภาพภูมิศาสตร์

ตำบลนาเคียนมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบ และที่ราบลูกคลื่นทั่วเขตพื้นที่ ดินที่พบส่วนใหญ่เป็นดินโลว์ ฮิวมิค กลี ซึ่งมีเนื้อดินละเอียด เหมาะสำหรับการเกษตรหรือเพาะปลูก ประชาชนส่วนใหญ่ในตำบลนาเคียนจึงประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ เป็นอาชีพหลักมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีทางหลวงจังหวัดหมายเลข 4013 (ท่าแพ-นาพรุ) ผ่านกลางเขตพื้นที่ ข้อมูลจากคำบอกเล่าของชุมชน ถ้าหากขุดดินลงไปลึกประมาณ ๕-๖ เมตรจะเห็นได้ว่าดินด้านล่าง เป็นดินเลนทะเล ซึ่งนั่นก็หมายถึงเมื่อก่อนนั้นบริเวณนี้ น้ำทะเลสามารถที่จะเข้าถึงได้จากหลักฐานการบอกเล่าของบังสมาน(นายบุสมาน ดารามัน)กล่าวว่า “สังเกตได้จากตอนที่ขุดบ่อน้ำนั้น เมื่อความลึกของบ่อได้ ๗ หรือ ๘ ปล่อง ก็จะไปเจอกับโคลนทะเล ซึ่งมันเป็นตม” และจากคำบอกเล่าของโตะอีหม่ามมัสยิดการหาคบ้านหัวทะเล(นายบิดิน พายายาน)ว่า “เมื่อก่อนบริเวณนี้นั้น(บ้านหัวทะเล) น้ำทะเลซึ่งไหลทะลักมาจาก ๒ ทาง คือคลองท่าแพ และอีกฝากก็ไหลมาจากคลองท่าสัก ตอนที่น้ำเริ่มหนุนขึ้น ทั้งสองคลอง น้ำก็จะมาบรรจบกัน ทำให้เกิดแอ่งน้ำขนาดใหญ่ แต่มันไม่ได้คงอยู่ตลอดไป จะขึ้นอยู่กับการขึ้นการลงของน้ำ นั่นก็คือปรากฏการณ์น้ำขึ้นน้ำลงนั่นเอง ตอนที่น้ำขึ้นนั้นเรือใบสามารถที่จะเล่นผ่านเข้ามาได้”จากคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่หลายท่านก็เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ดังนั้นก็หมายความว่าด้านใต้พื้นดินของแผ่นดินตำบลนาเคียนด้านล่างจะเป็นดินเลนทะเล และก็เกิดการทับถมกันของซากพืชซากสัตว์เป็นระยะเวลาช้านานนับหลายปีจึงทำให้เกิดดินชั้นใหม่ที่สามารถทำการเกษตร และทำการเพาะปลูกพืชสวนพืชไร่ได้ และอีกทั้งสามารถใช้ในการเลี้ยงสัตว์ได้ด้วย

ตำบลนาเคียนมีอาณาเขตติดต่อกับบริเวณพื้นที่ใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลนาทราย
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลโพธิ์เสด็จและเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช

ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชและตำบลปากพูน
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลนาทรายและตำบลท่าจีว

ตำบลนาเคียนตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของที่ว่าการอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ห่างจากอำเภอประมาณ 9 กิโลเมตร ตำบลนาเคียนมีพื้นที่รวมทั้งสิ้นประมาณ 28.95 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 18,112 ไร่ หรือประมาณ 3.79 ของพื้นที่ทั้งอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช^{๒๔}

จากสภาพภูมิศาสตร์ดังกล่าวนี้ ทำให้คนมุสลิมในชุมชนตำบลนาเคียนสามารถที่จะรักษาภาษามลายูถิ่นไว้ได้ เพราะชุมชนนี้ตั้งห่างจากเขตเมืองโดยประมาณ 9 กิโลเมตร และในบริเวณชุมชนเองก็มีคนที่พูดภาษาไทยไม่มากนัก จึงทำให้ภาษาไทยที่จะเข้ามาสู่ชุมชนก็เป็นไปได้ยากลำบากชนิดหนึ่ง ไม่เหมือนกับคนมุสลิมที่อยู่ในชุมชนแถวหน้าเมือง หรือบริเวณตลาดแขก ตรงนั้นไม่สามารถที่จะรักษาภาษามลายูถิ่นของตนเองไว้ได้ เพราะถูกกลืนกินไปด้วยภาษาไทยโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เพราะมุสลิมเหล่านั้นเปรียบเสมือนอยู่ในวงกลมที่ถูกล้อมรอบด้วยวัฒนธรรม และอิทธิพลของภาษาไทย จึงทำให้ภาษามลายูถูกกลืนหายไปโดยสิ้นเชิง แต่มา ณ เวลานี้บางส่วนในชุมชนนาเคียนก็เริ่มที่จะใช้ภาษามลายูน้อยลง ด้วยอิทธิพลทางด้านเทคโนโลยี การศึกษา อาชีพ การสื่อสารที่สะดวกรวดเร็วขึ้น อีกทั้งยังคนในชุมชน ณ เวลานี้เริ่มเข้าไปทำงานในตัวเมืองมากยิ่งขึ้น เหตุผลต่างๆเหล่านี้จึงทำให้คนในชุมชนเริ่มหันมาใช้ภาษามลายูกันน้อยลง

ประวัติความเป็นมาของชุมชน

ตำบลนาเคียน เป็นตำบลที่ถูกก่อตั้งขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 แห่งราชวงศ์จักรี โดยมีคนมาลายุจากรัฐไทรบุรี เคดาห์ เปอร์ลิส และเกาะลังกาวิ ซึ่งเป็นชาวมลายูที่ถูกกวาดต้อนมาหลังเสร็จสงคราม เดิมทีประชาชนของตำบลนาเคียนเป็นเชลยศึกที่มาจากรัฐไทรบุรี เคดาห์ เปอร์ลิส และเกาะลังกาวิ โดยเชลยศึกเหล่านี้จะถูกกวาดต้อนจากรัฐดังกล่าวไปยังกองทัพของกรุงสยาม โดยจะถูกกวาดต้อนไปยังกองทัพสยามที่เมืองนครศรีธรรมราช สงขลา และพัทลุง ซึ่งเชลยศึกเหล่านี้ได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ตามเขตชายฝั่งทะเล นอกเขตเมือง และบางส่วนอยู่ในกรุงสยาม เชลยศึกที่อยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราชชุดแรกจะถูกนำไปไว้ที่มัสยิดวัดคิต จากคำบอกเล่าของนายมุฮัมมัด คลองวิธี่ ดังนั้นมัสยิดวัดคิตจึงเป็นมัสยิดหลังแรกของเมืองนครที่มุสลิมได้มาตั้งรกรากเป็นแห่งแรก ต่อมาลูกหลานมีจำนวนมากขึ้น อีกทั้งยังเมืองนครศรีธรรมราชได้ไปตีเมืองไทรบุรีหลายต่อหลายครั้ง เชลยรุ่นถัดมาไม่สามารถที่จะอยู่ที่วัดคิตได้เพราะความจำกัดของพื้นที่ ส่วนหนึ่งได้ทำการบุกเบิกป่านาเคียน ซึ่งเป็นป่ากร้างที่ปกคลุมด้วยต้นตะเคียน เพื่อทำแปลงนาปลูกข้าวส่งให้กับกองทัพนครศรีธรรมราชเพราะว่าเชลยกลุ่มนี้มีความชำนาญทางด้านการทำไร่ทำนา

^{๒๔} กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช. ๒๕๕๕. *หนังสือนครศรีธรรมราช ๒๕๕๕*. กรีนโซนอินเตอร์ ๒๐๐๑

ดังนั้นทางฝ่ายราชการก็เลยแบ่งส่วนพื้นที่ที่เหมาะสมกับความชำนาญของเขา สำหรับกลุ่มที่มีความชำนาญทางด้านการประมงก็จะถูกนำไปไว้ที่ท่าสัก ปากพญา และกลุ่มคนที่ชำนาญทางด้านทำเครื่องเงินเครื่องทองก็จะอยู่ที่หน้าเมือง เพื่อทำเครื่องเงินเครื่องทองเป็นเครื่องราชบรรณาการแก่เมืองหลวง นั่นก็คือ กรุงเทพมหานคร ได้รับข้อมูลจากคำบอกเล่าของครูฮัสสัน โอรีพันธ์ ต่อมาในสมัยรัชการที่ 5 ได้มีการประกาศเลิกทาส และให้ที่ดินที่นาแก่ประชาชนเพื่อประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยคนในสมัยนั้นได้ทำการปลูกข้าวครั้งแรกเรียกว่า “นาหยาบ” ซึ่งทำได้ไม่กี่ปี สภาพพื้นที่ก็ไม่เอื้ออำนวยทำให้ขาดทุน และต่อมาก็ได้ทำเป็น “นาปี” ด้วยความที่ชาวบ้านให้ความสำคัญกับธรรมชาติ จึงตั้งชื่อหมู่บ้านตามภูมิศาสตร์และลักษณะของพื้นที่หมู่บ้านว่า “บ้านนาตะเคียน” หลายปีผ่านมา เกิดการเพี้ยนทางสำเนียงเหลือแค่คำว่า “บ้านนาเคียน” และได้เรียกติดปากกันมาจนถึงปัจจุบันนี้ บางสายรายงานบอกว่าที่ได้ชื่อว่า “บ้านนาเคียน” เพราะว่าเมื่อก่อนที่มีต้นตะเคียนทองขนาดใหญ่อยู่ ทุกคนที่ผ่านไปผ่านมาจึงเรียกชื่อตามต้นตะเคียนต้นนี้ว่า “บ้านนาตะเคียน” จากคำบอกเล่าของอดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๑ และอดีตเจ้าอาหม่มบ้านหัวทะเล (นายสุเทพ ศรีเจริญ)

ตำบลนาเคียนเป็นตำบลที่อยู่กึ่งกลางระหว่างตำบลโพธิ์เสด็จและตำบลนาทราย สาเหตุที่เรียกพื้นที่นี้ว่าตำบลนาเคียนก็เพราะว่า ในสมัยก่อนนั้นตำบลนาเคียนมีต้นตะเคียนจำนวนมาก ชาวบ้านจึงตั้งชื่อหมู่บ้านตามลักษณะของพื้นที่ที่ปกคลุมด้วยต้นตะเคียน ชาวบ้านในตำบลนาเคียนสมัยก่อนนั้นจะมีความสามัคคีกัน ไม่ว่าจะเป็นชาวไทยมุสลิมหรือชาวไทยพุทธที่อาศัยอยู่ในตำบลนาเคียนและบริเวณใกล้เคียง เวลาที่ชาวพุทธจะย้ายเรือน ก็จะมาจ้างชาวมุสลิมให้ไปช่วย ซึ่งในสังคมอื่นจะรับการกระทำแบบนี้ไม่ได้ แต่ชาวบ้านตำบลนาเคียนไม่ได้คิดมากแต่อย่างใด เพราะถือว่าเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่วนเงินค่าจ้างที่ได้มาชาวบ้านจะนำมาช่วยในการบำรุงมัสยิด และสร้างมัสยิดไม่ได้เก็บไว้ใช้ส่วนตัว อีกอย่างหนึ่งของชาวบ้านในตำบลนาเคียนคือชอบการเดินทางเพื่อไปค้าขาย ซึ่งคนส่วนใหญ่จะใช้เวลาเดินทางไปมาในปัจจุบันทุกอย่างกลายเป็นเศรษฐกิจจะทำสักครั้งก็ต้องจ้างด้วยเงินมากกว่า แต่ก่อนจะมีการลงแขกช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่ก็มีด้านดีคือเป็นการสร้างรายได้ให้กับคนที่ว่างงานเพื่อเลี้ยงครอบครัว

ในอดีตตำบลนาเคียนมีความโด่งดังทางด้านกีฬาหมวดยเป็นอย่างมาก และจะมีคนต่างถิ่นมาฝึกซ้อมมวยที่ตำบลนาเคียนเป็นจำนวนมาก ทางด้านการเกษตรกรรมนาเคียนเป็นที่รู้จักเลื่องชื่อในด้านการปลูกส้มลูกด้านนั้นหนาการ ประมาณปี พ.ศ.2515 ได้เคยส่งคนเข้าประกวดนางสงกรานต์ในนามของตำบลนาเคียน และ

ผลปรากฏว่าตำบลนาเคียนได้รับรางวัลชนะเลิศ จากกิจกรรมนี้ทำให้ตำบลนาเคียนเป็นที่รู้จักของบุคคลภายนอกมากขึ้น

ผู้บุกเบิกตำบลนาเคียนคนแรกคือโต๊ะท่านขุน(ขุนนาเคียนคนธำรงค์บำรุง(ฮายีอิบรอฮีม)) ได้มีการรณรงค์ให้พื้นที่ดินเพื่อการเกษตร มีการทำไร่ ทำสวน เลี้ยงวัว เลี้ยงควาย ซึ่งในสมัยนี้ไม่ค่อยมีให้เห็นแล้ว การทำนายนั้นลดลงมากเพราะขาดทุนและในช่วงนั้นมะนาวอยู่ในราคาแพง ชาวบ้านจึงหันมาทำสวนเป็นส่วนใหญ่ การเปลี่ยนแปลงในตำบลนาเคียนเมื่อก่อนการคมนาคมลำบากชาวบ้านจะไปไหนต้องอาศัยการเดินทางเท้า แต่สมัยนี้สะดวกสบายมีการคมนาคมง่ายขึ้นในปี พ.ศ. 2520 ชาวบ้านก็เริ่มมีรถใช้ การเดินทางสะดวกสบายขึ้น ค่านิยมของชาวบ้านก็เริ่มเปลี่ยนไป แต่คนในตำบลนาเคียนก็ยังคงมีความสามัคคี รักใคร่ปรองดองกันเหมือนเดิม สำหรับหน้าที่การงานชาวบ้านก็เปลี่ยนมาทำสวนและรับราชการแทน

ถนนสายแรกในตำบลนาเคียนที่ใช้เป็นเส้นทางติดต่อกับภายนอก คือ ถนนสายหน้าโพธิ์- ยวนแหล โดยถนนสายนี้ผู้สูงอายุในตำบลนาเคียนได้บอกว่ามีโต๊ะผู้ท่านหนึ่งในตำบลนาเคียนกับพระสงฆ์ที่วัดน้ำทรงรูปหนึ่งช่วยกันสร้าง จากข้อมูลการสัมภาษณ์นายนายร่มหลี่ มัชฌิมาท ท่านกล่าวว่าถนนสายนี้นั้นนายปะเหยม วัฒนากและคณะ เป็นผู้สร้างขึ้นจนได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์มงกุฎไทย ชั้นที่ ๕ ชื่อ เบญจมาภรณ์ และถนนสายที่สอง คือ ถนนสายทุ่งท่าลาด (สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์84) ไปยังหน้าเขามหาชัยผู้สร้างถนนสายนี้คือ ปลัดบิล ถนนสายนี้สร้างขึ้นเมื่อประมาณ 70 ปีที่แล้วในปี พ.ศ. 2520 ชาวบ้านก็เริ่มมีรถใช้ การเดินทางสะดวกสบายขึ้นและในปัจจุบันถนนหนทางในตำบลนาเคียนมีเยอะขึ้นสามารถเชื่อมต่อกับตำบลต่างๆ ได้อย่างสะดวกสบายมีถนนตัดผ่านหลายสายและตามชอกซอยต่างๆก็สามารถเดินทางได้อย่างสะดวกสบายและเดินทางออกไปยังภายนอกได้อย่างสะดวกมากขึ้น

เส้นทางที่เก่าอีกเส้นทางหนึ่งก็คือเส้นทางริมบ้านท่านขุนนาเคียนคนธำรงค์บำรุง(ฮายีอิบรอฮีม) จากคำบอกเล่าของอดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๔ นายหล่อ ระหังภัยและภรรยาที่ว่า “เมื่อก่อนพวกข้างเกวียน ก็ต้องมาให้ของกำนันกันที่นี่หมดแหละ(เพราะเป็นบ้านท่านขุน) ขนาดของถนนก็เท่านี้แหละ เป็นทางเก่าแก่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นโนรา หรืออะไรก็ตาม มาพักที่บ้านนี้แหละ เดินไปจนถึงโนนเขียว(พรมศิริ) โนนแหละ โดยที่บ้านโต๊ะกาขอนั้น หลังบ้านแจะจะเป็นถนนดิน แล้วไปออกถนนพระครูฑ ออกถนนชลประทาน ไปออกบ้านตาล โดยผ่าน หมู่ ๕ หมู่ ๖ หมู่ ๔ และหมู่ ๗ ออกไปทางหลังโรงเรียนคลองดินนี้แหละ ” แต่ไม่มีข้อมูลที่ละเอียดกว่านี้ว่าใครเป็นคนสร้าง ณ ปัจจุบันถนนเส้นนี้จะเริ่มมาจากในเมืองแถวๆวัดศรีทวี ผ่านมาทางสะพานยาว ตรงไปผ่านหมู่ ๔ ผ่านโรงเรียนทวดเหนือ เข้ามายังบ้านกลางทุ่งจีน ผ่านตรงมายังถนนข้างบ้านท่านขุน ผ่านโรงเรียนคลองดิน ซึ่งอยู่ในเขตหมู่ ๔ เลี้ยวหักเข้าไปขึ้นถนนพระครูฑ ออกถนนชลประทาน เข้าเขตของหมู่ ๕ ลงไปทางทิศ

ตะวันตกเข้าเขตหมู่ ๖ และหมู่ ๗ ผ่านทะเลออกไปถึงถนนบ้านตาล ผ่านมหาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ตรงไปยังเส้นทางน้ำตกอ้ายเขียว(พรมศรี)

จะเห็นได้ว่าหลังจากที่มีการตัดถนนหนทางผ่านหมู่บ้านมากสายยิ่งขึ้นก็นำพาความเจริญเข้าสู่หมู่บ้าน มีผู้คนหลากหลายถิ่น หลากหลายคร้วเรือน โยกย้าย และก็มีมาซื้อที่ดินในเขตตำบลนาเคียนมากยิ่งขึ้น จึงทำให้เกิดการปะปนกันระหว่างชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมในชุมชน อีกทั้งยังคนมุสลิมที่ย้ายเข้ามาใหม่ หรือคนมุสลิมถิ่นอื่นมาแต่งงานกับคนมุสลิมในชุมชนนาเคียนเองก็เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้คนในชุมชนเริ่มใช้ภาษามลายูน้อยลง เพราะเขาเหล่านั้นไม่สามารถที่จะพูดภาษามลายูถิ่นได้

ระบบเศรษฐกิจ

ในด้านเศรษฐกิจของชาวตำบลนาเคียน ในอดีตส่วนใหญ่แล้วจะประกอบอาชีพทำนา ทำการเกษตร และค้าขาย ผู้คนส่วนมากจะนิยมปลูกเองและขายเองโดยไม่ว่าจ้างผู้ใด ไม่ว่าจะเป็นการปลูกผักหรือผลไม้ และจะนำผลผลิตที่ได้จากการปลูกออกมาจำหน่ายตามบ้านเรือน หรือตลาดนัดใกล้บ้าน โดยการเดินเท้าตามคันนาหรือเดินลัดชายป่าเพื่อนำสินค้าไปขาย แต่การค้าขายในปัจจุบันผู้คนใช้รถ ในการเดินทางไปค้าขาย ไม่ว่าจะเป็นการไปขายตามบ้านหรือตามตลาดนัดต่างๆ อาชีพทำการเกษตรก็ลดน้อยลง เพราะผู้คนส่วนใหญ่จะนิยมไปทำอาชีพรับจ้างกันเป็นส่วนมาก เช่น รับจ้างคัดมังคุด (คัดแยกขนาดของผลมังคุด) รับจ้างทำผักที่ตลาด เพราะการทำงานรับจ้างจะได้เงินมากกว่าทำการเกษตร ซึ่งเป็นงานที่ได้เงินทุกวัน แต่มีคนส่วนน้อยที่ทำการเกษตร โดยส่วนมากแล้วจะเป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ได้ไปทำงานที่ไหน จะปลูกผักสวนครัวเพื่อเก็บไว้บริโภคกันเองในครอบครัว และนำผลผลิตบางส่วนที่เหลือจากการบริโภคออกมาวางขายที่ตลาดนัดใกล้บ้านอยู่เป็นประจำ

สินค้าที่มีชื่อเสียงของตำบลนาเคียน คือ ส้มจุก ซึ่งคนในสมัยนั้นนิยมปลูกกันมากและจะนำออกมาวางขาย ทำให้คนในหมู่บ้านได้บริโภคผักและผลไม้ที่สดและปลอดสารพิษ ตำบลนาเคียนจึงเป็นตำบลหนึ่งที่มีการติดต่อซื้อขายและแลกเปลี่ยนสินค้าทางการเกษตรและสินค้าอื่นๆ ทำให้มีการเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจ และทำให้ชาวบ้านมีรายได้หมุนเวียนจากการประกอบอาชีพอีกด้วย ต่อมาได้มีการรณรงค์การฟื้นฟูที่ดินเพื่อเกษตร มีการทำไร่ ทำสวน เลี้ยงวัว เลี้ยงควาย ซึ่งในสมัยนี้ไม่ค่อยมีให้เห็นแล้ว การทำนานั้นลดลงมาก เพราะขาดทุนและในช่วงนั้นมะนาวอยู่ในราคาแพง ชาวบ้านจึงหันมาทำสวนเป็นส่วนใหญ่ เกิดการเปลี่ยนแปลงในตำบลนาเคียนอย่างมาก เมื่อก่อนการคมนาคมลำบากมากชาวบ้านจะไปไหนต้องอาศัยการเดินทาง

เท่า แต่สมัยนี้สะดวกสบายมีการคมนาคมง่ายขึ้น สำหรับหน้าที่การงานชาวบ้านก็เปลี่ยนมาทำสวนและรับราชการแทน

และมาในช่วงของรัฐบาลสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน พ.ศ. ๒๔๘๕-๒๔๘๗ ได้มีการฟื้นฟูและปรับปรุงวัฒนธรรมไทยอย่างกว้างขวาง โดยรัฐบาลในสมัยนั้นอันมีจอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรี ได้ตรา พ.ร.บ. บำรุงวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๔๘๓ ออกมาใช้บังคับอาทิ ในมาตรา ๖^{๒๕} ซึ่งบุคคลทั่วไปต้องปฏิบัติตาม เกี่ยวกับระเบียบการแต่งกาย ห้ามกินหมาก และอื่นๆอีกมากมาย จึงส่งผลให้คนมุสลิมในชุมชนนาเคียนโดยเฉพาะสำหรับมุสลิมมะฮ์(ผู้หญิงมุสลิม) ไม่ค่อยได้คลุมผม การแต่งตัวแบบสากลมากยิ่งขึ้น ทำให้การแต่งกายไม่ถูกต้องตามหลักศาสนามากเท่าไร และจะต้องพูดแต่ภาษาไทย แต่ในส่วนนี้ไม่มีผลกับชุมชนนาเคียนมาเท่าไร เพราะว่ายู่เกินเขตการปกครองของอำเภอเมืองพอสสมควร อีกทั้งยังผู้รู้ทางศาสนาอิสลามในสมัยนั้นก็ไม่ค่อยมีมากเท่าไรด้วย

การปฏิบัติตัว การดำเนินชีวิตตามครรลองธรรมศาสนาอิสลาม และการแต่งกายที่ถูกต้องตามหลักศาสนาเริ่มพัฒนาและดีมากยิ่งขึ้นในช่วงที่ฮัจยียะโกบ สุมาลี (โต๊ะครูแก่) ได้เข้ามาให้ความรู้ทางด้านศาสนาอิสลาม แก่คนมุสลิมในชุมชนตำบลนาเคียน โดยตระเวนสอนตามมัสยิดและสถานที่ต่างๆในชุมชนตำบลนาเคียน รวมทั้งชุมชนใกล้เคียง และในการสอนศาสนา ก็จะสอนด้วยภาษามลายู หนังสือที่ใช้ก็เป็นหนังสือที่เขียนด้วยอักษรยาวี ก่อนที่จะเปิดเป็นโรงเรียนสอนศาสนาที่เป็นทางการภายใต้ชื่อ โรงเรียนมุสลิมสันติธรรมมูลนิธิ ที่มีอยู่จนถึงปัจจุบันนี้ ดังนั้นคนในชุมชนจึงยังคงใช้ภาษามลายูในการพูดในชีวิตประจำวัน และใช้ภาษามลายูในการอ่านหนังสือศาสนาที่เขียนด้วยอักษรยาวีเพื่อทำความเข้าใจในหลักคำสอนของศาสนาอิสลามในด้านต่างๆ

ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม

ชาวมุสลิมในตำบลนาเคียนจะมีความเชื่อในมัสยิดการาหมาดบ้านหัวทะเล หรือเป็นที่รู้จักกันในชื่อ “มัสยิดบ้านหัวทะเล” ว่ามีความศักดิ์สิทธิ์ในเรื่องราวของการมีวาจาสิทธิ์ของโต๊ะหวันเต๊ะห์ และอัลกุรอ่านที่เขียนด้วยมือ ที่หลายต่อหลายครั้งได้นำไปเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจตัดสินคดีความของคนมุสลิม ไม่ว่าจะที่มีมัสยิด

^{๒๕} เสถียร ศูภโสภณ. ๒๕๑๙. ประวัติศาสตร์ไทย. อักษรเจริญทัศน์. ๗๔๕

เอง หรือแม้กระทั่งศาลแขวงนครศรีธรรมราชก็เคยนำไปให้ผู้ที่เป็นความกัน ทูลเพื่อที่จะสาบานว่าจะไม่พูดเท็จ ซึ่งท่านนั้นเป็นชาวมลายูที่เข้ามาอาศัยอยู่ในตำบลนาเคียน และได้สร้างมัสยิดนี้ไว้เป็นแห่งแรกในตำบลนาเคียนเมื่อประมาณ 200 กว่าปีที่ผ่านมามีมัสยิดแห่งนี้ได้รับการบูรณะมาแล้วถึง 4 ครั้ง ชาวบ้านต่างเลื่อมใสในตัวของท่านเป็นอย่างมาก เพราะไม่ว่าวันไหนจะพูดอะไรก็มักจะเป็นจริงเสมอ ตั้งแต่อดีตก็มักจะมีผู้คนทั้งศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม มาขอพรและบนบานสารกล่าวกันโดยขอผ่านความศักดิ์สิทธิ์ของท่านไปยังพระองค์อัลเลาะห์ผู้เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวของเรา มีผู้คนเป็นจำนวนมากจากอดีตจนถึงปัจจุบันที่ได้มาทำการบนบานสารกล่าว และเมื่อประสบความสำเร็จจากคำขอก็จะนำของมาทำบุญที่มัสยิด ส่วนมากจะทำอาหารมาเลี้ยงเช่น แกงพะแนง ไก่กอแห้ง หรือไมก็นำแพะมาบริจาคให้กับมัสยิด ซึ่งการแก้สละบนนั้นก็ขึ้นอยู่กับ การบนของแต่ละคนด้วย หากเป็นชาวไทยพุทธก็นำเงินมาบริจาคให้กับมัสยิดเพื่อใช้ในการบูรณะซ่อมแซมมัสยิด หรือนำสิ่งของหรือสัตว์มาบริจาค ตามเจตนารมณ์ที่ได้บนบานสารกล่าวไว้ว่า เมื่อได้รับสมความปรารถนาแล้วจะแก้บนบานในลักษณะใด ชาวมุสลิมมีพิธีกรรมหลายอย่างเช่น การละหมาด 5 เวลา ในทุกๆวัน คือการละหมาดซุบฮี ซุฮรี อัซรี มักริบ และอีซา การละหมาดญุมอัตทุกวันศุกร์ของผู้ชาย การละหมาดอีดิลฟิตรีและละหมาดอีดิลอัฎฮา การละหมาดตารอเวียะฮ์ในยามค่ำคืนของเดือนรอมฎอน และมีนักปราชญ์ศาสนาได้กล่าวถึงคำนิยามในเดือนรอมฎอนว่า “การถือศีลอดคือการละเว้นจากการดื่มกิน ร่วมประเวณีและทุกอย่างที่ทำให้เสียศีลตลอดรวมทั้งการลดละเลิกสิ่งอบายมุขทั้งหลาย อีกทั้งยังกิเลสต่างๆทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นทางกาย วาจา ใจ ด้วยกับคำพูด หรือการนึกคิด เริ่มตั้งแต่แสงอรุณขึ้นจนกระทั่งดวงอาทิตย์ตกโดยมีเจตนาเพื่อถือศีลอดและแสวงหาความใกล้ชิดต่ออัลเลาะห์(ซ.บ)” และได้กล่าวต่อไปถึงความประเสริฐของเดือนรอมฎอนว่า และเมื่อเดือนรอมฎอนได้มาเยือนประตูของสวรรค์จะเปิดขึ้น และจะมีอยู่คืนหนึ่งที่ดีกว่าพันเดือน ความว่า “เมื่อเดือนรอมฎอนได้มาเยือนประตูสวรรค์จะถูกเปิด ประตูชุมนรกจะถูกปิดลง และชัยฏอนมารร้ายจะถูกตรวนโซ่”

ข้อมูลการสัมภาษณ์จากบังสมาน(นายบุสมาน ดารามัน)ที่ว่า “โชนบ้านเรานั้น(หมู่๑บางส่วน หมู่๔ และหมู่๕บางส่วน) เขาจะเรียกว่าสำเนียงของคนปูลาว ปูลาวนั้นแปลว่าเกาะ ส่วนฝั่งนี้(หมู่๓) จะใช้สำเนียงของเกอร์เดาะห์ เกอร์เดาะห์นั้นอยู่มูมนั้น มุมของพวกเกอร์เดาะห์โน้น(หมู่๓) ส่วนพวกปอเลาะห์นั้นก็อยู่ทางนี้(หมู่๒ และหมู่๑บางส่วน) ส่วนพวกปอเลาะห์ และเกอร์เดาะห์ก็จะมีสำเนียงที่คล้ายๆกัน” จากบทสัมภาษณ์ดังกล่าว เราสามารถแบ่งสำเนียงของภาษามลายูถิ่นของชุมชนตำบลนาเคียนได้เป็น ๓ สำเนียง นั่นคือ

๑. สำเนียงมลายูเกอร์เดาะห์ ซึ่งคนที่ใช้สำเนียงภาษามลายูนี้ จะมาจากรัฐเคดาห์ในชุมชนแห่งหนึ่งของมาเลเซีย
๒. สำเนียงมลายูปูลาว ซึ่งเป็นสำเนียงภาษามลายูของชาวเกาะลังกาวิโนรัฐเคดาห์เช่นกัน ประเทศมาเลเซีย
๓. สำเนียงมลายูปอเลาะห์ ซึ่งมาจากชาวเปอร์ลิสประเทศมาเลเซียปัจจุบันในรัฐเคดาห์เช่นกัน

ซึ่งทั้งสามสำเนียงนี้จะมีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะสำเนียงมลายูปูลาวจะมีความละเมียดละไม อ่อนหวาน ไพเราะน่าฟัง แต่สำเนียงมลายูเกอร์เดาะห์กับปอเลาะห์จะมีความหนักแน่น เสียงจะก้าวร้าว ขณะพูดชอบพูดเสียงดังๆ ดูเหมือนกับตะคอกใส่กัน บุคคลภายนอกมาเห็นจะตกใจคิดว่าเขาเกิดการทะเลาะวิวาทกัน มลายูเกอร์เดาะห์กับมลายูปอเลาะห์จะมีความแตกต่างของสำเนียงไม่มากนัก

ประเพณีของชาวมุสลิมก็จะมีประเพณีวันฮารีรายอ ซึ่งในรอบหนึ่งปีจะมีกิจกรรมนี้สองครั้งคือ หลังจากสิ้นสุดการถือศีลอดในเดือนรอมฎอน เรียกว่า ฮารีรายออิดิ้ลฟิตรี หรือวันตรุษอิดิ้ลฟิตรี บางคนอาจจะเรียกว่า อิดเล็ก ส่วนครั้งที่สองคือ ฮารีรายออิดิ้ลอัฎฮา หรือวันตรุษอิดิ้ลอัฎฮา บางคนอาจจะเรียกว่า อิดใหญ่ โดยนับเวลาถัดจากวันตรุษอิดิ้ลฟิตรีไปประมาณ 100 วัน หรือโดยประมาณ 3 เดือนกับ 10 วัน สิ่งที่นิยมทำกันในวันฮารีรายอ คือ การไปพบปะเยี่ยมเยียนญาติ พี่น้อง เยี่ยมสุสานและพัฒนาสุสาน ตอนรับแขกผู้มาเยือนจากที่ต่างๆ เราจะสังเกตได้ว่าทุกบ้านจะมีความสะอาดเรียบร้อยมากเป็นพิเศษกว่าทุกวัน แต่ละบ้านจะมีอาหารเตรียมไว้ให้กับแขกผู้มาเยือน มีสำหรับกับข้าวอย่างดี โดยมากแล้วจะนิยมทำข้าวต้มมัด ขนมจีน ข้าวแกงชนิดต่างๆ ผลไม้ เป็นต้น

พิธีกรรมของชาวมุสลิมเช่นการดำรงละหมาด การละหมาดแบ่งออกได้เป็นหลายประเภท เช่น การละหมาด 5 เวลา ซึ่งการละหมาดนี้ชาวมุสลิมจะปฏิบัติเป็นศาสนกิจประจำวันทุกวัน การละหมาดอิด เป็นการละหมาดเนื่องในวันฮารีรายอ ซึ่งทุกมัสยิดจะละหมาดพร้อมกันในตอนเช้าของวันตรุษ การละหมาดญานาซะฮ. เป็นการละหมาดให้กับศพของผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งจะกระทำก่อนที่จะนำศพไปฝังไว้ที่สุสาน การละหมาดญุมอัต เป็นการละหมาดในวันศุกร์ของสัปดาห์จำเป็นสำหรับบุรุษเพศเท่านั้น แต่ผู้หญิงก็สามารถที่จะไปร่วมละหมาดด้วยได้ พิธีกรรมอีกอย่างหนึ่ง คือ การเข้าสุนัต ซึ่งเป็นการขลิบปลายอวัยวะของเพศชาย โดยจะเริ่มเข้าสุนัตเด็กผู้ชายตั้งแต่แรกเกิดเป็นต้นไป โดยมากแล้วจะเริ่มเข้าพิธีสุนัต เมื่ออายุอยู่ในช่วงระหว่าง ๒-๑๐ ปี แต่หากเป็นผู้ที่นับถือศาสนาอื่นมาก่อนแล้ว จะเข้ารับนับถือศาสนาอิสลามก็จะต้องเข้าสุนัตเพื่อเข้ารับอิสลามเช่นกัน พร้อมกับกล่าวปฏิญาณตนว่า “ไม่มีพระเจ้าอื่นใดที่ถูกกราบไหว้โดยเที่ยงแท้ นอกจากพระองค์อัลเลาะห์ และนบีมุฮัมหมัดนั้นเป็นศาสนทูตของพระองค์” ผู้หญิงก็เช่นกัน แต่จะทำเฉพาะในช่วงแรก

เกิดเท่านั้น ในช่วงสัปดาห์แรกหลังจากคลอด โดยตัดปลายของอวัยวะเพศที่โผล่มานิดเดียวเท่านั้น แต่พิธีกรรมของชาวพุทธจะแตกต่างกับชาวมุสลิม โดยส่วนมากจะประกอบพิธีกรรมในศาสนสถาน เช่น การสวดมนต์ไหว้พระ การตักบาตร การบำเพ็ญกุศลมอบแด่ศพ งานบวชนาค เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าคนมุสลิมในชุมชนตำบลนาเคียนยังเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ของปูชนียบุคคลรุ่นแรกเริ่มเดิมทีที่อพยพมาตั้งถิ่นฐาน เพราะเชื่อว่าความศักดิ์สิทธิ์ของท่านเหล่านั้นจะเป็นผู้ที่เชื่อมต่อสายสัมพันธ์ระหว่างคนมุสลิมในท้องถิ่นกับพระเจ้า(พระองค์อัลเลาะห์)ของเขาเหล่านั้นได้ นั่นคือเหตุผลหนึ่งที่ผู้เฒ่าผู้แก่ยังคงใช้ภาษามลายูถิ่นเพราะถือว่าเป็นภาษาของบรรพบุรุษที่สืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน และให้ช่วยกันรักษาไว้ชั่วลูกชั่วหลาน

การศึกษาและสุขอนามัย

ในอดีตชาวนาเคียนได้รับการศึกษาน้อยมาก เนื่องจากในอดีตมีโรงเรียนน้อย ชาวบ้านผู้ชายส่วนใหญ่จะเรียนที่วัด ส่วนผู้หญิงจะเรียนที่บ้านหรือเกือบจะไม่ได้เรียนเลยด้วยซ้ำ สรุปโดยง่ายว่า คนตำบลนาเคียนได้รับการศึกษาน้อย แต่ปัจจุบันในตำบลนาเคียนมีโรงเรียนหลายแห่งทำให้ชาวตำบลนาเคียนได้รับการศึกษามากขึ้นกว่าเดิม ส่วนด้านสุขอนามัยชาว ตำบลนาเคียนในอดีตจะไม่มีห้องน้ำใช้กัน และจะรับประทานอาหารโดยใช้มือแทนการใช้ช้อน จึงทำให้ชาวบ้านเป็นโรคอหิวาตกโรคโรครุนแรงมาก ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2520 ได้มีหน่วยงานจากกระทรวงสาธารณสุขเข้ามา อธิบายให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการป้องกันการเกิดโรคอหิวาตกโรค โดยมีการรณรงค์ให้แต่ละครอบครัวมีห้องน้ำกันทุกบ้าน ชาวบ้านให้ความสนใจอย่างมาก จึงทำให้ชาวบ้านเริ่มมีการใช้ห้องน้ำกันทุกบ้าน โดยเริ่มจากการสร้างเพิงเล็กๆ กันเท่านั้น และพัฒนาเป็นห้องน้ำในปัจจุบัน และชาวบ้านก็เริ่มทานอาหารด้วยการใช้ช้อนกลาง จะมีบ้างที่จะรับประทานอาหารด้วยการใช้มือ

วัฒนธรรมการกินของชาวบ้านในตำบลนาเคียน โดยมากแล้วจะไม่ค่อยพิถีพิถันในเรื่องของอาหารการกินมากนัก จึงทำให้ผู้สูงอายุในตำบลนาเคียนเป็นโรคความดันโลหิตสูง ไขมันในเส้นเลือด และโรคเบาหวาน เป็นต้น ซึ่งโรคเหล่านี้เกิดจากการกินอาหารที่มีรสจัด มีไขมันสูง เป็นต้น สำหรับเด็กนั้นจะเป็นโรคขาดสารอาหาร เนื่องจากเด็กส่วนใหญ่จะชอบรับประทานอาหารประเภทขนมขบเคี้ยว อาหารที่มีผงชูรสเยอะ และของดอง เป็นต้น สถานีนอนามัยของตำบลนาเคียนจึงจัดให้มีการตรวจสุขภาพเด็กและผู้สูงอายุเป็นประจำทุกเดือน เพื่อรักษาให้กับผู้ป่วยที่เป็นโรคและป้องกันในรายที่มีภาวะเสี่ยง ปัจจุบันนี้สถานีนามัยตำบลนาเคียนได้จัดบริการตรวจเลือดประจำปีทุกปี จนทำให้ผู้เฒ่าผู้แก่ของชุมชนดีใจ และปลื้มใจเป็นอย่างมากที่

หน่วยงานของรัฐให้การดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดี จากการปฏิบัติหน้าที่ของสถานีนามัย ทำให้ชาวบ้านในตำบลนาเคียนมีการเปลี่ยนวัฒนธรรมการกินไปในทางที่ดีขึ้น ปัญหาทางด้านสุขภาพก็ลดน้อยลง ชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนก็ดีขึ้นตามลำดับ

ทางการศึกษาของตำบลนาเคียน เมื่อก่อนโรงเรียนบ้านนาเคียนเป็นเพียงศาลาหลังเล็กๆ หลังคามุงจาก นักเรียนมีจำนวนน้อยเพราะเมื่อก่อนผู้คนจะไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการศึกษาสักเท่าไรนัก บางบ้านลูกผู้หญิงจะไม่มีโอกาสได้เรียนเลยก็มี แต่ส่วนใหญ่แล้วก็มักจะได้เรียนเกี่ยวกับศาสนากับโต๊ะครูที่บ้านหรือโรงเรียนสอนศาสนาฟารูอีน ปัจจุบันโรงเรียนบ้านนาเคียนได้ขยายตัวขึ้น สร้างอาคารเรียนเพิ่มขึ้นทำให้มีจำนวนนักเรียนเพิ่มมากขึ้น และโรงเรียนในบริเวณใกล้เคียง เช่น โรงเรียนบ้านคลองดินเองก็ได้มีการขยายตัวขึ้นเหมือนกัน แต่ในสมัยนี้มีสถาบันการศึกษาที่หลากหลายขึ้นและผู้คนค่อนข้างที่จะให้ความสำคัญกับการศึกษา และตัวเด็กเองก็มีสิทธิ์ในการตัดสินใจเลือกสถานที่เรียนได้เองด้วย ส่งผลให้ในปัจจุบันประชาชนในตำบลนาเคียนได้รับการศึกษามากขึ้นกว่าเมื่อก่อนมาก

สรุปได้ว่าความเจริญรุ่งเรือง การศึกษา การรับบริการจากภาครัฐในรูปแบบต่างๆ ทำให้คนในชุมชนต้องใช้ภาษาไทยหรือภาษาราชการมากยิ่งขึ้นเพื่อที่จะเข้าถึงบริการต่างๆ ของรัฐได้สะดวกขึ้น จึงส่งผลให้เด็กรุ่นใหม่หลายต่อหลายคนเข้าใจผิดไปว่า ภาษามลายูถิ่นเริ่มหมดความสำคัญ จึงไม่ค่อยพูดไม่ค่อยใช้กัน จึงมีผลให้ภาษามลายูหลายคำเริ่มมีคำภาษาไทยเข้ามาแทนที่ การพูดเริ่มผสมกันระหว่างภาษาไทยและภาษามลายูถิ่นหรือบางคนก็พูดแต่ภาษาไทยอย่างเดียว จากปรากฏการดังกล่าวทางชุมชนตำบลนาเคียนต้องเร่งที่จะหากระบวนการและวิธีการในการบูรณะฟื้นฟูให้ชุมชนตำบลนาเคียนกลับมาใช้ภาษามลายูถิ่นอย่างเดิมพร้อมกับสามารถเขียน อ่าน และพูดภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง ชัดเจนด้วย

บทที่ 4

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาคำศัพท์ภาษาถิ่น (มลายู) ในตำบลนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อต้องการที่จะอนุรักษ์และฟื้นฟูให้คงอยู่สืบไป ซึ่งภาษามลายูที่ทำการศึกษานี้ มีความแตกต่างกันในระหว่างภาษามลายูถิ่นด้วยกันเองในด้านของสำเนียงภาษา ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาค้นคว้าคำศัพท์ของภาษามลายูถิ่นแต่ละประเภทที่กระจายอยู่ในบริเวณตำบลนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อที่จะนำคำศัพท์ต่างๆเหล่านั้นมาทำเป็นพจนานุกรม เก็บรวบรวมคำศัพท์ไว้เป็นรูปเล่ม นับจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งที่ยังใช้อยู่และรวมถึงสำนวนและสุภาษิตที่เคยใช้ในอดีต

พร้อมกันนั้นการศึกษานี้เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการหารูปแบบการการอนุรักษ์ และฟื้นฟูภาษาถิ่น (มลายู) ชุมชนตำบลนาเคียน อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research method) เป็นการวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Research: PAR) ที่เรียกว่างานวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Community-Based Research: CBR) เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ตั้งแต่กระบวนการค้นหาโจทย์วิจัยที่เกิดจากชุมชน นักวิจัยเป็นคนในชุมชน ชุมชนเป็นผู้ใช้และรับผลประโยชน์จากงานวิจัย โดยมีรายละเอียดและขั้นตอนในการดำเนินการดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาแม่ในพื้นที่ชุมชนตำบลนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มชุมชนมุสลิมที่ใช้ภาษามลายูถิ่น ซึ่งครอบคลุมประชากรในชุมชนตำบลนาเคียน อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช ซึ่งประกอบด้วย ๕ หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ ๑, ๒, ๓, ๔, และ ๕ จากทั้งหมด ๙ หมู่บ้าน และมีกลุ่มบุคคลที่สำคัญอยู่ ๓ กลุ่มหลักๆ เพื่อที่จะช่วยให้การเก็บรวบรวมข้อมูลและคำศัพท์ให้สำเร็จและสมบูรณ์แบบมากที่สุดคือ กลุ่มแกนนำของชุมชน กลุ่มผู้รู้และปราชญ์บุคคล และกลุ่มเยาวชนของชุมชน โดยแต่ละกลุ่มนั้นมีเป้าหมายการดำเนินกิจกรรมแตกต่างกันดังนี้

กลุ่มแกนนำของชุมชน มีเป้าหมายเพื่อเป็นการช่วยคิด ช่วยวิเคราะห์ และหาแนวทางในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูภาษาถิ่น (มลายู) ให้ดำรงอยู่สืบไป อีกทั้งยังช่วยประสานความร่วมมือระหว่างทีมวิจัยกับชุมชนให้ทำงานไปด้วยกันได้ดี และสร้างการยอมรับในผลที่ร่วมตกลงกันมากยิ่งขึ้น

กลุ่มผู้รู้และปราชญ์บุคคลของชุมชน มีเป้าหมายเพื่อการเก็บคำศัพท์และสำนวนสุภาษิตภาษามลายูถิ่น ที่มีอยู่ในชุมชนมุสลิม ตำบลนาเคียน อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช อีกทั้งยังได้ทราบข้อมูลการย้ายถิ่นฐานจากเมืองเดิม (ไทรบุรี) มาอยู่ที่เมืองนครศรีธรรมราช ณ ชุมชนตำบลนาเคียน และวิธีการดำเนินชีวิตในอดีตตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

กลุ่มเยาวชนของชุมชน เพื่อรับทราบถึงปัญหาวิกฤติทางด้านภาษามลายูถิ่นที่เรา กำลังประสบอยู่ ณ ปัจจุบัน ร่วมกับกลุ่มแกนนำออกความคิดเห็นเพื่อช่วยธำรงรักษาภาษามลายูถิ่นให้คงอยู่สืบไป และสืบสานนโยบายและวิธีการที่ทางกลุ่มแกนนำ กลุ่มผู้รู้และปราชญ์บุคคล ที่ได้ร่วมกันคิดหาช่องทาง วิธีการให้ภาษามลายูถิ่น ยังคงดำรงใช้อยู่ในชีวิตประจำวันตลอดไป

การได้มาของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ โดยการเลือกแบบเจาะจง และการแนะนำแบบปากต่อปากจากกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายที่เราได้ไปสัมภาษณ์มา

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลสองระดับคือ การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิ

การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ โดยทำการศึกษาค้นคว้า ข้อมูลจากเอกสาร เช่น หนังสือวิชาการ บทความ รายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุด ผู้วิจัยได้ทำการสืบเสาะแสวงหาข้อมูลจากแหล่งฐานข้อมูลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัย เช่น หอสมุดจอห์น เอฟ. เคนเนดี ม.อ.ปัตตานี, ห้องสมุดกลางมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, หอสมุดปวย อึ้งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ห้องสมุดประชาชน จังหวัดนครศรีธรรมราช, จากบทความ และวารสารต่างๆ มากมาย เพื่อให้ข้อมูลที่ได้นั้นมีความสมบูรณ์และใกล้เคียงกับประวัติศาสตร์ความเป็นจริงมากที่สุด เอกสารต่างๆ เหล่านี้มีความสำคัญที่จะบอกเราได้ว่า พื้นเพและต้นกำเนิดของเรานั้นมาจากแหล่งใด ทำให้ถึงต้องผลัดถิ่นมาอยู่ ณ ที่แห่งนี้ ภาษามลายูถิ่นที่เราใช้นั้นมาจากแหล่งใด ทำให้ถึงไม่เหมือนกับภาษามลายูปัตตานี ซึ่งก็เป็นภาษามลายูเหมือนกัน เอกสารต่างๆ เหล่านี้ ได้บอกถึงสงครามที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นของอารยชนหลายๆ ที่แผ่อำนาจปกครองพื้นที่ในแหลมมลายู และได้เปลี่ยนมือมาเรื่อยๆ โดยอาณาจักรที่มีความเข้มแข็ง

กว่า จึงทำให้มีการถ่ายโอนวัฒนธรรมต่างๆ โดยรับมาจากอาณาจักรที่เข้ามาคุมอำนาจ อีกทั้งยังลัทธิศาสนาต่างๆที่เข้ามามีบทบาทต่อการปกครองในยุคสมัยต่างๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพื้นที่ ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการเก็บข้อมูลจากการศึกษาภาคสนาม (Field study) ใช้วิธีการดังนี้

การสังเกต (Observation)

ก. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation)

การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นการสังเกตที่ผู้สังเกตเข้าไปมีส่วนร่วมอยู่ในเหตุการณ์หรือกิจกรรมนั้น ๆ การเข้าไปมีส่วนร่วมนี้อาจเป็นลักษณะมีส่วนร่วมโดยสมบูรณ์ (Completion Participant) หรือมีส่วนร่วมโดยไม่สมบูรณ์ (Incompletion Participant) แบบมีส่วนร่วมโดยสมบูรณ์ ผู้สังเกตจะเข้าไปเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม เสมือนกับผู้สังเกตเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มชนนั้น การมีส่วนร่วมโดยสมบูรณ์ผู้ถูกสังเกตจะรู้ตัวว่ากำลังถูกสังเกต จึงมีพฤติกรรมตามปกติ แต่แบบมีส่วนร่วมโดยไม่สมบูรณ์ ผู้สังเกตจะเข้าไปร่วมกิจกรรมบ้างตามสมควร เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มถูกสังเกต ผู้ถูกสังเกตจะรู้ตัวว่ากำลังถูกสังเกตโดยผู้ศึกษาได้เข้าไปร่วมในกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้นเพื่อสังเกตการณ์ เช่น กิจกรรมการใช้ชีวิตประจำวัน การรวมกลุ่มกันของชาวบ้าน กิจกรรมวันฮารีรายอ กิจกรรมในช่วงเดือนรอมฎอน (กิจกรรมการละศีลอด) กิจกรรมการแต่งงาน กิจกรรมการเข้าสู่สูต กิจกรรมการทำบุญขึ้นบ้านใหม่ กิจกรรมการละหมาดในยามค่ำคืนของเดือนรอมฎอน กิจกรรมการแต่งงาน และอื่นๆอีกมากมาย เพื่อได้ซึมซับวิถีการดำเนินชีวิตของชาวบ้านอย่างลึกซึ้งที่สุด เราจะได้เข้าใจถึงความลึกซึ้งทางด้านการใช้ภาษามลายูถิ่นของแต่ละหมู่บ้านว่าทำไมถึงมีการใช้ที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะสำเนียงของแต่ละหมู่บ้าน จะเป็นตัวบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของภาษามลายูถิ่นของชุมชนตำบลนาเคียนแต่ละสำเนียง

ข. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant observation)

การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เป็นการสังเกตที่ผู้สังเกตจะอยู่นอกวงผู้ถูกสังเกต ทำตนเป็นบุคคลภายนอก ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกับผู้ถูกสังเกตเลย ขณะสังเกตผู้สังเกตอาจจะอยู่ในบริเวณเดียวกันหรืออยู่นอกบริเวณเหตุการณ์ที่สังเกตก็ได้ และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมนี้ก็มีทั้งแบบที่ผู้ถูกสังเกตรู้ตัวและไม่รู้ตัวว่ากำลังถูกสังเกต โดยกลุ่มผู้ศึกษาได้สังเกตการแต่งกาย การพูดคุยในชุมชน

ตลอดถึงการจับกลุ่มคุยกัน การประกอบกิจกรรมเพื่อหารายได้เสริม การทำมาหากิน การดำเนินชีวิต และอื่นๆ

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จะใช้ด้วยกันทั้งหมดสองวิธี ได้แก่

ก. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview)

การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์ที่มีแนวทางการสร้างการนำไปใช้ การดำเนินการ การประเมิน การตรวจสอบผลการดำเนินการที่รัดกุมและชัดเจนมากที่สุด โดยจะทำการสัมภาษณ์ผู้นำในชุมชน หรือผู้รู้ เช่น ประวัติของชุมชน ที่ตั้ง อาณาเขต จำนวนครอบครัว จำนวนประชากรในชุมชน

ข. การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured interview)

การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์พบปะพูดคุยกันอย่างไม่มีการกำหนดเนื้อหาไว้ล่วงหน้า ไม่มีการฝึกอบรมผู้สัมภาษณ์ ประเด็นการพบปะพูดคุยขึ้นอยู่กับคู่สนทนา ผู้สัมภาษณ์มีอิสระที่จะพูดคุย "อย่างมีวัตถุประสงค์" ในเรื่องใดๆ ก็ได้ โดยผู้ศึกษาวิจัยเข้าไปสัมภาษณ์บุชนี้บุคคลของชุมชน และผู้นำชุมชนในด้านต่างๆ โดยมีประเด็นหลักดังนี้

- ความเป็นมา และการดำรงอยู่ของชุมชน
- การอพยพ และการย้ายถิ่นฐาน
- องค์ความรู้เรื่องภาษา และสถานการณ์การใช้ภาษามลายูถิ่น

ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยใช้เครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. สมุดจดบันทึก
2. กล้องถ่ายภาพ
3. เครื่องบันทึกเสียง
4. แบบสัมภาษณ์ทั้งแบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง

ค. การจัดเวทีแลกเปลี่ยนข้อมูล

เวทีสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการคืนข้อมูล การรวบรวมข้อมูลและเป็นพื้นที่ให้นักวิจัยและกลุ่มเป้าหมายได้มาพบปะพูดคุย นอกจากนี้ การจัดเวทีอย่างต่อเนื่องยังช่วยยกระดับความสัมพันธ์

ระหว่างผู้เข้าร่วมเวที และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการเคลื่อนไหวบางอย่าง อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการจัดเวทีลักษณะนี้คือควรเป็นเวทีแห่งกิจกรรมและเป็นเวทีที่มีชีวิตชีวา ที่ผู้เข้าร่วมเวทีทุกคนจะเป็นทั้งผู้ดูและผู้เล่นกิจกรรม ไม่ควรจะแยกบทบาทกันโดยเด็ดขาด อันจะนำไปสู่กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (knowledge sharing) โดยจะจัดให้มีเวทีการนำเสนอข้อมูลและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันภายในชุมชน รวมไปถึงการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลทั้งในชุมชนบุคคล คณะกรรมการหมู่บ้าน ทีมวิจัย และสมาชิกในชุมชน ในเรื่องประวัติความเป็นมาของชุมชน การอพยพย้ายถิ่น การเปลี่ยนแปลงของชุมชนทางด้านองค์ความรู้เรื่องภาษา และสถานการณ์การใช้ภาษามาลายูลีน

วิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล (สุภางค์ จันทวนิช, 2537: 130-132) เป็นขั้นตอนที่สำคัญและยากในกระบวนการวิจัยโดยเฉพาะในการวิจัยเชิงคุณภาพ วิธีการหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์เป็นวิธีการสร้างข้อสรุปจากการศึกษารูปแบบหรือข้อมูลจำนวนหนึ่ง มักไม่ใช้สถิติช่วยในการวิเคราะห์ หรือถ้าใช้สถิติก็ไม่ได้ถือว่าวิธีการทางสถิติเป็นวิธีวิเคราะห์หลัก แต่จะถือเป็นข้อมูลเสริม ด้วยเหตุนี้ผู้วิเคราะห์ข้อมูลจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการวิจัย ผู้วิเคราะห์ข้อมูลควรมีความรอบรู้ในเรื่องแนวคิด ทฤษฎี อย่างกว้างขวาง มีความเป็นสหวิทยาการอยู่ในตัวเอง สามารถสร้างข้อสรุปเป็นกรอบแนวคิดและเปลี่ยนแปลงแนวทางที่จะตีความหมายข้อมูลได้หลาย ๆ แบบ

สำหรับเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูล มี 2 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่ง คือ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งส่วนใหญ่ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์จะเป็นข้อมูลแบบบรรยาย (Descriptive) ที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ แล้วจัดบันทึกไว้ ส่วนที่สอง คือ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายเช่นกัน แต่กระทำโดยการพยายามจะหาข้อมูลนั้นให้เป็นจำนวนที่นับได้และมักกระทำกับข้อมูลเอกสารในการวิจัยเอกสาร

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพคือ กระบวนการจัดการข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลมีความหมายขึ้นมาเป็นการตีความและให้คำอธิบายเชิงทฤษฎีขึ้นมาจากข้อมูล¹ มีองค์ประกอบหลักอยู่ 3 ประการ² คือ

¹ ชาย โพธิ์สิตา, ๒๕๔๙ อ้างถึงใน พนัส ดอกบัว, ๒๕๕๒, ๔๖

² Miles and Huberman, ๑๙๙๔ อ้างถึงใน ชาย โพธิ์สิตา, ๒๕๔๙

1. การจัดระเบียบข้อมูล (Data organizing) เป็นกระบวนการ จัดการข้อมูลให้เป็นระเบียบ ทั้งในทางกายภาพและทางเนื้อหา พร้อมทั้งจะแสดงหรือการนำเสนออย่างเป็นระบบ

2. การแสดงข้อมูล (Data display) เป็นกระบวนการนำเสนอข้อมูล ส่วนใหญ่ใช้การพรรณนา โดยการเชื่อมโยงข้อมูลที่จัดระเบียบแล้วเข้าด้วยกัน ตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อบอกเรื่องราวของสิ่งที่ศึกษา ตามความหมายที่ข้อมูลพูดออกมา

3. การหาข้อสรุป การตีความและการตรวจสอบความถูกต้องตรงประเด็นของผลการวิจัย (Conclusion, interpretation and verification) เป็นกระบวนการหาข้อสรุปและตีความหมายของผลหรือข้อค้นพบที่ได้จากการแสดงข้อมูล รวมถึงตรวจสอบว่า ข้อสรุปหรือความหมายที่ได้นั้นมีความถูกต้องตรงประเด็นน่าเชื่อถือเพียงใด ข้อสรุปหรือสิ่งที่ตีความมานั้นอาจเป็นการอธิบาย กรอบแนวความคิด หรือทฤษฎีที่เกี่ยวกับเรื่องที่ทำการศึกษาวิเคราะห์นั้น

โดยทั้งสามขั้นตอนนี้ องค์ประกอบอย่างแรกคือ การจัดระเบียบข้อมูลนั้น อาจเกิดขึ้นได้ในทุกขั้นตอนการวิจัย คืออาจเกิดขึ้นขณะเก็บข้อมูลหรือหลังเก็บข้อมูลแล้ว ส่วนการแสดงข้อมูล และ หาข้อสรุป การตีความและตรวจสอบความถูกต้องตรงประเด็นดำเนินการทั้งในขณะที่เก็บข้อมูลในสนามและต่อเมื่อจบงานเก็บข้อมูลเสร็จ ซึ่งในการวิเคราะห์ทั้งการวิเคราะห์ร่วมกับเอกสารที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้ามาในเบื้องต้น และผลจากการศึกษาในพื้นที่ ทั้งการจัดประชุมและ เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลร่วมกันในชุมชน

การดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีเป้าหมายสำคัญเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาถิ่น (มลายู) โดยเป้าประสงค์หลักของงานวิจัยเพื่อการเก็บรวบรวมคำศัพท์ภาษามลายูถิ่นในชุมชนตำบลนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อสร้างเป็นพจนานุกรม พร้อมกับรวบรวมหลักการใชภาษามลายูถิ่น สำนวนและสุภาษิตต่างๆที่มีอยู่ในท้องถิ่นที่ทำการศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้จึงจำเป็นต้องใช้ชุมชนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการวิจัย เพื่อเป็นส่วนในการได้มาซึ่งคำศัพท์ สำนวนและสุภาษิตของภาษามลายูถิ่น อีกทั้งยังมีส่วนในการตรวจสอบการออกเสียง และให้ความคิดเห็น เสนอ แนวทางในการอนุรักษ์ให้ภาษามลายูถิ่นคงอยู่ต่อไป ซึ่งในกิจกรรมการวิจัยครั้งนี้สามารถแบ่งออกเป็น ๒ ขั้นตอนหลัก คือ การศึกษาสภาพการใช้ภาษาถิ่น(มลายู) และการศึกษาแนวทางอนุรักษ์ภาษาถิ่น(มลายู)

การศึกษาสภาพการใช้ภาษาถิ่น(มลายู)

ชั้นศึกษาสภาพการใช้ภาษามลายูถิ่น เป็นขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลจากชุมชน อีกทั้งยังจัดกิจกรรมต่างๆขึ้นมาเพื่อให้ได้มาซึ่งคำศัพท์และสำนวนต่างๆเกี่ยวกับภาษามลายูถิ่น เพื่อรวบรวมจัดทำเป็นพจนานุกรมสำหรับชุมชน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆดังนี้

เตรียมนักวิจัยชุมชนและลงพื้นที่วิจัย

เพื่อให้การจัดเก็บข้อมูลภาคสนามเกิดความชัดเจน ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและไม่เสียเวลาในการลงพื้นที่ คณะผู้วิจัยได้ร่วมประชุมเพื่อหารับทราบถึงขั้นตอนและกระบวนการจัดเก็บข้อมูล อีกทั้งยังเตรียมพื้นที่วิจัยที่จะลงทำการวิจัย กล่าวคือ ต้องการสร้างความพร้อมและการยอมรับของชุมชนเพื่อการขับเคลื่อนการวิจัยสู่ความสำเร็จ

คณะผู้วิจัยเริ่มนำประเด็นสำคัญของปัญหามากล่าวถึงในที่ประชุมเกี่ยวกับความเสื่อมถอยทางด้านการใช้ภาษามลายูถิ่นในพื้นที่ เริ่มมีภาษาไทยเข้ามาผสมปนเปในระหว่างประโยคภาษามลายู สำนวนและคำสุภาษิตในท้องถิ่นเริ่มลดน้อยถอยลง ผู้เฒ่าผู้แก่ (ปุชนียบุคคล) ของชุมชนเริ่มล้มหายตายจากไปจากชุมชน ทุกคนในที่ประชุมเห็นด้วย และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และมีความเห็นไปในทางเดียวกันว่าเราจะต้องร่วมกันอนุรักษ์ภาษามลายูถิ่นไว้ โดยจัดเก็บคำศัพท์เหล่านั้นไว้เป็นรูปเล่ม แต่ด้วยกับปัญหาและช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลของคณะผู้วิจัยไม่เอื้อต่อการทำงาน จึงมีมติที่จะแต่งตั้งชุดเก็บข้อมูลในพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย ๑). นายมุฮัมมัด คลองวิธี ๒). นายเสรี พัทธมิตร ๓). นายเอกพล ลัทธินิการ ๔). นายรอบิดี มัชมูมาท ๕). นายอิสมะแอล กายแก้ว ไว้ในการประสานงาน

หลังจากนั้นคณะผู้วิจัยพร้อมด้วยชุดเก็บข้อมูลในพื้นที่ เริ่มเข้าหาผู้นำชุมชน ซึ่งประกอบไปด้วย โต๊ะอิหม่าม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตำบลนาเคียน อีกครั้งซึ่งก่อนหน้านี้ ได้เข้าไปพูดคุยไว้ก่อนแล้วเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ซึ่งทุกท่านยินดีให้ความร่วมมือในทุกด้านเพราะเล็งเห็นถึงความสูญเสีย และเสียดายที่ภาษามลายูถิ่น ภาษาเก่าแก่ของบรรพชนจะต้องสูญหายไป ซึ่งในการเข้าหาท่านต่างๆ เหล่านั้นพอสรุปประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้ เริ่มแรกจะต้องหาปุชนียบุคคลและผู้มีความรู้ที่สามารถพูดภาษามลายูถิ่นได้ รวมถึงหลักการใช้ภาษามลายูถิ่น สำนวนและสุภาษิตที่ชุมชนของเราเคยใช้และที่กำลังใช้อยู่ ต่อมา ร่วมกันหาแนวทางและวิธีการในการอนุรักษ์ฟื้นฟูภาษามลายูถิ่นให้กลับมาใช้ในชีวิตประจำวันดังเดิมที่เคยเป็นอยู่ และสุดท้ายพยายามสร้างการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการอนุรักษ์ฟื้นฟูภาษามลายูถิ่น เพราะเขาเหล่านั้นจะเป็นเมล็ดพันธุ์ของชุมชนตำบลนาเคียนต่อไปในภายภาคหน้า

แกนนำชุมชนนำไปขยายความต่อให้กับลูกบ้านในหมู่บ้านของตน จนทำให้เกิดเป็นกลุ่มสนทนากลุ่มเล็กกลุ่มน้อยขึ้น โดยจะเห็นภาพได้จากการสนทนาเป็นรายบุคคลระหว่าง ๑-๒ คน จนไปถึงกลุ่มใหญ่ ๕-๖ คน แต่การสนทนาแบบนี้จะเกิดขึ้นอย่างบังเอิญ โดยไม่ได้มีการนัดหมายล่วงหน้า ซึ่งส่วนใหญ่เกิดขึ้นภายหลังจากละหมาดร่วมกันที่มีสิดิในยามค่ำคืน เมื่อเสร็จละหมาดก็จะทำการสนทนาเป็นกลุ่มเล็กๆ ขึ้น เกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว จากผลของการบอกเล่าเก้าสิบโดยปากต่อปาก จึงทำให้ชุดเก็บข้อมูลในพื้นที่ของเราสามารถสืบเสาะแสวงหาผู้เฒ่าผู้แก่ ปุชนิยบุคคล และผู้รู้ในชุมชนง่ายขึ้น โดยการสอบถามจากบุคคลที่ได้ไปละหมาดที่มีสิดิบ่อยครั้งหรือเป็นประจำทุกวัน

ชุดเก็บข้อมูลในพื้นที่ได้ผ่านการอบรมเกี่ยวกับกระบวนการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม อีกทั้งยังการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง โดยคณะวิจัยได้จัดเอกสารและทำการอบรมด้วยความรู้ของทางคณะวิจัยเอง อีกทั้งยังชุดเก็บข้อมูลในพื้นที่บางคนก็จบการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้ว โดยทางคณะวิจัยทำการอบรมชุดเก็บข้อมูลใช้เวลาโดยประมาณ ๑ เดือน และแบบสอบถาม ทางคณะวิจัยได้จัดเตรียมไว้ให้กับชุดเก็บข้อมูลในพื้นที่ พร้อมกับอธิบายวิธีการเก็บข้อมูล

ศึกษาเอกสาร วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ศึกษาเอกสาร วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำราเรียน งานวิจัย วารสาร วิทยานิพนธ์ คอลัมน์ และเอกสารต่างๆ ที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาถิ่น และภาษามลายู ทั้งในอดีตและปัจจุบัน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำกระบวนการวิจัยให้มีความครบถ้วนและสมบูรณ์แบบมากที่สุด ในขั้นตอนนี้คณะผู้วิจัยได้ขอความช่วยเหลือไปทางเพื่อนต่างสถาบันที่สามารถเอื้อความช่วยเหลือ พอที่จะมีเวลาในการค้นหาหนังสือ จากสถาบันการศึกษา อย่างเช่นมหาวิทยาลัยที่อยู่ในบริเวณกรุงเทพฯ ก็จะทำให้เพื่อนที่ทำงานอยู่ในบริเวณดังกล่าวช่วยในการสืบเสาะแสวงหามาให้ หนังสือในเขตบริเวณจังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดปัตตานี ทางคณะวิจัยก็จะทำการค้นคว้าหาด้วยตัวเอง เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนทางคณะวิจัยก็จะทำการสรุปเอกสารทั้งหมด แล้วนำมาเรียบเรียงให้เป็นเรื่องเดียวกัน

ผลจากการศึกษาเอกสาร และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังการประชุมร่วมกันระหว่างคณะผู้วิจัยชุดเก็บข้อมูลในพื้นที่ และแกนนำชุมชน นำมาสู่การวางแผนการดำเนินกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาถิ่น (มลายู) โดยได้กำหนดขั้นตอนและกระบวนการทำงานไว้ดังนี้

ขั้นตอนและกระบวนการของกิจกรรมเริ่มจากการสร้างความตระหนักถึงความจำเป็นในการที่จะต้องอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาถิ่น (มลายู) เอาไว้ให้คงอยู่สืบไป โดยการจัดประชุมในชุมชนตำบลนาเคียน ซึ่งแกนนำของชุมชนจะเป็นผู้จุดประเด็นในการประชุม ซึ่งทำให้การตั้งประเด็นที่เกิดขึ้นดังกล่าวมีน้ำหนัก น่าเชื่อถือ โดยกลุ่มคนที่เข้าร่วมประชุมโดยมากจะเป็น วัยกลางคน และผู้เฒ่าผู้แก่ของชุมชน ต่อมาทำการศึกษาสำเนียง พร้อมด้วยการออกเสียงของภาษามลายูถิ่น ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ และการสอบถามผู้รู้ ผู้เฒ่าผู้แก่ และบุชฌี บุคคลของชุมชน โดยจะเก็บรวบรวมหลักการใชภาษามลายูถิ่น คำศัพท์ภาษามลายูถิ่น สำนวน และคำสุภาษิตของชุมชนตำบลนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชไว้เป็นหมวดหมู่ ซึ่งนำไปสู่การจัดทำระบบการบันทึกคำศัพท์ภาษามลายูถิ่น สำนวน และคำสุภาษิตของชุมชนตำบลนาเคียน ไว้ในรูปแบบที่เรียกว่า “พจนานุกรมมลายูถิ่น(ตำบลนาเคียน)” และขั้นสุดท้ายเป็นการนำไปทดลองใช้ โดยทางคณะผู้วิจัย ชุตเก็บข้อมูลในพื้นที่ และแกนนำชุมชน เห็นว่าจำเป็นต้องเริ่มฝึกเยาวชนที่มีความสามารถในการพูดภาษามลายูถิ่นอยู่แล้ว ด้วยการเริ่มฝึกอ่านคุตบะห์ในวันศุกร์³ ก่อนการละหมาดวันศุกร์

จัดเวทีประชาคม และร่วมกันนำเสนอ

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสำคัญเพื่อการขับเคลื่อนงานวิจัยไปสู่ความสำเร็จ เราจะจัดเวทีการประชุมออกเป็น ๒ ครั้งใหญ่ คือ เวทีการประชุมเพื่อชี้แจงถึงปัญหาและความจำเป็นในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามลายูถิ่นเอาไว้ และเวทีเพื่อการตรวจสอบคำศัพท์ สำนวนและสุภาษิต ของภาษามลายูถิ่นตำบลนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

โดยการประชุมครั้งแรกนั้น (เวทีการประชุมเพื่อชี้แจงถึงปัญหาและความจำเป็นในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามลายูถิ่นเอาไว้) จะได้รับทราบถึงเหตุผลว่าทำไมเราจำเป็นต้องอนุรักษ์ภาษามลายูถิ่นเอาไว้ อีกทั้งยังต้องการทราบถึงจำนวนแนวร่วมที่จะร่วมกันทำงาน ให้ความร่วมมือ แสดงความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าว การประชุมครั้งนี้ไม่เพียงแต่ได้ทราบถึงเหตุผลที่เราจำเป็นต้องอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามลายูถิ่นเอาไว้ แต่ทำให้เราได้ทราบถึง แหล่งที่มาของบรรพบุรุษของเราได้ย้ายถิ่นฐานมาจากไหน หรือถูกโยกย้ายมาจากแหล่งใด ประวัติความเป็นมาเป็นอย่างไร อาชีพ และการดำรงชีวิตในสมัยอดีตกาลเขาทำอะไรกันบ้าง

³ คุตบะห์ในวันศุกร์ คือ การเทศนาธรรมในมัสยิดต่อผู้ที่มาร่วมละหมาดในวันศุกร์ ซึ่งเป็นบทบัญญัติศาสนาที่กำหนดให้ชาวมุสลิมทุกคนที่บรรลุนิติภาวะตามศาสนากำหนด ต้องมารวมตัวกันที่มัสยิดกลางประจำหมู่บ้านเพื่อร่วมกันรับฟังเทศนาธรรมและละหมาดร่วมกันทุกวันศุกร์ เวลาประมาณ ๑๒.๐๐ - ๑๓.๐๐ น.: ผู้วิจัย

การจัดเวทีประชุมครั้งที่สอง (เวทีเพื่อการตรวจสอบคำศัพท์ สำนวนและสุภาษิต ของภาษามลายูถิ่น ตำบลนาเคียน อำเภอมือเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช) เป็นการจัดเวทีที่สืบเนื่องมาจากชุดเก็บข้อมูลในพื้นที่ได้ทำการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลคำศัพท์ สำนวนและสุภาษิต ได้มากพอสมควรแล้ว จึงมาทำการประมวลและทำการตรวจสอบจากผู้รู้ และปราชญ์บุคคลของชุมชน การประชุมครั้งนี้มีผู้ที่มีความรู้ของชุมชน อีกทั้งยังผู้เฒ่าผู้แก่ที่มีความสันทัดในภาษามลายูถิ่น มาให้ความรู้ คำแนะนำในด้านหลักการใช้ภาษามลายูถิ่น และช่วยกันแก้ไขคำศัพท์ คำสุภาษิตและสำนวน ต่างๆ ที่รวบรวมมาได้นั้นเพื่อให้ถูกต้องตามแบบต้นฉบับของบรรพบุรุษที่เคยใช้มาก่อน

จัดทำพจนานุกรมมลายูถิ่น(ตำบลนาเคียน)

ขั้นตอนการจัดทำพจนานุกรมมลายูถิ่น(ตำบลนาเคียน) นั้นจะเป็นขั้นตอนของการรวบรวมคำศัพท์ สำนวน และคำสุภาษิตที่มีใช้อยู่ในชุมชนนาเคียน อำเภอมือเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งที่เคยใช้อยู่ในอดีต และยังคงใช้มาจนถึงปัจจุบัน หรืออาจจะเลิกใช้ไปแล้ว ทางคณะผู้วิจัยและชุดเก็บข้อมูลในพื้นที่จะร่วมกันจัดเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยจะแบ่งออกเป็น ๒ ส่วนหลักๆ คือ

๑. ค้นหาคำศัพท์ สำนวน และสุภาษิตภาษามลายูถิ่น รวมถึงหลักการใช้ภาษามลายูถิ่น

ชุดเก็บข้อมูลในพื้นที่พร้อมด้วยคณะผู้วิจัยบางคน ลงพื้นที่เก็บข้อมูลหลักการใช้ภาษามลายูถิ่น คำศัพท์ สำนวน และสุภาษิตภาษามลายูถิ่นในพื้นที่ โดยสอบถามจากผู้รู้ คนเฒ่าคนแก่ ปราชญ์บุคคลของชุมชนที่มีความสันทัดทางด้านภาษามลายูถิ่นเพื่อทำการรวบรวมในส่วนที่มีความเกี่ยวข้องดังกล่าว โดยแบ่งตารางเป็นช่องเพื่อที่จะให้ง่ายในการจัดเก็บ ซึ่งประกอบด้วย คำศัพท์ภาษาไทย คำศัพท์ภาษามลายูมาตรฐาน คำศัพท์อักษรยาวี คำศัพท์ภาษามลายูเกอร์ตอห์ คำศัพท์ภาษามลายูปูลาว คำศัพท์ภาษามลายูปอเลฮ์ และสำเนียงการออกเสียงซึ่งจะเขียนกำกับไว้ด้วยภาษาไทย

๒. จัดทำรูปเล่มพจนานุกรมมลายูถิ่น(ตำบลนาเคียน)

จัดเวทีประชุมเพื่อการตรวจสอบคำศัพท์ สำนวนและสุภาษิต ของภาษามลายูถิ่นตำบลนาเคียน อำเภอมือเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยให้ผู้รู้ และปราชญ์บุคคลของชุมชน ทำการตรวจทาน ตรวจสอบ และทำการแก้ไขในบางส่วนที่ผิดพลาดให้ถูกต้องตามแบบฉบับดั้งเดิมที่ได้มีการใช้อยู่จริงในอดีต ขั้นตอนนี้มี

ความสำคัญเป็นอย่างมากในการที่จะให้นิงานวิจัยเล่มนี้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งตั้งใจไว้ ซึ่งการเลือกสรรผู้รู้ และปฐนียบุคคลที่มีความชำนาญการทางด้านภาษามลายูถิ่นนั้น จำเป็นจะต้องขอความช่วยเหลือจากแกนนำ ของชุมชนในการเลือกเฟ้น จากชุมชนของตนเองมาเข้าร่วมการประชุม และให้ความกระจ่างในคำศัพท์ สำนวน และสุภาษิตภาษามลายูถิ่นดังกล่าว หลังจากนั้นก็ทำการสรุป ประมวลผลคำศัพท์ดังกล่าวนั้นลงรูปเล่มทำเป็น พจนานุกรมภาษามลายูถิ่น(ตำบลนาเคียน)

การศึกษาแนวทางอนุรักษ์ภาษาถิ่น(มลายู)

ในขั้นตอนนี้มีเป้าหมายเพื่อศึกษาหาแนวทางในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาถิ่น (มลายู) เพื่อให้ชุมชน ได้นำไปใช้ในสถานการณ์จริง จากการประชุมเตรียมการในขั้นต้นระหว่างคณะผู้วิจัย ชุมเก็บข้อมูลในพื้นที่ และ แกนนำของชุมชน พอสรุปแนวทางในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาถิ่นได้เป็น ๒ แนวทาง ประกอบไปด้วย

๑) จัดทำพจนานุกรมภาษามลายูถิ่น(ตำบลนาเคียน) ซึ่งได้กล่าวรายละเอียดไปบ้างข้างต้นแล้ว เพื่อ เก็บรักษาคำศัพท์ สำนวน และสุภาษิตของชุมชนตำบลนาเคียนนับจากอดีตกาลจนถึงปัจจุบันเพื่อไม่ให้ลืมนหายไป

๒) จัดให้มีการอ่านคุตบะห์ก่อนการละหมาดวันศุกร์เป็นภาษามลายูถิ่น โดยเริ่มจากเยาวชนของชุมชน ที่มีความสามารถในการพูดภาษามลายูถิ่นอยู่บ้างแล้ว จัดให้มีการสลับสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันไป พร้อมทั้งฝึก ทักษะในการกล้าแสดงออกของเยาวชนมุสลิมในด้านศาสนาที่ถูกต้องด้วย เป็นการใช้เวลาว่างของเยาวชนใน การฝึกทักษะในการพูดท่ามกลางคนหมู่มาก และแสดงความเป็นผู้นำเมื่อเติบโตใหญ่จะได้อยู่ในร่องรอยของ ศาสนา ห่างไกลยาเสพติด โดยจะให้เด็กนักเรียนเหล่านี้ฝึกฝนในช่วงการเรียนฟรีดูอินในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ ก่อนที่จะขึ้นอ่านคุตบะห์จริงในวันศุกร์ของทุกอาทิตย์ จากการประชุมดังกล่าวทุกฝ่ายเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง

บทที่ ๕

ผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยนี้สามารถนำเสนอผลการวิจัยแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเด็นหลัก คือ ๑) สภาพการใช้ภาษาถิ่น(มลายู) ของชาวบ้านชุมชนนาเคียน อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช และ ๒) กระบวนการในการหาแนวทางอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่วรรณกรรมภาษาถิ่น(มลายู) ให้ดำรงสืบไปอย่างยั่งยืน

สภาพการใช้ภาษาถิ่น(มลายู) ของชาวบ้านชุมชนนาเคียน อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลจากการศึกษาสภาพภาษาถิ่น(มลายู) ซึ่งเป็นการศึกษาร่วมกันระหว่างคณะผู้วิจัยและนักวิจัยชุมชน โดยในลำดับแรกพบว่า ภาษาถิ่น(มลายู)นั้นมีหลักการใช้ที่สำคัญหลายประการ โดยทั่วไปแล้วมีลักษณะการใช้และวิธีการคล้ายคลึงกับหลักไวยากรณ์ภาษาอาหรับ ได้ผลการศึกษา ดังนี้

๑. หลักการใช้และไวยากรณ์ภาษามลายู

๑.๑ หลักการใช้ مُبْتَدَأ (คำขึ้นต้น) และ خَبَر (คำขยาย)

ในภาษามลายูนั้น คำที่ตกอยู่หลัง “برمول” (บรมูลา) ถือเป็นคำขึ้นต้นประโยคหรือที่เรียกในภาษาอาหรับว่า (مُبْتَدَأ) และจะมีคำขยายตามมาเรียกว่า (خَبَر) ประโยคจึงจะสื่อได้อย่างสมบูรณ์และเข้าใจได้

ตัวอย่าง برمولى حىض ايت يايت داره (เฮตนั้นคือ เลือด.....)

คำอธิบาย คำว่า บรมูลา (برمول) นั้นไม่ต้องแปลแต่ถือเป็นคำขึ้นต้นประโยคโดยบ่งบอกว่า คำที่ตกหลังจากมันเป็น مُبْتَدَأ ซึ่งในประโยคตัวอย่างคือ คำว่า حىض ايت แปลว่า “เฮตนั้น” จะสังเกตว่ามีคำ ايت ตามหลังมาด้วยเพราะ معرفَةٌ โดยปกติจะเป็นคำนามที่เจาะจง (مَعْرِفَةٌ) เทียบคำ حىض ايت ในสำนวนอาหรับว่า الحىض เพราะ ايت นั้นเท่ากับ ال ในภาษาอาหรับ

ตัวอย่าง

توحيد ايت (เตาฮีดนั้น) เทียบกับคำว่า التوحيد ในภาษาอาหรับ

صلاة ايت (การละหมาดนั้น) เทียบกับคำว่า الصلاة ในภาษาอาหรับ

فواس ايت (การถือศีลอดนั้น) เทียบกับคำว่า الصيام ในภาษาอาหรับ

ايمان ايت (การศรัทธานั้น) เทียบกับคำว่า الايمان ในภาษาอาหรับ

อึ่งประโยค برمولى حىض ايت يايت داره เทียบกับประโยค الْحَيْضُ هُوَ دَمٌ

บางที่คำขึ้นต้นประโยค (مبتدأ) ไม่มีคำว่า برمولى (บรมูลา) นำหน้าก็มีโดยให้พิจารณาสำนวนประโยคเป็นหลัก

ตัวอย่าง

٢ ركن سميخ ايت تيگ بلس فركارا ركن “บรรดารู่นของการละหมาดนั้นมี ๑๓ ประการ”

คำอธิบาย คำว่า ٢ ركن سميخ (บรรดารู่นของการละหมาดนั้น) ถือเป็นคำขึ้นต้นประโยค (مبتدأ) โดยไม่มีคำว่า برمولى นำหน้า เป็นต้น

บางครั้งคำขึ้นต้นประโยค (مبتدأ) ตกอยู่หลัง دان และเรียก دان ตัวนี้ว่า دان استئنافیة คือ دان เริ่มประโยคใหม่

ตัวอย่าง

..... دان بارغ یغ كنا نجس “และสิ่งซึ่งโดน (เปื้อน) นายิส.....”

คำอธิบาย دان ตัวนี้เรียกว่า دان استئنافیة เริ่มประโยคใหม่ ส่วนคำว่า بارغ یغ นั้นเป็นคำนามที่ขึ้นต้นประโยค (مبتدأ)

บางครั้งประโยคก็เริ่มต้นด้วย دان และ برمولى ทั้งสองคำโดยถือคำว่า دان เป็นคำขึ้นต้นประโยคใหม่ دان استئنافیة และคำนามที่ตกอยู่หลัง برمولى ถือเป็นคำนามแท้ขึ้นต้นประโยค (مبتدأ)

ตัวอย่าง

..... دان برمولى الله تعالى توهن یغامه ملیهت

“และพระองค์อัลเลาะห์ตะอาลานั้นคือพระผู้เป็นเจ้าของผู้ทรงแลเห็นยิ่ง”

คำอธิบาย คำว่า دان ถือเป็น دان استئنافیة ที่ถูกกล่าวคู่กับคำว่า برمولى ซึ่งบ่งว่าคำที่ตกอยู่หลังมันนั้นเป็นคำนามแท้ขึ้นต้นประโยค (مبتدأ) ซึ่งในประโยคตัวอย่างคือ (الله) ตกเป็นคำขึ้นต้นประโยค (مبتدأ)

บางครั้งคำขยาย (خبر) ให้อำนาจขึ้นต้นประโยค (مبتدأ) ก็ถูกกล่าวไว้โดยไม่มีคำว่า أیت หรือ یاأیت ถูกกล่าวนำมาก่อนก็มี

سبب واجب مندی لیم فرکارا “เหตุที่จำเป็นต้องอาบน้ำ (ยกหะดัส) มี ๕ ประการ”

คำอธิบาย คำว่า لیم فرکارا ในประโยคตัวอย่าง ถือเป็นคำขยาย (خبر) หนึ่งที่ไม่มีคำว่า أیت หรือ یاأیت ถูกกล่าวมาก่อน

ทั้งนี้ให้พิจารณาจากสำนวนของประโยคซึ่งสามารถสมมุติ (تَقْدِيرٌ) รูปประโยคในสำนวนเต็มได้ว่า

دان برمول سبب واجب مندى ایت (یا ایت) لیم فرکارا

ซึ่งแปลได้ใจความเหมือนรูปประโยคตัวอย่างเดิม แต่มีคำมากกว่าเท่านั้นเอง หากตัดคำที่เพิ่มเข้ามาออกจนเหลือเท่ากับรูปประโยคตัวอย่างก็ไม่ได้เสียความหมายแต่อย่างใด

ตัวอย่าง

برمول حیض ایت یا ایت داره.....

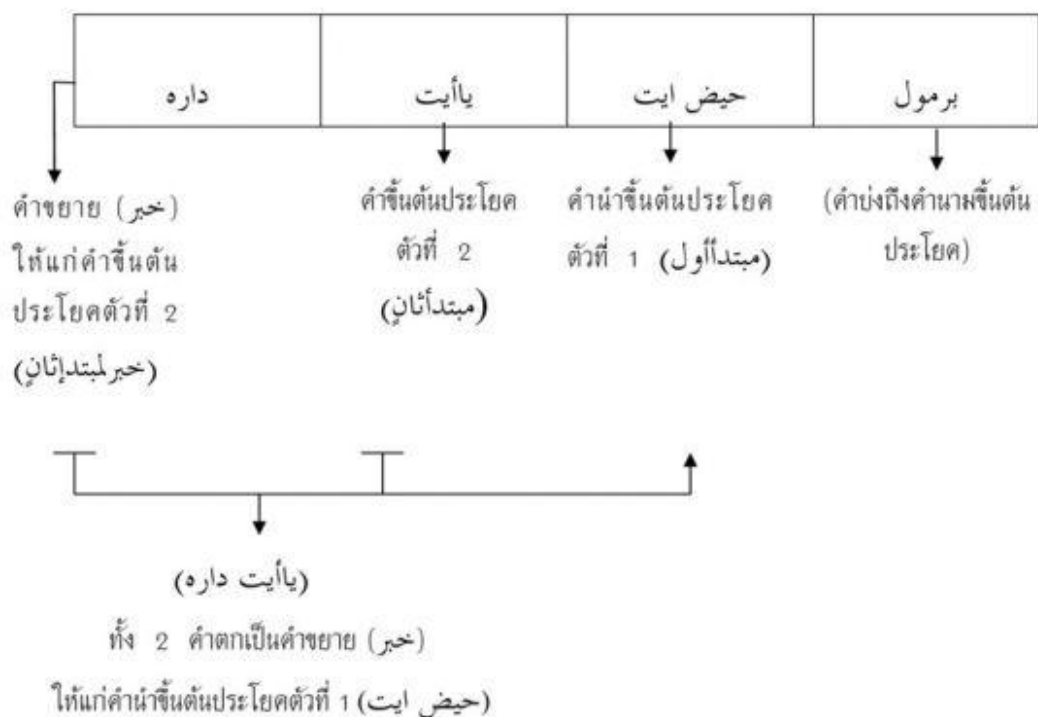
คำอธิบาย

برمول : คำซึ่งมีหน้าที่บ่งชี้ว่าคำที่ตกอยู่หลังจากมันเป็น مُبْتَدَأ (คำขึ้นต้นประโยค)

حیض ایت : คำขึ้นต้นประโยค (مبتدأ) ตัวที่ ๑

یا ایت : คำขึ้นต้นประโยคตัวที่ ๒ (مبتدأ ثان)

داره : คำขยายใจความ (خبر) ให้แก่คำขึ้นต้นประโยคตัวที่ ๒ (خبر لمبتدأ ثان) และคำว่า یا ایت ตลอดจนคำว่า داره ตกเป็นคำขยายใจความ (خبر) ให้แก่คำขึ้นต้นประโยค (مبتدأ) ตัวที่ ๑ อีกที่หนึ่ง

๑.๒ หลักการใช้ อุเลฮ (اوله)

คำว่า **اوله** เป็นคำที่แสดงให้รู้ว่า คำที่ตกอยู่หลังจากมัน ทำหน้าที่เป็นประธาน (**فاعل**) ให้แก่ กริยา (**فعل**) ที่ถูกกล่าวมาก่อนหน้านั้น ไม่ว่าจะอยู่ห่างกันหรือติดกันก็ตาม และขณะให้ความหมายหรือแปลประโยคนั้นให้แปลประธาน (**فاعل**) ที่ตกอยู่หลังคำว่า **اوله** ก่อนเสมอ

ตัวอย่าง

..... مننجوکی اوله فغار غ رحمہ الله تعالی دغن این فرکتان کفد

“ผู้ประพันธ์หนังสือ (ร.ฮ.) ได้บ่งชี้ด้วยคำพูดนี้ถึง.....”

คำอธิบาย คำว่า **فغار غ** ในประโยคตัวอย่างนี้เป็นประธาน (**فاعل**) ให้แก่คำกริยา (**فعل**) ที่อยู่ก่อนหน้านั้นคือ **مننجوکی** (บ่งชี้) ทั้งนี้เพราะคำว่า **فغار غ** ตกอยู่หลังคำว่า **اوله** ขณะให้ความหมายหรือแปลประโยคจะต้องแปลประธาน (**فاعل**) เสียก่อนจึงจะได้ใจความ

คำนามที่ตกเป็นประธาน (**فاعل**) ให้แก่กริยา (**فعل**) โดยไม่มีคำว่า **اوله** นำมาก่อนก็มี

ตัวอย่าง

“سبدار سول الله صلى الله عليه وسلم”

“ท่านร่อซูล (คือลัลลลอฮฺอะลัยฮิอะ ซัลลัม) ได้กล่าวว่า”

คำอธิบาย คำว่า **رسول الله** ในประโยคนี้เป็นประธาน (**فاعل**) ให้แก่ กริยา (**فعل**) ที่อยู่ก่อนหน้านั้นคือ คำว่า **سبدا** (กล่าวว่า) ขณะให้ความหมายหรือแปลประโยคจะต้องแปลคำที่เป็นประธานก่อน (คือคำว่า **رسول الله**) จึงจะได้ใจความ และสังเกตได้ว่าในประโยคตัวอย่างไม่ได้กล่าวคำว่า **اوله** มาก่อนประธาน (**فاعل**) แต่อย่างใด

บางครั้งคำที่เป็นประธาน (**فاعل**) ให้แก่ กริยา (**فعل**) ก่อนหน้านั้นนั้น ไม่ใช่คำนามแท้ที่ปรากฏชัด (**اسم ظاهر**) แต่เป็นคำสรรพนาม (**ضمير**) ซึ่งในภาษามลายูใช้คำสรรพนาม (หลายตัว เช่น

(ای)	เขาผู้ชาย ตรงกับคำว่า	هو	ในภาษาอาหรับ
(ایا)	หล่อน (ผู้หญิง) ตรงกับคำว่า	هی	ในภาษาอาหรับ
(مريکئیت)	พวกเขาทั้งหลาย ตรงกับคำว่า	هم	ในภาษาอาหรับ
أکو ، ساي	ฉัน - ข้าพเจ้า ,ดิฉัน ตรงกับคำว่า	أنا	ในภาษาอาหรับ

(اَعُو) ท่าน, เธอ ตรงกับคำว่า انت, انت ในภาษาอาหรับ

(كامي) , (คิต) เรา ตรงกับคำว่า نحن ในภาษาอาหรับ

ดังนั้นประโยคใดที่ประกอบด้วยคำกริยา (فعل) และประธาน (فاعل) ที่มาในรูปคำสรรพนามก็ให้แปลคำสรรพนามที่ตกเป็นประธานก่อนเสมอ

ตัวอย่าง

๑. دان ممبركن كيت اكن لوح محفوظ

“และพวกเราเชื่อว่า เลาะห์ มะห์ฟูซ เป็นเรื่องจริง”

คำอธิบาย คำว่า **คิต** ซึ่งเป็นสรรพนาม (ضمير) เทียบได้กับคำว่า نحن หรือ نا ในกริยาอดีต (فعل ماضٍ) หรือ **نون** ในกริยาปัจจุบัน -อนาคต เช่น **نؤمن** - **آمنا** เป็นต้น คำว่า **คิต** ในประโยคตัวอย่างตกเป็นประธาน (فاعل) ให้แก่คำกริยาที่ถูกกล่าวมาก่อนหน้ามันคือ คำว่า **مبركن** (เชื่อว่าจริง, ศรัทธา)

๒. دان بركات اوله کامي

“และพวกเรา (จะ) กล่าว ว่า...”

คำอธิบาย คำว่า **คามิ** ซึ่งเป็นคำสรรพนาม (ضمير) เหมือนกับคำว่า **คิต** ตกเป็นประธานให้กับคำกริยาที่อยู่หน้ามันคือคำว่า **بركات** และสังเกตได้ว่า คำว่า **คามิ** ตกอยู่หลังคำว่า **اوله** ในประโยคนี้แสดงว่า คำสรรพนามที่ตกเป็นประธานให้แกกริยานั้น มีคำว่า **اوله** กล่าวมาก่อนก็ได้ (ดังตัวอย่างนี้) หรือไม่มีก็ได้ (ดังตัวอย่างที่ผ่านมา)

๓. دان مغرجاكن مريكئيت اكندی

“และพวกเขาจะประพฤติ (กระทำ) มัน”

คำอธิบาย คำว่า **มريكئيت** ซึ่งเป็นคำสรรพนามตกเป็นประธานให้แกคำกริยาที่อยู่ก่อนหน้ามัน คือคำว่า **مغرجاكن** ในประโยคนี้โดยไม่มีคำว่า **اوله** ถูกกล่าวมาก่อนแต่อย่างใด

๑.๓ หลักการใช้คำกริยา (فعل)

กริยาจะแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท เมื่อพิจารณาความต้องการในการมีกรรม (مفعول به) ให้แกคำกริยานั้น ๆ กล่าวคือ

๑.๓.๑ กริยาที่ไม่ต้องการกรรม (فعل لازم) กริยาประเภทนี้จะมีประธาน (فاعل) เพียงอย่างเดียว

ตัวอย่าง

อาหรับ ยาวี

نام : تیدورای แปลว่า “เขานอนแล้ว”

قعد : دودق ای แปลว่า “เขานั่งแล้ว”

قام : بردیری ای แปลว่า “เขายืนแล้ว”

مات : ماتی ای แปลว่า “เขาตายแล้ว” เป็นต้น

คำว่า ای ซึ่งเป็นคำสรรพนามในตัวอย่างตกเป็นประธาน (فاعل) ให้แก่คำกริยาที่อยู่หน้ามันคือ تیدور, دودق, بردیری ตามลำดับ

สังเกตได้ว่ากริยาประเภทที่หนึ่งเป็น فعل لازم ไม่ต้องการกรรม (مفعول به)

ประโยคตัวอย่าง

ก. افبیل دودق سنورغ کامو ددالم سمبهیغ مک

“เมื่อคนหนึ่งของพวกเขาหนึ่งในการละหมาด”

อธิบาย คำว่า دودق เป็นกริยาประเภทไม่ต้องการกรรม (مفعول به) และคำว่า کامو سنورغ ตกเป็นประธาน (فاعل) ให้กับคำกริยา دودق ในประโยคนี้ไม่มีกรรมปรากฏเพราะกริยา دودق ไม่ต้องการกรรมนั่นเอง

ข. مك تورن اندرفدمنبر

“ต่อมาเขาก็ลงจากมิมบร”

อธิบาย คำว่า تورน เป็นกริยาประเภทไม่ต้องการกรรม (مفعول به) และคำว่า ای ซึ่งเป็นคำสรรพนามตกเป็นประธาน (فاعل) ให้กับคำกริยา تورน ในประโยคนี้ไม่มีกรรมปรากฏเพราะกริยา تورน ไม่ต้องการกรรมนั่นเอง

๑.๓.๒. กริยาที่ต้องการกรรม (مفعول به) หมายถึงกริยาที่มีประธาน (فاعل) และกรรม (مفعول به) เรียกกริยาประเภทนี้ว่า (فِعْلٌ مُتَعَدٌّ) ในสำนวนมลาญกรรมของกริยาประเภทนี้จะตกอยู่หลัง كن , اكن

ตัวอย่าง

دان تیاد مغتهوی کیت اکن بیلغ ۲ غن نبی دان رسول

“และพวกเราไม่รู้ถึงจำนวนของบรรดานปีและรอชูดอกหรือ”

คำอธิบาย คำว่า **مغتھوی** เป็นคำกริยาประเภทต้องการกรรมและกรรมของกริยานั้นตกอยู่หลัง **اكن** ซึ่งในประโยคคือคำว่า **بيلغ ۲ غن**

ตัวอย่างเพิ่มเติม

ก. **كرت ای اكن كوكو** "

“เขาตัดเล็บ”

คำอธิบาย คำว่า **كرت** เป็นคำกริยาประเภทต้องการกรรมและกรรมของกริยานั้นตกอยู่หลัง **اكن** ซึ่งในประโยคคือคำว่า **كوكو**

ข. **ممراغی ای اكن ستروث** "

“เขาสู้รบกับศัตรูของเขา”

คำอธิบาย คำว่า **ممراغی** เป็นคำกริยาประเภทต้องการกรรมและกรรมของกริยานั้นตกอยู่หลัง **اكن** ซึ่งในประโยคคือคำว่า **ستروث**

ค. **مغاجر ای اكن یغبلاجر اكن علمو ۲**

“เขาสอนสรรพวิชาให้แก่ผู้เรียน”

คำอธิบาย คำว่า **مغاجر** เป็นคำกริยาประเภทต้องการกรรม ๒ ตัว สังเกตได้ว่าในประโยคมีคำว่า **اكن** ถูกกล่าวไว้ ๒ ครั้ง ดังนั้นคำว่า **یغبلاجر** ตกอยู่หลัง **اكن** ตัวที่หนึ่งจึงถือเป็นกรรมตัวที่ ๑ และคำว่า **علمو** ตกอยู่หลัง **اكن** ตัวที่สองจึงถือเป็นกรรมตัวที่ ๒ ให้แก่กริยา **مغاجر** ทั้งคู่ ขณะทำการแปลความหมายให้แปลกรรมตัวที่สองก่อนจึงจะได้ใจความ

ง. **ممینتا اوله کامی اكن الله تعالى اكن نعمة**

“พวกเราขอเนียะฮะฮุกกับพระองค์อัลลอฮ์”

คำอธิบาย คำว่า **ممینتا** เป็นคำกริยาประเภทต้องการกรรม ๒ ตัว สังเกตได้ว่าในประโยคมีคำว่า **اكن** ถูกกล่าวไว้ ๒ ครั้ง ดังนั้นคำว่า **الله** ตกอยู่หลัง **اكن** ตัวที่หนึ่งจึงถือเป็นกรรมตัวที่ ๑ และคำว่า **نعمة** ตกอยู่หลัง **اكن** ตัวที่สองจึงถือเป็นกรรมตัวที่ ๒ ให้แก่กริยา **ممینتا** ทั้งคู่และคำว่า **کامی** ตกอยู่หลังคำว่า **اوله** จึงถือเป็นประธาน ขณะทำการแปลความหมายให้แปลกรรมตัวที่สองก่อนจึงจะได้ใจความ

สรุปได้ว่า คำใดตกอยู่หลัง **اكن** ให้ถือเป็นกรรมของกริยาในประเภทที่ต้องการกรรม (**مَفْعُولٌ بِهِ**) ส่วนคำๆนั้นจะตกเป็นกรรมตัวที่ ๑ หรือตัวที่ ๒ ก็ให้พิจารณาถึงประเภทของคำกริยาและพิจารณาว่าในประโยคมีคำว่า **اكن** ถูกกล่าวกี่ครั้ง

ในภาษามลายูมีการแปลงคำกริยาประเภทไม่ต้องการกรรม **فِعْلٌ لَا زَم** ให้เป็นคำกริยาประเภทต้องการกรรม (**فِعْلٌ مُتَعَدٍّ**) ได้หลายวิธี อาทิเช่น

๑. เติม **مم** (มัน) เข้าไปข้างหน้ากริยาที่ไม่ต้องการกรรม (**فعل لازم**)

ตัวอย่างที่ ๑

بطل ای (มันเป็นโมฆะ – ใช้ไม่ได้)

แปลงเป็น **ممبطل ای اكن سواتو** (เขาทำให้สิ่งหนึ่งเป็นโมฆะ) สังเกตได้ว่าเมื่อเติม **مم** เข้าไปข้างหน้า คำกริยา **بطل** เป็น **ممبطل** กริยาตัวนี้ก็ต้องมีกรรมตามมาคือคำว่า **سواتو** ที่ตกอยู่หลัง **اكن**

ตัวอย่างที่ ๒

بناس ای (มันพินาศ, มันเสียหาย)

แปลงเป็น **ممبناس ای اکندی** (เขาทำให้มันพินาศ) สังเกตได้ว่าเมื่อเติม **مم** เข้าไปข้างหน้าคำกริยา **بناس** เป็น **ممبناس** กริยาตัวนี้ก็ต้องมีกรรมตามมา คือ คำว่า **دی** ที่ตกอยู่หลัง **اكن**

๒. เติม **مغ** (มัน) เข้าข้างหน้าคำกริยาที่ไม่ต้องการกรรม (**فعل لازم**) ให้เป็นคำกริยาประเภทที่ต้องการกรรม (**فعل متعد**) อาทิเช่น

ตัวอย่างที่ ๑

برگرق ای (กระดิก, เคลื่อนไหว)

แปลงเป็น **مغبرگرق ای اکندی** (เขาทำให้มันกระดิก, เคลื่อนไหว) สังเกตได้ว่าเมื่อเติม **مغ** เข้าไปข้างหน้า คำกริยา **برگرق** เป็น **مغبرگرق** กริยาตัวนี้ก็ต้องมีกรรมตามมาคือคำว่า **دی** ที่ตกอยู่หลัง **اكن**

ตัวอย่างที่ ๒

كلواری (เขาออกไปแล้ว)

แปลงเป็น **مغلوار ای اکندی** (เขาทำให้มันออกข้างนอก) สังเกตได้ว่าเมื่อเติม **مغ** เข้าไปข้างหน้า คำกริยา **كلوار** ซึ่งเป็นคำกริยาที่ไม่ต้องการกรรม และกลายเป็น **مغلوار** กริยาตัวนี้จะเป็นคำกริยาที่ต้องการกรรม (**فعل متعد**)

๓. เติม **مب** (มะณะ) เข้าไปข้างหน้าคำกริยาที่ไม่ต้องการกรรม (**فعل لازم**) ให้เป็นคำกริยาประเภทที่ต้องการกรรม (**فعل متعد**)

ตัวอย่างที่ ๑

سمفرن ای (มันสมบูรณ์ – ครบถ้วน)

แปลงเป็น **میمفرن ای اکน سواتو** (เขาทำให้สิ่งนั้นสมบูรณ์) สังเกตได้ว่าเมื่อเติม **مب** เข้าไปข้างหน้า คำกริยา **سمفرن** ซึ่งเป็นคำกริยาที่ไม่ต้องการกรรม และกลายเป็น **میمفرن** กริยาตัวนี้ก็จะกลายเป็นคำกริยาที่ต้องการกรรมซึ่งคือคำว่า **اکن** ที่ตกอยู่หลังคำว่า **سواتو**

ตัวอย่างที่ ๒

سمفی ای (เขามาถึงแล้ว)

แปลงเป็น **میمفی ای اکندی** (เขาทำให้มันถึง) เป็นต้น

๔. เติม **م** (มา , มะ) เข้าไปข้างหน้าคำกริยาที่ไม่ต้องการกรรม (**فعل لازم**) ให้เป็นคำกริยาที่ต้องการกรรม (**فعل متعد**) อาทิเช่น

ตัวอย่างที่ ๑

هیدوف ای (มันมีชีวิต)

แปลงเป็น **مهیدوف ای اکندی** (เขาทำให้มันมีชีวิต)

คำอธิบาย

مهیدوف : กริยาต้องการกรรม สังเกตที่ **م** ถูกเติมเข้าไปข้างหน้ามัน

ای : ประธาน (فاعل) ให้แก่กริยา **مهیدوف**

اکن : คำที่บ่งชี้ถึงกรรม (**مفعول به**)

دی : กรรม (**مفعول به**) ตกอยู่หลัง **اکن**

ตัวอย่างที่ ๒

ماسوقكن اى (เขาเข้าไป)

แปลงเป็น مماسوقكن اى اكندى (เขาเอามันเข้าไป)

คำอธิบาย

ماسوقكن : กริยาต้องการกรรม สังเกตที่ م ถูกเติมเข้าไปข้างหน้ามัน

اى : ประธาน (فاعل) ให้แก่กริยา مماسوقكن

اكندى : คำที่บ่งชี้ถึงกรรม (مفعول به)

دى : กรรม (مفعول به) ตกอยู่หลัง اكندى

ตัวอย่าง คำกริยาที่ต้องการกรรม (الفعل المتعدي) ในสำนวนมลายู

๑. ميمفول اى اكندى (เขาผูกปมเชือก)
๒. مغهوى اى اكندى كرجا (เขารู้ถึงเรื่อง - งานนั้น)
๓. ممباچ اى اكندى كتاب (เขาอ่านหนังสือ)
๔. مموتغ اى اكندى تالى (เขาตัดเชือกขาด)
๕. منريماى اى اكندى كرجا (เขาพึงพอใจกับงานนั้น)
๖. منمفراى اى اكندى موکا (เขาตบหน้าหล่อน)
๗. منجاتوه اى اكندى (เขาทำมันหล่น - ตก)
๘. مكمدى اى اكندى (เขาเอามันไว้หลังสุด)
๙. مغهيلغن اى اكندى فتنه (เขาทำให้ความวุ่นวายหมดไป)
๑๐. مراسائى اى اكندى (เขาชิมรสของมัน)

ในตัวอย่างที่กล่าวมาจะสังเกตเห็นว่าในทุกประโยคจะมีคำว่า **اكندى** กล่าวมาด้วยทุกตัวอย่าง โดยคำที่ตกอยู่หลัง **اكندى** จะตกเป็นกรรม (مفعول به) ให้กับคำกริยาที่ต้องการกรรมเรียกว่า (الفعل المتعدي)

๑.๔ วิธีการใช้ اسم الفاعل دان اسم المفعول

ในภาษามลายูมีการใช้สำนวนคำนามประธาน (اسمُ الْفَاعِلِ) และคำนามกรรม (اسمُ الْمَفْعُولِ) โดยคำนามประธานนั้นให้เติม **يغ** เข้าไปข้างหน้าคำที่เป็นกริยา (فعل) และคำนามกรรมนั้นให้เติม **يغد** เข้าไปข้างหน้าคำที่เป็นกริยา (فعل) หรือเติมคำว่า **يغکنا** ที่แปลว่า “โดน” เข้าไปข้างหน้า หรือเติมคำว่า **يغبر** เข้าไปข้างหน้าคำกริยานั้นๆ

คำนามประธาน

اسم الفاعل ความหมาย คำนามประธาน

اسم المفعول ความหมาย คำนามกรรม

يغ بنجی	ผู้รังเกียจ	يغد بنجی	ผู้ถูกรังเกียจ
يغ فوتس	ผู้เตะขาด	يغد فوتسکن	ถูกตัดสินเตะขาด
يغ محرام	ผู้บัญญัติห้าม	يغد حرامکن	สิ่งที่ถูกบัญญัติห้าม
يغ مملہرا	ผู้ดำรงรักษา	يغد فلہرا	ผู้ถูกรักษา
يغ منغگوغ	ผู้แบก, ผู้ถือ	يغد تغگوغ	สิ่งที่ถูกแบก,ถือ
يغ ميمبليه	ผู้เชือด	يغکنا سمبليه	สิ่งที่ถูกเชือด
يغ فوکل	ผู้ตี, ตบ	يغد فوکل	ผู้ที่ถูกตี, ตบ
يغ کمبالی	ผู้กลับคืน	يغد کمبالیکن	ผู้ถูกนำกลับ
يغ هارف	ผู้มีความหวัง	يغد هارفکن	ผู้ที่ถูกคาดหวัง
يغ مغيريم	ผู้ส่ง	يغد کریم کفداں	ผู้ถูกส่งถึง
يغ ريسا	ผู้พอใจ	يغد ريساکن	ผู้ถูกพอใจ
يغ مغغت	ผู้ยกให้สูง	يغد اغکة	ผู้ถูกยกให้สูงส่ง
يغ مپورت	ผู้ขีดเขียน	يغد سوراتی	สิ่งที่ถูกขีดเขียน
يغ مينوم	ผู้ดื่ม	يغد مينوم	สิ่งที่ถูกดื่ม

يغ منچيوم	ผู้ดม	يغکنا چيوم	สิ่งที่ถูกดม
يغ موجى	ผู้สรรเสริญ	يغد فوجى	ผู้ที่ถูกสรรเสริญ
يغ ممباچ	ผู้อ่าน	يغد باچى	สิ่งที่ถูกอ่าน
يغ منريما	ผู้รับ	يغد تريما	สิ่งที่ถูกรับ
يغ منچرايكن	ผู้แบ่งแยก(สิ่ง)	يغبر چراى	สิ่งที่ถูกแบ่งแยก
يغ ميمبوب	ผู้ปิดบังอำพราง	يغد سمبوپيكن	สิ่งที่ถูกปิดบัง
يغ سغكوف	ผู้คำประกัน	يغد سغكوف	ผู้ถูกคำประกัน
يغ مپافو	คนกวาดขยะ	يغد سافو	สิ่งที่ถูกกวาด
يغ يغبرچاكف	ผู้พูด(เอ่ยวาจา)	يغد چاكفن	สิ่งที่ถูกพูด
يغ ميليه	ผู้คัดเลือก	يغد فيليه	ผู้ถูกคัดเลือก
يغ مليهت	ผู้มองเห็น	يغد ليهت	ผู้(สิ่ง)ที่ถูกมอง

หมายเหตุ สำนวนคำนามประธาน (اسم الفاعل) และสำนวนคำนามกรรม (اسم المفعول) ในภาษามลายู นั้น บางทีไม่ได้เป็นไปตามกฎที่ว่านี้ แต่อาศัยหลักของการฟัง (سَمَاعِي) และความนิยมในการใช้ก็มี

๑. การใช้คำบ่งคุณลักษณะ (صِفَةٌ / نَعْتٌ) ในภาษามลายูนั้น มักจะใช้คำว่า يغ หรือ يغد กล่าวตามหลังคำๆ ที่ต้องการระบุคุณลักษณะ (مَوْصُوفٌ / مَنَعُوتٌ)

ตัวอย่าง توهن يغد سمبه “พระเจ้าซึ่งถูกเคารพสักการะ”

اورغ يغ كرجادلاوت “ผู้ประกอบหน้าที่ทะเล”(ชาวประมง)

مريك يغ مهند اكى “บุคคลผู้มีความประสงค์”

قدرة يغ سمفرنا “ความสามารถอันสมบูรณ์”

يغتر سبوت دهولو “ที่ถูกกล่าวมาก่อน”

دان بهواسن محمد همبانش یغ دفیله دان نبیث یغ دکلس دان فسورهن یغ درضای

“และแท้จริงมุฮัมหมัดนั้น คือป่าวของพระองค์ซึ่งถูกคัดเลือก คือคนปีของพระองค์ซึ่งถูกคัดสรร และคือศาสนทูตของพระองค์ผู้ถูกพึงพอพระทัย”

๒. ในสำนวนภาษามลายูมีการใช้ اسمُ التَّفْضِيلِ ในรูป در فد یغترلبه แปลว่า “ซึ่ง (มาก-น้อย).....กว่า” ขึ้นกับประโยคเนื้อเรื่อง

ตัวอย่าง اور غ ۲ کافر یغترلبه بابق در فد اور غ ۲ مؤمن

“บรรดาผู้ปฏิเสธนั้นมีมากกว่าบรรดาผู้ศรัทธา”

บางทีก็ใช้เฉพาะคำว่า یغ لبه หรือ یغ ترلبه โดยไม่มีคำว่า در فد แต่ إِضَافَةً ไปยังคำที่ตกอยู่หลัง یغ لبه หรือ یغ ترلبه

ตัวอย่าง

بهواسن مؤمن یغ لبه ملیا یأیت مؤمن یغ لبه طاعة اکن الله تعالی ،

دان یغ لبه مغیکوت اکن قرآن ، دان ایاله یغ لبه تا کوت اکن الله تعالی

“แท้จริงผู้ศรัทธาซึ่งมีเกียรติเป็นที่สุดนั้น คือผู้ศรัทธาซึ่งจงรักภักดีมากที่สุดต่อพระองค์อัลลอฮ์(ซ.บ.) และเป็นผู้ที่ปฏิบัติตามอัล-กุรอานมากที่สุด อีกทั้งเขาผู้นั้นคือผู้ซึ่งเกรงกลัวพระองค์อัลลอฮ์(ซ.บ.)มากที่สุด”

อนึ่งคำว่า ملیا ที่ตกอยู่หลังคำว่า یغ لبه นั้นทำหน้าที่เป็น تَمِيزٌ คือคำที่จำแนกว่าที่สุดดังว่านั้นคือ “เกียรติยศ” (ملیا) และคำว่า یغ لبه ทั้ง ๓ คำที่เหลือนั้น إِضَافَةً ไปยังคำที่ตกอยู่หลังจากมัน หรือไม่ก็เป็น تَمِيزٌ เช่นคำแรกก็ได้

๓. คำนามเอกพจน์ (مُفْرَدٌ) ในภาษามลายูจะถูกเปลี่ยนเป็นคำนามพหูพจน์ (جَمْعٌ) ด้วยการเติมคำว่า سگل หรือ ببراف เข้าไปข้างหน้าคำนามเอกพจน์ (مفرد)

ตัวอย่าง เช่น

مفرد

جمع

حاجة (ความต้องการ)

سگل حاجة (บรรดาความต้องการ)

فكرجان (งาน, การกระทำ)

سگل فكرجان (บรรดางาน,การกระทำ)

“ข้าพเจ้าถูกส่งมายังบรรดามนุษย์โดยรวม”

อนึ่งบางทีคำว่า **سکین** ก็ถือเป็น **مفعول مطلق** ได้เมื่อมันถูก **إضافة** ไปยังคำอาการนามของกริยา (**مصدر الفعل**)

ตัวอย่าง **مك تاكوت سکین تاكوت درفد دمکین ایت**

“ฉะนั้นพึงระวังอย่างยิ่งยวดจากสิ่งดังกล่าว”

คำอธิบาย คำว่า **سکین** ในประโยคตัวอย่างเป็น **مفعول مطلق** เพราะถูก **إضافة** ไปยังคำอาการนามที่มีรูปเหมือนคำกริยา คือคำว่า **تاكوت** นั้นเอง

คำว่า **كدوان** ที่แปลว่า (ทั้งสองนั้น, ทั้งคู่) ก็ถือเป็นคำเน้น (**توكيد**) เช่นกัน

ตัวอย่าง **بھواسن اسراء دان معراج ایت اداله كدوان فد ماس جاگ دان دغن روح دان بدن**

“แท้จริง การอิสรอและมิอรอญ์นั้นทั้งคู่(ทั้งสอง)นั้นเกิดขึ้นในช่วงเวลาของการตื่น และท่านไปด้วยวิญญาณและร่างกาย”

ตัวอย่าง **جك سمقى فد اغكو ایت اوله تو اساله ساتو كدوان اتو كدوان سکالی**

“ถ้าหากว่าหนึ่งในสองหรือทั้งสองคนบรรลุสู่ความชราอยู่กับเจ้า”

๔. คำนามที่ถูกเติม **س** เข้าไปข้างหน้า จะแปลว่า “อันเดียว, สิ่งเดียว, คนเดียว” ฯลฯ แล้วแต่รูปคำที่ต้องการบ่งถึง อาทิเช่น

سهارى หนึ่งวัน, วันเดียว

سمالم หนึ่งคืน, คืนเดียว

سسئورغ หนึ่งคน, คนเดียว

ستاهون หนึ่งปี, ปีเดียว

سبولن หนึ่งเดือน, เดือนเดียว

سکالی หนึ่งครั้ง, ครั้งเดียว

อนึ่ง พยัญชนะ **س** ที่ถูกเติมเข้าไปข้างหน้าคำจากตัวอย่างที่ผ่านมานั้น ย่อมาจากคำภาษามลายู **ساتو** ซึ่งแปลว่า “หนึ่ง” หรือ “อันเดียว” ดังนี้

سهارى มาจากคำเต็มว่า **هارى ساتو** เป็นต้น

๕. กริยาคำสั่ง (أَمْرٌ) หรือกริยาที่บ่งถึงการห้าม (نَهْيٌ) ในสำนวนภาษามลายูนี้นั้นมีข้อสังเกตดังนี้

หากเป็นกริยาคำสั่ง (فَعْلٌ أَمْرٌ) ให้เติมคำว่า **اولهم** หรือ **اولهكامو** เข้าไปข้างหลังคำกริยา อาทิเช่น

تأمنجกล่าว, จงพูด **بركات اولهمو**

ท่านจงบันทึก, จงเขียน **توليس اولهمو**

ท่านจงทราบ, ท่านจงรู้ **كتهوى اولهمو**

พวกท่านจงละหมาด **سمبهيج اولهكامو**

พวกท่านจงเกรงกลัว **تاكوت اولهكامو**

หากเป็นคำกริยาที่บ่งถึงการห้าม (نَهْيٌ) ให้เติมคำว่า **جاغن** เข้าไปข้างหน้าคำสรรพนาม (ضمير) และ
ข้างหน้าคำกริยา (فعل) อาทิเช่น

ท่านอย่าได้ขอความช่วยเหลือต่อ **جاغن اغكو منتاً تولوغ اكن**

ท่านอย่าได้เกรงกลัวต่อ .. **جاغن اغكو تاكوت اكن...**

พวกท่านอย่าได้อิบาดะฮ์ **جاغن كامو عبادتك**

พวกท่านอย่าได้ติดตาม **جاغن كامو ايكوت** เป็นต้น

๖. ในภาษามลายูมีการใช้ **ڤ** ซึ่งเป็นสรรพนาม (ضمير) อยู่บ่อยครั้ง ฉะนั้นเมื่อมีคำว่า **ڤ** ถูกกล่าวมาใน
ประโยคจะต้องหาที่กลับ ซึ่งเป็นคำนามที่ปรากฏชัด (اسم ظاهر) (اسم ظاهر)

ตัวอย่าง **بها الله تعالى تباد سؤمفامڤ سسوات**

“ แท้จริงพระองค์อัลลอฮ์(ซ.บ.)นั้น ไม่มีสิ่งใดสิ่งหนึ่งเสมอเหมือนพระองค์ ”

คำอธิบาย คำว่า **سؤمفامڤ** มี **ڤ** ถูกกล่าวพ่วงท้าย ต้องหาที่กลับให้แก่คำว่า **ڤ** ซึ่งในประโยคคือ **الله** (لَفْظُ
الْجَلَالَةِ) อันเป็นคำนามที่ปรากฏชัด (اسم الظاهر)

ตัวอย่าง

دان بهواسن محمد همبانش دฟีلیه

“และแท้จริงมูฮัมหมัด คือบ่าวของพระองค์ที่ถูกคัดเลือก”

คำอธิบาย คำว่า همبانش มี ڻ ถูกกล่าวพวงท่าย ต้องหาที่กลับให้แก่คำว่า ڻ ซึ่งในประโยคคือ الله (لفظ الجلالة) อันเป็นคำนามที่ปรากฏชัด (اسم الظاهر)

ตัวอย่าง

..... دان برمولى فرکتان

“และคำพูดของเขา.....”

อธิบาย คำว่า فرکتان มี ڻ ถูกกล่าวพวงท่าย ต้องหาที่กลับให้แก่คำว่า ڻ นั่นคือ فگارغ (ผู้แต่งหนังสือ) ซึ่งเป็นคำนามที่ปรากฏชัด (اسم الظاهر) โดยมีประโยคเต็มว่า دان برمولى فرکتان فگارغ

อนึ่งในบางครั้งหนังสือมลายูได้สมมติ (تقدير) คำนามที่ปรากฏชัด (اسم الظاهر) ขึ้นมาหลังคำว่า ڻ ก็มี

ตัวอย่าง

.... دان باگی مریکیت فد دالمش شرگ

“และสำหรับพวกเขา(ชาวสวรรค์) ในมันนั้นสวนสวรรค์”

คำอธิบาย คำว่า دالمش มีคำว่า ڻ ถูกกล่าวพวงท่าย และที่กลับของคำว่า ڻ นั่นคือคำว่า شرگ (สวนสวรรค์) ซึ่งผู้แต่งได้กล่าวตามหลัง ڻ ไว้แล้ว

อนึ่งบางครั้งคำว่า ڻ ก็ไม่มีที่กลับ ในกรณีนี้เรียกว่า ضَمِيرُ الشَّانِ อาทิเช่น بهواسن หรือ هان ساڻ เป็นต้น

๗. คำว่า در فد لِلْبَيَانِ ในบางสำนวนถือเป็นคำแจกแจง หรืออธิบายคำที่ถูกกล่าวมาข้างหน้าให้มีความชัดเจนมากขึ้น

ตัวอย่าง سگل مریک ۲ یغبرایمان دغن خبر یغ غائب ۲ در فد بغکیه قبور دان شرگ دان نراك

“(คือ) บรรดาผู้ซึ่งศรัทธาต่อข่าวอันเร็นลับจากการฟื้นคืนชีพ, สวนสวรรค์ และนรก”

คำอธิบาย คำว่า در فد เป็นคำแจกแจง (بيان) ให้แก่คำว่า ۲ خبر یغ غائب ۲

ตัวอย่าง

دان سگل مریک یغبرایمان دغن بارغ یغ دتورن کفو اغکو در فد قرآن

“และ (คือ)บรรดาผู้ซึ่งศรัทธาต่อสิ่งที่ถูกประทานลงมายังท่านจาก คัมภีร์อัลกุรอาน”

คำอธิบาย คำว่า در فد เป็นคำแจกแจง (بيان) ให้แก่คำว่า ۲ بارغ یغ دتورن

๘. ในกรณีที่มีการกล่าวคำภาษาอาหรับมาก่อน ต่อมาจึงมีคำแปลภาษามลายูตามมา ในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าคำภาษามลายูที่กล่าวตามมาจากภายหลัง ทำหน้าที่เป็นตัวแทนพ้องกัน (بَدَلٌ مُطَابِقٌ) หรือ คำเชื่อมอธิบาย (عَطْفُ الْبَيَانِ)

ตัวอย่าง مك مريكنيت تباد كمبالى مريكنيت درفد ضلالة كدف هداية درفد سسة كدف فرتنجوق

“ดังนั้นพวกเขาจะไม่กลับคืนจากความหลงผิดสู่ทางนำ”

คำอธิบาย ประโยค درفد ضلالة كدف هداية درفد سسة كدف นั้นมีความหมายเช่นเดียวกับประโยคหลังคือ درفد سسة كدف ที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนพ้องกัน (بدل مطابق) หรือ คำเชื่อมอธิบาย (عطف البيان) ให้แก่ประโยคที่ถูกกล่าวมาก่อนแล้ว

๑.๕ หลักการใช้ คำบุพบท حروف

ในภาษามลายูมีคำกริยาอยู่หลายตัวที่เชื่อมกับคำบุพบท (حروف) เหมือนกับคำกริยาประเภทเดียวกันในภาษาอาหรับ ดังนั้นเมื่อท่องจำหรือแปลคำกริยานั้น หรือแต่งสำนวนที่ใช้กริยานั้นๆ ในประโยคจะต้องมีคำบุพบทถูกกล่าวมาด้วย จะติดต่อกันหรืออยู่ห่างกันก็ตาม

ตัวอย่าง คำบุพบท (حروف) ในภาษามลายู

๑. اداه (أ) (همزة استفهام) هل มีความหมายว่า หรือ, หรือไม่

ตัวอย่าง

“.....” دان تيد قكه ليهت اوله سگل اورغ كافر

“และฉันก็รู้ว่าสิ่งที่พวกท่านถูกสัญญาเอาไว้มันใกล้หรือไกล” دان تباد اكو كتهوى اداه همفير اتوجاوه بارغ يغد جنجى اكن كامو

“ไม่ว่าท่านนั้นเตือนพวกเขาให้เกรงกลัวหรือไม่ก็ตาม” اداه اغكو فرتكوت اكن مريكنيت أتو تباد

- อนึ่ง เรียก اداه ในประโยคตัวอย่างที่ ๓ นี้ว่า تسوية

๒. دَغْن (ด้วย, ต่อ, โดย, กับ) คำว่า دَغْن เป็นบุพบทที่ใช้กันมาก มีความหมายหลายอย่าง

ตัวอย่าง

دِسُومَفِه اِی دَغْن نَامِ اللّٰهِ “เขาสาบานด้วยพระนามของพระองค์อัลลอฮ์”

คำอธิบาย คำว่า دَغْن ในประโยคตัวอย่างเรียกว่า دَغْن لِّلْقَسَمِ กล่าวคือ ใช้ในการสาบาน (قَسَمٌ)

مَنْوَلِیس اِی دَغْن قَلَم “เขาเขียน(บันทึก) ด้วยปากกา”

คำอธิบาย คำว่า دَغْن ในประโยคตัวอย่างเรียกว่า دَغْن لِّلْاِسْتِعَانَةِ หมายถึงการอาศัยหรือใช้สิ่งนั้น (ที่ถูกกล่าวหลัง دَغْن) ในการกระทำ ดังเช่นในประโยคตัวอย่าง เขาเขียนหรือบันทึกโดยใช้ปากกานั้นเอง

..... حَرَامٌ دَغْن سَبَبِ حَدَثٍ بِسَرَايَتِ سَكَلِ یَغْ حَرَامٌ دَغْن سَبَبِ حَدَثٍ كَجِل “ห้ามด้วยสาเหตุมีหะดัษใหญ่ นั่นคือบรรดาสิ่งต้องห้ามด้วยสาเหตุมีหะดัษเล็ก”

คำอธิบาย คำว่า دَغْن ในประโยคตัวอย่างนั้นสังเกตได้ว่าจะมีคำว่า سَبَب ถูกกล่าวตามหลัง เรียก دَغْن ในประโยคเช่นนี้ว่า دَغْن سَبَبِيَّةٌ เพราะการมีหะดัษเป็นสาเหตุในการต้องห้ามนั่นเอง

๓. بَاغِي หมายถึง เพื่อ, แก่, เพราะ, สำหรับ แล้วแต่สำนวน

ตัวอย่าง

شَرَكٌ اِیتِ بَاغِي اَوْرَغٌ ۲ یَغْ طَاعَةِ “สวรรค์นั้นสำหรับบรรดาผู้รักดี”

คำอธิบาย คำว่า بَاغِي ในประโยคตัวอย่างเรียกว่า بَاغِي لِّلْاِخْتِصَاصِ กล่าวคือ สวรรค์นั้นเป็นรางวัลเฉพาะสำหรับบรรดาผู้รักดีเท่านั้น และคำว่า بَاغِي นั้น เทียบได้กับบุพบท لِ ในภาษาอาหรับ

๔. مَكْ หมายถึง ก็, แล้วก็, จากนั้น, บางทีก็ใช้เป็นคำเชื่อมคำตอบ (رَبَطُ الْجَوَابِ) ของประโยคเงื่อนไข (شَرْطِيَّةٌ)

ตัวอย่าง

سمبهیڭ اکوسرت نبی صلی الله علیه وسلم مک اداله نبی ممبری سلام

فد فیهق کاننث : السلام علیکم ورحمة الله

“ฉันได้ละหมาดพร้อมกับท่านนบี(คือลัลลลอฮุอะลัยฮิซซาลัม)แล้วก็ปรากฏว่า

ท่านนบีได้ให้سلامทางขวาของท่านว่า “อัสสะลามอะลัยกุมฯ”

คำอธิบาย สังเกตได้ว่า **مک** ใช้สำหรับการบ่งชี้ถึงการเรียบเรียงพร้อมกับการล่าช้าตามมาไม่มากนัก กล่าวคือ การละหมาดของท่านนบี(คือลัลลลอฮุอะลัยฮิซซาลัม) นั้น เป็นไปตามลำดับขั้นตอนของระเบียบวิธีการซึ่งจบลงด้วยการให้سلام (อนึ่งการใช้ **مک** เป็นคำเชื่อมคำตอบของประโยค เจื่อนไข่นั้นจะกล่าวถึงต่อไปโดยละเอียด)

๕. **فَد** หมายถึง ใน, ข้างใน, เป็นต้น บุพบทตัวนี้ใช้กันมากและมีความหมายอื่นๆ อีก

ตัวอย่าง

فد سکوله سکل یغ بلاجر “ในโรงเรียนนั้นมีบรรดานักเรียน”

คำอธิบาย คำว่า **فَد** ในประโยคตัวอย่างเรียกว่า **فَد لِلظَّرْفِيَّة** คือคำบุพบทที่บ่งถึงสภาพอันเกี่ยวเนื่องกับกาลเทศะ คือ เวลาและสถานที่

ما سوق اولهکامو هی سکل کافر فد دالم جماعة کاف ۲

..... یغ تله لالو در فد دهلو کامو

“โอ้บรรดาผู้ปฏิเสธเอ๋ย พวกเจ้าจงเข้าร่วมกับบรรดากลุ่มชนผู้ปฏิเสธซึ่งผ่านพ้นมาก่อนหน้าพวกเจ้าเถิด”

คำอธิบาย คำว่า **فَد** ในประโยคตัวอย่างเรียกว่า **فَد لِلْمُصَاحَبَةِ** ซึ่งมีความหมายว่า ร่วมด้วย, เข้าเป็นพวก

ماسوق فرمفوان کدالم نراک فد کوچیغ یغ منگه ای اکندی

“สตรีผู้หนึ่งเข้าสู่รกรกภูมิ (เนื่องใน) แมวตัวหนึ่ง ที่นางกักมันไว้”

คำอธิบาย คำว่า **فَد** ในประโยคนี้เรียกว่า **فَد سَبَبِيَّة** หมายถึงเป็นเหตุที่ทำให้นางเข้ารกรกภูมิ

๖. **در فد** บุปพบทคำนี้มีความหมายหลายอย่าง อาทิเช่น

در فد ที่มีความหมายว่า เริ่มจาก, จาก เรียกว่า **در فد لِلْإِبْتِدَاءِ**

ตัวอย่าง

در فد مسجد مكة سمقى كفد مسجد بيت المقدس

“จากมัสญิดแห่งนครมักกะฮจบจนถึงมัสญิดแห่งนครบัยตุลมักดิส”

ตัวอย่าง

در فد ที่มีความหมายว่า ส่วนหนึ่ง, บางส่วน เรียกว่า **در فد لِلتَّبْعِيضِ**

ستغة در فد يغ واجب كيت بنركن كولم

“ส่วนหนึ่งจากสิ่งที่เราจำเป็นต้องเชื่อก็คือสระน้ำ”

ตัวอย่าง

در فد ที่มีความหมายว่า เพราะ, ด้วยเหตุที่ว่า

در فد بارغ يغ كسلاهن مريكئيت دستا نبى نوح دان تياد برايمان

دغن ايت دكرم مريكئيت دغن اير طوفان

“เนื่องจากสิ่งที่พวกเขากระทำผิด - กล่าวหาว่านบินูหุสา และไม่ศรัทธาต่ออนบินูหุ จึงเป็นเหตุให้พวกเขาจมน้ำตายด้วยมหาอุทกภัย”

ตัวอย่าง

در فد ที่มีความหมายว่า เลย, ผ่าน เรียกว่า **در فد لِلْمُجَاوَزَةِ**

“เขาออกจากหมู่บ้าน” *كلو ار ای در فد كمفو غ*

อนึ่ง คำว่า *در فد* ในประโยคตัวอย่างหมายถึง พ้นจากหมู่บ้านและเทียบได้กับคำบุพบทในภาษาอาหรับว่า *عن*

ตัวอย่าง

در فد ที่มีความหมายว่า แทนกัน เรียกว่า *بَدَلِيَّة*

دان تاكوت اولهكامو اكن هاری قیامة یغ تیاد بوله منولغ سنورغ در فد سنورغ اكن سوات

“และพวกท่านจงเกรงกลัววันกิยามะฮ์ซึ่งผู้หนึ่งไม่อาจช่วยเหลือสิ่งใดแก่อีกผู้หนึ่งได้เลย” กล่าวคือ ออกตัวรับแทนกันไม่ได้

๗. *أَتُو* มีความหมายว่า หรือ, และหรือ เทียบได้กับคำว่า *أو* ในภาษาอาหรับ อนึ่งคำบุพบท *أَتُو* มีหลายความหมายในสำนวนของประโยคที่แตกต่างกัน อาทิเช่น

- *أَتُو* ที่มีความหมายว่า หนึ่งในสองสิ่ง หรืออันหนึ่งอันใดจากสองสิ่ง

ตัวอย่าง

“ท่านจงเอาสิ่งนี้หรือสิ่งนั้น” *امبیل اولهمو اكن این اتو ایت*

- *أَتُو* (*مُقَابَلَة*) ที่มีความหมายตรงกันข้าม

ตัวอย่าง

“จำนวนนั้นบางทีก็คู่หรือ(ไม่)ก็คี่” *بیلا غن ایت اداکلا گانف اتو گسل*

- *أَتُو* (*بَل*) ที่มีความหมายว่า *بهکن*

ตัวอย่าง

دان کامی سوره اکندی کمدين در فد ایت جادی رسول کفد سراتس ریب مأنسی اتو لبه

“และเราได้บัญชาให้เขา(นบียูนุส) –หรือส่ง—ไปยังผู้คนหนึ่งแสนคนหรือมากกว่า หลังจากที่เขาได้เป็นศาสนทูต”

๘. كَفْدٌ لِلْإِنْتِهَاءِ มีความหมายว่า ยัง, ถึง, สิ้นสุด เรียกว่า

ตัวอย่าง

“ หรือไปยัง(ที่)ซึ่งพระองค์อัลลอฮฺทรงมีพระประสงค์ ” اتو كَفْدٌ يَغْ مَهْدَاكِي اللهُ اَكْنَدِي

๙. บรรดาคำที่ใช้ในการเรียกขาน (النداء) ได้แก่ يَا ، هَي ، هُوَى ، أُو ، وَاهَى

๑๐. บรรดาคำที่ใช้ในการตั้งคำถาม (اِسْتِفْهَامٌ) ได้แก่

- مَاذَا ، مَا (อะไร?) เทียบได้กับคำว่า افكه ؟ -

- مَنْ (ใคร?) เทียบได้กับคำว่า سياف ٢ ، سيافكه -

- لِمَاذَا (เพราะอะไร , ทำไม) เทียบได้กับคำว่า كارن افكه ، كناف -

- أَلَمْ (หรือไม่...หรือ ?) เทียบได้กับคำว่า اداكه تيدق ، اداكه تiad -

- كَمْ (เท่าไร?) เทียบได้กับคำว่า براฟ بايقكه ؟ ، براฟكه ؟ -

- مَتَى (เมื่อใด?) เทียบได้กับคำว่า بيلاكه ؟ -

- هَلْ (หรือ ?) เทียบได้กับคำว่า اداكه ؟ -

- أَيْنَ (ที่ไหน ?) เทียบได้กับคำว่า دمان ؟ -

- إِلَى أَيْنَ (ยังที่ไหน ?) เทียบได้กับคำว่า كمان ؟ -

- مِنْ أَيْنَ (จากที่ไหน) เทียบได้กับคำว่า درى مان ؟ -

- كَيْفَ (อย่างไร) เทียบได้กับคำว่า بيگيمانكه ، بتائف ؟ -

๑.๖ หลักการใช้ عطف دان حروف

عطف (الْحُرُوفُ) หมายถึง คำที่มีตำแหน่งในประโยคตามตัวหน้า โดยมีการเชื่อม (تَابِعٌ) โดยมีบรรดาอักษรเชื่อม (الْعَاطِفَةُ) อยู่ระหว่างคำนั้นกับคำข้างหน้ามัน مُنْبِئٌ เรียกคำที่ถูกกล่าวตามหลัง ซึ่งตกอยู่หลังอักษรเชื่อม

คำว่า **دان** (दान) เป็นอักษรเชื่อม (حرف عطف) ระหว่างคำว่า **اکن** (अकन) ซึ่งเรียกว่า **ฟร็อบัตน** (फ़्रबॉटन) กับคำว่า **कामो** (कामो) ซึ่งเรียกว่า **คัมโป** (कम्पो) เมื่อเรียบเรียงเป็นประโยคใหม่จะได้สำนวนว่า

دان الله تعالى منجاديكن اي اكن فربواتن كامو

“และพระองค์อัลลอฮ์ (ซ.บ.) ทรงบังเกิดการประพบัติของพวกท่าน”

ตัวอย่างที่ ๒

مك (แล้วก็)

مك مپوره اوله امام مالك دغن مها لو لاكى ۲ يغ برتاث ايت مك دهالو اكندى

“แล้วท่านอิหม่ามมาลิก (ร.ฮ.) ก็สั่งให้ทำการไล่ผู้ชายที่มาถามท่าน (ถึงเรื่องซีฟัต استواء) นั้น แล้วเขาก็ถูกไล่ออกไป”

คำอธิบาย คำว่า مك ในประโยคตัวอย่างบ่งถึงการเรียบเรียงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (التَّرْتِيبُ) พร้อมกับการเกิดขึ้นตามมาภายหลังของเหตุการณ์ที่ถูกกล่าวอยู่หลังคำว่า مك ในภาษาอาหรับเรียกว่า (التَّعْقِيبُ)

ตัวอย่างที่ ๓

كمدین (ต่อมา,ภายหลัง)

كمدین سجود اولهم هيغگ طمانينة اغكو فدكتيك سجود

“ต่อมา (ภายหลัง) ท่านจงก้มลงสujudจนกระทั่งท่านมีความสงบนิ่ง (ghaamah an-nahay) ในขณะที่สujud”

คำอธิบาย คำว่า كمدین ในประโยคตัวอย่างบ่งถึงการเรียบเรียงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (الترتيب) พร้อมกับการเกิดขึ้นตามมาอย่างล่าช้าของเหตุการณ์ที่ถูกกล่าวอยู่หลังคำว่า كمدین ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างฉับพลันต่อเนื่อง แต่มีช่วงเวลาที่ยาวนานกับเหตุการณ์ ที่ถูกกล่าวก่อนคำว่า كمدین ในภาษาอาหรับเรียกกรณีนี้ว่า (مَعَ التَّرَاخِي)

ตัวอย่างที่ ๔

تياد (ไม่)

ممليا اولهمو اكن يغبر بوات بايك تيات يغبر بوات جاهت

“ท่านจงให้เกียรติผู้ประพฤติดีไม่ (ใช่)ผู้ประพฤติชั่ว”

คำอธิบาย คำว่า **تِيَاد** ในประโยคตัวอย่างเป็นคำเชื่อมสันธาน **عَاطِفَةٌ** เทียบสำนวนในภาษาอาหรับว่า **أَكْرِمَ الصَّالِحَ لَا الطَّالِحَ**

อนึ่งคำว่า **لا** ในภาษาอาหรับมีหลายความหมาย อาทิเช่น

- **لا** ที่มีความหมายว่า “อย่า” ในภาษามลายูใช้คำว่า **جاغن** เรียกว่า **جَاغْنُ النَّاهِيَةِ** อาทิเช่น **جاغن** **اغكو تكوت دان جاغن** **اغكو دوکا جيتا** “ท่านอย่าได้กลัวและท่านอย่าได้เศร้าใจ”

- **لا** ที่ถูกเติมเข้ามาในสำนวน เรียกว่า **الزَّائِدَةُ** อาทิเช่น **اف سبب يغ مناگه اکنديکو يا لا** อาทิเช่น **تِيَاد** (**لا**) **ابليس بهوا تِيَاد اغكو سجود** “อะไรคือสาเหตุที่ห้ามเจ้า-ไอ้อบลิส-การที่เจ้าไม่สวดต่ออาดัม”

- **لا** ที่มีความหมายในเชิงปฏิเสธ เรียกว่า **النافية** หรือ **تِيَاد النَّافِيَةِ** อาทิเช่น **تِيَاد ممبئر كن اى لا** อาทิเช่น **تِيَاد** (**لا**) **اكن يغ سبئر** “เขาไม่เชื่อต่อสัจธรรม”

ตัวอย่างที่ ๕

تتافى (แต่ว่า)

تِيَاد برديري زيد تتافى عمرو “ซัยดไม่ได้ยืนแต่อัมร(ยืน)”

คำอธิบาย คำว่า **تتافى** ในประโยคใช้เป็นคำเชื่อมสันธาน (**عَاطِفٌ**) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า **تتافى** **لِلْإِسْتِدْرَاكِ** เทียบได้กับคำว่า **لَكِنَّ** ในภาษาอาหรับ

ตัวอย่างที่ ๖

بهكن (ทว่า)

تِيَاد برجالن خالد بهكن يوسف “คอลิดไม่ได้ไป ทว่ายูซุฟ(ต่างหากที่ไป)”

คำอธิบาย คำว่า بهكن ในประโยคใช้สำหรับการเบี่ยงเบนจากสิ่งที่ถูกกล่าวมาก่อนหน้าคำว่า بهكن และทำให้สิ่งที่ถูกกล่าวมาก่อนหน้านั้นอยู่ในฐานะของสิ่งที่ไม่ได้พูดถึง เรียกว่า بهكن للضراب เทียบได้กับคำว่า بل ในภาษาอาหรับ

ตัวอย่างที่ ๗

هغك ، هيغك (กระทั่งว่า)

“ ھغکا (ھیغک) نایک فجر صبح ” จวบจนกระทั่งรุ่งอรุณซุบฮัได้ปรากฏขึ้น”

คำอธิบาย คำว่า ھغک ในประโยคเป็นคำบุพบท (حَرْفُ جَرٍ) บ่งถึงการสิ้นสุด เรียกว่า ھغک เทียบกับคำว่า حَتَّى ในภาษาอาหรับ และคำว่า ھغک ที่เป็นอักษรเชื่อมในการสันธาน (عطف) ก็มี เรียกว่า ھغک لِلْغَايَةِ ซึ่งมีความหมายว่า “ แม้กระทั่ง ” อาทิเช่น

داتغ سگل حجاج ھغک سگل یغبر جالن کاکی

“บรรดาหุจญาจ(ผู้ประกอบพิธีหัจญ์)ได้มาแม้กระทั่งผู้เดินเท้า”

คำอธิบาย داتغ เป็นคำกริยา سگل حجاج เป็นประธาน(فاعل) และตกเป็น معطوف عليه

حرف عطف เป็นอักษรเชื่อมในการสันธาน ھغک

معطوف เป็น سگل یغبر جالن کاکی

เมื่อนำเอาคำที่เป็น معطوف มาแทนที่คำที่เป็น معطوف عليه ก็จะได้ประโยคว่า داتغ سگل یغبر ก็จะได้ประโยคว่า “บรรดาผู้เดินเท้าได้มา” جالن کاکی

ประเภทของการใช้ مك

๑. مك استئنافية หมายถึง مك ที่แสดงถึงการเริ่มต้นประโยคใหม่ (جملة استئنافية) โดยคำที่ตกอยู่หลัง مك ประเภtnี้จะทำหน้าที่เช่นเดียวกันกับ مك استئنافية และ برمол ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

ตัวอย่าง

“สาเหตุที่จำเป็นต้องอาบนั้นนั่นมีห้าประการ” مك سبب واجب مندى ليم فرکارا

คำอธิบาย คำว่า مك ในประโยคตัวอย่าง ทำหน้าที่เป็น مك استئنافية คือคำที่บ่งบอกถึงการเริ่มต้นประโยคใหม่ และคำว่า سبب ซึ่งตกอยู่หลัง مك ถูกพิจารณาเป็นคำขึ้นต้นประโยค (مبتداً) และคำว่า ليم

فرکارا ทำหน้าที่เป็นคำขยาย (خبر) ให้แก่คำว่า سبب ซึ่งประโยคลักษณะนี้จะได้ใจความที่สมบูรณ์ที่คำขยายนั่นเอง ดังที่มีข้อความระบุว่า وَالْخَبَرُ الْجُزْءُ الْمُنْتَمِ الْفَائِدَةُ (และคำขยายนั้นคือส่วนที่เติมเต็มการสื่อความหมายให้สมบูรณ์)

ตัวอย่าง

مك اور غيغ تيا د سمبهيغ ايت دسقسا كندى “อันบุคคลที่ไม่ละหมาดนั้นย่อมถูกลงทัณฑ์”

อธิบาย คำว่า مك ในประโยคตัวอย่าง ทำหน้าที่เป็น مك استئنافية คือคำที่บ่งถึงการเริ่มต้นประโยคใหม่ และคำว่า اور غيغ ซึ่งตกอยู่หลัง مك ถือเป็นคำขึ้นต้นประโยค (مبتدأ) และคำว่า دسقسا ถือเป็นคำขยาย (خبر) ให้แก่คำว่า اور غيغ

ตัวอย่าง

مك مهاتيغكى دان مها سوچى الله درفد بار غيغ سكتو مريكئيت دغنث

“พระองค์อัลลอฮ์ทรงสูงส่งและทรงมหาบริสุทธิ์ จากสิ่งที่พวกเขาได้ตั้งภาคีต่อพระองค์”

คำอธิบาย ประโยค الله سوچى دان مها تيغكى เป็นประโยคที่เริ่มต้นขึ้นใหม่ และมีตำแหน่งอยู่หลัง مك استئنافية และไม่มีตำแหน่งในการ اعراب สำหรับประโยคนี้แต่อย่างใด (لَا مَحَلَّ لَهَا مِنْ) (الإِعْرَابِ)

๒. مك جَوَابُ หมายถึง مك ที่ทำหน้าที่เป็นคำตอบหรือผลของสำนวนที่เป็นเงื่อนไข (الشَّرْطُ) เรียกชื่อเต็มว่า مَكُ الرَّابِطَةُ لِجَوَابِ الشَّرْطِ

ตัวอย่าง

مك بار غسياف برتاث اي "كران اف ممفر بوات اي ؟

مك سو غگهن تله منولق اي اكن حكم قرآن

“ดังนั้นผู้ใดก็ตามที่เขาถามว่า : เพราะอะไร ? พระองค์อัลลอฮ์จึงทำ (อย่างนั้นอย่างนี้) แท้จริงผู้นั้นได้ค่าน (ปฏิเสธ) ข้อชี้ขาดของอัล-กุรอ่านแล้ว”

คำอธิบาย คำว่า بار غسياف ในประโยคตัวอย่างทำหน้าที่เป็น شَرْطِيَّة (สำนวนเงื่อนไข) จึงต้องมีคำตอบ (جواب) ตามมา ในประโยคดังกล่าว คำว่า مك จึงทำหน้าที่เป็น جواب ให้แก่คำว่า بار غسياف

อนึ่ง สำนวนในประโยคตัวอย่างคัดมาจกสำนวนภาษาอาหรับว่า **فمن سأل لم فعل ؟ فقد ردَّ** (จากหนังสือ **فرسی** หน้าที่ ๗๔) **حُكْمَ الْكِتَابِ**

ตัวอย่าง

جك دليهة اكن بولن فد مالم يغ كتيگ فولهن
مك تياد ای هاری شك بهكن اداله فد رمضان
دان جك تياد چواچا مك تياد ای هاری شك بهكن اداله ای در فد شعبان
 “ถ้าหากว่าเดือน(จันทร์เสี้ยว)ถูกเห็นในคืนที่ ๓๐ (ชะอบาน)
 วันที่ ๓๐ นั้นก็มีใช้วันสงสย หากแต่เป็นวันในเราะมะฎอน
 และถ้าหากว่า(ฟ้า)ไม่กระจ่าง นั้นก็มีใช้วันสงสย หากแต่เป็นวันของชะอบาน”

คำอธิบาย คำว่า **جك** ในประโยคตัวอย่างเป็น **شرطية** (สำนวนเงื่อนไข) จึงต้องมีคำตอบ (**جواب**)
 ตามมา ซึ่งในประโยคคือคำว่า **مك** นั่นเอง

๓. **مك تفریع** หมายถึง **مك** ที่แยกแยะรายละเอียดข้อปลีกย่อย ให้แก่ใจความรวมๆ จากประโยคที่ถูกกล่าวมาก่อนหน้านั้น

ตัวอย่าง

برمول سمبهیغ لیم وقت ایت واجب اتس تیف ۲ مکلف
مك تياد واجب اتس كانق ۲ دان اوریغیغ کیلا

“ การละหมาด ๕ เวลานั้น เป็นสิ่งจำเป็นเหนือผู้เข้าเกณฑ์บังคับทุกคน ดังนั้น (การละหมาด) จึงไม่มีความจำเป็นเหนือบรรดาเด็กๆและคนบ้า”

คำอธิบาย คำว่า **مك** ในประโยคตัวอย่าง เป็น **مك تفریع** ที่แยกแยะรายละเอียดข้อปลีกย่อยให้แก่ใจความรวมๆของประโยคที่ถูกกล่าวมาก่อนนั้น ในความเป็นจริงแล้ว **مك** ตัวนี้ (**مك تفریع**) ทำหน้าที่เป็น **جواب** ให้แก่สำนวนเงื่อนไขที่ถูกสมมติขึ้นว่า **دان جك اغكو كهندق بهوا اغكو كتهوی مك**
تياد

“และท่านหากประสงค์ที่จะทราบแล้วไซ้ร้ ก็ไม่.....”

และประโยคนี้อาจเป็นประโยคที่ถูกสมมติขึ้นทุกๆ ที่ ซึ่งปรากฏ **مَك فَصِيحَةً** ถูกกล่าวไว้ โดยไม่มีสำนวนเงื่อนไข (**شرطية**) ถูกกล่าวมาก่อน

ตัวอย่าง

مَك سَمْبِيغِ اَيْت دُوا شَرَط ، فَرْتَمَانْ وَضُو كِدَوَانْ سُوچِي

..... در ف د حدث گچیل دان بسر مَك ادا فون فرضو وضو ایت

“การละหมาดนั้นมี ๒ เงื่อนไข (หนึ่ง) การอาบน้ำละหมาด (สอง) สะอาดจากหะดัษเล็กและหะดัษใหญ่ อนึ่ง ฟัรฎูของการอาบน้ำละหมาดนั้นคือ”

“การละหมาดนั้นมี ๒ เงื่อนไข (หนึ่ง) การอาบน้ำละหมาด (สอง) สะอาดจากหะดัษเล็กและหะดัษใหญ่ อนึ่ง ฟัรฎูของการอาบน้ำละหมาดนั้นคือ”

คำอธิบาย คำว่า **مَك** ที่ถูกกล่าวอยู่ก่อนหน้าคำว่า **ادافون** นั้นเป็น **مَك فَصِيحَةً** ตกเป็น **جواب** ให้แก่สำนวน **شرطية** ที่ถูกสมมติขึ้นก่อนหน้านั้น ดังนี้

دان جك اغكو بر كهندق بهوا اغكو كتهوى اكندی

مَك ادا فون فرضو وضو ایت انم فرکارا

“และถ้าหากท่านประสงค์ที่จะทราบถึงมันแล้วไซ้ร้ อนึ่งส่วนฟัรฎูของการอาบน้ำละหมาดนั้น คือ ๖ ประการ”

๔. **مَك عَطْفٌ** คือ **مَك** ที่ใช้เป็นคำเชื่อมในการสนทนา (**عطف**) เหมือนกับ **دان** แต่คำที่ถูกเชื่อม (**عطف**) ด้วยกับ **مَك** นั้นแสดงถึงการเรียบเรียงที่เกิดขึ้นล่าช้าแต่ไม่มากนัก ภายหลังการเกิดขึ้นของคำที่ถูกเชื่อม (**معطوف عليه**)

ตัวอย่าง

دان مغمبیل وضو اوله زید مَك سَمْبِيغِ ای

“และนายซัยด์ได้อาบน้ำละหมาด แล้วเขาก็ละหมาด”

คำอธิบาย **مَك** ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อม (**حرف عطف**)

مك معطوف عليه ทำหน้าที่เป็น مغميل وضوء

مك เป็น معطوف เพราะถูกกล่าวอยู่หลัง سمبهیغ ای

สังเกตได้ว่า การอาบน้ำละหมาดของนายชัยด์เกิดขึ้นล่าช้ากว่าการอาบน้ำละหมาดของเขา เรียกว่า (اَلتَّرْتِيبُ مَعَ التَّعْفِیْبِ) กล่าวคือ เป็นการเชื่อมที่เรียงลำดับโดยที่เวลาห่างกันไม่มาก

مك السَّبَبِيَّةُ ๕. หมายถึง مك ที่เป็นคำเชื่อมในการสันธาน(عطف) แต่มีความหมายบ่งถึงการเป็นเหตุ (مُسَبَّبٌ) โดยคำที่ตกหลังจาก مك ตัวนี้จะเป็นผล (مُسَبَّبٌ) ให้แก่เหตุที่ถูกกล่าวมาก่อน

ตัวอย่าง

دان برمول سگل اور غ کافر ۲ ایت باگی

مریکنیت نراک جهنم بلاسنن تیاد دحکم اتس مریکنیت دغن ماتى مك ماتى مریکنیت

“บรรดาเหล่าผู้ปฏิเสธนั้น สำหรับพวกเขาคือนรกยะอันนัม เป็นการตอบแทน โดยไม่ถูกตัดสินแก่พวกเขาด้วยความตาย อันจักเป็นเหตุให้พวกเขาตาย”

คำอธิบาย คำว่า مك ในประโยคตัวอย่างเรียกว่า مك السَّبَبِيَّةُ เพราะประโยคก่อนหน้า مك มีสำนวนในเชิงปฏิเสธ (اَلنَّفْيُ) ซึ่งเป็นเหตุ (سبب) กล่าวคือ พระองค์อัลลอฮ์(ช.บ.)มิได้ทรงให้ชาวนรกตายตามคำตัดสินของพระองค์ เมื่อพวกเขาอยู่ในนรกยะอันนัม ฉะนั้นคำตัดสินจึงเป็นเหตุ ส่วนความตายนั่นก็เป็นผล กล่าวด้วยสำนวนที่เข้าใจง่าย ๆ ก็คือ “ก็อัลลอฮ์มิได้ทรงตัดสินให้พวกเขาตายเสียหน่อย พวกเขาถึงจะได้ตาย”

دان جاغن همفیر کدوا کامو اکن این فهون کایو

گندوم دغن ماکن درفد اث ، مك سبب جادی کدوا کامو

دغن ماکن ایت درفد جمله سگل اور غیغ ظالم باگی دیریش

“และเจ้าทั้งสองอย่าเข้าใกล้ต้นไม้ต้นนี้ (ข้าวสาลี) ด้วยการกินจากมัน นั้นจักเป็นเหตุให้เจ้าทั้งสองเป็นส่วนหนึ่งจากบรรดาผู้ธรรมต่อตัวเอง(ด้วยการกินสิ่งนั้น)

คำอธิบาย คำว่า مك ในประโยคเป็น مك سَبَبِيَّةُ เพราะประโยคก่อนหน้านั้นเป็นประโยคที่มีสำนวนห้าม (اَلنَّهْيُ)

مك اداكه باگی کامی ایت سئورغ درفد اور غیغ ممبری

شفاعة مك مشفاعة مریكئیت باگی کامی ملفس درفد عذاب این

“ฉะนั้น ไม่มีเลยหรือสำหรับพวกเรา บุคคลหนึ่งจากผู้ที่ให้ความอนุเคราะห์ พวกเขายังได้ให้ความอนุเคราะห์ แก่พวกเราให้รอดพ้นจากการลงทัณฑ์นี้”

คำอธิบาย คำว่า مك ในประโยคเป็น مك سببية เพราะในประโยคก่อนหน้ามันมีสำนวนในเชิงคำถาม ((استفهام))

๖. مك التَّغْلِيلِيَّةُ หมายถึง مك ที่มีความหมายเหมือนกับคำว่า کران ، سفای (เพราะ,เนื่องจาก) กล่าวคือคำหรือประโยคที่ตกอยู่หลัง مك ตัวนี้มีความหมายในเชิงเหตุผลว่า เพราะอะไรถึงต้องกระทำ อย่างนั้น อย่างนี้ อันเป็นใจความของประโยคก่อนหน้า مك

ตัวอย่าง

منولغ اولهمو اكن فقير مك بهوا ای سودارا لاکی ۲ باگی اغکوفد کما نسیان

“ท่านจงสงเคราะห์คนยากจน เพราะแท้จริงเขาคือพี่น้องของท่านในความเป็นมนุษย์”

บรรดาประเภทของ دان

دان ในสำนวนภาษามลายูนั้นมีอยู่หลายประเภท ดังนี้

๑. دان عطف หมายถึง دان ที่เป็นคำเชื่อมในการสันธาน ซึ่งได้กล่าวมาแล้ว

ตัวอย่าง

مك باسوه اوله کامو اكن موکا کامو دان تاغن کامو سرت سگل سیکو

“ดังนั้นพวกท่านจงล้างใบหน้าของพวกท่านและมือของพวกท่านพร้อมด้วยข้อศอก”

คำอธิบาย معطوف عليه دان เป็นถูกกล่าวก่อน

حرف عطف คำเชื่อมในการสันธาน

معطوف เป็น دان ถูกกล่าวอยู่หลัง

เมื่อนำเอาคำว่า **تاغن کامو** ซึ่งเป็น **معطوف** เข้าไปแทนที่คำว่า **موکا کامو** ซึ่งเป็น **معطوف عليه** ก็จะได้ประโยคใหม่ว่า

..... **دان باسوه اوله کامو اکن تاغن کامو**

“และพวกท่านจงล้างมือของพวกท่าน”

๒. **دان استئنافية** หมายถึง **دان** ที่แสดงถึงคำขึ้นต้นประโยคใหม่ และคำที่ตกอยู่หลัง **دان** ถือเป็น **مبتدأ** (คำขึ้นต้นประโยค)

ตัวอย่าง

دان بر جماعة دمسجد لبيه افضل باگی لاکی ۲

“การละหมาดร่วมกัน(ญะมาอะฮฺ)ที่มีสญิดนั้นมีความประเสริฐเป็นที่สุดสำหรับผู้ชาย”

دان คำอธิบาย **دان** ในประโยคตัวอย่างเรียกว่า **استئنافية**

بر جماعة ทำหน้าที่เป็นคำขึ้นต้นประโยค (مبتدأ)

ليه افضل ทำหน้าที่เป็นคำขยาย (خبر) ให้แก่คำว่า **بر جماعة**

ตัวอย่าง

دان اور غيغ سمبيغ بر جماعة دبری فھلا اکندی دوا فوله توجه

“บุคคลที่ละหมาดร่วมกัน(جماعة)นั้น ย่อมได้อานิสงค์ ๒๗ เท่า”

دان คำอธิบาย **دان** ในประโยคตัวอย่างเรียกว่า **استئنافية**

اور غيغ ทำหน้าที่เป็นคำขึ้นต้นประโยค (مبتدأ)

دبری ทำหน้าที่เป็นคำขยาย (خبر) ให้แก่คำว่า **اور غيغ**

๓. **دان الحال** หมายถึง **دان** ที่เป็นคำแสดงถึงสภาพของประธาน (فاعل) หรือกรรม (مفعول به) ใน การกระทำกริยาต่างๆ เป็นการบ่งบอกว่าเกิดขึ้นในสภาพใด ในภาษามลายูเรียกว่า **حال كأدان** ส่วนใน ภาษาอาหรับเรียกว่า **رَابِطَةُ الْحَال** (คำเชื่อมบ่งถึงสภาพ) และโดยมากคำที่ตกอยู่หลัง **دان** จะเป็นคำ ขึ้นต้นประโยค (مبتدأ) และเรียกประโยคนั้นว่า **جُمْلَةٌ حَالِيَّةٌ** (ประโยคบ่งสภาพ)

ตัวอย่าง

دان ماسوق اولهكامو فينتو كمفو غ بيت المقدس حال كاد أن كامو سجد

“และพวกเจ้าจงเข้าสู่ประตูของบัยตุลมักดิสในสภาพที่พวกเจ้าก้มสujud (คือก้มศีรษะอย่างนอบน้อม)

คำอธิบาย دان คำเชื่อมในการสันธาน (حرف عطف)

ماسوق اولهكامو กริยาคำสั่ง (فِعْلُ الْأَمْرِ) คำว่า كامو เป็นประธานของ กริยา

حال كاد أن เป็นสำนวนบ่งสภาพ (حال) ในกรณีที่เป็น حَالٌ مُفْرَدَةٌ คือคำบ่งสภาพที่ไม่ใช่ประโยค
جُمْلَةٌ حَالِيَّةٌ แต่เป็นคำสาบานยนาม (نَكْرَةٌ) ที่ตกในตำแหน่งของการอ่าน مَنْصُوبٌ ให้แก่
صَاحِبُ الْحَال คือ كامو

كامو ในประโยคทำหน้าที่ตกเป็น حال ให้กับ كامو سجد

สังเกตได้ว่า ในประโยคตัวอย่างไม่ปรากฏ دان الحال ทั้งนี้เพราะคำที่บ่งสภาพ (الحال) ในประโยคเป็น
ประเภทคำเดี่ยว (مُفْرَدَةٌ) ไม่ใช่ประโยค

ตัวอย่าง

(كمدين تريما كامو اكن يغمكين ايت جنجي)

دان كامو ايت نأيك سقسى كامو اتس ديرى كامو

“ต่อมาพวกเจ้าก็ยอมรับสิ่งดังกล่าว(พันธสัญญา) (ในสภาพที่)พวกเจ้านั้นได้ให้การยืนยันแก่ตัวพวกเจ้าเอง”

คำอธิบาย دان เรียกว่า دان الحال หรือ رابطة الحال

كامو ايت ทำหน้าที่เป็นคำขึ้นต้นประโยค (مبتدأ)

مبتدأ (خبر) ให้แก่ .. نأيك سقسى كامو اتس

ในกรณีที่ ประโยคที่ตกหลัง دان ซึ่งประกอบไปด้วย مبتدأ และ خبر ทำหน้าที่บ่งสภาพ เราเรียก
ประโยคนี้นี้ว่า جملة حالية (ประโยคบ่งสภาพ)

ตัวอย่าง

دان تياد مپست مريكئيت ملينكن ديرى مريكئيت دان تياد سدر مريكئيت يغمكين ايت

“และพวกเขาไม่ได้ทำให้หลงผิดนอกจากตัวของพวกเขาเองโดยที่พวกเขาหาได้รู้สึกรับรู้ถึงสิ่งดังกล่าวไม่”

คำอธิบาย **دان** ในประโยคตัวอย่าง (**دان** ตัวที่สอง) เรียกว่า **دان الحال** และประโยคที่ตกอยู่หลัง **دان** เป็นประโยคที่บ่งถึงสภาพ (**جملة حالية**)

ในบางกรณี เราอาจพบว่า สำนวนที่บ่งถึงสภาพในภาษามลายูสามารถใช้คำว่า **فد كنتيكا فد كنتيك**

ตัวอย่าง

دان تله کامی داتغ اکن يحيى ايت حکوم جادی نبی فد كنتيك كجيل عمور

“และเราได้นำมายังยะหยาซึ่งหุก่มการเป็นนะปีในขณะที่มีอายุน้อย”

คำอธิบาย กล่าวคือท่านนบียะหยา(อ.ล.) ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นนะปีขณะมีอายุน้อย (ยังเป็นเด็ก) ในสำนวน อัล-กุรอ่านใช้คำว่า **وَأَتَيْنَاهُ الْحَكَمَ صَبِيًّا** ซึ่งสามารถ **تَقْدِيرُ** สำนวนว่า **حَال كُونِهِ صَبِيًّا** (ในสภาพที่เขายังเป็นเด็ก)

๔. **دان المعية** หมายถึง **دان** ที่มีความหมายว่า “พร้อมกับ” (**سرت**) และคำที่ตกอยู่หลัง **دان المعية** นั้น ทำหน้าที่เป็น **مفعول معه** (กรรมที่บ่งถึงการเกิดขึ้นพร้อมกัน)

ตัวอย่าง

بغکیت ای درفد تیدور دان نايك متھاری

“เขาตื่นนอนพร้อมกับ(พอดีกับ)ดวงอาทิตย์ขึ้น”

คำอธิบาย **بغکیت** ทำหน้าที่เป็นคำกริยา (**فعل**)

ای คำสรรพนามทำหน้าที่เป็นประธาน (**فاعل**)

درفد คำบุพบท (**حرف جر**) และเชื่อม (**مُتَعَلِّقٌ**) กลับไปยังคำกริยา **بغکیت**

تیدور ตกอยู่หลัง **درفد** เป็น **مجرور**

دان المعية **دان** แปลว่า พร้อมกับ, พอดีกับ

مفعول معه **دان المعية** ตกอยู่หลัง **نایک متھاری**

อนึ่ง สังเกตได้ว่า **دان المعية** ไม่เหมาะในการเป็นคำเชื่อมในการสันธาน (**عطف**) ในกรณีประโยคที่อยู่ก่อนหน้า **دان** (คือการตื่นนอน) และประโยคที่อยู่หลัง **دان** (คือการขึ้นของดวงอาทิตย์) ไม่มีส่วนร่วมกับประธาน **ای** (เขา) ในประโยคแรกแต่อย่างใด

ตัวอย่าง

برجالن ای دان سوغی

“เขาเดินไปพร้อมกับแม่น้ำ”

คำอธิบาย **برجالن** ทำหน้าที่เป็นกริยา (فعل)

ای คำสรรพนามทำหน้าที่เป็นประธาน (فاعل)

دان المعية แปลว่า พร้อมกับ

سوغی ตำแหน่งอยู่หลัง **دان المعية** ทำหน้าที่เป็น **مفعول معه**

สังเกตได้ว่า เขาผู้ชาย (ای) เป็นผู้เดิน ส่วนแม่น้ำ **سوغی** นั้นไม่ได้เดิน **دان** ในประโยคจึงใช้ไม่ได้ในการทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมสันธาน (عطف) เพราะแม่น้ำกับประธานไม่ได้ร่วมกันกระทำการเดิน **برجالن**

ตัวอย่าง

برگراق تنترا دان فغليما

“กองทัพเคลื่อนพร้อมกับแม่ทัพ”

คำอธิบาย **برگراق** ทำหน้าที่เป็นกริยา (فعل)

تنترا ทำหน้าที่เป็นประธาน (فاعل) ให้แก่ **برگراق**

دان المعية (سرت) มีความหมายว่า พร้อมกับ

فغليما ตำแหน่งตกอยู่หลัง **دان المعية** ทำหน้าที่เป็น **مفعول معه**

อนึ่ง **دان** ในประโยคตัวอย่างนี้ทำหน้าที่เป็น **دان عطف** ก็ได้ โดยคำว่า **تنترا** ตกเป็น **معطوف** และคำว่า **فغليما** ทำหน้าที่เป็น **معطوف** เหตุผลที่อนุญาตให้ **دان** ในประโยคนี้เป็น **دان عليه** ได้ก็เพราะสามารถใช้คำกริยา **برگراق** ร่วมกันได้ ในความหมายว่าทั้งแม่ทัพและกองทัพต่างก็เคลื่อนทัพด้วยกันนั่นเอง โดยสามารถเรียบเรียงประโยคใหม่ได้ว่า **دان برگراق فغليما**

صيغة شرطية دان جوابن استخدام

ในภาษามลายู มีคำที่บ่งถึงสำนวนเงื่อนไข (شرطية) อยู่ ๖ คำ ได้แก่

๑. **إِنْ - إِذَا** (หากว่า) เทียบได้กับคำว่า **جك**

๒. **لَوْ** และ **إِذَا** ในภาษาอาหรับ (จกลอ) (แม้ว่า, มาตราแม้นว่า) เทียบได้กับคำว่า **จกัลอ**

๓. **تَتَكَلَّ** – **مَنْكَل** (เมื่อใดก็ตาม, ขณะที่) เทียบได้กับคำว่า **لَمَّا** ، **حِينَمَا** ในภาษาอาหรับ บางทีคำว่า **تَتَكَلَّ** เขียนว่า **تَتَاكَلَّ** ก็มี

๔. **بَرَّغْسِيَّاف** (ผู้ใด-ใครก็ตาม) เทียบได้กับคำว่า **مَنْ**

๕. **افْبِيل** (เมื่อ, ครั้นเมื่อ, ขณะที่) เทียบได้กับคำว่า **لَمَّا** ، **إِذَا** ، **حِينَمَا** ในภาษาอาหรับ

๖. **ادافون** (อนึ่ง, ส่วนหลังจากนั้น) เทียบได้กับคำว่า **أَمَّا** ในภาษาอาหรับ

ตัวอย่างที่ ๑

คำที่บ่งถึงสำนวนเงื่อนไข (**شرطية**) ทั้ง ๖ คำนี้ เมื่อถูกกล่าวมาในประโยค จะต้องมีการตอบให้กับสำนวนเงื่อนไข (**جَوَابُ الشَّرْطِ**) นั่นคือ คำว่า **مَك** หรือ **نَسْجَاي** โดยประโยคที่ตกอยู่หลัง **مَك** และ **نَسْجَاي** จะเป็นคำตอบ หรือคำตัดสิน (**حُكْمٌ**) ให้แก่ใจความของประโยคสำนวนเงื่อนไขที่ถูกกล่าวมาก่อน

مَكْ جَكْ لَمْه اِي دَرْد فَاتِحَة كِرَان تِيَادِ يَغْ مَغَا جَرْن

اتو كَتِيدَانْ مَصْحَفْ اتو لَا يَنْشْ مَكْ وَاجِبْ اَتَسْنْ مِمْبَاچْ تَوْجِهْ اِيَاتْ

“ฉะนั้น ถ้าหากเขาไม่สามารถ(อ่าน)ฟาติฮะห์ได้ เนื่องจากไม่มีผู้สอนหรือไม่มีคัมภีร์อัล-กุรอาน หรืออื่นๆ ก็จำเป็นต้องให้เขาผู้นั้นในการอ่าน ๗ อายะห์(แทน)”

คำอธิบาย ในประโยคตัวอย่างมีคำว่า **جَكْ** ซึ่งเป็น **شرطية** ถูกกล่าวมาก่อน ดังนั้นคำว่า **مَكْ** จึงตกเป็น **جَوَابُ الشَّرْطِ** ให้แก่คำว่า **جَكْ** โดยใจความของประโยคที่ตกอยู่หลัง **مَكْ** จะเป็นคำตอบหรือคำตัดสินให้แก่กรณีที่ถูกกล่าวมาข้างต้น

ตัวอย่างที่ ๒

دَانْ جَكْ مَغَوْجِفْ كَلِمَة شَهَادَة اُولَهْ كَا فِرْ نَسْجَاي جَادِي مُسْلِمْ اِي

“และถ้าหากคนกาฟิรกล่าวคำปฏิญาณ เขาผู้นั้นก็เป็นมุสลิม”

คำอธิบาย ในประโยคตัวอย่าง มีคำว่า **جَكْ** ซึ่งเป็น **شرطية** ถูกกล่าวมาก่อน ดังนั้นคำว่า **نَسْجَاي** จึงตกเป็น **جَوَابُ الشَّرْطِ** ให้แก่คำว่า **جَكْ** โดยใจความของประโยคที่ตกอยู่หลัง **نَسْجَاي** จะเป็นคำตอบหรือคำตัดสินให้แก่กรณีที่กล่าวมาข้างต้น

ตัวอย่างที่ ๓

دان جكلو محمد بڭ دان اقامة مك دافة اى اكن فهلا يڭ سمفرنا

“และถ้าหากว่าหม้อหัดอะซานและอีกอะฮะฮะ(ทั้งคู่) เขาก็ได้รับผลบุญอย่างสมบูรณ์”

คำอธิบาย ในประโยคตัวอย่างมีคำว่า جكلو ซึ่งเป็น شرطية ถูกกล่าวมาก่อน ดังนั้นคำว่า مك จึงตกเป็น جواب الشرط ให้แก่คำว่า جك

ตัวอย่างที่ ๔

مك تتكل منجنجيكن الله تعالى دغن أفى نراك

سقر) اكن مريك يڭ بركات (تياد اين قرآن ملينكن فركتآن مأنسى) نسچاى

مغنھوى كيت دان يقين كيت اكن بهواسث قرآن ايت فركتآن توهن

“ครั้นเมื่อพระองค์อัลลอฮ์(ซ.บ.)ได้ทรงคาดโทษกับผู้ทีกล่าวว่า “อัล-กุรอ่านนี้ไม่ใช่อื่นใดนอกจากเป็นคำพูดของมนุษย์” ด้วยกับไฟนรกซะก็้อร เราก็ย่อมรู้และมั่นใจได้ว่า อัล-กุรอ่านนั้นคือพระดำรัสของพระผู้เป็นเจ้า”

คำอธิบาย คำว่า تتكل เป็น شرطية ดังนั้นจะต้องกล่าวคำ جواب الشرط ตามมา ซึ่งในประโยคตัวอย่างคือคำว่า نسچاى

ตัวอย่างที่ ๕

دان افبيل ادا ددالم ميليك اور غيڭ محرم فربوروا نث يڭثر سبوة واجب اى لفسكندى

“และเมื่อปรากฏว่ามีสัตว์เปรี้ยวที่ถูกกล่าวมาอยู่ในกรรมสิทธิ์ครอบครองผู้ที่ครองอิหมรอม ก็จำเป็นที่เขาต้องปล่อยมันไป”

คำอธิบาย คำว่า افبيل ในประโยคตัวอย่างเป็น شرطية ดังนั้นจะต้องกล่าวคำว่า جواب الشرط ตามมา ซึ่งในประโยคคือคำว่า واجب اى สังเกตได้ว่าในประโยคไม่มีคำว่า مك หรือ نسچاى ถูกกล่าวแต่รู้ได้จากใจความว่า واجب ตกเป็น جواب ให้กับคำว่า افبيل และประโยคนี้นี้เป็นตัวอย่างของการทิ้ง مك หรือ نسچاى จากประโยคในสำนวนมลายู ซึ่งมีอยู่มาก ส่วนตัวอย่างของคำว่า منكل นั้นได้แก่

مك منكل لوفة أوله سسئورڭ اكن ممباچ سورة فد دوا ركعة يڭ أول يڭثر سبوت دهو لوايت
هند قله اى ممباچ سورة فد بارڭ يڭ تيڭگل در فد سمبهڭ

“ดังนั้นเมื่อผู้ใดลิ้มอ่านซูเราะฮ์ในสองร็อกอะฮ์แรกซึ่งกล่าวมาก่อนนั้น ก็ให้เขาอ่านซูเราะฮ์ในสิ่งที่ยังคงเหลืออยู่จากการละหมาดของเขา” (คืออ่านในร็อกอะฮ์ที่เหลืออยู่)

คำอธิบาย منكل ทำหน้าที่เป็น شرطية ในประโยค

مندقله ทำหน้าที่เป็น جواب ให้แก่คำว่า منكل

ข้อสังเกต ในประโยคตัวอย่างนี้ จะไม่ปรากฏคำว่า مك หรือ نسچای ถูกกล่าวมาก่อน

ตัวอย่างที่ ๖

مك بار غسياف ماعتقادكن اكن ممبرى بكس سسوات

يغ لاين درفد الله تعالى مك تباد شك فد كفرئ

“ ดังนั้นผู้ใดก็ตามเชื่อว่า สิ่งอื่นนอกจากพระองค์อัลลอฮ์ให้ผล(อย่างนั้นอย่างนี้) ก็ไม่ต้องสงสัยในการเป็นกุฟร
ของผู้นั้น”

คำอธิบาย بار غسياف ทำหน้าที่เป็น شرطية ในประโยค(ซึ่งโดย ปกติจะต้องกล่าวคำ جواب ตามมา) مك ทำหน้าที่เป็น جواب الشرط (ตามเงื่อนไขดังกล่าว)

ตัวอย่างที่ ๗

ادافون كمدين درفد ايت مك كتهوى اولهمو

“อนึ่งภายหลังสิ่งดังกล่าวท่านจงทราบเถิด

คำอธิบาย ادافون ในประโยคตัวอย่างทำหน้าที่เป็น شرطية (ซึ่ง โดยปกติจะต้องกล่าวคำ جواب ตามมา)

ادافون ของ جواب الشرط ทำหน้าที่เป็น مك

อนึ่ง ถ้าหากในสำนวนของประโยคที่มีคำว่า جك หรือ جكلو มีคำว่า سكليفون ถูกกล่าวตามมาที่ท้ายประโยค คำ جواب الشرط จะต้องสมมติ (تقدير) ขึ้นตามแต่กรณีของเนื้อเรื่องที่ถูกล่ามมาก่อน

ตัวอย่าง

برمول اور غيغ سمبيغ تباد مغمبيل وضوء ايت تباد صح سمبيغئن

“บุคคลที่ทำการละหมาดโดยมิได้อาบน้ำละหมาดนั้น การละหมาดของเขาย่อมใช้ไม่ได้”

دان جكالو (جكلو) دغن لوفاسكليفون

“และถึงแม้ว่าจะลืม(อาบน้ำละหมาด) ก็ตาม

ในสำนวนของประโยคท้ายนี้ จะต้องสมมุติคำ **جواب** ขึ้นมา หลังจากคำว่า **سكاليفون** ดังนี้

دان جكلو دغن لوفاسكاليفون مك تياد صح سمبيغ

“และถึงแม้ว่าจะด้วยการลืม (อาบน้ำละหมาด)ก็ตาม ฉะนั้นการละหมาดก็ย่อมใช้ไม่ได้”

ตัวอย่าง

دان هاروس فول منيغلكن برهادف قبله فد سمبيغ سنة

ددالم سفر يغ هاروس جكالو فندق سكاليفون

“และเป็นเพื่อนที่ดีอีกเช่นกัน ในการทิ้งการหันหน้าไปยังทิศกิบละฮ์ สำหรับการละหมาดสุดใน (ช่วง) การเดินทาง ซึ่งอนุญาต(ไม่เป็นที่ต้องห้าม) ถึงแม้ว่าจะเป็นการเดินทางในระยะทางสั้นๆก็ตาม”

ในประโยคนี้จะต้องสมมุติคำ **جواب** ขึ้นมาหลังจากคำว่า **سكاليفون** ดังนี้

..... جكالو فندق سكاليفون مك هاروس منيغلكن برهادف قبله

“ถึงแม้ว่าเป็นการเดินทางในระยะทางสั้นๆก็ตาม ฉะนั้นก็อนุญาตให้ละทิ้งการหันหน้าไปยังทิศกิบละฮ์”

อนึ่ง คำว่า **سكاليفون** สามารถเขียนได้ ๒ รูป คือ **سكاليفون** และ **سكيليفون** เหมือนกับคำว่า **جكلو** ก็สามารถเขียนได้ ๒ รูป เช่นเดียวกัน คือ **جكالو - جكلو** และคำว่า **سكاليفون** นั้น เป็นคำที่แสดงถึงการสิ้นสุด (**لِلْغَايَةِ**) เทียบได้กับคำว่า (**حتى**) หรือ (**وَلَوْ كَانَ**)

อนึ่ง คำว่า **جك** , **جكلو** และ **افبيل** นั้น เป็นคำที่บ่งถึงเงื่อนไขผูกพันกับประโยคก่อน เรียกว่า (**فَيْدٌ**) แต่คำที่เป็น **قيد** นั้น ไม่มี **جواب** แต่อย่างใด

ตัวอย่าง

دان صح سمبيغ خالد جك ادا وضوء اى

“ การทำละหมาดของคอลิดนั้น ใช้ได้ หากเขามีน้ำละหมาด ”

อธิบาย คำว่า **جك** ทำหน้าที่เป็นเงื่อนไขผูกพัน (**قيد**) ให้กับคำกริยา **صح**

دان كدلافن دان كسمبيلن (ماكن دان مينوم سام ادا بايق اتو سديكية)

دان جك اير ليور يغبر چمفور دغن يغلا ينث سكاليفون باطل سمبهیغث ملینکن جکالو ای
جاهل اکن حرام اتو ترلوف تیاد باطل سمبهیغث جکالو سدیکیه ماکن اتو مینوم

“(ข้อที่ ๘ และข้อที่ ๙) กินและดื่มไม่ว่ามากหรือน้อยก็ตาม และถึงแม้ว่าน้ำลายที่เจือปนกับสิ่งอื่นก็ตาม ถือว่า
การละเมิดของเขาใช้ไม่ได้ นอกจากว่าเขาไม่รู้ว่ามีหะรอมหรือหลงลืม ก็ไม่ถือว่าการละเมิดของเขาเสีย
ถ้าหากว่าการกินหรือดื่มนั้นเพียงเล็กน้อย”

สังเกตได้ว่า ประโยค جکلو سدیکیه ماکن اتو مینوم ถูกพิจารณาเป็นเงื่อนไขผูกพันที่เรียกว่า قيد
นั่นเอง และไม่มีคำ جواب ให้กับ جکالو

๑.๘ หลักการใช้ مفعول مطلق

ในสำนวนของภาษามลายูนั้น มีการใช้ مَفْعُولٌ مُطْلَقٌ เช่นกัน โดยคำใดที่ตกหลังจากคำว่า كن หรือ
اکن เป็นคำ سباگی ให้ถือว่า คำ سباگی นั้นเป็น مفعول مطلق ซึ่งมีอยู่หลายประเภท ดังนี้

ตัวอย่าง

๑) مَفْعُولٌ مُطْلَقٌ لِتَوْكِيدِ الْفِعْلِ คือ คำที่ตกหลังจาก سباگی นั้น เป็นตัวเดียวกับคำกริยาที่ถูกกล่าวมา
ก่อนคำว่า سباگی และไม่มีคำอื่นพ่วงท้ายตามมา ทั้งนี้คำที่ตกหลังจาก سباگی จะเน้นหรือให้น้ำหนักแก่
คำกริยา (فعل) ที่ถูกกล่าวมาก่อนทำให้ดูว่าจริงจังมากขึ้น

دان عبد الله سمبهیغث ای اکن سباگی سمبهیغث

“อับดุลเลาะห์นั้นเขาได้ทำการละเมิดจริงๆ”

คำอธิบาย คำว่า سباگی ถูกกล่าวหลังคำว่า اکن ถือเป็น مفعول مطلق และคำว่า سمبهیغث ตัวที่สอง ซึ่ง
ตกอยู่หลังคำว่า سباگی เป็นคำเดียวกับคำกริยาก่อนหน้า (سمبهیغث ای) จึงถือว่า سمبهیغث เป็น
مفعول مطلق ประเภทเน้นน้ำหนักให้กับกริยาที่เกิดขึ้นว่าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง เรียก مفعول
مطلق ประเภทนี้ว่า (لِتَوْكِيدِ الْفِعْلِ)

ตัวอย่าง

دان بهواسن برکات ۲ الله تعالى اکن نبی موسی علیه السلام سباگی برکات ۲

“และแท้จริงอัลลอฮ์(ซ.บ.)ได้ทรงตรัสกับนบีมุซา(อ.ล.) ตรัสจริงๆ”

คำอธิบาย คำว่า ٢ برکات ว่าเป็น سباگی مفعول مطلق لتوكيد الفعل เพราะใช้คำว่า ٢ برکات เหมือนกับคำว่า ٢ برکات ที่เป็นคำกริยา

๒. مَفْعُولٌ مُطْلَقٌ لِبَيَانِ عَدَدِ الْفِعْلِ คือคำที่ตกอยู่หลัง سباگی นั้น เป็นคำที่บ่งจำนวนครั้ง พร้อมกับคำที่ เหมือนกับคำกริยาที่ถูกกล่าวมาก่อน

ตัวอย่าง

فوكل ای اکن زید اکن سباگی دوا کالی فوکل

“ เขาตีชัยด ตี ๒ ครั้ง ”

คำอธิบาย คำว่า فوکل ای اکน سباگی دوا کالی فوکل เป็น سباگی مفعول مطلق ประเภท (بَيَانُ عَدَدِ الْفِعْلِ) ให้แก่ คำกริยา فوکل ที่ถูกกล่าวมาก่อน สังเกตได้ว่า มีจำนวนครั้งที่ถูกระบุไว้ควบคู่กับคำที่เหมือนกับคำกริยา (دوا کالی فوکل)

ตัวอย่าง

اکو ماکن فد هاری این اکن سباگی سکالی ماکن

“ฉันทาน (อาหาร)ในวันนี้ ทานมือเดียว”

คำอธิบาย คำว่า اکو ماکن سباگی سکالی ماکن เป็น سباگی مفعول مطلق ประเภท (بَيَانُ عَدَدِ الْفِعْلِ) ให้แก่คำกริยา (سکالی ماکن) ที่ถูกกล่าวมาก่อน สังเกตได้ว่ามีจำนวนครั้งที่ถูกระบุไว้ควบคู่กับคำที่เหมือนกับคำกริยา(سکالی ماکن)

๓. مَفْعُولٌ مُطْلَقٌ لِبَيَانِ نَوْعِ الْفِعْلِ คือคำที่ตกอยู่หลัง سباگی นั้น เป็นคำที่บ่งชนิดให้กับคำกริยา (فعل) ที่ ถูกกล่าวมาก่อน โดยมีคำที่เหมือนกับคำกริยาถูกกล่าวอยู่หลัง سباگی และมีคำอื่นพ่วงท้าย ซึ่งเป็นคำบ่งชนิด ของกริยานั้นๆ

ตัวอย่าง

اکو فوکل اکن زید اکن سباگی فوکل خالد

“ฉันได้ตีชัยด ตีแบบคอลิด”

คำอธิบาย คำว่า **سباگی فوکل خالد** เป็น **مفعول مطلق** ประเภท **بَيَانُ نَوْعِ الْفَعْلِ** ให้แก่คำกริยา **فوکل** ที่ถูกกล่าวมาก่อน สังเกตได้ว่า หลังคำว่า **سباگی فوکل** นั้นมีคำว่า **خالد** พ่วงท้ายมาด้วย ซึ่งเป็นคำบ่งชนิด **النَّوع** ของกริยา **فوکل**

ตัวอย่าง

کمدین دبلس اکندی داخرة اکن سباگی بلاسن یغ ترلبيه سمفرنا دغن شرگ

“ต่อมาเขาก็จะถูกตอบแทนในวันอาคิเราะฮ์ อันเป็นการตอบแทนที่สมบูรณ์ เป็นที่สุดด้วยสวนสวรรค์”

คำอธิบาย คำที่ตกอยู่หลัง **سباگی** เป็น **مفعول مطلق** ประเภท **بَيَانُ نَوْعِ الْفَعْلِ** ให้แก่คำกริยา **دبلس اکندی**

ตัวอย่าง

دان منمبوه اکندی اکن سباگی تمبوه یغأیلوء

“ และพระองค์ให้นาง(มัรยัม)เติบโต อันเป็นการเติบโตที่งดงาม”

คำอธิบาย คำที่ตกอยู่หลัง **سباگی** เป็น **مفعول مطلق** ประเภท **(بَيَانُ نَوْعِ الْفَعْلِ)** ให้แก่คำกริยา **منمبوه**

สรุปผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ภาษามลายูหรือภาษายาวี เป็นภาษาของชาติพันธุ์มลายูซึ่งมีประชากรในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่วนมากอยู่ในแหลมมลายู, หมู่เกาะของอินโดนีเซีย และหมู่เกาะทางตอนใต้ของฟิลิปปินส์ ภาษามลายูหรือยาวีมีพัฒนาการมาจากภาษาถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์มาเลย์ - ชาวเป็นหลัก และผสมผสานกับภาษาต่างถิ่นของชนชาติที่นำเอาอารยธรรมของตนเข้ามาเผยแพร่ยังภูมิภาคนี้ในช่วงสมัยโบราณกาล เมื่อชนชาติมลายู - ชาวได้รับเอาศาสนาอิสลามเป็นศาสนาของชาติพันธุ์แล้ว การสังเคราะห์จารีตทางภาษาและอักขระก็เข้ามามีบทบาทอย่างสำคัญ มีการเขียนอักขรมลายู - ชาวด้วยตัวอักษรและพยัญชนะอย่างชาวอาหรับอย่างแพร่หลาย เรียกรวมว่า “ตัวอักขระแบบอาหรับ-มลายู” จึงส่งผลให้ หลักการใช้และวิธีการในการดำเนินคำและเรียงเรียงประโยคเป็นไปตามกฎกติกาของหลักการและอักขระภาษาอาหรับเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นผู้ที่มีความชำนาญในไวยากรณ์และหลักการใช้ภาษาอาหรับ จึงมีความได้เปรียบ และสามารถเรียนรู้หลักการใช้ภาษามลายูได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วกว่ากลุ่มคนที่ไม่มีความรู้ในด้านภาษาอาหรับ

๒. สำเนียง

จากการศึกษาค้นคว้า และการสัมภาษณ์ผู้เฒ่าผู้แก่ของชุมชน สามารถสรุปสำเนียงของภาษามลายูของชุมชนตำบลนาเคียนได้เป็น ๓ สำเนียง นั่นคือ

๑. สำเนียงมลายูเกอร์เดาะห์ ซึ่งคนที่ใช้สำเนียงภาษามลายูนี้ จะมาจากรัฐเกดะห์ในชุมชนแห่งหนึ่งของมาเลเซีย กลุ่มคนที่ใช้อาศัยอยู่บริเวณ หมู่ ๓ เป็นจำนวนโดยประมาณ ๑,๘๐๐ คน

๒. สำเนียงมลายูปอเลาะห์ ซึ่งมาจากชาวเปอร์ลิสประเทศมาเลเซียปัจจุบันอยู่ในรัฐเกดะห์เช่นกัน กลุ่มคนที่ใช้อาศัยอยู่บริเวณ หมู่ ๒ และหมู่ ๑ บางส่วน เป็นจำนวนโดยประมาณ ๑,๒๐๐ คน

๓. สำเนียงมลายูปูลาว ซึ่งเป็นสำเนียงภาษามลายูของชาวเกาะ ในรัฐเกดะห์ ประเทศมาเลเซีย กลุ่มคนที่ใช้อาศัยอยู่บริเวณ หมู่ ๑ บางส่วน หมู่ ๔ และหมู่ ๕ บางส่วน มีจำนวนผู้ใช้มากที่สุดโดยประมาณ ๔,๓๐๐ คน และมุสลิมส่วนที่เหลือในตำบลใช้ภาษาใต้ในการสื่อสาร โดยประมาณ ๓,๗๐๐ คน

เพราะสำเนียงมลายูของคนในพื้นที่ตำบลนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ใช้อยู่ในขณะนี้ เหมือนกันกับคนที่อาศัยและพำนักในสถานที่ต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วในประเทศมาเลเซีย และทั้งสามสำเนียงนี้จะมีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะสำเนียงมลายูปูลาวจะมีความละเมียดละไม อ่อนหวาน ไพเราะน่าฟัง แต่สำเนียงมลายูเกอร์เดาะห์กับปอเลาะห์จะมีความหนักแน่น เสียงจะก้าวร้าว ขณะพูดชอบพูดเสียงดังๆ ดูเหมือนกับตะคอกใส่กัน บุคคลภายนอกมาเห็นจะตกใจคิดว่าเกิดการทะเลาะวิวาทกัน มลายูเกอร์เดาะห์กับมลายูปอเลาะห์จะมีความแตกต่างของสำเนียงไม่มากนัก

ตัวอย่างความแตกต่างของสำเนียง เช่น คำว่า “ปิ้ง” สำเนียงมลายูเกอร์เดาะห์กับมลายูปอเลาะห์ ออกเสียงว่า “ปี-นาง” แต่สำเนียงมลายูปูลาว จะออกเสียงว่า “ปี-เนียง” คำว่า “ปู หรือ ตา” สำเนียงมลายูเกอร์เดาะห์กับมลายูปอเลาะห์ ออกเสียงว่า ‘โตะ’ หรือ ‘โตะ-ซาก’ แต่สำเนียงมลายูปูลาว ออกเสียงว่า “โตะ-แซ็ก” นอกจากนี้ภาษามลายูที่ใช้ในชุมชนตำบลนาเคียนยังมีความแตกต่างกับภาษามลายูที่ใช้ในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น คำว่า “ไก่” ซึ่งในชุมชนตำบลนาเคียน ออกเสียงว่า อา-ย៉าม(มลายูกลาง อา-ยัม) แต่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ออกเสียงว่า อา - แย และคำว่า “แม่” ในชุมชนตำบลนาเคียน ออกเสียงว่า เมาะ แต่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ออกเสียงว่า มะะ นอกจากนี้คำว่า “เดิน” ในชุมชนตำบลนาเคียนใช้คำว่า ญาล่าน แต่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ออกเสียงว่า ญา - แล เป็นต้น

ตารางด้านล่างต่อไปนี้เป็นเปรียบเทียบภาษามลายูที่ใช้ในประเทศมาเลเซีย(ภาษากลาง)และภาษามลายูที่ใช้ในชุมชนตำบลนาเคียน

ตัวอย่างคำศัพท์มลายู

๑. สัตว์

ความหมาย	ภาษามลายู	คำอ่าน	มลายูเกอร์เดาะห์	มลายูปอเลาะห์	มลายูปูลาว
แมว	Kucing	กู-จิง	กูจิ้ง	กูจิ้ง'	กูจิง
ไก่	Ayam	อา-ยัม	อา-ย៉าม	อา-ย៉าม'	อายาม
สุนัข	Anjing	อัน-ยิง	อา-ยิ้ง	อา-ยิ้ง'	อา-ยิง

สุกร	Babi	บา-ปี้	บาปี้	บาปี้'	บาปี้
เป็ด	Itik	อี-ติ	อี-เตะ	อี-เตะ	อี-เตะ
ปลา	Ikan	อี-กัน	อี-กาน	อี-กาน	อี-กาน
ปู	Ketam	เกอ-ตัม	เกอ-ต้าม	เกอ-ต้าม	เกอ-ตาม
วัว	Lembu	เลิม-บู	เลอ-มู	เลอ-มู	เลอ-มู
ม้า	Kuda	กู-ดา	กู-ด้อ	กู-ด้อ	กู-ดอ
ควาย	Kerbao	เกิร-เบา	กอ-บ้าว	กอ-บ้าว	กอ-บาว

หมายเหตุ เครื่องหมาย -' บ่งบอกถึงการออกเสียงยาวด้านท้ายสุดของคำ

๒. พืชผัก

ความหมาย	ภาษามลายู	คำอ่าน	มลายูเกอร์ต๊ะห์	มลายูปอเลฮ	มลายูปูลาว
ถั่ว	Kacang	กา-จั่ง	กา-จาง	กา-จาง	กา-แจียง
กระเทียม	Bawang putih	บา-วัง-ปู-ติห์	บาวาง-ปูเต๊ะห์	บาวาง-ปูเต๊ะห์'	บาเวียง-ปูเต๊ะห์
มะนาว	Limau	ลี-เมา	ลีม่าว	ลีม่าว	ลีม่าว
หัวมัน	Ubi	อุ-ปี้	อุปี้	อุปี้'	อุปี้
มะม่วง	Pauh	ปา-อุห์	ปลาม	ปลาม'	ปลาม
เงาะ	Rambutan	ราม-บู-ตัน	มุต-ตาน	มุต-ตาน'	มุต-ตาน
ทุเรียน	Durian	ดู-รี-ยัน	ดอย่าน	ดอย่าน'	ดอย่าน
ขนุน	Nangka	นัง-กา	นา-ก้อ	นา-ก้อ	นัง-กอ

๓. ครอบครัว

ความหมาย	ภาษามลายู	คำอ่าน	มลายูเกอร์ต๊ะห์	มลายูปอเลฮ	มลายูปูลาว
ปู่/ตา	Atok	อา-โตะ	โตะซาก	โตะซาก'	โตะ-แซียก
พ่อ	Bapak	บา-ปะ	เปาะ	เปาะ'	ปะ/เจาะ
แม่	Ibu/emak	อีบู/เออ-มะ	เมาะ	เมาะ'	เมาะ
พี่สาว	Kakak	กา-เกาะ	เกาะ	เกาะ'	เกาะ
พี่ชาย	Abang	อา-บัง	อาบ่าง	อาบ่าง'	อาเบียง
อา, น้า	Pakcik, Makcik	ปะ-จิ, มะ-จิ	ปะ-จิ, มะ-จิ	ปะ-จิ, มะ-จิ	ปะ-จิ, มะ-จิ
ลูก	Anak	อา-นะ	อา-เนาะ	อา-เนาะ	อา-เนาะ
น้อง	Adik	อา-ติ	อาเตะ	อาเตะ'	อาเตะ
ภรรยา	Isteri/Bini	อิส-เตอ-รี/บี-นี	บีนี	บีนี'	บีนี

๔. สถานที่

ความหมาย	ภาษามลายู	คำอ่าน	มลายูเกอร์ต๊ะห์	มลายูปอเลฮ	มลายูปูลาว
โรงเรียน	Sekolah	เซอ-กู-ละห์	เซอโกเลาะห์	เซอกอเลาะห์	เซอกูเลาะห์
มัสยิด	Masjid	มัส-ยิด	ชีอเย็ต	เซอเคต'	เซอเคต
โรงพยาบาล	Rumah sakit	รู-โมะ-ซา-กิต	ออเมาะห์บอมอ/ โรงบาล	ออเมาะห์'บอมอ	ออเมาะห์บอมอ
บ้าน	Rumah	รู-มะห์	ออเมาะห์	ออเมาะห์'	ออเมาะห์
ธนาคาร	Bank	บั้งค์/แบงค์	ธนาคาร	ธนาคาร	ธนาคาร
สถานีตำรวจ	Balai polis	บา-ลัย-โป-ลิส	โรงพัก	โรงพัก	โรงพัก
ตลาด	Pasar/market	ปา-ซัร/มา-กิต	ท่าวัง	ทาวาง	ทาแวง
สะพาน	Jambatan	จัม-บา-ตัน	ตีต๊	ตีต๊'	ตีต๊
ถนน	Jalanan	ยา-ลัน-นัน	ตัมปัตยาลัน	เคอร์นุน	เคอร์นุน
ภูเขา	Bukit	บู-กิต	บู-เกต	บู-เกต	บู-แก็ต

๕. กริยาทำทาง

ความหมาย	ภาษามลายู	คำอ่าน	มลายูเกอร์ต๊ะห์	มลายูปอเลฮ	มลายูปูลาว
นั่ง	Duduk	ดู-โต๊ะ	ดูโต๊ะ	โต๊ะ'	โต๊ะ
นอน	Tidur	ตี-ดुर	ตี-ดอ	ตี-ดอ'	แต-ดอ
เตะ	Sepak	เซ-ปะ	แซเปาะ	แซเปาะ'	แซเปาะ
รับประทานอาหาร	Makan	มา-กัน	มาก้าน	มาก้าน'	มากาน
อ่าน	Baca	บา-จา	บา-จอ	บา-จอ	บา-จอ
ยิ้ม	Senyum	เซอ-ยุม	เซอยุม	เซอยุม	เซอยุม
ดื่ม	Minum-air	มี-นุ-ม-อา-เยร	มา-กาน อายัก	มากาน อายัก'	มากาน อาเย็ก

๖. คำทักทายทั่วไป

ความหมาย	ภาษามลายู	คำอ่าน	มลายูเกอร์ต๊ะห์	มลายูปอเลฮ	มลายูปูลาว
สวัสดี	Selamat	เซอ-ลา-มัด	อัสลามุอาลัยกุม	อัสลามุอาลัยกุม	อัสลามุอาลัยกุม
ทำอะไร	Apa buat	อา-ปา-บู-วัต	บ๊วะ-อา-ปอ	บ๊วะ-อา-ปอ	บู-วัต-อา-ปอ
ขอบคุณ	Terimakasih	เตอ-รี-มา-กา- ชีห์	เตอรีมอกาเซห์	เตอรีมอกาเซห์	เตอรีมอกาเซห์
ไปไหน	pergi kemana	เปริ-กี-เกอ-มา- นา	ปี-กา-นอ	ปี-กา-นอ	ปี-เกอ-มา-นอ
ชื่ออะไร	Apa nama	อา-ปา-นา-มา	นา-มอ-อา-ปอ	นา-มอ-อา-ปอ	นา-มอ-อา-ปอ
อายุเท่าไร	Umur berapa	อู-มูร-เบอ-รา- ปา	อู-ม็อก-บา-ปอ	อู-ม็อก-'บา-ปอ	ออ-มอก-บา-ปอ
อาศัยอยู่ที่ ไหน	Tinggal di mana	ติง-กัล-ดี-มา- นา	โต๊ะ-ดี-มา-นอ	โต๊ะ-ดี-มา-นอ	โต๊ะ-ดี-มา-นอ

ราวศตวรรษที่ ๑๓ แห่งอิญเราะฮ์ศักราช ท่านซัยค อะหมัด อัล-ฟาฏอนี (ร.ฮ.) นักปราชญ์ชาวปัตตานีผู้ยิ่งใหญ่ท่านหนึ่ง ได้ริเริ่มความพยายามเกี่ยวกับการวางกฎเกณฑ์ของตัวอักษรมลายูแบบอาหรับให้มี มาตรฐานสำหรับการแต่งตำราทางวิชาการ การพัฒนาการทางภาษาของภาษามลายูที่เขียนด้วยตัวอักษรอาหรับ ดูเหมือนว่ายังไม่ทันครบถ้วนสมบูรณ์ และบรรลุถึงขั้นมาตรฐานที่เป็นสากลตามกฎการเขียน (قَوَاعِدُ الْإِمْلَاءِ) เยี่ยงภาษาอาหรับ เพราะในตำราทางวิชาการที่เขียนด้วยตัวภาษามลายู (อักษรยาวี) แบบตัวอักษรอาหรับนั้น ยังปรากฏความแตกต่างอยู่พอสมควร น่าจะมีสาเหตุมาจากการพัฒนาการทางภาษาที่เกือบจะถึงขีดสุด หรือ ความเป็นมาตรฐานสากลของภาษามลายูที่เขียนด้วยตัวพยัญชนะภาษาอาหรับ ซึ่งต้องใช้เวลานานนับ ศตวรรษ หรือหลายศตวรรษในการสังเคราะห์และตกผลึก

แต่ด้วยเหตุผลของการล่าอาณานิคม และกระแสตะวันตกที่เข้ามาครอบครองภูมิภาคนี้ ทำให้อักขระวิธีในการเขียนภาษามลายูจากตัวพยัญชนะภาษาอาหรับ ซึ่งเกือบจะตกผลึกอยู่รอมร่อแล้วนั้น กลับเปลี่ยนไปเขียนด้วยตัวอักษรละติน ที่เรียกกันว่าภาษารูมียี่นั้นเอง จึงเป็นการเสียโอกาสและเป็นความน่าเสียดายต่อความพยายามที่บรรดานักวิชาการ และเหล่านักปราชญ์ในอารยธรรมมลายู-อิสลาม ได้เคยทุ่มเทมาตลอดระยะเวลาหลายศตวรรษที่ผ่านมา

ประกอบกับกลุ่มประเทศมลายูที่สำคัญอันได้แก่ มาเลเซีย บรูไน และอินโดนีเซียได้ใช้ภาษามาลเลย์-อินโด ตัวอักษรละตินเป็นภาษาทางการ และแวดวงการศึกษาของรัฐ ทำให้มลายู (ยาวี) ที่เขียนด้วยพยัญชนะภาษาอาหรับถูกจำกัดวงอยู่เฉพาะในสถาบันทางวิชาการศาสนา และตำราอันเป็นมรดกทางวิชาการเท่านั้น

จริงอยู่การออกเสียงคำมลายูนั้น อาจจะแตกต่างกันตามสำเนียงของแต่ละถิ่น แต่การเขียนตามอักขระวิธีนั้นน่าจะเป็นเอกภาพมากกว่าที่ควรจะเป็น ผู้รวบรวมได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

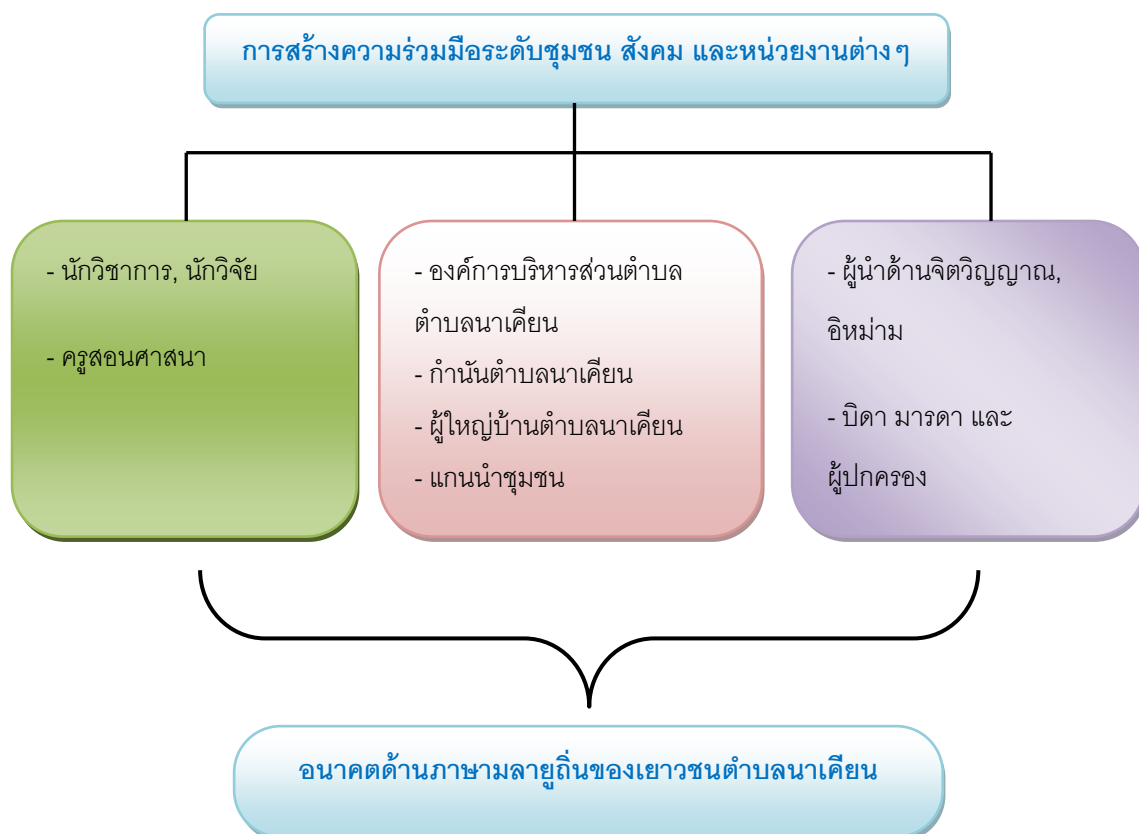
ในความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรมของมุสลิมในเขตอำเภอเมือง นครศรีธรรมราช ศึกษากรณี ชุมชนบ้านหัวทะเล ตำบลนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า มุสลิมในชุมชนดังกล่าวยังคงมีความผูกพันกับวัฒนธรรมมลายู สิ่งที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนที่สุด คือ ภาษา เพราะชาวบ้านในชุมชนบ้านหัวทะเลยังมีการใช้ภาษามลายูในการติดต่อสื่อสารกันภายในกลุ่ม ซึ่งภาษามลายูที่ใช้กันนั้นยังคงมีรากศัพท์เดิมกับภาษามลายูที่ใช้ในประเทศมาเลเซียในอดีตกาล เพราะจากประวัติศาสตร์ ผู้คนในอดีตมาจากเมืองไทรบุรี (รัฐเกดะห์ ประเทศมาเลเซียในปัจจุบัน) บางคำใช้ทับศัพท์เป็นภาษาไทยในการสื่อสาร เนื่องจากได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมไทย นอกจากนี้ภาษามลายูในชุมชนเป็นไปในลักษณะที่ลากเสียงค่อนข้างยาวเหมือนภาษาไทย และสำเนียงเป็นแบบภาษาภาคใต้ที่มีความนุ่มนวลน้อยกว่าภาษามลายูที่ใช้ในประเทศมาเลเซียในปัจจุบัน

ข้อมูลการสัมภาษณ์จากบังสมาน (นายบุสมาน ดารามัน) ที่ว่า “โซนบ้านเรานั้น (หมู่ ๑ และหมู่ ๓ บางส่วน) เขาจะเรียกว่าสำเนียงของคนปูลาว “ปูลาว” นั้นแปลว่า “เกาะ” ส่วนฝั่งนี้ (หมู่ ๓ ตอนบน) จะใช้สำเนียงของเกอร์ดะห์ เกอร์ดะห์นั้นอยู่มูมนั้น มุมของพวกเกอร์ดะห์โน้น ส่วนพวกปอเลฮ์นั้นก็อยู่ทางนี้

(หมู่ ๑ บางส่วน และหมู่ ๒) ส่วนพวกปอเลาะห์ และเกอร์ดะห์ก็จะมีสำเนียงที่คล้ายๆ กัน” ซึ่งถ้าหากยึดเอา มัสยิดเป็นจุดศูนย์กลางสามารถแยกกลุ่มที่อพยพหรือย้ายถิ่นฐานมาได้ ดังนี้ กลุ่มแรกที่มาจาก perlis (เปอร์ลิส) ส่วนใหญ่จะอยู่ทางทิศเหนือของมัสยิดการาหมาดในปัจจุบัน กลุ่มที่สองที่มาจาก kedah (เกอร์ดะห์) จะอาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับมัสยิด หรือทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของมัสยิด ส่วนกลุ่มสุดท้ายที่มาจาก pulau (ปูลาว) จะอาศัยอยู่ทางทิศใต้ และตะวันตกของมัสยิด

กระบวนการในการหาแนวทางอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่ภาษาถิ่น(มลายู) ให้ดำรงสืบไปอย่างยั่งยืน

การดำเนินงานโครงการการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาถิ่น(มลายู) กรณีศึกษาตำบลนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วยภารกิจต่างๆที่สำคัญและจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหลายภาคส่วนในชุมชนที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนองค์กรต่างๆที่มีบทบาทสำคัญในชุมชนที่จะช่วยผลักดัน ส่งเสริม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพสูงสุด ตลอดระยะเวลาการดำเนินงานที่ผ่านมา หน่วยงานและองค์กรต่างๆได้เข้ามามีส่วนร่วม เพื่อประสานงานและให้ความช่วยเหลือโครงการในด้านต่างๆดังต่อไปนี้

รูปภาพ แสดงการสร้างร่วมมือระหว่างองค์กรต่างๆ

การสร้างความร่วมมือในระดับชุมชน สังคม และหน่วยงาน

๑. นักวิชาการ, นักวิจัย เป็นฝ่ายศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และประมวลผลทางด้านภาษาถิ่นที่เราใช้อยู่ในขณะนี้ ไม่ว่าจะเป็นงานด้านเอกสาร ตำราเรียน งานวิจัย และรวมถึงงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นคำพูด คำศัพท์ที่ยังคงใช้อยู่ในปัจจุบัน และคำศัพท์ในอดีตที่ ณ ตอนนี้ไม่มีใครใช้แล้ว อีกทั้งยังคอยประสานงาน ชักชวน ให้กลุ่มและองค์กรต่างเข้าร่วมอุดมการณ์เดียวกัน
๒. ครูสอนศาสนา เป็นฝ่ายอบรม สั่งสอน แก่เยาวชนของชุมชนตำบลนาเคียน เป็นฝ่ายที่ใกล้ชิดกับตัวเด็กมาก ท่านเหล่านั้นจะทำหน้าที่ฝึกหัด บอกกล่าว และป้อนข้อมูลให้กับเยาวชนของชุมชน เพื่อที่จะสร้างเยาวชนเหล่านั้นให้เป็นบุคคลในรูปแบบตามที่เราต้องการในอนาคต ทำหน้าที่ในการนำคำศัพท์ภาษามลายูถิ่นที่ได้รับจากนักวิชาการ นักวิจัย ส่งมอบให้กับเยาวชนของชุมชน เป็นจุดที่สำคัญมาก เพราะจะสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยความพยายาม และทุ่มเทของครูสอนศาสนาเหล่านี้เป็นสำคัญ
๓. องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นศูนย์กลางของการทำงานที่จะเอื้อเพื่อ อำนวยความสะดวกแก่นักวิชาการและทีมวิจัยในด้านอุปกรณ์การประชุม สืบเสาะแสวงหาผู้ที่มีความสนใจในด้านภาษามลายูถิ่น และประสานงานทุกฝ่ายเพื่อให้ทีมวิจัยทำงานได้สะดวกขึ้น
๔. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแกนนำชุมชนตำบลนาเคียน เป็นกลุ่มบุคคลที่สำคัญที่จะช่วยเฝ้าระวังดูแลเยาวชนให้เป็นไปตามที่เราได้วางเป้าหมายไว้ และพยายามทำตัวให้เป็นตัวอย่างในการฝึกฝนพูดภาษามลายูถิ่นเพื่อที่จะเป็นแบบอย่างให้แก่เยาวชนสืบไป
๕. ผู้นำด้านจิตวิญญาณ อิหม่าม เป็นกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทอย่างมากต่อการขับเคลื่อนโครงการนี้ เพราะท่านเหล่านี้จะมีอิทธิพลในด้านจิตใจ และจิตสำนึก คำพูด คำสั่ง และการทำเป็นแบบอย่างจะทำให้เป็นตัวอย่างแก่เยาวชน และคนที่อยู่ในการปกครองในชุมชนของตนเอง จนกลายเป็นวัฒนธรรมปฏิบัติที่จะสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น
๖. บิดา มารดา และผู้ปกครอง เป็นกลุ่มบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับเยาวชนมากที่สุด ดังนั้นจึงควรที่จะเป็นแบบอย่างในการอนุรักษ์ภาษามลายูถิ่นโดยให้ตัวเองเป็นแบบอย่างแก่ลูกหลานของตนเอง ด้วยการเริ่มต้นพูดภาษามลายูถิ่นก่อน เพื่อลูกหลานจะได้ทำตาม

ดังนั้นแนวทางในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาถิ่น (มลายู) เพื่อให้ชุมชนได้นำไปใช้ในสถานการณ์จริงจากการประชุมเตรียมการในขั้นต้นระหว่างคณะผู้วิจัย ชุมเก็บข้อมูลในพื้นที่ และแกนนำของชุมชน พอสรุปแนวทางในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาถิ่นได้เป็น ๒ แนวทาง ดังนี้

๑) จัดทำพจนานุกรมภาษามลายูถิ่น(ตำบลนาเคียน) เพื่อเก็บรักษาคำศัพท์ สำนวน และสุภาษิตของชุมชนตำบลนาเคียนนับจากอดีตกาลจนถึงปัจจุบันเพื่อไม่ให้สืมนั่นหายไป ซึ่งนักวิจัยจะขอกล่าวเฉพาะสำนวนและสุภาษิตภาษามลายูถิ่น ส่วนคำศัพท์จะกล่าวอีกครั้งหนึ่งในส่วนของภาคผนวกท้ายเล่ม สำนวนและสุภาษิตภาษามลายูถิ่น(ตำบลนาเคียน)นั้น ส่วนใหญ่จะเปรียบเทียบหรืออุปมาอุปไมยกับสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว เช่น สัตว์ พืช สิ่งของ และอวัยวะในร่างกาย สามารถแยกรายละเอียดได้ดังนี้

๑.๑. เปรียบเทียบกับสัตว์

กูจิง เกอร์เอาะ	แปลว่า	แมวขี้เรื้อน	ความหมาย	บุคคลที่สังคมรังเกียจ
เซอร์ยุม กาเม็ง	“	ยัมแพะ	“	เสแสร้งแก้งยัม
กากี อีเต๊ะ	“	ตีนเป็ด	“	เดินเท้าเปล่า
อาเล็ม กูจิง	“	แมวปัญญา	“	อวดรู้
ลีเตาะห์ แบเวาะ	“	ลิ้นตะกวด	“	คนไม่มีสัจจะ
ฮาดี เซอร์มอด	“	ใจมด	“	ขี้ใจน้อย
บอยอ ดาอาด	“	จระเข้บก	“	คนที่ขี้ริ้วขี้เร่
เกอร์ปาลอ เบอร์โอะ	“	หัวลิง	“	หัวฉลาดเหมือนลิง

๑.๒. เปรียบเทียบกับพืช

บันแตง เจอรัง	“	ก้านเนียง	“	ขี้เหนียว ขี้ซัด
ตูวอ เกอร์ลาดี	“	ต้นบอนแก่	“	แก่เฒ่าถาวร
มาตี บูโจะ	“	ยอดตาย	“	เสื่อมสมรรถภาพทางเพศ

๑.๓. เปรียบเทียบกับเครื่องใช้และวัตถุทั่วไป

เตอร์สิงอ เบอร์ลางอ	“	หู้กระทะ	“	หูตึง
ปีสาว เบอร์กู	“	มีด ทื่อ	“	คนไร้ปัญญา ไม่มีความสามารถ
ปีงาน เปอร์เจาะห์	“	จาน แตก	“	รอยร้าวที่ประสานไม่ได้

๑.๔. เปรียบเทียบกับอวัยวะ

เกอร์ปาลอ บาตุ	“	หัวหิน	“	ดื้อรั้น
กากี ตาแง	“	มือเท้า	“	ผู้ช่วย
ฮาดี ลูวะฮ์	“	ใจกว้าง	“	ไม่โกรธง่าย ใจกว้าง
มุโลต บาเสาะห์	“	ปากเปื่อย	“	ชอบนินทา
มูกอ เตอบัย	“	หน้าหนา	“	ไม่มียางอาย
ฮาดี บุตอ	“	ใจบอด	“	ไม่สามารถแยกสิ่งดีสิ่งชั่วได้
เตอร์ลิ่งอ แองาน	“	หุเบา	“	เชื่อคนง่าย

๑.๕. เปรียบเทียบกับกริยา อาการ

มากัน แตดอ	“	กินนอน	“	ขี้เกียจ ไม่ทำงาน
มากัน ดากิง ตาเอาะห์	“	กินเลือดกินเนื้อ	“	กินดอกเบี้ยย สู้เลือดสู้เนื้อ
มากัน มายาด	“	กินศพ	“	มีชู้กับสามีคนอื่น

๑.๖. เปรียบเทียบกับสถานที่

ซัรกอ ดุนเนีย	“	สวรรค์โลก	“	สวรรค์บนดิน มีความสุข
เนอรากอ ดุนเนีย	“	นรกโลก	“	ชีวิตที่เป็นทุกข์ นรกบนดิน
เนอเคอรี เบอร์แซก	“	เมืองใหญ่	“	เมืองหลวง

๒) จัดให้มีการอ่านคุตบะห์ก่อนการละหมาดวันศุกร์เป็นภาษามลายูถิ่น โดยเริ่มจากเยาวชนของชุมชนที่มีความสามารถในการพูดภาษามลายูถิ่นอยู่บ้างแล้ว จัดให้มีการสลับสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันไป พร้อมทั้งฝึกทักษะในการกล้าแสดงออกของเยาวชนมุสลิมในด้านศาสนาที่ถูกต้องด้วย เป็นการใช้เวลาว่างของเยาวชนในการฝึกทักษะในการพูดท่ามกลางคนหมู่มาก และแสดงความเป็นผู้นำเมื่อเติบโตใหญ่จะได้อยู่ในร่องรอยของศาสนา ห้างไกลยาเสพติด โดยจะให้เด็กนักเรียนเหล่านี้ฝึกฝนในช่วงการเรียนฟิรดูอินในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ ก่อนที่จะขึ้นอ่านคุตบะห์จริงในวันศุกร์ของทุกอาทิตย์ โดยผ่านการฝึกฝนจากครูสอนศาสนาประจำมัสยิด

ตัวอย่างคุตบะห์ ซึ่งเขียนด้วยอักษรรูมี และอ่านด้วยสำเนียงมลายูกกลาง

الْحَمْدُ لِلَّهِ الْقَائِلِ :

คำสรรเสริญพระผู้เป็นเจ้า

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ

โอ้อับรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย จงคุ้มครองตัวของพวกเจ้าและครอบครัวของพวกเจ้าให้พ้นจากไฟนรก เพราะเชื้อเพลิงของมันคือมนุษย์ และก้อนหิน มีมะลาอิกะฮ์¹ผู้แข็งแกร่งหาญคอยเฝ้ารักษามันอยู่ พวกเขาจะไม่ฝ่าฝืนอัลลอฮ์ในสิ่งที่พระองค์ทรงบัญชาแก่พวกเขา และพวกเขาจะปฏิบัติตามที่ถูกบัญชา

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ.
أَمَّا بَعْدُ، يَا عِبَادَ اللَّهِ، اتَّقُوا اللَّهَ، أَوْصِيكُمْ وَإِيَّايَ بِتَقْوَى اللَّهِ، فَقَدْ فَازَ الْمُتَّقُونَ.

ฉันขอปฏิญาณตนว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์ ผู้ทรงเอกะ ไม่มีภาคีใดๆร่วมกับพระองค์ และแท้จริงมุฮัมมัดเป็นบ่าวและร่อซูลของพระองค์ ขอปฏิญาณต่อพระผู้เป็นเจ้าผู้ซึ่งนำพาสันติสุขให้ประสบแด่ท่านศาสดามุฮัมมัด ครอบครัว และเพื่อนพ้องของท่าน ข้าพระองค์ทั้งหลายจะทำการศักการะต่ออัลลอฮ์ และเกรงกลัวต่อพระองค์ และขอให้พระองค์โปรดแนะนำหนทางที่จะนำข้าพระองค์สู่หนทางของพระองค์ ซึ่งเป็นหนทางของผู้ยำเกรง

Sidang Jumaat Yang Dirahmati Allah,

พี่น้องที่รักในศาสนาอิสลาม

Pada hari Jumaat yang berkat dan di dalam masjid yang mulia ini,

วันศุกร์ที่มีคุณค่ายิ่งกับลานที่อันศักดิ์สิทธิ์ในมัสยิดที่มีเกียรติยิ่ง

¹ มะลาอิกะฮ์ นั้นถูกสร้างมาจากรัศมี (นุร) มีจำนวนมากมาย ไม่มีใครรู้จำนวนได้ นอกจากอัลลอฮ์ มะลาอิกะฮ์ไม่มีเพศ ไม่มีบริโกล และไม่มีดิม มะลาอิกะฮ์เป็นบ่าวที่ปฏิบัติตามคำสั่งของอัลลอฮ์ ไม่บิดพริ้ว ไม่ฝ่าฝืนคำสั่ง ไม่มีความคิดที่จะเลือกทำอะไรหรือทำสิ่งใดโดยลำพังได้ เพราะมะลาอิกะฮ์มีหน้าที่ปฏิบัติตามคำสั่งของอัลลอฮ์เพียงอย่างเดียว มนุษย์ไม่สามารถมองเห็นมะลาอิกะฮ์ในสภาพเดิมได้ เว้นแต่บรรดานบีเท่านั้น เพราะมะลาอิกะฮ์เป็นร่างที่ละเอียดอ่อน เหมือนที่มนุษย์ไม่สามารถมองเห็นลมได้ ทั้ง ๆ ที่ลมสามารถพัดใบไม้ไหวได้ แต่มนุษย์สามารถมองเห็นมะลาอิกะฮ์ได้ในลักษณะจำแลง กล่าวคือ เมื่อมะลาอิกะฮ์ได้จำแลงร่างให้เป็นมนุษย์

saya berpesan kepada diri saya dan kepada sidang Jumaat yang menjadi tetamu Allah sekalian marilah sama-sama kita meningkatkan ketakwaan kita kepada Allah SWT dengan bersungguh-sungguh melaksanakan segala perintah-Nya dan meninggalkan segala larangan-Nya.

ผมทำการตักเตือนตัวเองและให้การบอกกล่าวต่อผู้ที่มาร่วมละหมาดวันศุกร์ซึ่งเป็นแขกของอัลลอฮ์ที่มีเกียรติยิ่ง เพื่อให้เกิดการเพิ่มการยำเกรงต่ออัลลอฮ์ให้มากยิ่งขึ้นด้วยความจริงจิ่งในการปฏิบัติต่อพระบัญญัติของพระองค์ และออกห่างจากทุกลักษณะต้องห้ามที่พระองค์ทรงห้ามปรามไว้

Mudah-mudahan kita menjadi umat yang terbaik, umat contoh dan memperoleh kebahagiaan di dunia dan di akhirat. Mimbar pada hari ini akan menyampaikan khutbah bertajuk: “ SATU UMMAH MEMERANGI JENAYAH ”.

หวังอย่างสุดซึ้งว่าเราจะได้เป็นประชาชาติที่ดีที่สุดต่อหน้าพระพักตร์ของพระองค์ และได้รับความสุขในโลกนี้และในปรโลก การเทศนาในวันนี้จะเป็นการเทศนาเรื่อง " ประชาชาติหนึ่งเดียว ต่อการประกาศศีกกับอาชญากร(ยาเสพติด) "

Muslimin Yang Dikasihi Sekalian,

บรรดามุสลิมซึ่งเป็นที่รักยิ่งทั้งหลาย

Bersempena dengan sambutan Hari Anti Dadah peringkat Kebangsaan, mimbar ingin mengingatkan kepada jemaah sekalian bahawa dadah merupakan punca utama berlakunya jenayah dan menjadi ancaman kepada kesejahteraan masyarakat dan negara.

วันที่ซึ่งตรงกับวันต่อต้านยาเสพติดแห่งชาติ ได้กำหนดขึ้นเพื่อเตือนสติประชาชาติว่ายาเสพติดเป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดอาชญากรรมและภัยคุกคามต่อสวัสดิภาพของสังคมและประเทศชาติ

Berdasarkan kepada pemerhatian mimbar berlakunya jenayah seperti mencuri, merompak, rogol, bunuh, merempit dan lain-lain lagi adalah berpunca daripada dadah.

สังเกตได้จากปัญหาทางด้านสังคมซึ่งเกิดมาจากอาชญากรรมในรูปแบบต่างๆ เช่น การลักเล็กขโมยน้อย การปล้น ฆ่า ช่มชู้ และอื่น ๆ อีกมากมาย สืบเนื่องมาจากปัญหายาเสพติด

Ketahuilah bahawa setiap perkara yang boleh memabukkan, melemahkan anggota badan, merosakkan akal fikiran yang waras merupakan punca kepada berlakunya kemungkaran dan jenayah.

ซึ่งทุกคนก็ทราบดีอยู่แล้วว่า ทุกสิ่งที่สามารถทำให้มันเมานั้น มันจะบั่นทอนร่างกายให้เกิดความเสียหาย ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ เป็นตัวการสำคัญที่ก่อให้เกิดความชั่วร้าย และความผิดในด้านต่างๆ ทางสังคม และส่งผลให้เกิดความเสื่อมเสียทางศาสนาอย่างมาก

Firman Allah SWT dalam Surah al-Baqarah Ayat 195 :

มีพระดำรัสของพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ในซูเราะห์ อัล-บากอเราะห์ आयัตที่ ๑๙๕ ว่า

وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

bermaksud: “ Dan belanjakanlah (harta bendamu) di jalan Allah, dan janganlah kamu sengaja mencampakkan diri kamu ke dalam bahaya kebinasaan dan berbuat baiklah kerana sesungguhnya Allah mengasihi orang yang berusaha memperbaiki amalannya. ”

และพวกเจ้าจงบริจาคในทางของอัลลอฮ์และจงอย่าโยนตัวของพวกเจ้าสู่ความพินาศ และจงทำดีเถิด แท้จริงอัลลอฮ์นั้นทรงชอบผู้กระทำความดีทั้งหลาย

Muslimin Yang Dikasihi Sekalian,

บรรดามุสลิมซึ่งเป็นที่รักยิ่งทั้งหลาย

Pada prinsipnya mereka yang terlibat dengan dadah merupakan satu jenayah dan perbuatan berdosa besar kerana telah merosakkan nama baiknya dan menimbulkan kegelisahan dalam masyarakat.

โดยหลักการแล้ว ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดจะถือเป็นอาชญากรของประเทศ และเป็นต้นเหตุของการกระทำความผิดที่จะส่งผลให้ได้รับความเสียหายทั้งทางด้านชื่อเสียงของตัวเอง และก่อให้เกิดภัยคุกคามในชุมชน

Perbuatan-perbuatan ini sebenarnya semakin menjauhkan diri seseorang daripada Allah SWT. Kadangkala dengan hanya satu perbuatan jenayah sahaja boleh menghancurkan nilai kehidupan dan menyebabkan kerugian sepanjang hayat di dunia dan akhirat.

การกระทำเหล่านี้(ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด) จะเป็นตัวการสำคัญที่ทำให้เราห่างไกลจากพระเจ้าของเรา ซึ่งความผิดเพียงหนึ่งครั้งการกระทำผิดที่ใหญ่หลวงก็สามารถที่จะทำให้ทำลายชีวิต จนก่อให้เกิดการสูญเสียชีวิตทั้งในโลกนี้ และได้รับความผ่ายแพ้อย่างยับเยินในโลกได้

Oleh itu, usaha membanteras, memerangi jenayah dan perbuatan berdosa tidak boleh dibuat berdasarkan kes-kes terhad atau oleh agensi tertentu tetapi perlu dibuat secara menyeluruh di seluruh negara selari dengan kehendak syariat Allah.

ด้วยเหตุนี้ การประกาศศึกสงครามกับอาชญากร(ยาเสพติด) ไม่สามารถที่จะดำเนินการด้วยกับคนๆเดียว หรือเพียงหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง แต่ควรจะทำ ถือปฏิบัติ และช่วยสอดส่องดูแลและปราบปรามทั่วทั้งประเทศให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ตามบทบัญญัติของพระองค์อัลลอฮ์ผู้สูงส่งยิ่ง

Maka amat wajar sekali mimbar menyeru seluruh umat Islam, ibu bapa dan anggota masyarakat berusaha dengan ikhlas memerangi punca segala jenayah.

ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่เหมาะสมและถูกต้องที่สุด ในการที่จะกระตุ้นชาวมุสลิมทุกคน รวมถึงพ่อแม่พี่น้อง และสมาชิกในชุมชนทุกท่าน รวมถึงทุกหน่วยงาน ทุกองค์กรในสังคม ที่มีความจริงจัง และต้องการที่จะเห็น ความสงบสุขในชุมชนและประเทศของเรา เราทุกคนต้องร่วมกันต่อสู้กับสาเหตุของอาชญากรรมทั้งหมดทุกรูปแบบโดยเฉพาะยาเสพติด

Mimbar mengingatkan bahawa pencemaran jiwa dan hilang kewarasan akal telah menggugat seseorang hamba itu dalam usaha memerangi jenayah dan kemungkaran.

การเทศนาวันนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะสร้างความเข้มแข็งทางด้านจิตวิญญาณ และส่งเสริมสติ จิตใจ ของผู้ที่มีความตั้งใจจริงที่จะต่อสู้กับอาชญากรรมและความชั่วร้ายต่างๆ(ยาเสพติด)

Sabda Rasulullah SAW yang diriwayatkan oleh Nu'man bin Basyir:

ท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ กล่าวว่า ซึ่งรายงานโดย นุมาน บิน บาซีร์: เล่าว่า

أَلَا وَإِنَّ فِي الْجَسَدِ مُضْغَةً إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، وَإِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ،
أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ

Maksudnya: “Ingat! Sesungguhnya dalam jasad manusia ada segumpal darah, Jika ia baik, baiklah jasad seluruhnya. Jika ia rosak, maka rosaklah jasad seluruhnya, Ingatlah! Itulah hati.” (Hadith Muttafaqun ‘Alaih)

ความว่า แท้จริงแล้วในร่างกายของเรานั้น มีก้อนเลือดก้อนหนึ่งที่สำคัญยิ่ง ถ้าหากว่าก้อนเลือดก้อนนั้นดี ทัวทั้งร่างกายก็จะดีไปด้วย แต่ถ้าหากว่าก้อนเลือดก้อนนั้นเสีย หรือสกปรก ก็จะส่งผลให้ทั้งร่างกายเสียหายไปด้วย ซึ่งก้อนเลือดก้อนนั้นก็คือหัวใจ

بَارَكَ اللَّهُ لِي وَلَكُمْ فِي الْقُرْآنِ الْعَظِيمِ، وَتَفَعَّلِي وَإِيَّاكُمْ بِمَا فِيهِ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ، وَتَقَبَّلَ مِنِّي وَمِنْكُمْ تِلَاوَتَهُ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ، أَقُولُ قَوْلِي هَذَا وَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الْعَظِيمَ لِي وَلَكُمْ، وَلِسَائِرِ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ، وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ، فَاسْتَغْفِرُوهُ فَيَا فَوْزَ الْمُسْتَغْفِرِينَ وَيَا نَجَاةَ التَّائِبِينَ.

ขอพระองค์อัลลอฮฺทรงพระทานพรให้กับฉัน ท่าน และเราทั้งหลาย ด้วยกับพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานที่มีเกียรติยิ่ง และขอให้พระองค์ทรงประทานผลประโยชน์อันมหาศาลซึ่งได้รับมาจากคำสั่งสอนซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ได้ถูกบันทึกไว้ในพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน รวมถึงการอ่าน และการกล่าวคำในพระคัมภีร์ดังกล่าวด้วยเถิด ขอให้พระองค์ทรงช่วยเหลือเพื่อให้เกิดผลประโยชน์จากการตักเตือนระหว่างเราซึ่งกันและกันจากสิ่งที่กระผมได้บอกกล่าวไปนั้น และขออภัยโทษจากพระองค์ท่านในสิ่งที่กระผมได้กล่าวผิดพลาดไป รวมถึงบรรดาผู้ศรัทธาทั้งชายและหญิง และขออภัยโทษต่อบรรดาผู้ที่ข้าพเจ้ากล่าวอ้าง ถ้าหากว่าเกิดความผิดพลาดประการใด

ตัวอย่างคุตบะห์ ซึ่งเขียนด้วยอักษรยาวีกลาง และอ่านด้วยสำเนียงมลายูกลาง (เนื้อหาเดียวกัน)

الْحَمْدُ لِلَّهِ الْقَائِلِ :

คำสรรเสริญพระผู้เป็นเจ้า

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ

โอ้อบรบดาผู้ศรัทธาเอ๋ย จงคุ้มครองตัวของพวกเจ้าและครอบครัวของพวกเจ้าให้พ้นจากไฟนรก เพราะเชื้อเพลิงของมันคือมนุษย์ และก้อนหิน มีมะลาอิกะฮฺผู้แข็งกร้าวหาญคอยเฝ้ารักษามันอยู่ พวกเขาจะไม่ฝ่าฝืนอัลลอฮฺในสิ่งที่พระองค์ทรงบัญชาแก่พวกเขา และพวกเขาจะปฏิบัติตามที่ถูกบัญชา

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، اَللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ.
أَمَّا بَعْدُ، يَا عِبَادَ اللَّهِ، اتَّقُوا اللَّهَ، أَوْصِيَكُمْ وَإِيَّايَ بِتَقْوَى اللَّهِ، فَقَدْ فَازَ الْمُتَّقُونَ.

ฉันขอปฏิญาณตนว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์ ผู้ทรงเอกะ ไม่มีภาคีใดๆร่วมกับพระองค์ และแท้จริงมุฮัมมัดเป็นบ่าวและร่อซูลของพระองค์ ขอปฏิญาณต่อพระผู้เป็นเจ้าผู้ซึ่งนำพาสันติสุขให้ประสบแต่ท่านศาสดามุฮัมมัด ครอบครัว และเพื่อนพ้องของท่าน ข้าพระองค์ทั้งหลายจะทำการศรัทธาต่ออัลลอฮ์ และเกรงกลัวต่อพระองค์ และขอให้พระองค์โปรดแนะนำหนทางที่จะนำข้าพระองค์สู่หนทางของพระองค์ ซึ่งเป็นหนทางของผู้ยำเกรง

سيدغ الجمعة يغ درحمتي الله،
พี่น้องที่รักในศาสนาอิสลาม

فد هاري الجمعة يغ بركة دان ددالم مسجد يغ موليا اين،
วันศุกร์ที่มีคุณค่ายิ่งกัสถานทีอันศักดิ์สิทธิ์ในมัสยิดทีมีเกียติยั

ساي برفسن كفد دير ي ساي دان كفد سيدغ الجمعة يغ منجادي تتامو الله
سكالين ماريله سام ٢ كيت منيغتكن كتقواءن كيت كفد الله سبحانه وتعالى
دغن برسو غضوه سو غضوه ملقسناكن سضالا فرينتهت دان منيغضلكن
سضالا لاراغنث.

ผมทำการตักเตือนตัวเองและให้การบอกกล่าวต่อผู้ที่มาร่วมละหมาดวันศุกร์ซึ่งเป็นแขกของอัลลอฮ์ที่มีเกียรติยั เพื่อให้เกิดการเพิ่มการยำเกรงต่ออัลลอฮ์ให้มากยิ่งขึ้นด้วยความจริงจังในการปฏิบัติต่อพระบัญญัติของพระองค์ และออกห่างจากทุกลักษณะต้องห้ามทีพระองค์ทรงห้ามปรามไว้

موده مودهن كيت منجادي أمة يغ ترباءيق، أمة خونتوه دان ممفراوليهي
كبهاضين ددنيا دان دأخيرة. منبر فد هاري اين اكن مثمفايكن خطبة
برتاجوق: " ساتو أمة ممراغ جناية "

หวังอย่างสุดซึ้งว่าเราจะได้เป็นประชาชาติทีดีทีสุดต่อหน้าพระพักตร์ของพระองค์ และได้รับความสุขในโลกนี้และในปรโลก การเทศนาในวันนี้จะเป็นการเทศนาเรื่อง " ประชาชาติหนึ่งเดียว ต่อการประกาศศีกกับอาชญากร(ยาเสพติด) "

مسلمين يغ دكاسيهي سكالين،

บรรดามุสลิมซึ่งเป็นที่รักยิ่งทั้งหลาย

برسمفنا دغن سمبوتن هاري انتي داده فريغت كبغساءن ، منبر ايخين
مغيغتكن كغد جماعه سكالين بهاوا داده مروفاكن فونخا اوتام برلاكوث
جناية دان منجادي انخامن كغد كسجهتراءن مشاركت دان نضارا.

วันนี้ซึ่งตรงกับวันต่อต้านยาเสพติดแห่งชาติ ได้กำหนดขึ้นเพื่อเตือนสติประชาชนทั่วว่ายาเสพติดเป็น

สาเหตุสำคัญของการเกิดอาชญากรรมและภัยคุกคามต่อสวัสดิภาพของสังคมและประเทศชาติ

برداسرکن کغد فمرهاتين منبر برلاكوث جنايه سفرتي منخوري،
مرومفق، روضول، بونوه، مرمفيت دان لاءين ۲ لاضي اداله برفونخا
درفد داده.

สังเกตได้จากปัญหาทางด้านสังคมซึ่งเกิดมาจากอาชญากรรมในรูปแบบต่างๆ เช่น การลักเล็กขโมย

น้อย การปล้น ข่มขืน และอื่น ๆ อีกมากมาย สืบเนื่องมาจากปัญหายาเสพติด

كتاهويله بهاوا ستياف فركارا يغ بوليه ممابوقكن، ملمهكن اغضوتا بادن،
مروسقكن عقل فيكيرن يغ وارس مروفاكن فونخا كغد برلاكوث
كمو غكارن دان جنايه.

ซึ่งทุกคนก็ทราบดีอยู่แล้วว่า ทุกสิ่งที่สามารถทำให้มันเมานั้น มันจะบั่นทอนร่างกายให้เกิดความ

เสียหาย ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ เป็นตัวการสำคัญที่ก่อให้เกิดความชั่วร้าย และความผิดในด้านต่างๆทาง

สังคม และส่งผลให้เกิดความเสื่อมเสียทางศาสนาอย่างมากมาย

فرمان الله سبحانه وتعالى دالم سورة البقرة آيات 195:

มีพระดำรัสของพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ในซูเราะห์ อัล-บากอเราะห์ आयัดที่ ๑๙๕ ว่า

وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

بر مقصود: "دان بلنجاکنله (هرت بندامو) دجالن الله، دان جاغلنه کامو سغاجا منخمفقن ديري کامو کدالم بهایا کیناساغن دان بر بوات باءیقله کرانا سسو غضو هت الله مغاسیهی اورغ یغ بر اوساها ممفرباءیقی عمالنت."

และพวกเจ้าจงบริจาคนในทางของอัลลอฮ์และจงอย่าโยนตัวของพวกเจ้าสู่ความพินาศ และจงทำดีเถิด แท้จริงอัลลอฮ์นั้นทรงชอบผู้กระทำความดีทั้งหลาย

مسلمین یغ دکاسیهی سکالین،

บรรดามุสลิมซึ่งเป็นที่รักยิ่งทั้งหลาย

فد فرینسیفت مریک یغ ترلیبت دغن داده مروفاکن ساتو جنایة دان فربواتن بردوسا بسر کرانا تله مروسقن نام باءیقث دان منیمبولکن کضلیسهن دالم مشاراکت.

โดยหลักการแล้ว ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดจะถือเป็นอาชญากรของประเทศ และเป็นต้นเหตุของการกระทำความผิดที่จะส่งผลให้ได้รับความเสียหายทั้งทางด้านชื่อเสียงของตัวเอง และก่อให้เกิดภัยคุกคามในชุมชน

فربواتن ۲ این سبئرث سماکین منجاءوهکن دیری سساورغ درفد الله سبحانه وتعالی. کادغکالا دغن هاث ساتو فربواتن جنایة سهاجا بولیه مغهنخورکن نیلای کهدوفن دان مثبکن کروضین سفنجع حیاة ددنیا دان أخیره.

การกระทำเหล่านี้(ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด) จะเป็นตัวการสำคัญที่ทำให้เราห่างไกลจากพระเจ้าของเรา ซึ่งความผิดเพียงหนึ่งครั้งการกระทำผิดที่ใหญ่หลวงก็สามารถที่จะทำให้ทำลายชีวิต จนก่อให้เกิดการสูญเสียชีวิตทั้งในโลกนี้ และได้รับความผ่ายผ่อยอย่างยับเยินในโลกได้

اولیه ایت، اوساها ممبئترس، ممراغ جنایة دان فربواتن بردوسا تیدق بولیه دبوات برداسرکن کیس ۲ ترحد اتاو اولیه اضینسی ترنتتو تتافی فرلو دبوات سخارا مثلوروه دسلوروه نضارا سلاری دغن کهندق شاریعة الله.

ด้วยเหตุนี้ การประกาศศึกสงครามกับอาชญากร(ยาเสพติด) ไม่สามารถที่จะดำเนินการด้วยกับคนๆ เดียว หรือเพียงหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง แต่ควรจะทำ ถือปฏิบัติ และช่วยสอดส่องดูแลและปราบปราม ทั่วทั้งประเทศให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ตามบทบัญญัติของพระองค์อัลลอฮ์ผู้สูงส่งยิ่ง

مك امت واجر سكالي منبر مthro سلوروه أمة إسلام، ايوباف دان اغضوتا
مشاركات بر اوساها دغن إخلاص ممراغي فونخا سضالا جناية.

ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่เหมาะสมและถูกต้องที่สุด ในการที่จะกระตุ้นชาวมุสลิมทุกคน รวมถึงพ่อแม่พี่น้อง และสมาชิกในชุมชนทุกท่าน รวมถึงทุกหน่วยงาน ทุกองค์กรในสังคม ที่มีความจริงใจ และต้องการที่จะเห็น ความสงบสุขในชุมชนและประเทศของเรา เราทุกคนต้องร่วมกันต่อสู้กับสาเหตุของอาชญากรรมทั้งหมดทุกรูปแบบโดยเฉพาะยาเสพติด

منبر مغيتكن بهاوا فنخمارن جيوا دان هيلغ كواراسن عقل تله
مغضوضت سساورغ همبا ايت دالم اوساها ممراغي جناية دان
كمو غكارن.

การเทศนาวันนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะสร้างความเข้มแข็งทางด้านจิตวิญญาณ และส่งเสริมสติ จิตใจ ของผู้ที่มีความตั้งใจจริงที่จะต่อสู้กับอาชญากรรมและความชั่วร้ายต่างๆ(ยาเสพติด)

سبدا رسول الله صلى الله عليه وسلم يغ دروايتكن اوليه نعمن بن بشير:

ท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ กล่าวว่า ซึ่งรายงานโดย นุมาน บิน บาชีร์: เล่าว่า

أَلَا وَإِنَّ فِي الْجَسَدِ مُضْغَةً إِذَا صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، وَإِذَا فَسَدَ فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ،
أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ

مقصودث: "ايغت! สสอ غضو هت دالم جسد مانسي اذا سضومفل داره، جك
اي باعيق، باعيقله جسد سلوروهت. جك اي روسق، مك روسقله جسد
سلوروهت، ايغتله! ايتوله هاتي." (حديث متفق عليه)

ความว่า แท้จริงแล้วในร่างกายของเรานั้น มีก้อนเลือดก้อนหนึ่งที่สำคัญยิ่ง ถ้าหากว่าก้อนเลือดก้อนนั้นดี ทัวทั้งร่างกายก็จะดีไปด้วย แต่ถ้าหากว่าก้อนเลือดก้อนนั้นเสีย หรือสกปรก ก็จะส่งผลให้ทั้งทั้งร่างกายเสียหายไปด้วย ซึ่งก้อนเลือดก้อนนั้นก็คือหัวใจ

بَارَكَ اللَّهُ لِي وَلَكُمْ فِي الْقُرْآنِ الْعَظِيمِ، وَتَفَعَّلِي وَإِيَّاكُمْ بِمَا فِيهِ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ، وَتَقَبَّلَ مِنِّي وَمِنْكُمْ تِلَاوَتَهُ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ، أَقُولُ قَوْلِي هَذَا وَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الْعَظِيمَ لِي وَلَكُمْ، وَلِسَائِرِ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ، وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ، فَاسْتَغْفِرُوهُ فَيَا فَوْزَ الْمُسْتَغْفِرِينَ وَيَا نَجَاةَ التَّائِبِينَ.

ขอพระองค์อัลลอฮ์ทรงพระทานพรให้กับฉัน ท่าน และเราทั้งหลาย ด้วยกับพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานที่มีเกียรติยิ่ง และขอให้พระองค์ทรงประทานผลประโยชน์อันมหาศาลซึ่งได้รับมาจากคำสั่งสอนซึ่งเป็นบัพตัญญูที่ได้ถูกบันทึกไว้ในพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน รวมถึงการอ่าน และการกล่าวคำในพระคัมภีร์ดังกล่าวด้วยเถิด ขอให้พระองค์ทรงช่วยเหลือเพื่อให้เกิดผลประโยชน์จากการตักเตือนระหว่างเราซึ่งกันและกันจากสิ่งที่กระผมได้บอกกล่าวไปนั้น และขออภัยโทษจากพระองค์ท่านในสิ่งที่กระผมได้กล่าวผิดพลาดไป รวมถึงบรรดาผู้ศรัทธาทั้งชายและหญิง และขออภัยโทษต่อบรรดาผู้ที่ข้าพเจ้ากล่าวอ้าง ถ้าหากว่าเกิดความผิดพลาดประการใด

ตัวอย่างคุตบะห์ ซึ่งเขียนด้วยอักษรยาวี และอ่านด้วยสำเนียงมลายูถิ่นเกอร์เดาะห์ (เนื้อหาเดียวกัน)

الْحَمْدُ لِلَّهِ الْقَائِلِ :

คำสรรเสริญพระผู้เป็นเจ้า

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ

โอ้อบรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย จงคุ้มครองตัวของพวกเจ้าและครอบครัวของพวกเจ้าให้พ้นจากไฟนรก เพราะเชื้อเพลิงของมันคือมนุษย์ และก้อนหิน มีมะลาอิกะฮ์ผู้แข็งแกร่งหาญคอยเฝ้ารักษามันอยู่ พวกเขาจะไม่ฝ่าฝืนอัลลอฮ์ในสิ่งที่พระองค์ทรงบัญชาแก่พวกเขา และพวกเขาจะปฏิบัติตามที่ถูกบัญชา

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ.
أَمَّا بَعْدُ، يَا عِبَادَ اللَّهِ، اتَّقُوا اللَّهَ، أَوْصِيكُمْ وَآيَايَ بِتَقْوَى اللَّهِ، فَقَدْ فَازَ الْمُتَّقُونَ.

ฉันขอปฏิญาณตนว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์ ผู้ทรงเอกะ ไม่มีภาคีใดๆร่วมกับพระองค์ และแท้จริงมุฮัมมัดเป็นบ่าวและรอสูลของพระองค์ ขอปฏิญาณต่อพระผู้เป็นเจ้าผู้ซึ่งนำพาสันติสุขให้ประสบแต่ท่านศาสดามุฮัมมัด ครอบครัว และเพื่อนพ้องของท่าน ข้าพระองค์ทั้งหลายจะทำการศีกการะต่ออัลลอฮ์ และเกรงกลัวต่อพระองค์ และขอให้พระองค์โปรดแนะนำหนทางที่จะนำข้าพระองค์สู่หนทางของพระองค์ ซึ่งเป็นหนทางของผู้ยำเกรง

سكارغ جمعة يغ درحمتي الله،

พี่น้องที่รักในศาสนาอิสลาม

فد هاري جمعة يغ بركة دان ددالم مسجد يغ مليا،

วันศุกร์ที่มีคุณค่ายิ่งกัสถานทีอันศักดิ์สิทธิ์ในมัสยิดที่มีเกียรติยิ่ง

ساي فسان كفد توبه ساي دان كفد هاري جمعة يغ منتتامو الله سكالين
ماءيله سوکو كيت بواة كتقواءن كيت كفد الله سبحانه وتعالى دغن سوغو
سوغو ملقسناكن سكالاً فرينتهث دان منيغمكلكن سكالاً لاراغنث.

ผมทำการตักเตือนตัวเองและให้การบอกกล่าวต่อผู้ที่มาร่วมละหมาดวันศุกร์ซึ่งเป็นแขกของอัลลอฮ์ที่มีเกียรติยิ่ง เพื่อให้เกิดการเพิ่มการยำเกรงต่ออัลลอฮ์ให้มากยิ่งขึ้นด้วยความจริงจังในการปฏิบัติต่อพระบัญญัติของพระองค์ และออกห่างจากทุกลักษณะต้องห้ามที่พระองค์ทรงห้ามปรามไว้

موده مودهن كيت منجادي أمة يغ ترباءيق، أمة بتوه دان ممفراوليهي
كبهاكين دنيا دان دأخيرة. ممبر فد هاري اين اكن مثمفايكن خطبة
برتوجوق: "ساتو أمة يغبر ساتو".

หวังอย่างสุดซึ้งว่าเราจะได้เป็นประชาชาติที่ดีที่สุดต่อหน้าพระพักตร์ของพระองค์ และได้รับความสุขในโลกนี้และในปรโลก การเทศนาในวันนี้จะเป็นการเทศนาเรื่อง " ประชาชาติหนึ่งเดียว ต่อการประกาศศีกกับอาชญากร(ยาเสพติด) "

مسلمين يغ دكاسيهي سكالين،

บรรดามุสลิมซึ่งเป็นที่รักยิ่งทั้งหลาย

برسفرنا دغن هاري جمعة فريغت كبغساءن ، منبر ايخين مغيغتك كغد جماعه سكالين بهاوا ثاتا فونجا اوتام برلاكوث جادي برساتو دان منجادي سجهترائن مشاركت دان نكاري.

วันนี้ซึ่งตรงกับวันต่อต้านยาเสพติดแห่งชาติ ได้กำหนดขึ้นเพื่อเตือนสติประชาชาติว่ายาเสพติดเป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดอาชญากรรมและภัยคุกคามต่อสวัสดิภาพของสังคมและประเทศชาติ

جادي فاده هاتي منبر برلاكوث جادي ساتو قوم سفرتي منجوري، مرومفق، روکول، بونوه، مرمفيت دان لاءين ۲ لاکي اداله برفوثا درفد ايسي.

สังเกตได้จากปัญหาทางด้านสังคมซึ่งเกิดมาจากอาชญากรรมในรูปแบบต่างๆ เช่น การลักเล็กขโมยน้อย การปล้น ฆ่า ข่มขืน และอื่น ๆ อีกมากมาย สืบเนื่องมาจากปัญหายาเสพติด

کتهويله بهوا ستيف فرکارا يغ بوليه ممابوقکن، ملمهکن اغکوتا بادن، مماتیکن عقل فيکيران يغ سمفرنا مروفاکن فونجا کغد برلاكوث تولوغن دان جادي برساتو.

ซึ่งทุกคนก็ทราบดีอยู่แล้วว่า ทุกสิ่งที่สามารถทำให้มันเมานั้น มันจะบั่นทอนร่างกายให้เกิดความเสียหาย ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ เป็นตัวการสำคัญที่ก่อให้เกิดความชั่วร้าย และความผิดในด้านต่างๆทางสังคม และส่งผลให้เกิดความเสื่อมเสียทางศาสนาอย่างมากมาย

فرمان الله سبحانه وتعالى دالم سورة البقرة آيات 195:

มีพระดำรัสของพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ในซูเราะห์ อัล-บากอเราะห์ आयัดที่ ๑๙๕ ว่า

وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

برمقصود: "دان سوروهکنله (هرت بندامو) دجالن الله، دان جاغنه کامو منجادی دیری کامو کدالم کبیناساعن دان بربوات باءیقله کرانا سسو غکو هت الله مغاسیهی اورغ یغ براوساها ممفرباءیقی عمالنت."

และพวกเจ้าจงบริจาคในทางของอัลลอฮ์และจงอย่าโยนตัวของพวกเจ้าสู่ความพินาศ และจงทำดีเถิด
แท้จริงอัลลอฮ์นั้นทรงชอบผู้กระทำดีทั้งหลาย

مسلمین یغ دکاسیهی سکالین،

บรรดามุสลิมซึ่งเป็นที่รักยิ่งทั้งหลาย

فد کسودهن مریک یغ ترلبت دغن ادیق برادیق مروفاکن ساتو برساتو
دان فربواتن بردوسا بسر کرانا تله مروسقن نام باءیقث دان منیمبولکن
تسقو دالم مشاراکت.

โดยหลักการแล้ว ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดจะถือเป็นอาชญากรของประเทศ และเป็นต้นเหตุ
ของการกระทำบาปที่จะส่งผลให้ได้รับความเสียหายทั้งทางด้านชื่อเสียงของตัวเอง และก่อให้เกิดภัยคุกคาม
ในชุมชน

فربواتن ۲ این سبئرث دمکین منجاء وهکن دیری سساورغ درفد الله سبحانه
وتعالی. سدغکالا دغن هاث ساتو فربواتن تقوم یغ ساتو سهاجا بولیه
کسودهن کهیدوفن دان جادی سابکن کروکین سفنجغ هیدوف ددنیا دان
أخیره.

การกระทำเหล่านี้(ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด) จะเป็นตัวการสำคัญที่ทำให้เราห่างไกลจากพระเจ้าของ
เรา ซึ่งความผิดเพียงหนึ่งครั้งการกระทำผิดที่ใหญ่หลวงก็สามารถที่จะทำลายชีวิต จนก่อให้เกิดการสูญเสียชีวิต
ทั้งในโลกนี้ และได้รับความผ่ายผ้อยอย่างยับเยินในโลกได้

اولیه ایت، اوساها بواة بایک، ممراغ ساتو فوق دان فربواتن بردوسا تیدق
بولیه دبوات ماین ماین اتوا اولیه توکاغ ترتنتو تتافی دبوات سکارا مثوروه
دسلوروه نکاری سلاری دغن کهندق شاریعة الله.

ด้วยเหตุนี้ การประกาศศึกสงครามกับอาชญากร(ยาเสพติด) ไม่สามารถที่จะดำเนินการด้วยกับคนๆ เดียว หรือเพียงหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง แต่ควรจะทำ ถือปฏิบัติ และช่วยสอดส่องดูแลและปราบปราม ทั่วทั้งประเทศให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ตามบทบัญญัติของพระองค์อัลลอฮ์ผู้สูงส่งยิ่ง

مك امت واجب مthro سوروه أمة إسلام، ايوباف دان اغكوتا مشاركت
بر اوساها دغن إخلاص ممراغي فونجا سكالا كوم يغ ساتو.

ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่เหมาะสมและถูกต้องที่สุด ในการที่จะกระตุ้นชาวมุสลิมทุกคน รวมถึงพ่อแม่พี่น้อง และสมาชิกในชุมชนทุกท่าน รวมถึงทุกหน่วยงาน ทุกองค์กรในสังคม ที่มีความจริงจัง และต้องการที่จะเห็น ความสงบสุขในชุมชนและประเทศของเรา เราทุกคนต้องร่วมกันต่อสู้กับสาเหตุของอาชญากรรมทั้งหมดทุกรูปแบบโดยเฉพาะยาเสพติด

مغيغتكُن بهاوا فنخمارن جيو ا دان هيلغ كو اسان عقل تله قواتن سساورغ
همبا ايت دالم اوساها ممراغي جناية دان سودارات.

การเทศนาวันนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะสร้างความเข้มแข็งทางด้านจิตวิญญาณ และส่งเสริมสติ จิตใจ ของผู้ที่มีความตั้งใจจริงที่จะต่อสู้กับอาชญากรรมและความชั่วร้ายต่างๆ(ยาเสพติด)

سبدا رسول الله صلى الله عليه وسلم يغ دروايتكن اوليه نعمن بن بشير:

ท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ กล่าวว่า ซึ่งรายงานโดย นุมาน บิน บาชีร์: เล่าว่า

أَلَا وَإِنَّ فِي الْجَسَدِ مُضْغَةً إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، وَإِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ،
أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ

مقصودث: "ايغت! สสوغکوھت دالم جسد مانسي ادا سكومفل داره، جك اي
باءيك، باءيكله جسد سلوروھت. جك اي روسق، مك روسقله جسد
سلوروھت، ايغتله! ايتوله هاتي." (حديث متفق عليه)

ความว่า แท้จริงแล้วในร่างกายของเรานั้น มีก้อนเลือดก้อนหนึ่งที่สำคัญยิ่ง ถ้าหากว่าก้อนเลือดก้อนนั้นดี ทว่าทั้งร่างกายก็จะดีไปด้วย แต่ถ้าหากว่าก้อนเลือดก้อนนั้นเสีย หรือสกปรก ก็จะส่งผลให้ทั้งทั้งร่างกายเสียหายไปด้วย ซึ่งก้อนเลือดก้อนนั้นก็คือหัวใจ

بَارَكَ اللَّهُ لِي وَلَكُمْ فِي الْقُرْآنِ الْعَظِيمِ، وَتَفَعَّلِي وَإِيَّاكُمْ بِمَا فِيهِ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ، وَتَقَبَّلَ مِنِّي وَمِنْكُمْ تِلَاوَتَهُ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ، أَقُولُ قَوْلِي هَذَا وَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الْعَظِيمَ لِي وَلَكُمْ، وَلِسَائِرِ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ، وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ، فَاسْتَغْفِرُوهُ فَيَا فَوْزَ الْمُسْتَغْفِرِينَ وَيَا نَجَاةَ التَّائِبِينَ.

ขอพระองค์อัลลอฮฺทรงพระทานพรให้กับฉัน ท่าน และเราทั้งหลาย ด้วยกับพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานที่มีเกียรติยิ่ง และขอให้พระองค์ทรงประทานผลประโยชน์อันมหาศาลซึ่งได้รับมาจากคำสั่งสอนซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ได้ถูกบันทึกไว้ในพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน รวมถึงการอ่าน และการกล่าวคำในพระคัมภีร์ดังกล่าวด้วยเถิด ขอให้พระองค์ทรงช่วยเหลือเพื่อให้เกิดผลประโยชน์จากการตักเตือนระหว่างเราซึ่งกันและกันจากสิ่งที่กระผมได้บอกกล่าวไปนั้น และขออภัยโทษจากพระองค์ท่านในสิ่งที่กระผมได้กล่าวผิดพลาดไป รวมถึงบรรดาผู้ศรัทธาทั้งชายและหญิง และขออภัยโทษต่อบรรดาผู้ที่ข้าพเจ้ากล่าวอ้าง ถ้าหากว่าเกิดความผิดพลาดประการใด

สรุปแนวทางในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาถิ่น (มลายู) เพื่อให้ชุมชนได้นำไปใช้ในสถานการณ์จริงนั้น จะต้องเริ่มต้นจาก ๒ กิจกรรมนี้เป็นหลัก คือ ๑) จัดทำพจนานุกรมภาษามลายูถิ่น(ตำบลนาเคียน) เพื่อเก็บรักษาคำศัพท์ สำนวน และสุภาษิตของชุมชนตำบลนาเคียนนับจากอดีตกาลจนถึงปัจจุบัน ๒) จัดให้มีการอ่านคุตบะห์ก่อนการละหมาดวันศุกร์เป็นภาษามลายูถิ่น โดยเริ่มฝึกเยาวชนของชุมชน ที่มีความสามารถในการพูดภาษามลายูถิ่นอยู่บ้างแล้วเป็นกลุ่มแรกในการทดลอง แต่ทั้งนี้และทั้งนี้จะต้องได้รับการช่วยเหลือจากหลายฝ่ายด้วยกันดังที่ได้กล่าวมาแล้ว เพื่อที่จะทำให้กิจกรรมนี้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

บทที่ ๖

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยพัฒนาที่เน้นการมีส่วนร่วมกับชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาถิ่น(มลายู) ผ่านเครื่องมือการรวบรวมคำศัพท์ และนำกลับมาใช้ในชุมชน เพื่อรักษาและดำรงไว้ซึ่งความเป็นมลายูไม่ให้สูญหายไปจากชุมชนตำบลนาเคียน อำเภอมือ จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งนี้สามารถสรุปผลได้ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

ในการค้นคว้าวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ

๑. เพื่อศึกษาสภาพการใช้ภาษาถิ่น (มลายู) ของชาวบ้านชุมชนนาเคียน อำเภอมือ จังหวัดนครศรีธรรมราช

๒. เพื่อสร้างกระบวนการของชุมชนในการหาแนวทางอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่ภาษาถิ่น (มลายู) ให้ดำรงสืบไปอย่างยั่งยืน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามในเขตพื้นที่ตำบลนาเคียน อำเภอมือ จังหวัดนครศรีธรรมราช

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนชาวไทยมุสลิมที่ใช้ภาษามลายูถิ่นในเขตพื้นที่ตำบลนาเคียน อำเภอมือ จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย ๓ กลุ่มหลัก คือ กลุ่มผู้รู้ นักวิชาการ นักวิจัย กลุ่มแกนนำของชุมชน นายกอบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และกลุ่มอิหม่ามและผู้ปกครอง ซึ่งทั้ง ๓ กลุ่มนี้จะมีผลต่อเยาวชนของชุมชน และอนาคตของภาษามลายูถิ่น

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้เป็น ๓ ข้อคือ ๑) การพัฒนานักวิจัยชุมชนและสร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วมของชุมชน ๒) สภาพการใช้ภาษาถิ่น(มลายู) ของชาวบ้านชุมชนนาเคียน อำเภอมือ จังหวัดนครศรีธรรมราช ๓) ผลการทดสอบ และการนำไปใช้เพื่อสร้างกระบวนการของชุมชนในการหาแนวทางอนุรักษ์ภาษาถิ่น(มลายู) ให้ดำรงสืบไปอย่างยั่งยืน

๑) การพัฒนานักวิจัยชุมชนและสร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วมของชุมชน

กิจกรรมที่ใช้ในการค้นหานักวิจัยชุมชนคือ การจัดการสนทนาพูดคุยระหว่างกลุ่มในชุมชน การจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิด และการได้เรียนรู้วิธีการทำงานของนักวิจัยที่เป็นหัวหน้าโครงการ ร่วมลงเก็บข้อมูลในพื้นที่พร้อมกัน ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะเป็นส่วนสำคัญในการกระตุ้นให้สมาชิกในชุมชนที่เกี่ยวข้องได้เห็นความสำคัญของการวิจัย และสร้างความมั่นใจในการเป็นนักวิจัยชุมชน อีกทั้งยังได้รับการยอมรับจากคนในชุมชนในการทำงานเพื่อสังคมส่วนรวม ก่อให้เกิดลักษณะการเป็นผู้นำต่อนักวิจัยชุมชน การมีจิตสาธารณะ จิตบริการ ให้ความสำคัญกับการทำงานเพื่อชุมชน

อุปสรรคที่พบจากการดำเนินงานของโครงการ โดยมากแล้วจะเป็นปัญหาเรื่องเวลาการทำงานมีไม่ตรงกัน เพราะนักวิจัยทุกคนมีงานประจำของตนเองอยู่แล้ว และอีกอย่างคือความต่อเนื่องของการจัดกิจกรรมของโครงการต้องขาดช่วงเนื่องจากปัญหาทางธรรมชาติ น้ำท่วม และอื่นๆอีกมากมาย

๒) สภาพการใช้ภาษาถิ่น(มลายู) ของชาวบ้านชุมชนนาเคียน อำเภอมือ จังหวัดนครศรีธรรมราช

การศึกษาการใช้ภาษามลายูถิ่นของชาวบ้านชุมชนนาเคียน อำเภอมือ จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ทำการศึกษาในสองประเด็นหลัก คือ หลักการใช้ภาษามลายูถิ่น และสำนวนภาษามลายูถิ่น ซึ่งสามารถสรุปผลได้ดังนี้

๒.๑. หลักการใช้ภาษามลายูถิ่น หรือไวยากรณ์ภาษามลายูถิ่น

๒.๑.๑. หลักการใช้ภาษามลายูถิ่น หรือไวยากรณ์ภาษามลายูถิ่นนั้นยังคงมีหลักการและรูปแบบการใช้ตามกฎและระเบียบของภาษาอาหรับเพราะได้รับอิทธิพลทางด้านวัฒนธรรมและประเพณี

ปฏิบัติสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ การพูดการจาและวิธีการดำเนินเรื่องจึงเป็นไปตามหลักไวยากรณ์ภาษาอาหรับ

๒.๑.๒. ตัวอักษรภาษามลายูถิ่นส่วนมากนำมาจากภาษาอาหรับ และสำหรับคำหรือเสียงที่ไม่มีในภาษาอาหรับก็เพิ่มรูปเพื่อที่จะไปแทนเสียงที่ขาดหายไป แต่อย่างไรก็ยังมีรูปลักษณะคล้ายคลึงกับภาษาแม่ (ภาษาอาหรับ)

๒.๑.๓. มีวิธีการถ่ายทอดคำพูด ประโยค ได้หลากหลายรูปแบบไม่ตายตัว สามารถปรับการใช้งานได้หลายความหมายในคำเดียวเช่นภาษาอาหรับ

๒.๒. สำนวนภาษามลายูถิ่นที่ใช้อยู่ในชุมชนตำบลนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีดังนี้

๒.๒.๑. สำเนียงมลายูเกอร์เตาะห์ ซึ่งคนที่ใช้สำเนียงภาษามลายูนี้ จะมาจากรัฐเกดะห์ในชุมชนแห่งหนึ่งของมาเลเซีย กลุ่มคนที่ใช้ในขณะนี้อาศัยอยู่บริเวณ หมู่ ๓

๒.๒.๒. สำเนียงมลายูปอเลาะห์ ซึ่งมาจากชาวเปอร์ลิสประเทศมาเลเซียปัจจุบันอยู่ในรัฐเกดะห์เช่นกัน กลุ่มคนที่ใช้ในขณะนี้อาศัยอยู่บริเวณ หมู่ ๒ และหมู่ ๑ บางส่วน

๒.๒.๓. สำเนียงมลายูปูลาว ซึ่งเป็นสำเนียงภาษามลายูของชาวเกาะ(น่าจะหมายถึง เกาะลังกาวิ) ในรัฐเกดะห์ ประเทศมาเลเซีย กลุ่มคนที่ใช้ในขณะนี้อาศัยอยู่บริเวณ หมู่ ๑ บางส่วน หมู่ ๔ และหมู่ ๕ บางส่วน

ส่วนหลักการและไวยากรณ์เป็นไปตามภาษามลายูกลาง หรือตามกฎระเบียบไวยากรณ์ภาษาอาหรับนั่นเอง แตกต่างแค่สำเนียงเท่านั้นเอง

๓) ผลการทดสอบ และการนำไปใช้เพื่อสร้างกระบวนการของชุมชนในการหาแนวทางอนุรักษ์ภาษาถิ่น (มลายู) ให้ดำรงสืบไปอย่างยั่งยืน

๓.๑. ภาษามลายูถิ่นยังเป็นภาษาหลักในการสื่อสารของชุมชนโดยเฉพาะในช่วงวัยอายุ ๓๐ ปีขึ้นไป และพบว่าภาษาไทยมีบทบาทเพิ่มขึ้นในการสื่อสารของคนรุ่นใหม่ และบางครอบครัวลูกหลานเข้าใจในความหมายของภาษามลายูถิ่นแต่ไม่พูดกลับใช้ภาษาใต้ในการโต้ตอบกับพ่อแม่ หรือปู่ย่าตายาย

๓.๒. คำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการเรียกชื่อสัตว์ สิ่งของ และของใช้ต่างๆ ในชุมชนถูกเปลี่ยนไปจากเดิม ด้วยเยาวชนรุ่นใหม่ ส่วนใหญ่แล้วจะทับศัพท์ด้วยคำภาษาไทย หรือคำศัพท์เฉพาะในกลุ่มของตนเอง

๓.๓. สถานศึกษาบางแห่งในชุมชนยังคงใช้อักษรยาวีในการเรียนการสอน ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการเรียนในระบบปอเนาะ หรือไม่ก็สถานที่สอนศาสนาตามมัสยิดและสถาบันต่างๆในชุมชน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของอักษรยาวีที่ยังมีเรียนมีใช้อยู่ในชุมชน

๓.๔. อักษรยาวียังมีบทบาทสำคัญต่อชุมชน ในด้านการกล่าวปาฐกถาธรรม(คุตบะห์)ในวันศุกร์ โดยจะใช้บทอ่านที่เป็นภาษามลายูเขียนด้วยอักษรยาวี แต่ปัจจุบันความเข้าใจในบทปาฐกถาธรรม(คุตบะห์) นั้นมีน้อยมาก เนื่องจากคำศัพท์ที่ปรากฏในบทสอนนั้นเป็นคำศัพท์โบราณที่ทุกวันนี้หลายคนในชุมชนไม่สามารถที่จะเข้าใจแล้ว จึงทำให้ผู้กล่าวปาฐกถาธรรมอ่านคำศัพท์ดังกล่าวด้วยกับการเดาคำศัพท์ และยิ่งไปกว่านั้นผู้ฟังการสอนก็ยังไม่เข้าใจมากขึ้น ทำให้เกิดอาการไม่สนใจที่จะฟัง เพราะไม่เข้าใจและไม่ได้ฮัรสนในการฟัง จึงทำให้ไม่ได้รับประโยชน์จากการฟังคุตบะห์ในวันนั้น

๓.๕. การสร้างการยอมรับจากชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากความสำเร็จของการรวบรวมคำศัพท์ภาษามลายูถิ่นและการนำไปใช้ของชุมชน ดังนั้นในการดำเนินกิจกรรมการวิจัยนี้จึงเน้นการมีส่วนร่วมจากชุมชน และจากการดำเนินการพบว่ามีปรากฏการณ์ที่สามารถนำไปสู่การยอมรับของชุมชนหลายประการ เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมและการติดตามความคืบหน้าของโครงการของสมาชิกในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแกนนำชุมชน ชุมชนมีการนำเสนอแนวทางการขยายผลของโครงการด้วยการนำไปใช้ในชีวิตจริงเพื่อเป็นแบบอย่างแก่เยาวชนของชุมชน

ดังนั้นสามารถสรุปวิธีการสร้างกระบวนการของชุมชนเพื่อหาแนวทางการอนุรักษ์ภาษามลายูถิ่นให้ดำรงสืบไปอย่างยั่งยืนได้ดังนี้

โดยเริ่มจากการศึกษาสภาพการใช้ภาษามลายูถิ่น เป็นขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลจากชุมชน อีกทั้งยังจัดกิจกรรมต่างๆขึ้นมาเพื่อให้ได้มาซึ่งคำศัพท์และสำนวนต่างๆเกี่ยวกับภาษามลายูถิ่น เพื่อรวบรวมจัดทำเป็นพจนานุกรมสำหรับชุมชน

เพื่อให้การจัดเก็บข้อมูลภาคสนามเกิดความชัดเจน ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและไม่เสียเวลาในการลงพื้นที่ คณะผู้วิจัยได้ร่วมประชุมเพื่อหารับทราบถึงขั้นตอนและกระบวนการจัดเก็บข้อมูล อีกทั้งยังเตรียมพื้นที่วิจัยที่จะลงทำการวิจัย กล่าวคือ ต้องการสร้างความพร้อมและการยอมรับของชุมชนเพื่อการขับเคลื่อนการวิจัยสู่ความสำเร็จ

คณะผู้วิจัยเริ่มนำประเด็นสำคัญของปัญหามากกล่าวถึงในที่ประชุมเกี่ยวกับความเสื่อมถอยทางด้านการใช้ภาษามลายูถิ่นในพื้นที่ เริ่มมีภาษาไทยเข้ามาผสมปะปนในระหว่างประโยคภาษามลายู สำนวนและคำสุภาษิตในท้องถิ่นเริ่มลดน้อยถอยลง ผู้เฒ่าผู้แก่ (ปุษนียบุคคล) ของชุมชนเริ่มล้มหายตายจากไปจากชุมชน ทุกคนในที่ประชุมเห็นด้วย และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และมีความเห็นไปในทางเดียวกันว่าเราจะต้องร่วมกันอนุรักษ์ภาษามลายูถิ่นไว้ โดยจัดเก็บคำศัพท์เหล่านั้นไว้เป็นรูปเล่ม แต่ด้วยกับปัญหาและช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลของคณะวิจัยไม่เอื้อต่อการทำงาน จึงมีมติที่จะแต่งตั้งชุดเก็บข้อมูลในพื้นที่ ไว้ในการประสานงาน

หลังจากนั้นคณะผู้วิจัยพร้อมด้วยชุดเก็บข้อมูลในพื้นที่ เริ่มเข้าหาผู้นำชุมชน ซึ่งประกอบไปด้วย โต๊ะอิหม่าม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตำบลนาเคียน อีกครั้งซึ่งก่อนหน้านี้ ได้เข้าไปพูดคุยไว้ก่อนแล้วเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ซึ่งทุกท่านยินดีให้ความร่วมมือในทุกด้านเพราะเล็งเห็นถึงความสูญเสียและเสียดายที่ภาษามลายูถิ่น ภาษาเก่าแก่ของบรรพชนจะต้องสูญหายไป ซึ่งในการเข้าหาท่านต่างๆเหล่านั้น พอสรุปประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้ เริ่มแรกจะต้องหาปุษนียบุคคลและผู้มีความรู้ที่สามารถพูดภาษามลายูถิ่นได้ และรู้ถึงหลักการใช้ รวมถึงสำนวนและสุภาษิตที่ชุมชนของเราเคยใช้และที่กำลังใช้อยู่ ต่อมาร่วมกันหาแนวทางและวิธีการในการอนุรักษ์ฟื้นฟูภาษามลายูถิ่นให้กลับมาใช้ในชีวิตประจำวันดังเดิมที่เคยเป็นอยู่ และสุดท้ายพยายามสร้างการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการอนุรักษ์ฟื้นฟูภาษามลายูถิ่น เพราะเขาเหล่านั้นจะเป็นเมล็ดพันธุ์ของชุมชนตำบลนาเคียนต่อไปในภายภาคหน้า จากผลของการบอกเล่าเก็บสืบปากต่อปาก จึงทำให้ชุดเก็บข้อมูลในพื้นที่ของเราสามารถสืบเสาะแสวงหาผู้เฒ่าผู้แก่ ปุษนียบุคคล และผู้รู้ในชุมชนง่ายขึ้น โดยการสอบถามจากบุคคลที่ได้ไปละหมาดที่มัสยิดบ่อยครั้งหรือเป็นประจำทุกวัน

ชุดเก็บข้อมูลในพื้นที่ได้ผ่านการอบรมเกี่ยวกับกระบวนการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม อีกทั้งยังการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง โดยคณะวิจัยได้จัดเอกสารและทำการอบรมด้วยความรู้ของทางคณะวิจัยเอง อีกทั้งยังชุดเก็บข้อมูลในพื้นที่บางคนก็จบการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้ว โดยทางคณะวิจัยทำการอบรมชุดเก็บข้อมูลใช้เวลาโดยประมาณ ๑ เดือน พร้อมกับอธิบายวิธีการเก็บข้อมูล

ต่อมาทำการศึกษาเอกสาร วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำราเรียน งานวิจัย วารสาร วิทยานิพนธ์ คอลัมน์ และเอกสารต่างๆ ที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาถิ่น และภาษามลายู ทั้งในอดีตและปัจจุบัน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำกระบวนการวิจัยให้มีความครบถ้วนและสมบูรณ์แบบมากที่สุด ในขั้นตอนนี้คณะผู้วิจัยได้ขอความช่วยเหลือไปทางเพื่อนต่างสถาบันที่สามารถเอื้อความช่วยเหลือ พอที่จะมีเวลาในการค้นหาหนังสือ จากสถาบันการศึกษาอย่างเช่นมหาวิทยาลัยที่อยู่ในบริเวณกรุงเทพฯ ก็จะทำให้เพื่อนที่ทำงานอยู่ในบริเวณดังกล่าวช่วยในการสืบเสาะแสวงหามาให้ หนังสือในเขตบริเวณจังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดปัตตานี ทางคณะวิจัยก็จะ

ทำการค้นคว้าหาด้วยตัวเอง เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนทางคณะวิจัยก็จะทำการสรุปเอกสารทั้งหมด แล้วนำมาร้อยเรียงให้เป็นเรื่องเดียวกัน

ผลจากการศึกษาเอกสาร และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังการประชุมร่วมกันระหว่างคณะผู้วิจัย ชุดเก็บข้อมูลในพื้นที่ และแกนนำชุมชน นำมาสู่การวางแผนการดำเนินกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาถิ่น (มลายู) โดยได้กำหนดขั้นตอนและกระบวนการทำงานไว้ดังนี้

ขั้นตอนและกระบวนการของกิจกรรมเริ่มจากการสร้างความตระหนักถึงความจำเป็นในการที่จะต้องอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาถิ่น (มลายู) เอาไว้ให้คงอยู่สืบไป โดยการจัดประชุมในชุมชนตำบลนาเคียน ซึ่งแกนนำของชุมชนจะเป็นผู้จุดประเด็นในการประชุม ซึ่งทำให้การตั้งประเด็นที่เกิดขึ้นดังกล่าวนี้ดูมีน้ำหนัก น่าเชื่อถือ โดยกลุ่มคนที่เข้าร่วมประชุมโดยมากจะเป็น วัยกลางคน และผู้เฒ่าผู้แก่ของชุมชน ต่อมาทำการศึกษาหลักการ ใช้ สำเนียง พร้อมด้วยการออกเสียงของภาษามลายูถิ่น ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ และการสอบถามผู้รู้ ผู้เฒ่าผู้แก่ และปราชญ์บุคคลของชุมชน โดยจะเก็บรวบรวมหลักการ ใช้ คำศัพท์ภาษามลายูถิ่น สำนวน และคำสุภาพิตของชุมชนตำบลนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชไว้เป็นหมวดหมู่ ซึ่งนำไปสู่การจัดทำระบบการบันทึกคำศัพท์ภาษามลายูถิ่น สำนวน และคำสุภาพิตของชุมชนตำบลนาเคียน ไว้ในรูปแบบที่เรียกว่า **“พจนานุกรมมลายูถิ่น(ตำบลนาเคียน)”** และขั้นสุดท้ายเป็นการนำไปทดลองใช้ โดยทางคณะผู้วิจัย ชุดเก็บข้อมูลในพื้นที่ และแกนนำชุมชน เห็นว่าจะต้องเริ่มฝึกเยาวชนที่มีความสามารถในการพูดภาษามลายูถิ่นอยู่แล้ว ด้วยการเริ่มฝึกอ่านคุตบะห์ในวันศุกร์¹ ก่อนการละหมาดวันศุกร์

จัดเวทีประชาคม และร่วมกันนำเสนอ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสำคัญเพื่อการขับเคลื่อนงานวิจัยไปสู่ความสำเร็จ เราจะจัดเวทีการประชุมออกเป็น ๒ ครั้งใหญ่ๆ คือ เวทีการประชุมเพื่อชี้แจงถึงปัญหาและความจำเป็นในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามลายูถิ่นเอาไว้ และเวทีเพื่อการตรวจสอบหลักการ ใช้ คำศัพท์ สำนวน และสุภาพิต ของภาษามลายูถิ่นตำบลนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

สำหรับเวทีการประชุมเพื่อชี้แจงถึงปัญหาและความจำเป็นในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามลายูถิ่นเอาไว้ จะได้รับทราบถึงเหตุผลว่าทำไมเราจำเป็นที่จะต้องอนุรักษ์ภาษามลายูถิ่นเอาไว้ อีกทั้งยังต้องการทราบถึงจำนวนแนวร่วมที่จะร่วมกันทำงาน ให้ความร่วมมือ แสดงความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าว การประชุมครั้งนี้ไม่เพียงแต่ได้ทราบถึงเหตุผลที่เราจำเป็นจะต้องอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาถิ่นเอาไว้ แต่ทำให้เราได้ทราบถึง

¹ คุตบะห์ในวันศุกร์ คือ การเทศนาธรรมในมัสยิดต่อผู้ที่มาร่วมละหมาดในวันศุกร์ ซึ่งเป็นบทบัญญัติศาสนาที่กำหนดให้ชาวมุสลิมทุกคนที่บรรลุนิติภาวะตามศาสนากำหนด ต้องมารวมตัวกันที่มัสยิดกลางประจำหมู่บ้านเพื่อร่วมกันรับฟังเทศนาธรรมและละหมาดร่วมกันทุกวันศุกร์ เวลาประมาณ ๑๒.๐๐ - ๑๓.๐๐ น.: ผู้วิจัย

แหล่งที่มาของบรรพบุรุษของเราได้ย้ายถิ่นฐานมาจากไหน หรือถูกโยกย้ายมาจากแหล่งใด ประวัติความเป็นมาเป็นอย่างไร อาชีพ และการดำรงชีวิตในสมัยอดีตกาลเขาทำอะไรกันบ้าง

การจัดเวทีประชุมครั้งที่สอง (เวทีเพื่อการตรวจสอบหลักการใช้ คำศัพท์ สำนวนและสุภาษิต ของภาษามลายูถิ่นตำบลนาเคียน อำเภอมือ จังหวัดนครศรีธรรมราช) เป็นการจัดเวทีที่สืบเนื่องมาจากชุดเก็บข้อมูลในพื้นที่ได้ทำการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลในด้านหลักการใชภาษามลายูถิ่น คำศัพท์ สำนวนและสุภาษิต ได้มากพอสมควรแล้ว จึงมาทำการประมวลและทำการตรวจสอบจากผู้รู้ และปุชนียบุคคลของชุมชน การประชุมครั้งนี้มีผู้ที่มีความรู้ของชุมชน อีกทั้งยังผู้เฒ่าผู้แก่ที่มีความสันทัดในภาษามลายูถิ่นรวมถึงหลักการใช้ มาให้ความรู้ คำแนะนำ และช่วยกันแก้ไข คำศัพท์ คำสุภาษิตและสำนวน ต่างๆ ที่รวบรวมมาได้นั้นเพื่อให้ถูกต้องตามแบบต้นฉบับของบรรพบุรุษที่เคยใช้มาก่อน

ขั้นตอนการจัดทำพจนานุกรมมลายูถิ่น(ตำบลนาเคียน) นั้นเป็นขั้นตอนของการรวบรวมหลักการใช้ คำศัพท์ สำนวน และคำสุภาษิตที่มีใช้อยู่ในชุมชนนาเคียน อำเภอมือ จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งที่เคยใช้อยู่ในอดีต และยังคงใช้มาจนถึงปัจจุบัน หรืออาจจะเลิกใช้ไปบ้างแล้ว ทางคณะผู้วิจัยและชุดเก็บข้อมูลในพื้นที่จะร่วมกันจัดเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยจะแบ่งออกเป็น ๒ ส่วนหลักๆ คือ

๑. บันทึกหลักการใช้ คำศัพท์ สำนวน และสุภาษิตภาษามลายูถิ่น

ชุดเก็บข้อมูลในพื้นที่พร้อมด้วยคณะผู้วิจัยบางคน ลงพื้นที่เก็บข้อมูลหลักการใช้ คำศัพท์ สำนวน และสุภาษิตภาษามลายูถิ่นในพื้นที่ โดยสอบถามจากผู้รู้ คนเฒ่าคนแก่ ปุชนียบุคคลของชุมชน ที่มีความสันทัดทางด้านภาษามลายูถิ่นเพื่อทำการรวบรวมในส่วนที่มีความเกี่ยวข้องดังกล่าว

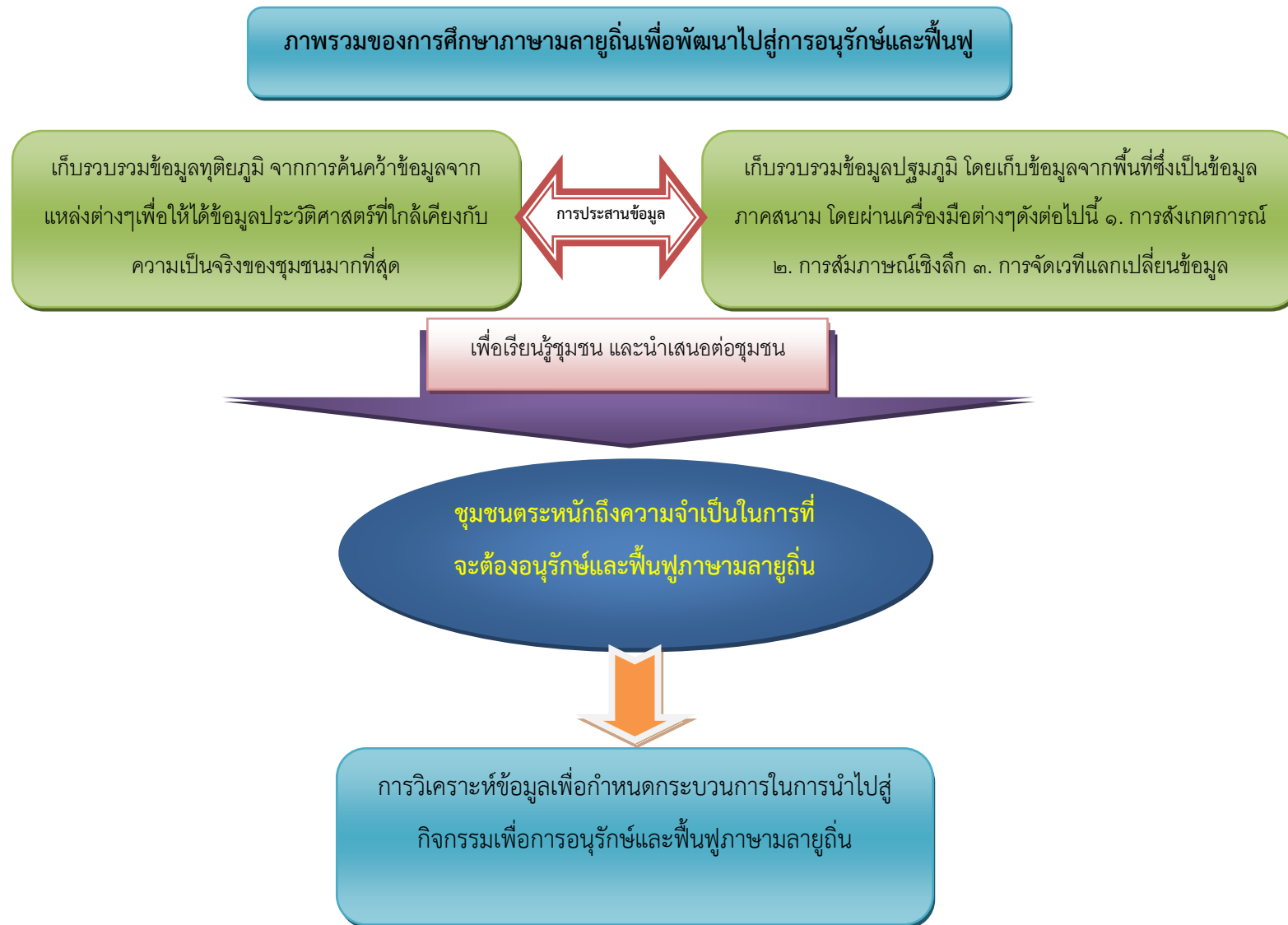
๒. จัดทำรูปเล่มพจนานุกรมมลายูถิ่น(ตำบลนาเคียน)

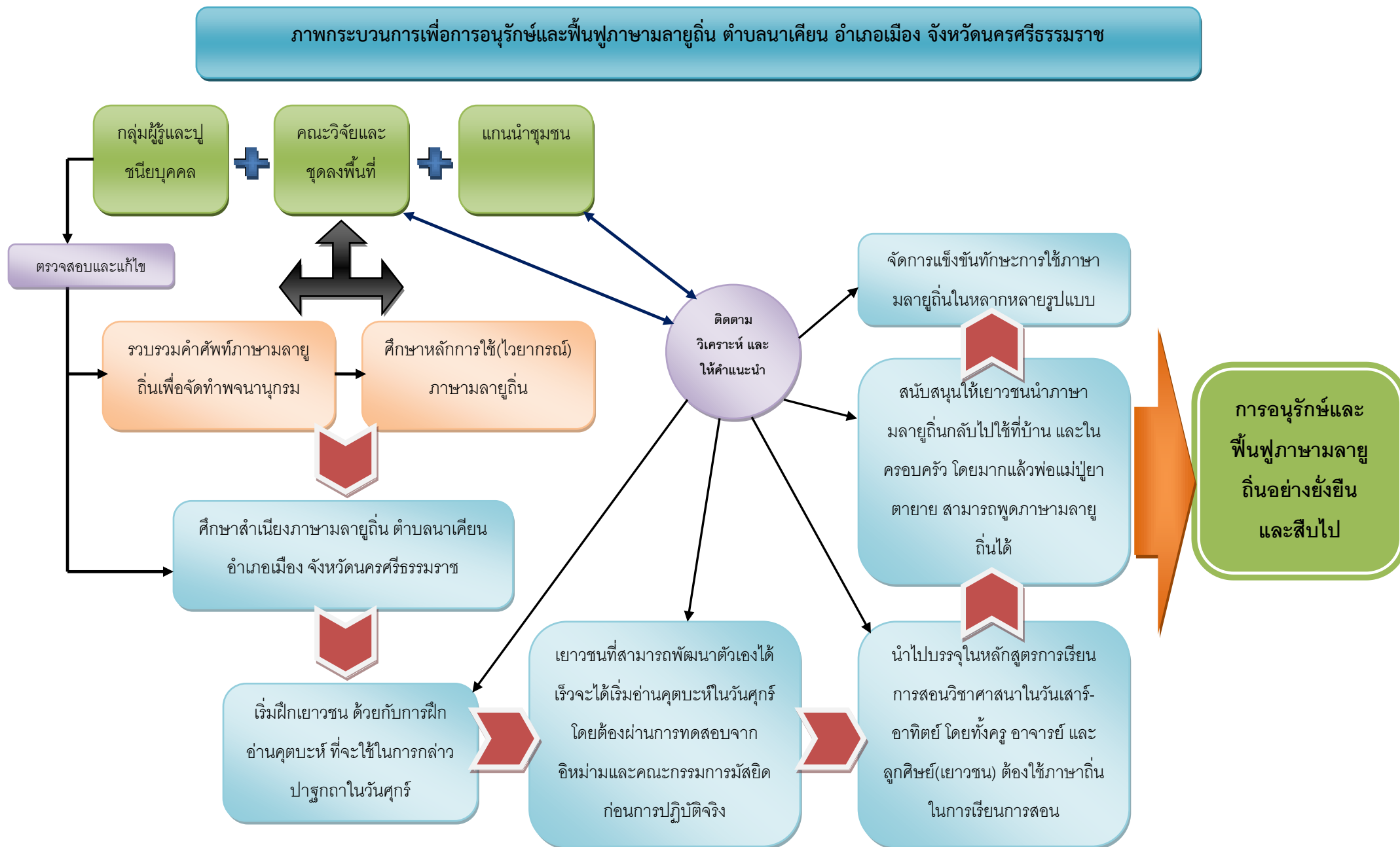
จัดเวทีประชุมเพื่อการตรวจสอบหลักการใช้ คำศัพท์ สำนวนและสุภาษิต ของภาษามลายูถิ่นตำบลนาเคียน อำเภอมือ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยให้ผู้รู้ และปุชนียบุคคลของชุมชน ทำการตรวจทาน ตรวจสอบ และทำการแก้ไขในบางส่วนที่ผิดพลาดให้ถูกต้องตามแบบฉบับดั้งเดิมที่ได้มีการใช้อยู่จริงในอดีต ขั้นตอนนี้มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการที่จะให้งานวิจัยเล่มนี้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งตั้งใจไว้ ซึ่งการเลือกสรรผู้รู้ และปุชนียบุคคลที่มีความชำนาญทางด้านภาษามลายูถิ่นนั้น จำเป็นจะต้องขอความช่วยเหลือจากแกนนำของชุมชนในการเลือกเฟ้น จากชุมชนของตนเองมาเข้าร่วมการประชุม และให้ความกระจ่างในคำศัพท์ สำนวน และสุภาษิตภาษามลายูถิ่นดังกล่าว หลังจากนั้นก็ทำการสรุป ประมวลผลการทำงานดังกล่าวนั้นลงรูปเล่มทำเป็นพจนานุกรมภาษามลายูถิ่น(ตำบลนาเคียน)

การศึกษาแนวทางอนุรักษ์ภาษาถิ่น(มลายู)ในขั้นตอนนี้มีเป้าหมายเพื่อศึกษาหาแนวทางในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาถิ่น (มลายู) เพื่อให้ชุมชนได้นำไปใช้ในสถานการณ์จริง จากการประชุมเตรียมการในขั้นต้นระหว่างคณะผู้วิจัย ชุมเก็บข้อมูลในพื้นที่ และแกนนำของชุมชน พอสรุปแนวทางในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาถิ่นได้เป็น ๒ แนวทาง ประกอบไปด้วย

๑) จัดทำพจนานุกรมภาษามลายูถิ่น(ตำบลนาเคียน) ซึ่งได้กล่าวรายละเอียดไปบ้างข้างต้นแล้ว เพื่อเก็บรักษาหลักการใช้ คำศัพท์ สำนวน และสุภาษิตของชุมชนตำบลนาเคียนนับจากอดีตกาลจนถึงปัจจุบันเพื่อไม่ให้ลืมนหายไป

๒) จัดให้มีการอ่านคุตบะห์ก่อนการละหมาดวันศุกร์เป็นภาษามลายูถิ่น โดยเริ่มจากเยาวชนของชุมชนที่มีความสามารถในการพูดภาษามลายูถิ่นอยู่บ้างแล้ว จัดให้มีการสลับสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันไป พร้อมทั้งฝึกทักษะในการกล้าแสดงออกของเยาวชนมุสลิมในด้านศาสนาที่ถูกต้องด้วย เป็นการใช้เวลาว่างของเยาวชนในการฝึกทักษะในการพูดท่ามกลางคนหมู่มาก และแสดงความเป็นผู้นำเมื่อเติบโตใหญ่จะได้อยู่ในร่องรอยของศาสนา ทางไกลยาเสพติด โดยจะให้เด็กนักเรียนเหล่านี้ฝึกฝนในช่วงการเรียนฟิรดูอินในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ ก่อนที่จะขึ้นอ่านคุตบะห์จริงในวันศุกร์ของทุกอาทิตย์ และขั้นต่อมานำไปบรรจุเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียนสอนศาสนาฟิรดูอิน(วันเสาร์-อาทิตย์) และสนับสนุนให้เด็กนักเรียนทุกคนนำกลับไปใช้ที่บ้าน และครอบครัวของตนเองต่อไป จากการประชุมดังกล่าวทุกฝ่ายเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้ส่งผลกระทบยาวต่อชุมชน ทำให้ทั่วทั้งชุมชนตำบลนาเคียนกลับมาใช้ภาษามลายูถิ่นของตนอีกครั้งและยั่งยืนตลอดไป

ปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความล่าช้ากว่ากำหนดเวลาที่ได้กำหนดไว้ในสัญญา เนื่องจากปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ซึ่งประกอบด้วย

- ๑) ช่วงเวลาในการจัดกิจกรรมต่างๆในการวิจัย เพราะเวลาของสมาชิกในชุมชนมีข้อจำกัดหลายประการ ในขณะที่ทีมผู้วิจัยก็ไม่สามารถที่จะกำหนดเวลาให้ทุกฝ่ายสอดคล้องกับเวลาที่ชุมชนกำหนดไว้ จึงส่งผลให้การจัดกิจกรรมแต่ละครั้งจำเป็นต้องใช้เวลามากในการประสานงาน
- ๒) สมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมไม่สามารถเข้าร่วมได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากการดำเนินกิจกรรมพบว่า มีจำนวนสมาชิกที่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งเสร็จสิ้นโครงการมีไม่ถึง ๕ คน ส่วนที่เหลือจะเข้าร่วมได้เป็นครั้งคราว และมีบางส่วนเข้าร่วมได้เพียงครั้งเดียว ดังนั้นในการดำเนินกิจกรรมต่างๆทุกครั้งจำเป็นต้องอธิบายเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของโครงการทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรม
- ๓) เขตพื้นที่วิจัยต้องประสบกับภัยธรรมชาติบ่อยครั้ง จึงทำให้เป็นอุปสรรคอย่างมากต่อการจัดกิจกรรมต่างๆในแต่ละรอบ จึงก่อให้เกิดความล่าช้าในด้านการเก็บและรวบรวมข้อมูล ส่งผลให้งานโดยรวมต้องล่าช้ากว่าที่กำหนดอย่างมาก
- ๔) ผู้เฒ่าผู้แก่ของชุมชนไม่สามารถที่จะมาร่วมกิจกรรมที่ทางคณะวิจัยจัดขึ้นที่มีสัปดาห์ละ ๑ ครั้งที่บ้านหัวทะเลได้ เนื่องจากปัญหาด้านสุขภาพจึงทำให้คณะเก็บข้อมูลของทีมวิจัยต้องลงพื้นที่ไปถึงบ้านของท่านเหล่านั้น จึงเกิดความล่าช้าในการรวบรวมข้อมูล อีกทั้งยังบางคำศัพท์มีความเห็นไม่ตรงกันอีก จึงต้องเข้าพบถึงสองรอบเพื่อความถูกต้องของข้อมูล

การเรียนรู้ของชุมชนและนักวิจัย

จากการดำเนินงานวิจัยในพื้นที่ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการเรียนรู้ของชุมชนและนักวิจัย สรุปได้ดังนี้

- ๑) งานวิจัยนี้ได้สร้างมุมมองใหม่ให้กับชุมชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ภาษามลายูถิ่นของตนเอง ทำให้สมาชิกในชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของภาษามลายูถิ่น และเห็นความจำเป็นที่จะต้องมีการดำเนินกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์ภาษาถิ่นของชุมชนเอาไว้มิให้สูญหาย

๒) กลุ่มผู้เฒ่าผู้แก่ของชุมชนและกลุ่มแกนนำของชุมชนเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ภาษามลายูถิ่นไว้ รวมถึงวัฒนธรรมของชุมชน ด้วยการแสดงความดีใจ ยิ้มแย้ม แจ่มใส พร้อมจัดเตรียมขนมหวานต่าง ๆ นานา เพื่อไว้ต้อนรับคณะลงพื้นที่วิจัย และยินดีที่จะมอบคลังคำศัพท์ที่ตัวเองจดจำไว้ให้แก่ลูกหลานได้บันทึกเก็บไว้เป็นพจนานุกรม

๓) กลุ่มเยาวชนที่เป็นคณะลงพื้นที่ที่สามารถทำงานเป็นระบบ รู้กระบวนการทำวิจัย แบ่งงานกันทำ และสามารถต่อยอดงานวิจัยที่กลุ่มตัวเองได้ลงพื้นที่ไปเก็บข้อมูลด้วยตัวเอง มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นในแต่ละลำดับขั้นของการทำวิจัย

๔) กลุ่มคณะลงพื้นที่วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญของผู้สูงอายุในชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งปัญญาของชุมชนที่มีคุณค่า เป็นแหล่งความรู้ในด้านประวัติศาสตร์และภาษาดั้งเดิม หากกลุ่มคณะลงพื้นที่วิจัยไม่ได้ให้ความสำคัญและเรียนรู้จากกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนเหล่านี้แล้ว อาจจะทำให้ความรู้และภูมิปัญญาในด้านต่างๆ สูญหายไปได้

๕) ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในงานวิจัยถือเป็นพันธมิตรที่สำคัญที่จะช่วยอนุรักษ์ภาษามลายูถิ่นและจากการทำงาน ดำเนินกิจกรรมต่างๆ แสดงให้เห็นว่า ทุกภาคส่วนมีความพร้อมที่จะทำให้อาณาเขตของชุมชนตำบลนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชคงอยู่สืบไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรที่จะนำภาษามลายูถิ่นไปใช้ในบริบทต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวันเสาร์-อาทิตย์ที่มีการเรียนการสอนจริยธรรมศาสนาที่เราทุกคนรู้จักกันในชื่อว่า โรงเรียนฟิรดูอิน นอกเหนือไปจากการฝึกอ่านปาฐกถาธรรมในวันศุกร์(คุตบะห์)

๒) ควรส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาภาษามลายูถิ่นเพื่อการสื่อสารในด้านธุรกิจการท่องเที่ยว แต่ยังคงรักษาเอกลักษณ์และสำเนียงแบบโบราณ ซึ่งส่อได้ถึงที่มาของต้นกำเนิดบรรพบุรุษ

๓) ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อการรวบรวมศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการบันทึกและเขียนด้วยภาษามลายูถิ่น